

EGİAD

YARIN

EGE GENÇ İŞADAMLARI

DERNEĞİ YAYIN ORGANI

Dosya

Denizcilik
ve Kabotaj Bayramı

Sektör

Turizm Acenteleri
ve Rent A Car

Kültür ve Sanat

İzmir Milli Kütüphane

Onur Kulübü

Ahmet Oğuz Özkardeş

Babalar ve Çocukları

Erdoğanlar Ailesi

Spor

Nevin Yanıt

Referandum
ve Anayasa Değişikliği

Doğadan Sofranıza

"Sağlıkla, Güvenle"

orkide®

KÜÇÜKBAY YAĞ SANAYİ A.Ş.

Ankara Caddesi No: 102 Bornova - İzmir / Türkiye • Tel: (0.232) 388 25 57 Pbx • Faks: (0.232) 388 37 92
e-mail: orkide@orkide.com.tr • www.orkide.com.tr

ARIKAYA®
DRY CLEANING

Temizliğin Bir Adım Ötesi

%30

Bahar İndirimi

1 Eylül'den itibaren

Saat 12'ye kadar alınmış olan kıyafetler
gün içerisinde teslim edilecektir.

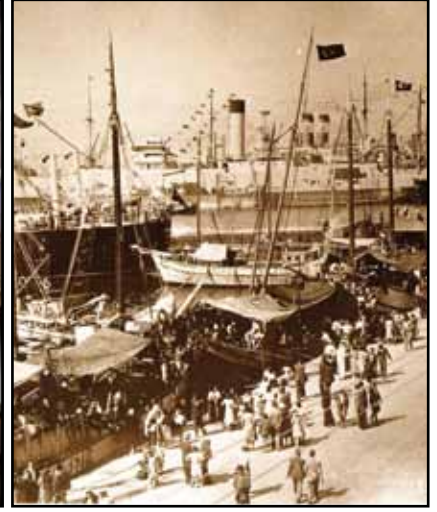

**Evden Eve
Hizmet Hattı**

(0 232) 463 01 09

Artık kuru temizlemeciniz ARIKAYA kalitesiyle
tek telefonla kapınızda!!!

İçindekiler

Referandum

Anayasa Değişikliği **10** | **19**

İzmir Penceresinden

Hüseyin ÖĞÜTÇEN **22** | **25**

Dosya

Denizcilik ve Kabotaj Bayramı **26** | **28**

Ekonomi

Oğuz OYAN **30** | **34**

Sektör

Turizm Acenteleri ve Rent A Car **36** | **89**

Tarih

İsmail UĞURAL **91** | **94**

Tarım

Sumer Tömek BAYINDIR **96** | **100**

Onur Kulübü

Ahmet Oğuz ÖZKARDEŞ **102** | **105**

Kültür ve Sanat

İzmir Milli Kütüphane **108** | **110**

Babalar ve Çocukları

ERDOĞANLAR Ailesi **112** | **115**

Yeni Pazarlar

Ömer KAPLAN **116** | **118**

Konuk Yazar

Yaşar AKSOY **120** | **121**

Teknoloji

Ahmet DUYAR **122** | **126**

Gezelim Görelim

Karacasu **128** | **131**

Alternatif Spor

Atletizm **132** | **138**

Çevre Bilim

Doğan YAŞAR **140** | **142**

Sağlık

Burcu ÖZBARAN **144** | **156**

Faaliyetler

202 | **204**

Yıl:8 Sayı:27 EYLÜL 2010

İmtiyaz Sahibi:

EGİAD adına

Yönetim Kurulu Başkanı:

Cemal ELMASOĞLU

Yayın Kurulu Başkanı:

Reha ATAĞAN

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Ve Yayın Koordinatörü:

Prof. Dr. Mustafa TANYERİ

Genel Yayın Editörü:

Nurten AKYAZILILAR

Yayın Danışma Kurulu:

Ahmet Yener ÖZKESEN
Ali Ekber YILDIRIM, Aşkın BAYSAL
Aydın BİLGİN, Başar KARCIOĞLU
Batu BAYKAL, Baturalp BERBEROĞLU
Betül ELMASOĞLU, Bülent ZARİF
Can BOSOR, Cemalettin ÖZDOĞAN
Çetin GÜREL, Deniz SİPAHİ
Eldem ESEN, Engin Çınar SERDAR
Erol YARAŞ, Figen ASLAN
Hamdi TÜRKMEN, Hilmi ÇINAR
İlhan BİLGEHAN, İlyas ÖZGÜVEN
İsmail UĞURAL, Kemal ERTAN
Levent PALA, Mehmet AKYAR
Mehmet GÜREL, Mehti TANAMAN
Merih AK, Muammer BAŞKAN
Necati BAHÇECİ, Nedim ATILLA
Nevzat DÖNMEZ, Nurten
AKYAZILILAR
Ömer DİNÇER, Özüm İLTER, Pakize
SÜKAN, Prof. Dr. Mustafa TANYERİ
Reha ATAĞAN, Selim TÜRSER
Serap Zeybek IHLAMUR, Serdar KIZIK,
Sunay Akça SUN, Şebnem BURSALI,
Temel A.ŞEN, Uygur MESUDİYELİ
Yaşar AKSOY

Yönetim Yeri:

Punta İş Merkezi 1456 Sokak

No:10 Kat:8

Alsancak / İZMİR

Tel-Fax: (232) 422 30 00 pbx

egiad@egiad.org.tr

www.egiad.org.tr

ISSN 1304 - 3269

EGİAD YARIN, EGİAD'ın yerel yayın organıdır. Dergide yayınlanan görüşler ilgili yazarlara ait olup EGİAD'ın görüşlerini yansıtmaz. Kaynak gösterilmek kaydıyla alıntı yapılabilir.

EGİAD YARIN dergisi röportaj ve haber çalışmalarını dergimizin Genel Yayın Editörü Nurten AKYAZILILAR tarafından hazırlanmakta olup, yapacağınız alıntılardaki kaynak sunumlarınız veya belgeleme durumlarında Nurten AKYAZILILAR imzasına yer verilmesi gerektiği bilgilerinize arz olunur.

GRAFİK & TASARIM

Sba

ADVERTISING

Görsel Yönetmen: A. Bahadır ÜLKÜSAYAR

Tel: +90.232 446 84 94 - Fax: +90.232 446 59 17

Adres: Şair Eşref Bulvarı Karahmetoğlu İş Merkezi

No:22 K:4 D:405 Çankaya - İzmir / TÜRKİYE

www.sbareklamcilik.com

Baskı:

Değerli EĞİAD Yarın Okurları,

Türkiye, 12 Eylül’ de çok önemli bir tercih yapmak üzere sandık başına gidecek. Halkın beklentileri ile siyasetin beklentilerinin ne ölçüde ortak noktada buluşacağını hep birlikte göreceğiz. Anayasa’da yapılacak değişikliğin referanduma sunulması niyetiyle yola çıkılmasına rağmen süreç içinde şu anda yapılan propaganda çalışmalarına baktığımızda konu bir anlamda hükümete güven oyu ve genel seçim provasına dönüşmüş durumda. Sokaktaki insana uzatılan mikrofonlardan yansıyan sesler bir gerçeği açıkça ortaya koyuyor. 12 Eylül sabahı sandık başına gidecek vatandaşın büyük bir çoğunluğu neden orada olduğunu, neye evet veya neye hayır dediğini bilmeden tercih mührünü basacak. İşin asıl ilginç olan yönü ise bu bilinçsiz tercih olgusunun eğitilmiş, eğitimsiz ayrımı olmadan halkın büyük kesiminde görülmesi. Çünkü referanduma götürülen Anayasa değişikliği paketi çok bilinmeyenli bir denklem gibi önümüze konuldu. İşte bu nedenle, futbol maçlarındaki amigoların sloganlarını tekrar eden onbinler gibi seçmen de liderlerin ne sorduğuna bakmadan evet veya hayır diye hep bir ağızdan bağırıyor. Meydanların sesi sandığa nasıl yansıtılacak bilmek mümkün değil. Kamuoyu araştırma şirketleri bile bir tahmin yapmaktan genelde kaçınıyorlar. Sonuç olarak kesin olan şu ki Türkiye tarihi bir fırsatı kaçırdı. Tüm toplum kesimlerinde belki bir kaç yıl öncesinden etraflıca tartışılmadan, tek tek her madde ile ilgili gerekçeleriyle neden o değişikliğe gidildiği halka anlatılmadan, sivil toplum kuruluşları, meslek kuruluşları, üniversiteler ve diğer kuruluşların görüş ve önerileri samimi olarak alınmadan toptancı bir yaklaşımla yapılacak tercihin gözü kapalı bir tercih olduğu ve Anayasamıza sağlam bir destek anlamı taşımayacağı açıktır.

Cemal ELMASOĞLU
EĞİAD Yönetim Kurulu Başkanı

Türkiye 13 Eylül sabahına uyandığında, sonuç ne olursa olsun neyin değiştiğini veya değişmediğini anlamadan hayatına devam edecek. Ve yine o sabah Türkiye yeniden bir Anayasa değişikliğini konuşmaya başlayacak. Oysa Türk toplumu öyle bir Anayasa’nın özlemi ve ihtiyacı içinde ki siyasetçinin bunu anlaması çok kolay görünmüyor. Bu Anayasa öyle bir hukuku belgesi olmalı ki Türkiye’yi önümüzdeki yüzyıllara çağdaş, demokratik ve laik gelişmiş bir ülke ve gelişmiş bir toplum olarak taşıyın. Bir çimento gibi toplumun tüm kesimlerini birbirine yeniden bağlayacak ve bir daha kolay kolay değişmeyecek bir toplumsal uzlaşma belgesi olsun. Bugün doğan çocukları gelecekte nasıl bir Türkiye’nin beklediğine dair bize güzel müjdelere versin. Toplumun giderek ayrışma tehlikesi içinde olduğu bir ortamda gönüllere su serpecek bir ulusal birlik andı ve Türkiye’nin bölünmez bütünlüğünü, Cumhuriyetin ve demokrasinin vazgeçilmezliğini kaydeden bir kefalet senedi olsun.

12 Eylül’de yapılacak referandumun sonucu ne olursa olsun her şeye rağmen ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını içtenlikle temenni ediyoruz.

EĞİAD Yarın Dergisi’nin bu sayısının sizlere ulaşmasında emeği geçen herkese teşekkür eder, değerli okurlarımıza en içten dileklerle sevgi ve saygılar sunarım.

arabasever

Bugünlerde Berk Optik'e uğrayın,
arzu ettiğiniz numaralı gözlüğe reçete
değerinde sıfır hata ve aynı camda
uzak-yakın görüşü sağlayan
Multifocal teknolojiyle sahip olun.
Gözünü yoldan ayırmayanlara duyurulur.

www.berkoptik.com.tr • **Danışma hattı:** 0232 465 06 00

AGORA AVM • ALSANCAK • KARŞIYAKA • GÖZTEPE
KONAK • BUCA • ALAÇATI • BODRUM

9 Eylül 2010: İzmir İşgal Altında

30 Ağustos 1922 Türk Kurtuluş Savaşı'nın kesin zaferi ile başlayan ve Cumhuriyet Türkiye'sinin kuruluşunu müjdeleyen kurtuluş haftalarının içindeyiz. Başta Ulu Önderimiz Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere İstiklal Harbimizin tüm neferlerini sonsuz saygı ve şükranla anıyorum. Yüce Türk Milleti'nin bu büyük Zafer Bayramı'nı ve 9 Eylül İzmir'in Kurtuluşu'nu kutluyorum.

Uzun yıllar "Doğu'nun Yıldızı" olarak anılan İzmir, coğrafi olarak bir şehre nasip olabilecek özelliklerin hepsini barındırabilen ender kentlerden biridir. Deniz, körfez, dağ, orman, akarsu, göl, vadi, ova gibi coğrafi unsurların bir arada bulunduğu İzmir, 1900'lerin başında sahip olduğu mimariyle de şanına yakışan bir güzellik içindeydi. Kurtuluştan sonra savaşın ve yangının yaralarını sarmaya çalışan İzmir'i hızlı bir imar çalışması ile kısa sürede eski güzelliğine kavuşturmayı amaçlayan yöneticiler bir dizi çalışma başlattı.

"Karga" İzmir'de

Bu çalışmalar doğrultusunda dünyaca ünlü şehir plancısı ve mimar Charles Edouard Jeanneret' namı diğer "kargaya benzeyen" anlamına gelen Les Corbusier'nin de aralarında bulunduğu birçok yerli yabancı mimardan görüşler alındı. İzmir'in mimari tarihini ve gelişimini merak edenlerin Les Corbusier'nin İzmir'e gelişini ve o yıllarda yapılan çalışmaları okumalarını tavsiye ederim.

O günlerde de tıpkı bugün gibi bir sürü tartışma, itiraz ve kargaşa arasında geçen çalışmalar sonucu kabul edilen plan yeni İzmir'in başlangıcı olmuş ancak, özellikle 1960'ların sonundan itibaren plansız bir şehirleşme İzmir'i bugünkü haline getirmiştir.

1940 yılında dünyanın en usta, en sıra dışı, en deli mimarlarını toplayıp İzmir'i göstererek "öyle bir şehir planlayın ki daha kötüsü yapılamasın" denilseydi iddia ediyorum o mimarların aklına İzmir'in bugünkü hali gelemezdi. Kentin en güzel manzaralı en sağlam zeminli tepelerine gecekonduları koyup, sahil boyunca yeni bir Çin Seddi inşa etmek, hemen bütün güzel eski evleri, köşkleri, binaları yıkıp yerine birbirinden çirkin beton apartmanları dikmek, bütün bunları yaparken ciddi anlamda hiçbir park, spor tesisi ve otopark yapmamak ve ortaya çıkan bu ucube-ye "kent dokusu" deyip korumaya çalışmak herhalde kimse tarafından hayal edilemezdi.

Bugün İzmir en az 60 yıldır çarpık kentleşmenin, betonlaşmanın ve bunu hazırlayıp yönetmeliklere sığınarak devam ettiren zihniyetin işgali altındadır. Bu işgal ne yazık ki düşman işgalinden daha tehlikeli ve kurtulması en zor olandır. "İzmir ne kenti olsun" diye bir sürü konferans düzenleniyor. Bence asıl soru "İzmir'i nasıl yeniden bir kent yapabiliriz" olmalıdır. Şehrin önünü tıkayan ihtiyaçları karşılamaktan uzak imar yönetmelikle-

Reha ATAKAN

EGİAD YARIN Yayın Kurulu Başkanı

ri bir an önce değiştirilerek, cesur bir şekilde kent yenileme çalışmaları başlatılmalıdır. İzmir'e çok yazık oluyor...

Referandum konusunda merak ettiklerim

Birkaç aydan beri devam eden ve ülkeyi kilitleyen evet-hayır yarışmasının sonuçlanmasına az kaldı. Anlamadığım bir konu "demokratikleşme" tartışmaları. Gerçek anlamda demokrasiyi sağlayacak **seçim kanunu, partiler yasası, dokunulmazlıkların kaldırılması** gibi hayati meseleler dururken farklı konularda hazırlanmış bir anayasa paketi nasıl daha fazla demokrasi getirecek merak ediyorum. Diğer yandan, "demokratikleşme" adına teröre karşı alınan önlemlerin kaldırılması ve ülkeyi bölünmeye ve bir iç savaşa kadar götürebilecek hukuki düzenlemelerin yarattığı ortamda yükselen ikinci bayrak ve özerklik (bölünme) seslerini ülkemizin geleceği için çok tehlikeli buluyorum.

Osmanlı'nın çöküş sürecinde yapılan hataların ve sapmaların bedelini Anadolu coğrafyasına sıkışarak ödedik. Şimdiki halden bir an önce dönülmezse bedeli inanılmaz daha ağır olur.

Halk oylamasından çıkacak sonucun Büyük Türk Milleti için hayırlı olmasını dilerim.

EB EGE BETA®
otomasyon sistemleri ltd. şti.
Otomatik Kapı ve Panjurda Doğru Adres...

**EGE'DEKİ
PROJELERİNİZDE
ÇÖZÜM ORTAĞINIZ**

Yeni Markamız **SUNDURMACI®**
www.sundurmaci.com
...İzmir'den Dünyaya...

AÇIK OTOYERK SİSTEMLERİ

PRATİK SUNDURMA

ŞEFFAF KEPENK - STOR

SHOWROOM ve SATIŞ

FABRİKA

Sakarya Cad. No:146 Balçova / İZMİR (İzmir Eko.Üni.100mt.Yanı)
Tel: 0(232) 278 93 28 - Fax: 0(232) 278 93 81

İTOB Org. San. Bölğ. Tekeli Köyü / Menderes/İZMİR
Gsm: 0(541) 278 93 28

Değerli EĞİAD Yarın Dostları,

Prof. Dr. Mustafa TANYERİ
EĞİAD Genel Sekreteri

Dergimizin 27. Sayısını 12 Eylül'de yapılacak Anayasa referandumunu öncesinde sizlere ulaştırmaya çalıştık. Bu sayıda dergimizin kapak konusu referandum ve anayasa değişikliği olarak belirlendi. Amacımız Anayasa konusundaki tartışmalarda farklı görüşleri savunan bilim adamları, hukukçular ve siyasetçilerin değerlendirmelerini sizlere sunmaktır. EĞİAD olarak yapılmak istenen değişikliklerin ne anlam taşıdığını ve zaman içinde arka planda hangi sonuçları doğuracağını tarafsız bir gözle doğrusu ve eğrisiyle aktarmaya özen gösterdik. Birbirinden değerli isimlerin yaptıkları analizlerin sağlıklı tercihler yapmamız açısından yararlı olacağına inanıyoruz.

Bu sayıda bir başka önemli konumuz denizcilik ve kabotaj hakkı. Ulaştırma Bakanımız Sayın Binali Yıldırım'ın EĞİAD Yarın Dergisi'ne özel yazdığı makalenin yanısıra meslek kuruluşları ve bu konuda çalışan üyelerimizin de yer aldığı şirketlerin yöneticilerinin ayrıntılı değerlendirmelerini bulacağınız dosyamızın ilginizi çekeceğini düşünüyoruz.

İzmir Penceresinden sayfalarında İzmir'in eski valilerinden Sayın Hüseyin Ögütçen'i unutulmaz hizmetleri, anıları, 12 Eylül sonrasındaki çok kritik yıllarda yaşadıkları ve gençlere öğütleri ile dergimize konuk ediyoruz.

Sektör sayfalarında bu sayıda Seyahat Acenteleri ve Oto Kiralama şirketlerine inceleniyor. Üyelerimizin yoğun faaliyet gösterdikleri alanlardan biri olan sektörde sorunlar ve gelişmeler mercek altına alınıyor. Onur Kulübü'nde değerli üyemiz Oğuz Özkardeş'i konuk ederken ekoloji, sağlık ve spor sayfalarında birbirinden ilginç konulara yer verdik. İzmir'in gurur kaynaklarından biri olan Milli Kütüphane'nin tanıtıldığı köşemiz ile Gezelim-Görelim sayfaları sizleri farklı dünyalara taşıyacak.

Konuk yazarlarımızdan İsmail Uğural, Mustafa Necati'nin yaşamı ve genç Cumhuriyetin kuruluşundaki hizmetlerini en doğru kaynaklardan ve birinci elden okurlarımıza aktarıyor. Diğer konuk yazarlarımızın yazılarında da birbirinden ilginç konular ele alınıyor.

Zengin içeriği ile her sayısında daha nitelikli bir yayın özelliği kazanan EĞİAD Yarın Dergisi'ni zevkle okuyacağınız inancıyla, mutlu ve huzurlu bayramlar dileğiyle saygılar sunarım.

Her zaman çözüm ortağınız!...

Mercedes-Benz

40 Yıllık Ege'li...

Mengerler Ticaret Türk A.Ş. İzmir Şubesi Egemer Mercedes-Benz Türk A.Ş. Bayi
Merkez: Akçay Cad. 698 Sk. No:4 35410 Gaziemir, İZMİR Telefon 0232 274 66 66 Fax 0232 274 66 68
Showroom: Kazım Dirik Mah. 3.San.Sit. 408 Sk. No:6 Bornova, İZMİR Telefon 0232 462 60 34 Faks 0232 462 40 13
www.mengerler.com.tr

Sandık Siyaseti

Mülkiye Dergisi'nin 267. sayısında, 1960 Devrimi ve 1961 Anayasası, özenle masaya yatırılmış. İçlerinde özellikle Muammer Aksoy'un, 27 Mayıs 1976 tarihli **'Anayasaya Düşmandırlar!'** manşetli yazısını görünce, güncelliğini halen koruyor olmasından çok etkilendim ve arka arkaya iki kere okudum. 31 Ocak 1990 günü, Ankara Bahçelievler'deki evinin önünde fahiş meçhul bir cinayete kurban verdiğimiz Aksoy gibi şehit edilen pek çok aydınımızın, gazetecimizin makale ve kitapları her daim güncelliklerini korumakla kalmayıp yıllar sonrasında önemli mesajlar iletmektedir. Ancak ne yazık ki geçmişte çok çabuk unutan halkımız için tarihin tekrerrü ediyor olması, bir şey ifade etmiyor.

'Anayasa'ya Düşmandırlar!' manşetli makalesinde Aksoy, 27 Mayıs Devriminin en büyük yapıtı olarak tanımladığı 1961 Anayasası'nın gerekleri ve içeriğini şöyle anlatıyor:

"... 1946'dan sonra çok partili siyasal yaşamımızın da çerçevesi olma görevi ile karşılaşan 1924 Anayasası, bunun da üstesinden gelebilirdi. Ancak, iktidarların demokrasi ve özgürlük ilkelerine içten bağlı olmaları şartıyla!.. Bu anayasanın, muhalefete yaşam hakkı tanımak istemeyen kötü niyetli iktidarlara karşı denetleme olanakları sağlayamadığı, 1952-1960, hele 1956-1960 arasındaki acı deneylerle çok iyi anlaşılmıştır. Gerçekten 1924 Anayasası'nda, Meclis çoğunluğunu elinde bulunduracak partinin, gücünü kötüye kullanarak **'Meclis'e dayanan bir diktatörlük'** kurmasını önleyen, **'Çoğunluğun davranışını frenleyen ve dengeleyen kurallar ve kurumlar'** yer almıştı. 1924 yılında böyle önlemlere gerek de duyulmazdı. Çünkü o anayasanın amacı, sultanın bütün güçlerini halkın temsilcisi olan TBMM'ne devretmek ve Meclis'in karşısında duran (yüzyılların biriktirdiği) dağ gibi işlerin hızla görülmesini sağlamaktı"...

Günümüzdeki bazı aydınlar! ile medya organları ve yazarlarının yaptığı bilgi kirliliklerine ve de devlet dairelerinin yanlı kadrolaşma zararlarına vurgu

açısından Aksoy'un; 1961 Anayasası düzenleme detaylarına yer verdiği **'İnançsızların İhaneti'** ara başlığındaki bölümden, çarpıcı bir alıntıyla devam edelim:

"İktidarın hoşuna giderek parsa toplayan ya da iktidarın hışmından korkarak Türk toplumu için yaşamsal önem taşıyan gerçekleri dile getirmekten kaçınan **'cüppeleri kadar yüzkarası'** bir **'satılık ya da suskun profesörler'** ordusunun türemesini önlemek amacıyla üniversitenin özerkliği sağlanmıştır. Her gün birkaç kez **'akı kara, kararı ak'** olarak sunma sayesinde, halkın şartlanmasını ve tüm toplumsal gerçeklere yabancı çağdışı kafalara robotlar yetiştirilmesini sağlayacak bir radyonun (ve hele televizyonun) Türk demokrasisine bir kanser gibi musallat olmaması için 1961 Anayasası **'TRT'nin özerkliği'**ni öngörmüştür"...

12 Eylül'de referanduma sunulan Anayasa değişikliğinin bölünme, kadrolaşma, hukuksuzluk ve rejim değişikliği getirebileceği endişelerinin yükseldiği bir süreçten geçerken Aksoy'un, 1976 yılında yazdığı bu bölümün devamı, sanki bugün yazılmış gibi şöyle:

"Ama sandıktan çıkan bir iktidar, eline geçirdiği üstün olanakları, tüm ulusun yararına değil de bir zümrenin çıkarına kullanırsa, iktidardan düşmemek için kişi özgürlüklerini ve hukuk devleti ilkelerini muhalifler yararına işlemeze hale getirirse seçim güvenliği eşitliğini bile baltalama doğrultusunda kesin adımlar atarsa ne olacaktı? O zaman sonuç, **'Parlamentolu bir diktatörlük'** olacak ve seçime dayanan bu yönetim, özgürlüklere ve mutluluğa değil, tahakküm ve keyfiliğe kaynaklık yapacaktı"...

'Kötü Amaca Ulaştılar' ara başlığı altında, 27 Mayıs Anayasası'na 1971 ve 1973 yıllarında açılmak istenen gediklerin iki ayrı amaçtan birinin Türkiye'yi, ekonomik anlamda sömürmek isteyen toprak ağaları ile iç-dış sermaye temsilcileri olduğuna ayrıntılarıyla dikkat çeken Aksoy, diğer bir gediğin ise özgürlükler

Nurten AKYAZILILAR
EGİAD YARIN Genel Yayın Editörü
nurtenak@tmail.com

konusunda olduğunu, şu ifadelerle anlatıyor:

"Başta düşünce özgürlüğü olmak üzere, tüm kişisel özgürlüklerden ürken dikta heveslileri (özgür düşüncenin her tür tahakkümü ve sömürüyü olanaksız hale getirdiğini bilen çağdışı ve çıkarıcı kafalar), özgürlükler sistemini ve bunun güvencesi olan yargı bağımsızlığını ve yargı denetimini yok etmek istemişlerdi"...

Yaşadığımız son günlerde, parti liderlerinin halka seslendikleri referandum çalışmalarında soy-boy-mezhep-din konularının son derece yükseldiğini, söylemlerin tehditvari bir şekilde sertleştiğini görmekten üzüntü ve esef duyduğumu, bir vatandaş olarak geleceğe dair endişelerim olduğunu ifade etmek istiyorum. Çok uzun yıllar öncesini değil; 'darbe anayasası' diye eleştirilen 1980'li yıllar öncesini hatırlarsak, aynı emperyalizm oyunlarının özgürlük, demokrasi, insan hakları, kültürel kimlikler vs tanımlamalarla benzer koşullarının hazırlanmakta olduğunu görebiliriz. Bütün halkımızın gerçeklerin farkına vararak, gelecek nesillere aydın ve müreffeh bir toplum bırakmak adına referandum sandığında aklını ve yüreğini bir arada kullanarak oy vermesini bekliyorum.

Neden mi 'Evet'?

BURHAN KUZU

AK Parti İstanbul MV

Anayasa Komisyonu Başkanı

Değerli EĞİAD YARIN dergisi okurları,

Anayasanın varlık sebebi, vatan-
daşa iyi bir özgürlük havası vermek-
tir. **1982 Anayasası, kişi ile devlet
dengesinde; devleti ön plana çıkar-
mış, kişiyi geri plana itmiştir. Ge-
tirilen değişiklik paketi ise devlet-
kişi dengesinde, kişinin ön plana
çıkartılacağı bir düzenleme içeri-
yor.** Değişiklikte kişinin iyiliği, öz-
gürlüğü, mutluluğu ve güvenliği ön
plana çıkıyor.

Özgürlükler genişliyor

Bu paket, bireyi özgürleştiriyor. Çocuk hakları, kadın hakları, dul-
yetim, gazi, kişilerin kişisel bilgile-
rini saklama ve koruma, fişlenmiş-
se bunları sildirme hakkını vatan-
daşa veriyor. Yanlış kullanımlardan,
vatandaşı sorumlu tutmuyor. Askeri
yargı ile sivil yargının sınırlarını be-
lirleme de bir diğer özgürlük olarak
karşımıza çıkıyor.

Kadına pozitif ayrımcılık

Kadınlarımız, çalışma hayatın-
da kısmen de olsa yer alabiliyor-
lar ancak siyasette, çok fazla kadı-
nın yerinin olduğunu söylemek ger-

çekçi olmaz. Bu duruma hukuken
herhangi bir engel bulunmuyor an-
cak hukukun engel olmaması, ya-
rışmada yol almayı da sağlamıyor.
Koca Türkiye’de 18 belediye başka-
nı, 50 tane kadın milletvekili bulun-
yor. Oysa Avrupa ülkelerinde ortalama
yüzde 25, dünya ülkelerinde ise
ortalama yüzde 16 oranında kadın,
temsili parlamentolarda bulunmakta-
dır. Neticede bizdeki rakam, modern
Türkiye’ye yakışmıyor. Yapılan de-
ğişiklikle, kollama-koruma biçimin-
de kadının yolunu açmaya yöne-
lik pozitif ayrımcılıkla, mevcut du-
rumun daha ileri götürülmesi hedef-
leniyor. Mesela, bir işyeri sahibi ya

da devlet, personel alırken kadınlara belli oranda kontenjan ayırabilecek. Böylece daha çok kadın, iş hayatında eşit şartlarla çalışabilecek. Kadına pozitif ayrımcılık Anayasa'da güvence altına alınıyor.

İşçi ve memurun sendika ve grev hakları genişletiliyor

İşçilerin grev hakkı önündeki engeller, kaldırılıyor. Birden fazla sendikaya üye olma hakkı getiriliyor. İşçi çalışmak ister, sendika kurmak ister, grev hakkı ister. Bu haklar, 1982 Anayasası'nda var ama dar ve sıkboğaz çerçevede yapıldığı için sınırlandırmalar getirdi. Örneğin işçinin; siyasi grev, genel grev ve dayanışma grevi yapmasına müsaade etmiyor. 82 Anayasası, işçiye iki sendikaya üye olmayı da yasaklıyor. Yapılan değişiklikle bütün bu engeller, kaldırılıyor.

Memurlara sendika kurma ve toplu sözleşme hakkı, anayasal güvenceye kavuşturuluyor. Memurlara sendika hakkı getiriliyor. 1982 Anayasası'nda bu hak, sadece işçiler için verilmişti. Uygulamada, kanunla bu hak verilmeye çalışılmış ise de yine kanunla, her an kaldırılabilir. Yapılan değişiklikle bu hak, anayasal

güvenceye kavuşturuluyor. Burada en çok eleştirilen konu, memura neden grev hakkının tanınmadığı ile ilgili. Grev hakkının sağlanması durumunda işverende de lokavt hakkının olması gerektiğini unutmamak gerekiyor. Lokavt nedir? Çalışan memuru gerektiğinde işten atmak, demektir. İşte bu nedenlerle memur tanımının tekrardan yapılması ve grev hakkının da ilerleyen zaman içerisinde yapılması amaçlanmaktadır. Bu değişiklikle memurlar, toplu sözleşme hakkına sahip olacak. Toplu sözleşmede uyuşmazlık yaşanırsa son kararı, hükümet değil; memurların da temsil edildiği Uzlaştırma Kurulu verecek. Gerek hükümet gerekse de memur kesimi, alınacak olan ortak karara uyacaklar. Çünkü Kurulun kararı kesin olacak. Öte yandan mevcut Anayasa, memurlara verilen uyarı ve kınama cezalarını, 'hafif nitelette ceza' olduğu gerekçesi ile yargı yolunu kapatmıştır. Ancak uygulamada idare, memurların belli makamlara gelmelerinde bu cezaları bahane etmektedir. Değişiklikle bu cezalar için de artık dava yolu açılmış ve de memurun yükselmesi önündeki bahane kaldırılmış olacak.

Çocukların korunması Anayasal güvenceye alınıyor

Geleceğimizin teminatı çocuklarımızın, şiddet ve her türlü istismar karşısında korunmasından, birinci derecede devlet sorumlu olacak. Mesela, kızların çocuk yaşta evlendirilmesine mani olunabilecek, çocuk istismarını önlemek için caydırıcı tedbirler alınabilecek, cezalar ona göre verilebilecek. Resmi kurumların kendisini gerektiği gibi koruyamadığını düşünen çocuk ya da ailesi, mahkeme yoluyla ihmalde bulunanların cezalandırılmasını isteyebilecek. Böylece çocukların korunması, bütün hükümetler tarafından uyulması gereken Anayasal güvenceye kavuşturulmuş olmaktadır.

Engellilerin korunması Anayasal planda güvenceye kavuşturuluyor

Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle engelliler için yapılan pozitif ayrımlar, çoğu zaman hukuki engellere takılıyor. Örneğin, iş koşullarında sağlanacak kolaylıklar, belediyelerin indirimli ulaşım tarifeleri, apartmanlardaki asansör uygulamaları gibi hizmetlere, 'eşitliğe aykırı' olduğu nedeniyle itiraz edilebiliyordu. Şimdiye kadar inisiyatif çerçevesinde yapılan bu hizmetler, Anayasal güvenceye kavuşacak. Belediyeler ve kamu kurumları; şehircilik, eğitim ve sağlık alanında yaptığı tüm yatırımlarda engellileri göz ardı edemeyecek.

Gazi ve şehit yakınları hak ettikleri Anayasal güvenceye kavuşuyor

Sayıları 50 bini aşan gazi ve şehit yakınına, iş kapısı açılacak. Hâlihazırda, gazi ve şehit ailelerinin hayatlarını kolaylaştırmaya, onlara yardımcı olmaya yönelik destek projeleri, Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırı sayılabiliyor ve uygulamada, bazı güçlüklerle karşılaşılabiliyor. Devletin iyi niyetine rağmen 'anaya-

sanın eşitlik ilkesini ihlal' gibi sayılabildiğinden bu tür ayrıcalıklar verilmesindeki güçlükler, bu değişikliklerle kaldırılmış olacak.

İşadamlarının yurt dışına çıkışlarında yaşadıkları lüzumsuz engellemeler kaldırılıyor

Yurtdışı çıkış yasağının uygulanması, hâkim kararı şartına bağlanacak. Hâlihazırda, bizzat vergi daireleri tarafından talep edilen yurtdışı çıkış yasağı, hakkında kesin karar olmamasına rağmen birçok işadamlarının yurtdışına çıkışını engelleyebiliyordu. İşadamları, bu yüzden uluslararası anlaşmaları, iş fırsatlarını kaçıyordu. İşadamları ya da vatandaşın yurtdışına çıkması ancak hakkında kesin hüküm olduğunda ve hâkim uygun gördüğünde engellenebilecek. Yargılanıp hüküm giymeyenler, haksızlığa uğramayacak. Havaalanlarından geri dönen işadamlarının sayısı azalacak. Fakat gerçekten vergi kaçırmış olanların, yurt dışına çıkışı engellenecek.

Emeklilerin özlük hakları çalışanlarla aynı güvenceye kavuşturuluyor

Emekli kesimle ilgili Türkiye'de tartışma bitmiyor. Memurun çalışanı var, işçinin çalışanı var, bunların sendikal hakları var. Toplu sözleşme görüşmelerinde, her iki taraf masaya geliyor. Hükümet, artış için bir oran belirliyor; işçi ve memur, başka bir oran belirliyor. Orada bir hakem kurulu var, o da hükümetin dediğini yapmak durumunda kalıyordu. Bu, yanlış bir sistemdi. Yapılan değişikliklerle taraflar masada olsun, bir hakem heyeti olsun, taraflar anlaşamadıkları zaman bu hakem heyetinin vereceği karar, kesin olsun. Bu karardan doğan özlük hakları, maaş artı-

rımları aynen emekliye de yansıtılacak. Böylece çalışanlar ile emekliler arasındaki yıllık artış oranındaki tartışmalar da sona ermiş olacak. Artık ücret artımında hükümet, tek taraflı söz sahibi olamayacak

Uzun süren mahkemeler dönemine son

Vatandaş mahkemelerde uzun süre uğraşmadan haklarını kısa yoldan elde etme imkânına kavuşuyor. Hak arama özgürlüğü noktasında mahkemeler var ama mahkemeler, çok uzun sürüyor. Dünya, bu işe bir çözüm bulmuş; nedir bu çözüm? Bir hakem kurumu oluşturmuş; dünyanın, 'ombudsmanlık' dediği sistem. Diyelim ki Belediye, Bağkur, Sigorta, Elektrik idaresi ya da herhangi bir devlet kurumu ile sorunu olan vatandaş dava açınca, bu çok uzun süre devam ediyor ve mağduriyeti de çözümlüyor. Yapılan değişikliklerle kamu denetçiliği, 'baş kamu denetçisi' adı altında Ankara'da, bir başkan bulunmakta ve Türkiye'nin değişik bölgelerinde, onun temsilci ve şubeleri yer almakta, vatandaş da buralara müracaat ederek, hakkını daha kısa yolla alma imkânına kavuşmaktadır. Elbette vatandaş, bulunan çözümünden memnun kalmazsa, daha hakkı mevcuttur. Bu yolla vatandaş, senelerce dava açıp mahkemelerde sürünmekten kurtulup, hakkını kısa bir sürede elde etmiş olacak. Bu kurumun gelmesi ile davaların arası bu yolla çözüleceğinden artık mahkemeleriniz daha az sayıda dava gelmiş olacak. Özellikle ceza davaları bakımından mahkemelerimiz, çok daha rahat çalışma imkânına kavuşacak.

Partisi kapatılan milletvekilinin vekilliği düşmeyecek

Partisi kapatılan vekilin, vekilliği de sona eriyordu. Çok ağır bir ceza ve dünyada, örneği yok. 'Avrupa İnsan

Hakları Mahkemesi'ne giden ve-killer oldu ve davaları da kazandılar. O zaman parti kapatmalarının olmaması gerekiyor. Esasen parti kapatma, seçmenin iradesine karşı gelmedir ve seçmeni cezalandırmak anlamı taşımaktadır. Yapılan değişikliklerle, partisi kapatılan milletvekilinin, milletvekilliği düşmüyor. Ancak partisi kapatılan kişiler; üç yıl, başka partilerin kurucusu olamıyor.

Askeri mahkemenin alanı daraltıldı sivil mahkemenin alanı genişletildi

Yapılan değişikliklerle, askeri yargı ile sivil yargı arasındaki alan, daha netleştirildi. Türkiye, bu netleşmenin yapılmamasından dolayı bu tip kararlar yüzünden 'Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne götürülüp mahkûm ediliyordu. Bu değişikliklerle birlikte artık askeri mahkemeler, doğrudan askeri suçlara bakabilecek. Çok daha dar bir alanda çalışacak, kalan geniş alanda, sivil mahkemeler söz sahibi olacak. Örneğin, bir sivil asker, beraber suça ortak olmuşlarsa, bu suça artık sivil mahkeme bakacak. Darbe, darbeye teşebbüs, hükümet aleyhine demokratik olmayan türden teşebbüs ve oluşumlar artık askeri mahkemelerde değil, sivil mahkemelerde yargılanacaklar. Böylece Ergenekon davası sürecindeki yetki tartışması, tamamen sona emiş olacak.

Yüksek askeri şura kararları yargı denetimine açılıyor

Çok sayıda subay, ordudan atıldı. Adam örneğin, disiplinsizlikten atılıyor ama dosyasına bakıyorsunuz hepsi takdir ve teşekkürlerle dolu. Bu kişi, atılıyor. Eğer böyle bir şey varsa bu adamın, dava açması ve mahkemenin, buna karar vermesi gere-

kiyor. Gerçekten böyle midir, değil midir? “Türk subayına yakışmayacak bir davranış içindeyse buna tabi ki silahlı kuvvetler karar versin ama eften püften sebeplerle atılıyorsa, buna mahkeme karar versin” diyor, değişiklik paketi. Peki, ne olur bu karardan sonra? Atılmış olan kesim, dava açabilir. Geri dönüp dönmemesi mahkemenin kararına bağlıdır. Adam, 1984 yılında atılmış, arkadaşlarının hepsi orgeneral olmuş, onun geri dönüşü belki çok anlamlı olmaz. Ama özlük haklarına geri kavuşabilir, kimliğini alabilir, sosyal tesislerden yararlanabilir ve çocukları da bu haklardan faydalanabilir. En azından sisteme karşı küskünlüğü ortadan kalkar. Bu da bir ‘iade-i itibar’ olur.

HSYK daha demokratik ve tarafsız bir yapılanmaya kavuşturuldu

Türkiye’de yargı, kendi içinde kapalı devre çalıştığı ve kast sistemi oluşturduğu için çok fazla eleştiriliyor. Bunun önüne geçebilme-

nin yolu, yargıyı geniş tabana yayabilmek. HSYK’nın 7 olan üye sayısı, 22’ye çıkarılıyor. Hem Yargıtay hem Danıştay, üye seçecek hem de dahil edilmeyen 12 bin hâkim ve savcının olduğu alt mahkemeler oy kullanacak. Dolayısıyla bunlardan da üye seçilecek ve yargının tamamını temsil eden bir yapı ortaya çıkmış olacak. Hâkimler Savcılar Yüksek Kurumu, aynı zamanda siyasetten arındırılıyor. Ayrı binası, ayrı bütçesi, ayrı sekreteryası ile özerk bir hale getiriliyor. HSYK kararları neticesinde görevden atılan yargı mensuplarına da mahkeme kapısı aralanıyor. Bugüne kadar atılan hâkim ve savcılarımız, dava açabilecektir. Ebetteki kararı, mahkemeler verecektir.

Anayasa Mahkemesi yeni oluşumu ile özgürlüklerin güvencesi olacaktır

Gerek Anayasa gerekse de HSYK, birer mahkeme değil; bunlar, birer kurumdur. Anayasa Mahkemesi’nde şu an 15 üye var ve bunun tamamı, cumhurbaşkanı tarafından seçili-

yor. Değişiklik paketinde üye sayısı, 17’ye çıkarılıyor ve bunun 3 tanesini de meclis seçiyor. İş yoğunluğundan, daire biçiminde örgütlenecek olan mahkemenin iş yükü hakkı hafifliyor. Üyelerinin, ömür boyu değil; 12 yıllığına seçilmesi öngörülüyor.

Yapılan değişikliklerle, vatandaş da artık Anayasa Mahkemesi’ne bireysel başvuruda bulunabilecek. Vatandaş, Türkiye’de açtığı davalar sonuçlandıktan sonra nereye gidiyor? Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne gidiyor ve Türkiye’yi ciddi tazminatlara mahkûm ediyor. Artık vatandaş, AHİM’ne gideceğine Ankara’da, Anayasa Mahkemesi’ne gidecek. Böylece hakkını, Avrupa yollarında uğraşarak değil; kendi ülkesinde elde etmiş olacak. Elbette bu kararı beğenmeyen vatandaşlar, tekrar AHİM’ne gidebilecektir. Türkiye, bugüne kadar AHİM tarafından çok büyük miktarda tazminata mahkûm edilmiştir ve itibarı zedelenmiştir. Bu yeni usulle, bu sıkıntılar ortadan kalkmış olacak.

Saygılarımla,■

İktidar, demokrasiden uzaklaşıyor

2 Mart 1988 tarihinde Anayasa Mahkemesi Başkanvekilliği, 8 Mayıs 1991 ve ardından 25 Mayıs 1995'te ikinci defa Anayasa Mahkemesi Başkanlığı yaparak, 1 Ocak 1998 tarihinde emekli olan Sayın Yekta Güngör Özden ile Anayasa değişikliği paketinin hazırlanış-sunuş sürecini ve referandum sonucuna dair öngörülerini konuştuk. Anayasa değişikliği evrelerinde demokratik yollara özen gösterilmediği gibi içeriğin, yargıyla ilgili bölümlerinde demokrasiye uygun davranılmadığının çok belirgin olduğuna dikkat çeken Özden, "Ne toplumsal uzlaşma izlenmiş ne de çağımızın evrensel değerlerine uyulmuştur" dedi. Açıklamasının devamında 'Güçler ayrılığı' ilkesinin göz ardı edilmekle kalınmamış olduğunu vurgulayan Özden, 'güçler birliği' ile 'tek adamlık' düzenine özlemi gerçekleştirecek bir yapı düşünüldüğünü ifade etti. Anayasa Mahkemesi'nin, kararı konusunda ise "Anayasa Mahkemesi, hukukun siyasallaşmasını önlemek görevinde bu kez başarılı olamamış, kendi geleceğini de iktidarların avucuna düşürmüştür" diye konuştu. Referandum içeriğinde yer alan değişikliğin tümünün birden oylanmasının ise büyük bir hata olduğunu kaydetti. Referandum kampanyalarında iktidarın hırs ve imkânlarının üstünlüğünü vurgulayan Özden, ülke rejiminin devamı için siyasi partilerin ve demokratik tüm kurumların el birliğiyle halkın bilinçlendirilmesi yönünde başarılı çalışmalar yapması gerektiğini belirtti ve oyların, 'namus' bilinerek, bilinçle kullanılması gerektiğini söyledi.

Anayasa değişikliğinin siyasal bir kalkışma olduğu açıktır

Anayasa değişiklik paketinin hazırlanış, sunuş ve referandumu gidış şekli anayasaya uygun mudur? "Sivil anayasa yapacağız" diyen iktidar demokratik yollardan geçerek mi bu hazırlığı yapmıştır?

Anayasa, ülkenin ulusal yaşamının düzenlenmesinde ve devletin örgütlenmesinde en etkin yeri olan hukuksal metindir. Bu nedenle ulusal yaşam andıdır. Böyle bir belgenin hazırlanmasından yürürlüğe konulmasına kadar tüm aşama ve evrelerde, toplumsal katkıya ağırlık ve öncelik verilmelidir. Yalnız iktidarın ya da siyasal partilerin istencine bırakılırsa benimsenip içselleştirilmesi, etkinlik ve saygınlığı yeterli olmaz. Değişikliklerden, yeniden-al baştan yapımına değin, tartışmalarla gölgelenir. AKP iktidarı, kendi eğilim ve bağımlılığına uygun bir düzen peşindedir. Bu zayıflığı, Anayasa Mahkemesi kararıyla; 'laiklik karşıtı eylemlerin odağı olmak'tan aldığı ceza ile vurgulanmıştır. 'İlmli İslam' devleti yapısına ulaşmak için göz ardı ettiği ilkeler bir yana, yurdun kuruluşu ve cumhuriyetin kuruluşu konusundaki ilkelerle, değerleri de yıkmak ve yıkılmasına seyirci kalmak gibi bir tutum içinde olmuştur. Önündeki engelleri kaldırmak için de Anayasa değişikliğini kaçınılmaz görünce kendi kafasına uygun kimi hukukçulara bir ön metin hazırlatmış, tepkiler alınca sumen altı

etmiştir. Sonra başka konulardaki olumsuzluklar da eklenince kendilerini korumak ve kurtarmak amacıyla güvenceye almak için yargıyı ele geçirmek üzere yanlıcı ve aldatıcı başka kurullarla süsleyerek, gündeme getirmiştir. Yine kendine yakın kuruluşlarla görüşüp desteklerini alarak, Yasama organına sunmuştur. Oysa toplumun her kesiminin, özellikle üniversitelerin, baroların, meslek odalarının, uzmanların görüşlerini de aldıktan sonra kendisi için değil; ulus için, devlet için yaraşır bir Anayasa taslağı oluşturmalı idi. Bundan kaçınmıştır. Yaklaşan genel seçim nedeniyle telaşa düşmüştür. İsviçre'de, 1974'te başlatılan değişiklik, 2001 yılında yürürlüğe konmuştur. Bizdeki alelacele Anayasa değişikliğinin siyasal bir kalkışma olduğu açıktır.

Ayrıca TBMM görüşmelerinde İç Tüzük'e uygun davranılmadığı, 111 milletvekilinin Anayasa Mahkemesi'ne yaptığı başvuruda açık seçik ortaya konulmuştur. Sonucu, sağlama bağlamak isteyen iktidar, 'Anayasa değişikliklerinin Halkoyuna Sunulması Hakkında' 23.5.1987 günlü-3376 no'lu Yasa'nın 2. Maddesindeki 120 günlük süreyi 45 güne indirmek için Meclis'e değişiklik tasarısı getirmiş ancak 60 gün ile yasalasmıştır. Bu da Yüksek Seçim Kurulu'nun Anayasa'nın 67/son fıkrası gereğince değişiklikten bir yıl sonra uygulanması kararıyla başarıya ulaşamamıştır.

'Sivil Anayasa', 'reform', 'demokrasinin açılımı' sözlerinin

gerçeği yansıtmadığı, asıl amacın; **'Yandaş Yargı'** oluşturmak olduğu ilgililerinin konuşmalarından, yandaş medyanın sürdürdüğü izlencelerden, düzenlenen etkinlik ve tartışmalardan bellidir. Anayasa değişikliği evrelerinde demokratik yollara özen gösterilmediği gibi içeriğin, yargıyla ilgili bölümlerinde demokrasiye uygun davranılmadığı çok belirgindir. Ne toplumsal uzlaşma izlenmiş ne de çağımızın evrensel değerlerine uyulmuştur. Güçler-erkekler ayrılığı göz ardı edilmekle kalınmamış, **'güçler birliği'** ile **'tek adamlık'** düzenine özlemi gerçekleştirecek bir yapı düşünülmüştür. Yargı bağımsızlığı ile gerçekte halkın, hak arama özgürlüğünün ve adaletli yargılanma hakkının dayanağı olan **'yargıç güvencesi'** çiğnenmiştir. Olanlar da olacakların habercisidir...

Anayasa Mahkemesi kendi geleceğini de iktidarların avucuna düşürmüştür

Anayasa Mahkemesinin referandum hakkında aldığı karar konusundaki görüşleriniz nedir?

Anayasa Mahkemesi'nin halkoylaması konusunda aldığı kararın, olumlu ve olumsuz yönleri vardır. Kuşkusuz, Anayasa'nın 148. maddesi gereğince iş olsun türünden Anayasa değişiklikleri için getirilen sınırlı denetim, biçim denetimidir. Mahkeme, asla öz (esas) yönünden denetim yapmamış, denetimini biçim yönünde yapmıştır. Tersine nitelemeler ve savlar, iktidarcılarla iktidarın gerçek dışı sözleridir. İşlerine gelmeyen karara karşı, ağızlarına geleni söyleme alışkanlığındandır. Bu da yetmiş gibi üyeleri, medyaya sızdırılıp yanlış yorumlanan ve amaçlı değerlendirilen konuşmalar ve gözdağı niteliğindeki tutumlarla baskı altına almışlardır. Mahkeme, Anayasa'daki basit üç koşuldan önce **'Değiştirilmesi öngörülemez kurallara yönelik değişiklik önerileri biçim ko-**

nusu olduğundan' incelemesini bu yönde yaparak sonuca varmıştır. Elbet denetlenen, metindir. Elbet iptal, kimi düzenleme bölümlerini geçersiz kılacaktır. Bu, esasa yönelik inceleme yapmak olmadığı gibi yetki gaspı vs değildir. Mahkemeyi kapatmaktan söz edip üyelere yaptırım uygulanmasını öneren Meclis Başkanlarının katılınması olanaksız, konumla-

rına yaraşmayan sözleri AKP'li anlayışının yankılanmasıdır. Hukuk devleti anlayışıyla asla bağdaşmayan bu tutucu, sömürücü anlayış, karşı karşıya olduğumuz tehlikelerin belirtilelerinden kimilerini özetlemektedir.

Mahkeme, biçim yönüne ilişkin incelemenin anlamını ikinci kez belirlemiştir. (Birincisi, Anayasa'nın 10. ve 42. maddelerine yönelik bi-

YEKTA GÜNGÖR ÖZDEN

çim nedeniyle geri çevrilen değişiklikte olmuştur). Anayasa değişikliklerinin halkoyuna sunulmasından sonra denetlenebileceği savını da çürütmüştür. Anayasa'nın 148, 175. maddeleriyle 3376 no'lu Yasa'nın ilgili maddelerine aykırı savın yerinde olmadığı, karara bağlanmıştır. Denetlenen, Resmi Gazete'de yayımlanan yasadır.

Ancak denetlenen maddelerde iptal edilen tümceler toplam 48 sözcüktür. Bunların kaynağı, temel olan kuralın, hukuka uygun bulunması yanlış olmuştur. Bu sonuçta baskılardan, atama yöntemlerine, kişilerle ilgili söylentilere kadar geniş bir kuşku alanının etkisi olup olmadığı gerekçeli kararın karşı oylarla birlikte yayımlanmasıyla anlaşılacaktır. Mahkeme, bir olanağı kaçırmış; 1961 Anayasası'nın getirdiği açılımın askeri yönetimce daraltılmasını önlemek ve aykırılıkları gidermek fırsatını değerlendirememiştir. Bu, asla siyasal bir karar değildir. Ancak Cumhurbaşkanı'nın üye atamasının yanlışlığını bir kez daha kanıtlamıştır. Anayasa Mahkemesi, hukukun siyasallaşmasını önlemek görevinde bu kez başarılı olamamış, kendi geleceğini de iktidarların avucuna düşürmüştür.

'Darbe Anayasası' diye anılan anayasamıza göre yapılması planlanan değişiklik paketi ile gerçekten sivil ve demokratik bir anayasaya kavuşacak mıyız?

Değişiklik Paketinin **'gerçekten sivil ve demokratik bir Anayasa'** ile ilgisi bulunmamaktadır. Gerçekten demokratik bir Anayasa istense idi yargıyla ilgili kurallar böyle olmazdı. Yandaş Yargı, İktidar Yargısı, Sözde Yargı, Göstermelik Yargı savlarına haklılık veren yapıyı öngören değişikliğin öbür kuralları yıllardan beri söylenen, istenen, beklenen kurallardı. Kimileri yazıla, söylene bıkkınlık getirmişti. Kimileri de olağan gelişmeleri içermekte-

dir. Ancak kişisel, toplumsal yaşamda kazandıracakları çok az olmaktadır. 1961 Anayasası'nın getirip 1982 Anayasası'nın götürdüklerini geri getirmektedir. Maddeler, ayrı ayrı değerlendirilse; yargı değişikliğini sağlamak için konulan süsler, dolu maddeleri olduğu benimsenir. Üniversite özerkliği, işsizlik, toplu sözleşme, devrim yasaları vb konularda atılım sayılacak hiçbir ilerleme yoktur. İktidarın tutumu, demokrasiye yakınlaşmayı değil, demokrasiden uzaklaşmayı göstermektedir. **Olanlar ortadadır. Gözaltılar, tutuklamalar, özel yetkili mahkemeler, özel yaşamın gizliliğinin çiğnenmesi, iletişim özgürlüğü, rektör ve yargı üyesi atamaları; nasıl gidildiğinin göstergesidir...**

Oluşan, 'AKP Anayasası'dır.

Değişikliği öngörülen maddeler hukuksal açıdan ne kadar yeterlidir?

Değişikliği öngörülen kurallar, biraz önce de değindiğim nedenlerle gereksinimleri karşılayacak durumda olsalar bile değişikliğin tümü yetersizdir. Yargıyla ilgili kuralların dışındakilerin getireceği bir şey yoktur ama değişikliğin tümünün özellikle

yargıyla ilgili kurallarının götüreceği çok şey vardır. Değişikliğin tümünün birden oylanması da (Meclis'te 367 oyun altında kaldığından, oylamanın nasıl yapılacağını Meclis kararlaştırıyor) bir büyük hatadır. **Değişiklik, yürürlüğe girerse yargı bağımsızlığından, yargıç güvencesinden, demokrasiden, insan haklarından, hukuk devletinden, laiklikten söz etmek olanaksız kalacaktır. Artık yargı, iktidar partisi il ve ilçe başkanlarıyla Adalet Bakanlarının etkisinde, milletvekillerinin pençesinde kıvrınacaktır.**

Anayasa, Danışma Meclisi'nden ve halkoyundan geçmiştir. Askerlerin etkisi ve ağırlığı açık olmakla birlikte **'Askeri Anayasa'** demek yanlıştır. **'Sivil Anayasa'** deyişi, tıpkı Cumhurbaşkanı'nı halk seçtirerek olumlu bir şey yapıyormuş göstermeye benzemektedir. Başbakanın, **"Şimdi halk karar verecek, millet söz söyleyecek"** diyerek, yığınları okşamasının bir türüdür. Oluşan, **'AKP Anayasası'dır.** Bu bakımdan maddelerin ayrı ayrı değerlendirilmesini gerekli ve yararlı bulmuyorum. Yargıyla ilgili maddeler dışındakilerin yürürlüğe girmelerinin yararı olmasa da sakıncası yoktur ama yargıyla ilgili maddeler yürürlüğe girerse sakınca, çok büyük olur. Öbür maddelerin anlamı ve değeri azalır.

TC Anayasası değişiklik paketinin halka anlatılması ve halkın aydınlatılması koşulları için zamanlama ve duyurular yeterli midir?

Değişiklik paketinin halka anlatılmasının süresi ve koşulları yeterli değildir. Seçim yasalarının kuralları uygulanacağından ‘yasak’lar, kimi yerlerde yönetimin baskıya dönüşen el atmalarıyla zamansız ve yersiz uygulanmaktadır. **Halkımızın siyasal, toplumsal, kültürel düzeyi bellidir. Hukukçuların kimilerinin bile güç anladığı kuralları, halkımızın anlayarak değerlendirmesi beklenmemelidir.** Spor takımları tutar gibi parti tutma biçiminde oylama bilinmektedir. Buna karşın, son siyasi gelişmelerin umut rüzgârı estirmesi olumlu bir yöneliş sayılmaktadır. Halka anlatma yolunda medyaya, aydınlara, demokratik kitle örgütlerine büyük görev ve sorumluluk düşmektedir. **İktidar ağırlıklı medyada yanında, 3376 no’lu Yasa’nın Cumhurbaşkanı’na bile yer vermesi, ‘silahların eşitliği’ ilkesine uyulmadığının göstergesidir.** Bunlar gözetilerek çalışılmalıdır.

Ülke rejimi bu Anayasa değişikliğiyle tehlikeli bir dönemeçtedir

Bir takım partilerce bunun bir siyasi oylama gibi algılatılması yönündeki çalışmaların ülke rejimi açısından yanlış boyutu nedir?

Kimi partilerin davranışı, ülkenin geleceği yönünden sakıncalar taşımaktadır. Eğilim, anlayış birlikteliği ve benzerleriyle iktidarı destekleyenlerin hukuk devleti- gerçek demokrasiyle hiçbir bağları olmadığı daha iyi anlaşılmaktadır. **Yeni bir Anayasa yapmak yolunda girişimde bulunmak yerine, yamalarla 16. Anayasa değişikliğine destek vermek; iktidarın koluna takılıp yürümekten başka bir şey değildir. Oylamanın, “AKP’ye Hayır” biçiminde algıla-**

nıp uygulanacağı kanısı yaygındır. Bunu, seçime bırakıp Anayasa’yı ulusal yaşamımız ve hukuksal içeriğiyle değerlendirerek oy kullanmak gerekir. Halkımızın sağduyusunun egemen olması dileğindedim. Seçimlerde halka nasıl yaklaştığı, valiler eliyle neler yaptığı bilinen iktidarın, kendisi için yaşam koşulu sayarak neler yapacağı kestirilemez. Çok dikkatli olmak zorunluluğu paylaşılmaktadır. İktidar, her ne kadar tersini söylese de halkoyunun ‘Hayır’la sonuçlanması, çekilmesini hızlandırır. Ülke rejimi, bu Anayasa değişikliğiyle tehlikeli bir dönemeçtedir. Siyasal partilerin, iyi düşünüp iyi çalışmalarını yalnız görevleri değil, varlıkları nedeniyle de borçlarıdır. Şimdiden korsan afişler kullanılmaya başlanmıştır!

Oy’lar; ‘namus’ bilinerek ve bilinçle kullanılmalıdır

Evet/Hayır sonuçlarına göre özellikle hukuk, yargı, kuvvetler ayrılığı ve rejim kapsamında Türkiye, ne gibi konulara hazırlıklı olmalıdır?

Anayasa değişikliği halkoyundan olumlu (‘Evet’ oylarının fazlalığıyla) çıkarsa, erkler ayrılığından söz edilemez. Yargı, siyasal iktidarın eline geçer. Günümüzde yüksek yargı organlarına nasıl atama yapıldığı belli iken gelecekte hiçbir sınır ve ölçü tanımadan, siyasal yanlılıkla bu işlemler yürütülecek, halkın adalet beklentisi, siyasal dayanaklara bağlı olacaktır. Laiklik ilkesine ödünlerle yaklaşanların arttığı bir ortamda bu ilke sulandırılacak, hukuk devleti ilkesiyle birlikte zayıflama, cumhuriyetin temel niteliklerini geçersiz kılacaktır. Bunun sonu karanlıktır. Tek adamlığa yöneliş de hızlanacaktır. **Dikta belirtilerinin birbirine eklendiği günümüzün yarını, Ortadoğu ülkelerinin çektiği sıkıntıların kaynadığı kazan değil, ‘kazanı kaynatan ocak’ olabilecektir. Demokrasi**

amaçlanarak kurulan cumhuriyetin temeli olan ‘erkler ayrılığı’ ilkesinin kaldırılması amacıyla rejim güvencesiz kalacak; kargaşa, ‘İlmli İslam’ devletiyle bile gidebilemeyecektir. Cumhuriyetin kalelerini bir bir ele geçiren iktidar, bu değişiklikten sonra başka işlemler, başka değişiklikler gerçekleştirecek, af yasası ile kendini sağlam bir zırha alacaktır. Dokunulmazlıklara dokunmayarak sergilediği söze bağlılık, davranışıyla içtiği andan bağlılık aykırılıkları herkesi düşündürmeli, oylar; ‘namus’ bilinerek ve bilinçle kullanılmalıdır. Bu yolun geri dönüşü olsa bile çok güçtür; zaman yitirilerek, yaşam değerlendirilemez.

Özetleyerek anlatmaya çalıştığım nedenlerle 12 Eylül 2010’da yapılacak halkoylaması, hepimiz için (kişisel ve kuruluşlar olarak) bir ders, bir sınav niteliğindedir. Siyasal iktidarı anayasa, hukuk, adalet ve ahlak sınırında tutmakla görevli yetkili Anayasa yargısından, siyaset yaptığını sananlar hiç hoşlanmaz. Her yaptıklarının geçerli sayılmasını isterler. Anayasa’nın 148. maddesindeki yasaların son oylama çoğunluğu, Anayasa değişikliğinin önerme, kabul çoğunluğu ve iki kez görüşme zorunluluğuyla sınırlı biçim incelemesinin dar anlamdaki basitliği, bir denetim değildir. Denetim sayılması istenen bir geçişmedir. Bununla Anayasa Mahkemesi’nin elini kolunu bağlayarak, kendilerinin denetimsiz ve sınırsız yetkilerine ölçü koyulmasına karşı çıkmak, demokrasiyle bağdaşan bir anlayış olamaz.

Kanun hükmünde kararnamelere ilişkin görüşme yöntemine de uyulmamaktadır. Yönetimin her tür eylem ve işleminin bağımsız yargının denetimine açık tutulması zorunluluğuna işlerlik kazandırmak için atılan adımlar olumlu olmakla birlikte yeterli değildir.

1961 Anayasası döneminde Yüksek Hâkimler Kurulu’nun kararla-

rı, yargı denetimine bağlı idi. Şimdi bu yolun açılması iyi ama Hâkim ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun başında Adalet Bakanı, içinde Bakanlık müsteşarı olduktan, üyelerinin seçilmesinde yönetimin (Cumhurbaşkanı, Anayasa'nın 8. maddesine göre Yürütme'nin içindedir) ağırlığı bulunduktan sonra yargının bağımsızlığı savunulamaz.

Anayasa hukukçularının eleştirileri kimi gazete ve dergilerde yayımlanmaktadır. **İktidar yandaşları dışında halkoylamasına olumlu bakanlar, 'yok' denecek kadar azdır.** Bilimin, aklın, deneyimlerin ve olayların ışığında yargının bağımsızlığını tümüyle ortadan kaldıran bir Anayasa değişikliğinin benimsenmesi, olanaksızdır.

Her kesimin ağzına bir parmak bal sürülerek oylarını kazanmak yolu izlenmektedir ama hukuk devleti olmadıktan sonra bu bal, zehirden farksız olur. Zamanla, tadı kaçır. **İnanç sömürüsüyle demokrasi, insan hakları ve özgürlükleri sömürüsü birlikte yürütülmekte, adalet, hukuk ve yargı anlayışındaki bozukluklar da uygulamalarla sürdürülmektedir.** Üniversitelerin genelde suskunluğu, kimi hukukçuların yandaşlığı, kimi medya tetikçilerinin saldırısı da üzüntüyü arttırmaktadır. **Yargısı bağımlı, yanlı, önyargılı hukuk devleti olamaz. Hukuk devleti olmayınca da demokrasi olamaz. Demokrasi olmayan yerde de insan hak ve özgürlükleri olmaz.**

İktidar olur, muhalefet olmaz. Muhalefet olmayınca denetim olmaz; dikta olur...

Peki, Anayasa Mahkemesi Başkanı'nın kararları duyurması yöntemi uygun mu?

Yanlış anlaşılabilir durumu açıklamak için bu soruyu da ben kendi kendime sorarak, derginizin okurlarına ve yurttaşlarıma bilgi vermek istedim: Anayasa'nın 153. maddesinin 1. Fıkrasının ikinci tümcesinde; **"İptal kararları, gerekçesi yazılmadan açıklanmaz"** denilmektedir. 1961 Anayasası'nın ilk biçiminde kararların verildiği gün yürürlüğü benimsenmişti. 1971 değişikliğinde, gerekçeli yayımla yürürlüğe gireceği öngörüldü. 1982 Anayasası, Resmi Gazete'de yayım koşulunu yineledi (Mad.153/Son). Şimdiki durumda iptal kararlarının gerekçesi yazılmadan açıklanmaması **'ret kararı'**nın açıklanmasında uygulanmıyor. Açıklanmayınca, iptal kararı verildiği sanılıyor ama karar, ret de olabiliyor. İptal ile ret karışınca, sakıncalar doğabiliyor. Bu nedenle 1983 yılından beri kararlar açıklanmıyor; sonuç bildiriliyor. Açıklama; kararın gerekçesi, karşı oylarıyla birlikte olur. Oysa sonuç bildirilerek kamuoyu aydınlatılıyor, Yasama organıyla Yürütme organına işlemler konusunda ışık tutuluyor, ilgililer de karışık ve yanlış anlamalardan kurtuluyor. Anayasa Mahkemesi kararları geriye yürümediğinden iptal edilen kararlar yapılması olanağı bulunan kimi işlemler, karar yayımlanıncaya kadar yapılmaktan uzak kalabiliyor. Hukuk devletinde kararı açıklamanın yararı var, zararı yok ama 'açıklama'nın koşulları ayrı... **Anayasa'ya iktidarın kendi dediklerinin yanlış da olsa egemen kılınması için koydukları bu kurala da aykırılık olmaması için yapılan duyuru, açıklama değil; sonuç bildirmelidir. Bunun yöntemini de Başkan belirlemektedir.** Benim zamanında bu görevi, Başkanvekiline vermiştim. Şimdiki Başkan, kendisi basın ilgilileri önünde açıklamak

ta, kişisel görüşlerini de yansıtmaktadır. Bu katılınsın, katılınmasın; onun, bileceği iştir...

Anayasa Mahkemesi kendini yasa koyucu yerine koyarak bir hüküm hiç kurmamıştır

Bir de **"Anayasa Mahkemesi'nin, kendini yasa koyucu yerine koyarak yeni bir uygulamaya yol açacak biçimde hüküm kuramayacağına"** ilişkin Anayasa'nın 153. maddesinin 2. Fıkrası var: Bu gereksiz ve anlamsız kural, üyelere; **"Milletvekilliği yapmayın; Mahkeme olarak kendinizi, Meclis yerine koymayın!"** demektedir. Buna gerek var mı? Üyeler, yetki ve görevlerini bilmezler mi? Doğal olarak kimi kararlar, düzenlemeden başka bir duruma neden olabilir. İstenenle, karar bağdaşmazsa durum değişir. 2. Fıkra siyasetçilerin, amaçlı ve yanlış anlamalarıyla Mahkemenin suçlanmasına neden olmaktadır. Mahkeme, hiç bir zaman kendini yasa koyucu yerine koyarak bir hüküm kurmamıştır. Yapması gereken işi yapmıştır. Sonucun Meclis düzenlemeleriyle ters düşmesi, yasa koyucu yerine geçmek, yeni bir uygulamaya yol açacak biçimde kural koymak sayılması doğru değildir.

Anayasa değişikliklerimiz diğer ülkelere oranla çok sık yapılmakta

Anayasa'nın 81. ve 103. maddelerindeki andı içenlerin antlarına aykırı tutum ve davranışlar içinde olması da ülkemizde Anayasa'ya bağlılığın, hukuka saygının, yargıya güvenin yeterli olmadığını kanıttır. Sorunun asıl yönü budur. Türkiye'mizdeki ölçüde sık sık ve çok Anayasa değişikliğinin başka ülkelerde yapıldığına rastlanmamaktadır. Gereken özenin gösterildiği kanısında olmadığımı üzümlere belirtiyorum.■

Pompa fiyatlarından daha ucuz akaryakıt için **Taşıt Tanıma Sistemine** geçin...

Bireysel ve kurumsal tüm araç sahiplerinin faydalandığı "Taşıt Tanıma Sistemi"ne geçenler; Türkiye'nin en geniş istasyon ağına sahip **Petrol Ofisi** istasyonları'nda; kolay, kontrollü ve indirimli akaryakıt almanın avantajını yaşıyorlar.

Mutlu ve kazançlı bir tanışma için, siz de As-Yakıt ile "Taşıt Tanıma Sistemi" ne geçin...

MAKSİMUM TASARRUF !

- İnsan hatalardan doğabilecek kayıplar tamamen ortadan kalkar.
- Araç ve dönem bazında yakıt tüketim kontrolü sağlanır.
- Hem alışverişte hem de filo yönetiminde her aşamada zamandan tasarruf edilir.
- Aracın deposuna eksik ürün verilmesi engellenir.
- Başka bir araca yakıt alınması engellenir.

MAKSİMUM KONTROL !

- Taşıtın doğru zamanda doğru yerde olup olmadığı kontrol edilebilir.
- Taşıtın seyahat programı günlük olarak izlenebilir.
- Aracın deposuna yanlış ürün verilmesi engellenir.

MAKSİMUM KOLAYLIK!

- İstasyonda fatura almak için beklemeye gerek kalmaz.
- Tek merkezden fatura ve tüketim raporları gelir.
- Yüzlerce istasyon yerine tek bir noktaya ödeme yapılır

PETROL OFİSİ TAŞIT TANIMA DİSTRİBÜTÖRÜ AS-YAKIT PETROL SANAYİ VE TİC. LTD. ŞTİ.
1456 SOK. NO: 83 K: 2 / 201 ALSANCAK - İZMİR TEL: 0232.421 37 31 • FAKS: 0232.463 06 07

info@asyakit.com.tr • www.asyakit.com.tr

TC demokrasisinin devamı için:

HAYIR!

ÖZDEMİR SÖKMEN

HSYK ve Anayasa Mahkemesi üyelerinin seçimi konusunda hükümetin; demokrasiye, hukukun üstünlüğüne ve yargı bağımsızlığına çok önemli darbe vurduğunu kaydeden İzmir Baro Başkanı Özdemir Sökmen, “Anayasa Mahkemesi, yapmış olduğu bu cüzi değişiklikle bana göre kendi ipini, kendi kesmiştir. Bu değişikliklerle demokrasi, bir zevale uğruyor çünkü Yürütme, bundan sonra Yargıya hükmetmeye başlayacaktır. Zaten Yasama, kendi ellerinde” diye konuştu. EĞİAD YARIN’a özel yap-

tığı açıklamalarının devamında halkın, referanduma dair bilinçlendirilmesi çalışmalarındaki ‘evet-hayır’ oylarının ne anlama geleceği anlatılırken neticenin, AKP iktidarı ile bağlanmaması gerektiğine vurgu yapan Sayın Sökmen, referandum sonucunun Türkiye Cumhuriyetinin devamını etkileyeceğini önemle ifade etti. Hükümetlerin, gelip-gideceğini belirterek, “AKP de geldiği gibi gider ama Türkiye Cumhuriyeti, Türkiye demokrasisi elden giderse işte onu yeniden kurmak çok zor olur” dedi.

Uzlaşmış bir anayasa değişikliği değerlendirilmeliydi

İktidarın referanduma sunduğu Anayasa değişiklik paketinin hukuk alt yapısı bakımından yeterince donanımlı bir ekip tarafından hazırlandığını düşünüyor musunuz?

Anayasa konusunda gerçek bir değişiklik yapılacaksa başta TBMM’de grubu bulunan bütün siyasi partilerin ve bu konuda yetkin bütün STK’ların ve hukukla ilgili bütün kesimin katılımcılarının da bulunduğu heyet tarafından gündeme getirilip, kabul edeceği bir değişiklik yapılması gerekirdi. İktidar partisi de başlangıçta bu tür uzlaşma sözleriyle yola çıkmasına rağmen maalesef bu yöntemi tercih etmedi. Önce Anayasa profesörü Ergun Özbudun’a müracaat ettiler; Sayın Özbudun’un hazırladığı taslak, kötü bir çalışma olmamakla beraber bize göre o da çok yetersizdi. İktidar, Özbudun’un bu taslağını da beğenmeyince başta Burhan Kuzu olmak üzere tamamen kendi ekip üyelerinden oluşan bir heyete anayasa değişikliğini hazırlattılar. AKP, Mecliste her ne kadar çoğunluğu sağlamış ise de Türkiye genelinde yüzde 33 ortalamasında bir parti olup yüzde 67’si de bu Melis’in dışındadır dolayısıyla bu yüzde ortalamasına sahip bir partinin hazırladığı anayasa değişiklik paketi, kesinlikle tüm Türkiye’yi kucaklayan bir anlayışta olamazdı ki böyle olmadığı da yavaş yavaş ortaya çıkıyor. Şahsi görüşüme göre bu anayasa değişiklik paketi, tamamen ucube bir şekilde doğmuştur.

Sunulan bu değişiklik paketinin iptali konusunda Anayasa Mahkemesi’ne çok güveniyordum. Siz de takdir edersiniz ki özellikle Anayasa Mahkemesi ve HSYK konusundaki düzenlemeler, hukukun tamamen yok edilmesine yönelik

programlardır. İlk sorunuzun karşılığı olarak size şunu söyleyebilirim; **bu anayasa, sağlıklı bir alt yapıya oturmadan, bu işin erbabı ve ustası olan, hukuku gerçekten benimsemiş, evrensel hukuku, hukukun üstünlüğünü kendisine ilke edinmiş hukukçulara hiç danışılmadan hazırlanmış bir değişiklik tasarısıdır.** Kanunlaşırrsa neticelenin de kötüye gideceğini zamanla hep birlikte göreceğiz.

“Darbe anayasasını değiştireceğiz” diye yola çıkanların, yola çıkış nedenleri yanlış

Darbe anayasalarını eleştirerek daha fazla demokrasi, temel hak ve özgürlükler iddiası ile yapılan bu çalışmanın, gerçek bir sivil anayasa olacağını ve Türkiye’nin ihtiyaçlarına cevap verebileceğini düşünüyor musunuz? Hazırlanış ve sunuş itibarıyla ne kadar demokratik bir anayasa değişim çalışması oldu?

1924’e gitmeden 1961 Anayasasından başlayalım: 1961 Anayasası da ‘ihtilal anayasası’ idi ama son derece güzel bir anayasaydı; “**keşke 1961 Anayasası halen Türkiye’de geçerli olsa**” diye zaman zaman düşünürüm. Ardından 1980 ihtilali oldu ve o malum diktanın hazırladığı 1982 Anayasası oluştu. 82 Anayasası, ‘Darbe Anayasası’ diye tarihimize geçmiş olmakla birlikte bu anayasa da o zaman halkoyuna sunulmuştu ve hatırlarsanız, yüzde 93 gibi çok büyük bir kabul oyu ile geçmişti. Şimdiki iktidar, sivil bir anayasanın çok daha iyi olacağı iddiasıyla yola çıktı ve bu ucube anayasa değişikliğini hazırladılar. Kaldı ki halen yürürlükte bulunan 82 anayasası, bana göre o darbe anayasası niteliğini çoktan kaybetti çünkü yanlış olan ve beğenilmeyen yönleri, iktidara gelen partilerce zaman içinde değiştirilerek, 83 maddesi yenilen-

miştir. Neticede, “Biz ille de darbe anayasasını değiştireceğiz” diye yola çıkanların, bir kere yola çıkış nedenleri yanlış. Her şeye rağmen 82 Anayasası Türkiye’de, 1982’den 2010’a kadar 28 sene ayakta kalan ve bugüne kadar da herhangi bir şekilde kavraya uğramamış bir anayasadır.

12 Eylül’deki referanduma sunulan ve şiddetle eleştirdiğimiz HSYK yapısının 82 Anayasasından hiçbir farkı yok. Bütün gerçek hukukçular ile demokrasiye inanan gerçek düşünce sahibi ne kadar insan varsa hepsi ve de STK’ları olarak HSYK’nın içinde hükümetin bir organı olan Adalet Bakanı ve Müsteşarının olmaması gerektiğini en başından beri sürekli ifade ediyoruz. Hatta AB komisyonlarında da bu yönde uyarılar alınmasına karşılık güya, “mevcut darbe anayasasını değiştireceğim” diye yola çıkan iktidar, bu konuya hiç değinmediği gibi HSYK bünyesinden Adalet Bakanının çıkarılması konusundaki bütün önerileri ve tepkileri de dikkate hiç almamıştır. 1982 Anayasasında buna benzer değiştirilmesi gereken çok önemli maddeler de varken hepsi göz ardı edilmiştir.

Kabul edilebilir maddeler, balığı avlamak için kullanılan yemler

Referanduma sunulan taslaktaki 24 maddenin ilk 12-13 maddesi, herkesin kabul edebileceği değişiklikler gibi görülüyor. Bu maddeleri, “balığı avlamak için kullanılan yemler” olarak değerlendirmekteyim. HSYK ve Anayasa Mahkemesi üyelerinin seçimini Meclise ve Cumhurbaşkanlığına bırakan bu hükümet; demokrasiye, hukukun üstünlüğüne ve yargı bağımsızlığına çok önemli darbe vurmuştur. Peki, bu durum zamanla bize, neyi getirecektir? Biliyorsunuz; biz, demokrasiyle yönetiliyoruz. Bugüne kadar yapılan araştırmalara göre dünyadaki en iyi rejim

şekli, cumhuriyettir. Anayasamızın 2. maddesinde; “Türkiye Cumhuriyeti laik, demokratik bir hukuk devletidir” şeklinde hüküm bulunmaktadır. Yani Anayasamıza göre demokrasi ile yönetilmek şarttır ve demokrasi ile yönetilmenin esasında 3 önemli unsur olan Yürütme, Yasama ve Yargı organları birbirinden ayrı olarak mutlaka olmalıdır. Hiçbiri, diğerinden üstün olmayacak ama hepsi, birbirini kontrol mekanizma olarak bağımsız yaşayacak. Oysa yapılan bu anayasa değişikliği ile Yargı, ortadan kaldırılmaya çalışılıyor. Yargının şimdye kadar Yüksek Mahkemeye ve hâkimler tarafından seçilen üyeleri, bundan böyle Meclis ve Cumhurbaşkanı tarafından seçilecek. Hatta sunulan ilk haliyle; “Bir tek aday gösterilmesi” şeklinde geçiyordu ama çok şükür ki Anayasa Mahkemesi, bu maddeyi iptal etti; en az 3 aday arasından seçilmesi sağlandı. Tek aday olsa hepten kendilerine bağlı bir yargı kurulu oluşturacaklardı. Anayasa Mahkemesi, yapmış olduğu bu cüzi değişikliklerle bana göre kendi ipini, kendi kesmiştir. Bu değişikliklerle demokrasi, bir zevale uğruyor çünkü Yürütme, bundan sonra Yargıya hükmetmeye başlayacaktır. Zaten Yasama, kendi ellerinde...

Ülke yönetiminde medyanın hatalı yönlendirmeleri

Anayasa Mahkemesi; “bu kararlara uymayın” diyen raportörler barındıran bir kurum haline gelmiştir. Anayasa, özü itibarıyla bütün hukuk kurallarının üzerindedir. Anayasa Mahkemesi, en yüksek mahkeme olup bütün insanların güvenmesi gereken bir mahkemedir. Kararlarına saygısızlığımız olamaz ama TC tarihinde daha önce hiç görülmemiş bir şekilde, kısa bir süre önce bir raportör çıktı ve “Anayasa Mahkemesinin kararlarını dikkate almayın” diye konuşabildi. Üstelik bu kişi ile ilgili, hiçbir yetkili mercii tarafından hiç-

bir yasal işlem yapılmadı. Artık bu tür kişileri içinde barındıran Anayasa Mahkemesi, bir hukuk kurumunun başında olan bir kişi olarak beni gerçekten çok üzen bir karar vermiştir. **Aslında Anayasa Mahkemesi, ‘güçler ayrılığı’ ilkesini hassasiyetle göz önünde bulundurmalıydı. Yapılan bu değişikliklerde Yargının, Yürütmenin himayesi altına gireceği çok açık ve net olduğu halde, ‘güçler ayrılığı’ ilkesinin yok olacağını göre göre, bile bile iptal etmeyerek Anayasa Mahkemesi, bence kendi bindiği dalı kesmiştir. Türkiye Cumhuriyeti’ne de**

çok büyük kötülük etmiştir. Anayasa Mahkemesi’nin almış olduğu kararlara karşı gelmek gibi bir niyetimiz elbette yok ama bizler, bu yönde çok daha etkili bir karar çıkmasını bekliyorduk. Belki bunu böyle yapmasının bir sebebi, biliyorsunuz; artık ülkeyi basın yönetmeye başladı. “Anayasa Mahkemesinden böyle bir karar çıkarsa iktidar partisi, mağduriyeti oynayacak ve belki erken seçim isteyecek. Zaten karışık bir ülke ama netice itibarıyla Türkiye, daha da karışacak” diye dayatıldı. Belki bu sebeple Anayasa Mahkemesi, böyle bir risk altına girmek istememiş olabilir.

Referandum 12 Eylül'de gerçekleşecek. Türk milletine güvenimiz sonsuz. İnaniyorum ki gerek STK'ları gerekse siyasi partilerce halka, bu anayasa değişikliği ile nereden nereye geldiği ve nereye gideceği çok iyi anlatılabilirse, referandumdan 'Hayır' oyu çıkacaktır. Bu olayda da basın çok önemli rolü olacak. Medya, maalesef bu gerçeklerin önemli bir kısmına yer vermiyor.

- *Basının önemli bir bölümü, iktidardan nemalandığı için 'Evet' yönünde kampanyalar yürütmesi normaldir.*

Doğru söylüyorsunuz. Referandumdan sonra insanların hâkimlere ve yargıya olan güvenci sarsılacaktır. Nasıl ki 'yandaş basın' deniyor, artık 'yandaş mahkemeler' de olacaktır. Bir süre önce Anayasa Mahkemesi bu iktidarı, "laiklik aykırı eylemlerin odağı bir parti" olarak ilan etti. Birçok kişi gibi ben de "Yargı kurumlarını da kendi hâkimiyetlerinde tutmak suretiyle sonrasında başka iktidarlar geldiğinde bile açılacak da-

valarda, kendilerini kolayca aklayabilecekler" diye düşünüyorum. Ancak önünde sonunda yargıdan kaçılmaz ve hukuk, herkesi layık olduğu şekilde yargılar.

Çıkan bu anayasa değişiklik paketi bir süre sonra sivil anayasa değil de 'AKP Anayasası' olarak anılır da iktidar değişimi ile birlikte yeniden bir anayasa değişikliğine gidilir mi?

Elbette yeni bir anayasa yapılır.

AB eğer dürüstse AKP'nin antidemokratik girişimlerine karşı çıkmalıydı

Değişiklikler, AB hukuk yapıyla ne kadar uyumlu? Bugün için bu değişikliklere sesini çıkarmayan AB, sonrasında "sizin anayasanız bizimle uyumlu olmadığı için sizi, AB'ye alamayız" der mi?

Bu duruma inanın çok şaşırıyorum; AKP'nin iktidara geldiği 2002 yıllarında birileri, düğmeye bastı ve "AB'ne giriyoruz" diye kutlamalar yapıldı ama aradan 8 yıl geçmesine rağmen halen öyle bir niyet olmadığı gibi yakın zaman içinde de bizi AB'ne almayı düşünmedikleri ortada. Yapılan bu yanlış uygulamalardan sonra AB'ne girme şansımızın daha da azaldığını görüyorum. Hiçbir AB ülkesinde, bırakın Avrupa ülkesini, hiçbir demokratik cumhuriyetle yönetilen ülkede; bir cumhurbaşkanına, HSYK'na 17 üyenin 7'sini atama yetkisi veren başka bir anayasa olduğunu sanmıyorum. Zaten Cumhurbaşkanını da kimin seçtiği belli... 17 üyenin 10'unu seçme yetkisini de Meclise verirsen ne ticede HSYK, tarafsız mı olur? Netice itibarıyla AB, bu değişiklikleri kesinlikle içine sindiremez. Asıl düşünce şu ki biliyorsunuz, AB ve ABD, iktidara gelmesi için AKP'ne destek verdi. İktidara taşıdığı AKP'nin yaptığı bütün yanlışlara karşılık AB, görevini yapmıyor. AB'nin anlayışı bu şekildeyse biz, AB'ne girsek ne olur,

girmesek ne olur!

- Ama ABD, biliyorsunuz ki “Irak ve Afganistan’a demokrasi götürüceğiz” derken demokrasi ile yönetilen Türkiye’ye uygun gördüğü model, ‘İlmli İslam’ diye adlandırıp, şekillendirdikleri modeldi dolayısıyla AKP, aslında onların istedikleri doğrultuda hareket etmiş oluyor. AB de sonuçta halen ABD’nin yörüngesinde olduğu için Türkiye’deki olası bir rejim değişikliği, onları şaşırtmamacaktır.

Olabilir tabii, doğru söylüyorsunuz; ‘Büyük Ortadoğu Projesi’ diye bir proje attılar ortaya, Sayın Başbakan da “BOP’nin eşbaşkanıyım” diye belirtti ama sonrasında bu sözlerini inkâr etti. Yaptıklarından görülüyor ki hakikaten BOP’nin mimarlarından biri gibi duruyor. Mevcut iktidar, son zamanlarda İsrail’e karşı büyük bir

hareket başlattı. Ortadoğu ve Arap ülkeleriyle daha samimi ilişkiler yürütmeye çalışıyor. Amerika da bu gelişmelere destek verir gibi görülüyor. O zaman hiç inkâr etmesinler; **‘İlmli İslam Cumhuriyeti’ tabiri ortaya atıldığında inkâr edenler, yaptıkları son uygulamalarla, bu ‘İlmli İslam Cumhuriyeti’ni oluşturma çabalarını ortaya koymuş oluyorlar.**

Her tür olumsuz gelişmeye karşılık umudumu hiçbir zaman yitirmem. Türkiye, tarihi boyunca ne badireler atlattımsın dolayısıyla tahmin ediyorum ki bu zorlu günlerin de üstesinden milletimiz, gelecektir. STK’larının başındaki insanlar olarak bizlerin, topluma doğruları korkusuzca söylemek gibi ciddi bir görevimiz var. Bizler, uyarılarımızı yapalım. Toplumumuz son derece duyarlıdır. AKP de aslında bu ülkenin bir partisidir; benim bu partiye şiddetle

karşı çıkışım olamaz. Fakat ben bir hukukçuyum ve İzmir Barosu kurulusundan günümüze, hukukun üstünlüğünü savunan çok sağlam bir barodur dolayısıyla bu baronun, ‘Baro Başkanı’ sıfatıyla da bu mücadeleyi sonuna kadar sürdüreceğimi her yerde ifade ediyorum. Bu memleket kolay kazanılmadı. 7 düvele karşı yüz binlerce şehit verilerek memleketimizin sınırları çizildi. Şimdi bizi bölmeye, bu sınırları küçültmeye çalışan zihniyetlere kesinlikle Türkiye’yi teslim etmeyeceğiz. Bu anayasa değişikliği ve referandum, Türkiye’nin önünde duran çok önemli bir konudur.

‘Evet’ dersanız, Türkiye Cumhuriyetinin geleceği tehlikeye girer

Referandum tarihinin 12 Eylül olarak belirlenmesinin strate-

jik içeriği konusunda neler söylersiniz?

12 Eylül'e getirilmiş olması da çok enteresandır. Zamanlaması da çok taktiksel bir olaydır. Milletimizi; her şeyi kabul eden, baş eğen, çok saf bir millet olarak görmesinler. Sayın Başbakan, "Biz, Anayasa değişikliğini hap haline getirdik ve onu, millete yutturacağız" diye konuştu. Bence de bu millet, bu hapi kolay kolay yutmaz...

- 12 Eylül'de canı yanan öyle geniş bir kitle var ki sadece bu sebeple, 'Evet' diyebilirler ama.

Ana muhalefet partisi olan CHP'nin bu konuda gerçekçi ve çok isabetli hareket etmesini istiyorum ve bekliyorum.

- CHP, bence hatalı bir yaklaşımla biraz siyasi girdi olaya...

Evet, bu durumu, iktidar partisinin geleceğine endekslememeleri lazım. **"Referandumdan 'Hayır' çıkarsa bu hükümetin işi bitti, 'Evet' çıkarsa hükümet, devam edecektir"** şeklinde düşünmek, tamamen yanlıştır. **Referandumun hükümetle filan ilgisi yok; Türkiye Cumhuriyetinin, Türkiye demokrasisinin geleceği ile ilgili olan son derece önemli bir konu bu...** Hükümetler, gelir-gider; AKP de geldiği gibi gider ama Türkiye Cumhuriyeti, Türkiye demokrasisi elden giderse işte onu yeniden kurmak çok zor olur. Bu sebeple topluma, bunu anlatmak lazım. **"'Evet' dersanız AKP, bir dönem daha başınızda" deyip de AKP'yi bir umacı gibi göstermekten ziyade " 'Evet' dersanız, Türkiye Cumhuriyetinin geleceği artık tehlikeye giriyor" diye anlatmak gerekir.** Bu konuda İzmir Barosu, İzmir Tabip Odası, İzmir Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler Odası olarak birlikte hareket etme kararı aldık. Yaz dönemi olduğu için öncelikle sayfiye yerlerinden Çeşme, Ayvalık, Dikili,

Foça gibi başlamak üzere, bu işi gerçekten bilen insanları da oralara götürmek suretiyle halkımıza, değişikliklerin ne anlama geldiğini, referandumun Türkiye'ye ne getireceğini, ne götüreceğini bizzat anlatmaya çalışacağız.

AKP en başından beri sistematik ve stratejik uygulamalarla yol alıyor

Sayın Sökmen, Evet/Hayır oyu renkleri konusundaki tartışmaları nasıl değerlendiriyorsunuz? Mesela beyaz rengin temiz vurgusuna karşılık özellikle iş dünyasında kahverengi tercih edilen bir renk değildir.

Haklısınız, kahverengi itici bir renktir. Yönetimdeki mevcut iktidar partisi, en başından beri her uygulamalarını stratejik plan-program çerçevesinde ve de ısrarla yapmaya çalışıyor. Bilinçli olan insanlar için bu renk tercihlerinin bir önemi olmayacaktır. Fakat toplumumuzun içerisinde eğitim seviyesi düşük ve bilinçsiz pek çok insan var ki çoğunluk da bu yöndedir dolayısıyla bu kesimi etkilemek için bu renklerin tercihinde bile taktik uygulamış olmaları doğaldır.

- Koyu bir renk olduğu için kullanılan oyun belli olacağı sıkıntısından da bahsediliyor.

Olabilir zaten seçim sandıklarında bile bir takım hileler olduğu ifade edilmişti. Buradan sizin aracılığınızla okurlarınıza seslenmek istiyorum; referandum sandığımıza sahip çıkın. AKP, ciddiyetle uygulamalarını takip ediyor ama aynı şekilde ana muhalefet ve diğer partilerin de sandıklarda etkin olması gerekir. Üstelik önümüzde çok az bir zaman var.

Demokrasi gittikçe dikta rejimine döner

Evet/Hayır kabulünün getireceği sonuca göre Türkiye'nin demokrasi ve yargı bağımsızlığına yönelik gelecek öngörüsü konusunda neler söyleyebilirsiniz?

Anayasa değişikliği paketi, bu şekilde referandumdan geçerse, bugüne kadar hiç olmadık şeyler olacak. Bunu söylemek istemiyorum ama bunun başka türlü bir anlatımı da yok; demokrasi gittikçe dikta rejimine dönecek yani tek elden yönetilecek bir ülke haline geleceğiz. Paşahları, başımızdan boşuna mı kaldırdık! Ülkemiz kurulurken cumhuriyetin ve demokrasinin en iyi rejim şekli olduğu herkes tarafından kabul edildi ve Türkiye, 1923'ten beri cumhuriyetle yönetilmektedir. **Yürütme-Yasama-Yargı kuvvetler ayrılığı ayaklar altına alınıp çiğnenirse iş, bir tek yürütmenin elinde toplanmasına kalır. Yürütmenin tek elde toplanması neticesinde, denetim mekanizması ortadan kalkar ve Mecliste sahip oldukları çoğunlukla da hareket edilirse, yetki gaspının olması kaçınılmaz olur.** Bunun şu an için bile örnekleri mevcuttur; mesela YÖK, RTÜK gibi kurumlardaki atamalarda yaşananlar ortadadır ve bu kurumlardaki uygulamalar, hiç de demokratik değildir. HSYK ve Anayasa Mahkemesi üyelerinin atanması, Cumhurbaşkanı ve Hükümete bırakılırsa, aynı şekilde anti-demokratik atamalar olacaktır zaten aksini düşünmek, eşyanın tabiatına aykırıdır. Bu sadece AKP için değil, yarın başka bir parti geldiğinde de aynı şeyi yapacaktır. **Referandumda halkımız 'Hayır' oyu kullanmalıdır ki bir daha hiç kimse böylesi bir değişikliğe cesaret edemesin.** Bu tür sıkıntıların bir daha yaşanmaması için de ihtiyaç duyulan her tür anayasal değişim, bu işin uzmanları nezdinde ve tüm yetkin kurumların katılımıyla, toplumumuzun tümünü kucaklayan şekilde gerçekleşmelidir.■

Yüzbaşı Şerafettin bilinci ve Cumhuriyet!

ARSLAN BULUT

arslanbulut@yenicaggazetesi.com.tr

Türkiye Cumhuriyeti Devleti, şerefini, namusunu korumak isteyen Türk halkının bütün maddimanevi varlığını Türk ordusunun emrine vermesiyle kurulabildi. Savaş sırasında Lenin'in açıkladığı gizli anlaşmalara göre İngiltere ve Fransa, Rus Çarlığı ile Osmanlı Devleti'ni paylaşma konusunda anlaşmıştı. İngiltere'nin asıl planı, Çanakkale ve İskenderun üzerinden Rusya ile birleşmekti. Çanakkale'de başaramadılar... İskenderun'a da müdahale edilecekti ancak Sarıkamış şehitleri, Rusya'nın İskenderun'a kadar inmesini önledi. Şayet bu plan gerçekleşseydi, Kızılırmak'ın Doğusu Ermenistan, Batısı Yunanistan olacak, Anadolu'da tek bir canlı Türk bırakılmayacaktı.

YÜZBAŞI ŞERAFETTİN'İN KILICI

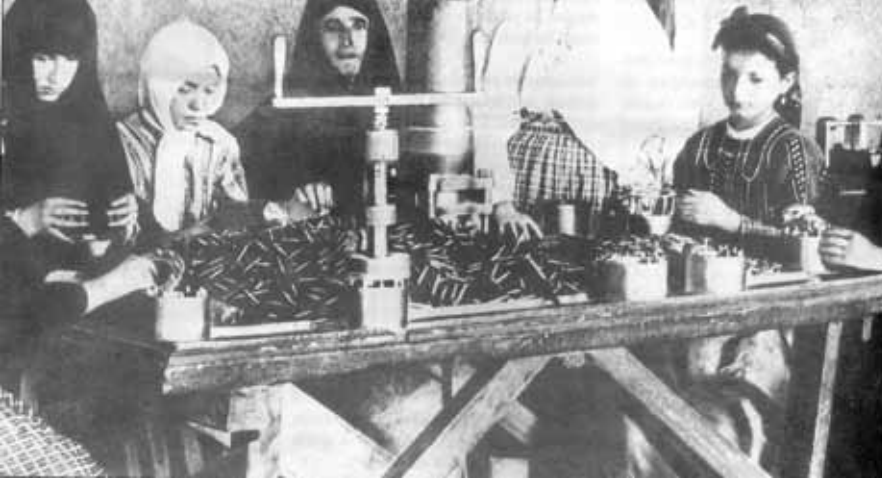
Yani Kurtuluş Savaşı, gerçekten, yok olmaktan bir kurtuluş idi. Millet

bunu bildiği için Sakarya'da, savaşı bir düşün gibi kabul etti ve İzmir'e kadar düşmanı, gerek süvari ile gerekse yaya olarak kovalayacak takati

kendisinde bulabildi.

Ben de çok geç öğrendim... Meğer İzmir'e ilk giren ve hükümet ko-

nağına Türk bayrağını çeken Türk subayı Yüzbaşı Şerafettin, akrabam imiş.

Büyük Taarruz sırasında Mustafa Kemal Paşa ve İsmet Paşa'yı, bellerinde birer tane eğri ve uzun kılıç ile gösteren bir fotoğrafı vardır. O fotoğraftaki kılıçları, 'Buhara Emiri gönderdi' diye bilinir ama gerçekte kılıçları, Buhara emiri Osman Bey'den alıp Mustafa Kemal Paşa'ya gönderen kişi, Enver Paşa'dır. Atatürk, Buhara'dan üç kılıç gönderdiği zaman birisini kendisi kuşanır, diğerini İsmet Paşa'ya verir, üçüncüsünü ise "İzmir'e ilk giren Türk subayına bizzat kendim armağan edeceğim" diyerek, saklar. Çünkü Enver Paşa, mektubunda öyle istemişti.

Dr. Kemal Arı, diyor ki "İzmir'in kurtuluşu, Konak'taki Hükümet Konağı'na, koşar adım çıkan süvarilerin, balkonda asılı Yunan bayrağını indirmeleri ve yerine Türk bayrağını çekmeleriyle simgeleşmiştir. Bornova üzerinden, önlerine çıkan direniş engellemelerine karşın Türk süvarileri, ellerinde kılıç, atlarının üzerinde doludizgin Alsancak sokaklarına dalmışlar, oradan Kordon'a çıkmışlar ve Konak'taki hükümet konağına yönelerek, İzmir'in kurtuluşunun simgesi olan bu tarihsel olayı gerçekleştirmişlerdir. 15 Mayıs 1919'da İzmir'in işgaline başlanılan nokta, 9 Eylül 1922'deki kurtuluşuna da mekân hazırlamıştır. Aynı zamanda bu iki önemli tarih-

sel olgu, Türkiye'nin işgali ve kurtuluşu olaylarıyla da özdeşleşmiştir.

İzmir'in Kurtuluşu sırasında İzmir'e ilk giren kişinin, Yüzbaşı Şerafettin olduğu dönemin bütün literatüründe açık biçimde yer almış, basında boy boy resimleri yayınlanmış; hakkında coşkulu, övgü dolu yazılar çıkmış; resmi kayıtlarda ve uygulamalarda Yüzbaşı Şerafettin'in adı, 'İzmir'e İlk Giren Zabit' olarak onaylanmıştır.

TBMM Başkanı ve Başkumandan Mustafa Kemal Paşa, Buhara Cumhuriyeti'nin İzmir'e ilk girecek zabit için kendisine teslim ettiği kılıcı, İzmir'de düzenlenen bir törenle, 'İzmir'in Fatih'i' diye anılan, Yüzbaşı Şerafettin Bey'e takmıştır."

İşte o Şerafettin Bey'in annesi Maçkalı Bahriye Hanım, babamın anne tarafından yakın akrabasıdır.

Trabzon'da, Dr. Celalettin Algan adına dikilen heykel, bir tartışmaya sebep olmuş; bu vesileyle Celalettin Algan'ın, benim babam Murat Bulut ile hala-dayı çocukları; Yüzbaşı Şerafettin'in de Algan'ın ailesinden Bahriye Hanım'ın çocuğu olduğu Trabzon basınında yazılmıştı. Bu vesileyle içimi gururdan ziyade bir sevinç dalgası kaplamıştı.

Yüzbaşı Şerafettin'in babası ise Kırmımlı Yüzbaşı İbrahim Bey'dir. **Sadece Şerafettin Bey'in anne ve babasının kimliğinden ve**

Atatürk'ün beline taktığı Buhara kılıcından anlaşılabilir ki sadece Anadolu değil; bütün Türk Dünyası, Anadolu'daki kurtuluş mücadelesine destek olmuş, son varlığını bu iş için harcamıştır. Esasen, 'Rusya'nın yaptığı yardım' diye bilinen yardım da Buhara ve Hive hanlarının Lenin üzerinden gönderdiği altınlardır. Rusya, bu yardımın bir kısmını nakit bir kısmını silah olarak TBMM hükümetine teslim etmiştir. Sakarya'da, Dumlupınar'da, Azerbaycan'dan, Türkmenistan'dan, Kazakistan'dan, Özbekistan'dan, Kırgızistan'dan, Kafkaslardan, Kırım'dan gelen az sayıda da olsa gönüllü gençler vardır. Hepsisi şehit olmuştur... **Yine Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunda, Hint Müslümanlarının toplayıp gönderdiği para vardır; İş Bankası, bu para ile kurulmuştur.**

KÖYLÜ, NEDEN MİLLETİN EFENDİSİ OLDU?

Sosyolojik bir değerlendirme yapacak olursak; varlığına kastedilen bir ulus, kendisiyle aynı kanı taşıyan akrabalarının maddi ve manevi desteğini de alarak ve bütün ekonomik gücüyle ordusunu destekleyip, emperyalizme karşı bir direniş destanı yazdı. O direnişin asıl dayanağı, Anadolu köylüsü ve eşrafı idi.

Atatürk onun için, "Köylü milletin efendisidir" demişti. Hem üretimi ile hem de bütün cephelerde vatan savunmasında gösterdiği dirayet ile Türk köylüsü, bütün dünyada hayranlık uyandırmıştır.

İşte Cumhuriyet, o köylünün değerleri üzerinde kuruldu...

Bugün Türkiye, Türk köylüsünün veya Türk eşrafının rızası hilafına, milletin bütünlüğünü bozmak, Anadolu'yu özerk veya federe devletlere bölerek, Türk

Dünyası'nın en büyük dayanağı Türkiye Cumhuriyeti'ni ortadan kaldırmak isteyenlere peşkeş çekiliyor.

Türk direnişinin dayanağı olan köylü, "15 gün içinde 15 yasa" gibi baskılarla, ekonomik yönden çökerildi. Bütün tarım kalemlerinde, üretimde gerilemeler oldu. Nüfus arttığı için köylü, işsiz kalan kitlelerini şehirlere gönderdi. Tarım arazileri dahil olmak üzere cumhuriyet döneminde üretilen bütün ekonomik değerler, yabancı şirketlere satıldı. Yani Anadolu'nun, direnç gücünün ekonomik dayanakları, Türk Milleti'nin elinden alınarak yabancılara devredildi. Bunu da 'özelleştirme' adı altında ve Avrupa Birliği'ne girişi devlet politikası olarak benimseyen Cumhurbaşkanları, Başbakanlar, Bakanlar, Milletvekilleri, Genelkurmay Başkanları, Kuvvet komutanları el birliğiyle yaptılar!

Biz, "Yapmayın; milli gücün, en önemli unsuru ekonomidir. Ekonomik alt yapısı, yabancılara devredilmiş bir ülkenin, milli gücü de yabancılara kontrolüne geçer" dedikse de kimseye dinletemedik.

Bugün itibariyle geriye dönüp baktığımızda, karşımıza Atatürk'ün "Tam bağımsızlık" sloganı ile yetişmiş nesiller içinden, "karşılıklı bağımlılık" sloganını benimseyenler veya hem dünya tekelleriyle eklenmiş medyatik saldırıdan hem de refah tutkusuna hitap eden pazarlama yöntemlerinden etkilenen maddeciliğe alıştırılmış insanlar topluluğu çıkmaktadır. Durum böyle olunca, ekonomik ve kültürel bağımsızlık tamamen yok olmaya doğru gitmekte, bu teslimiyetçilik, beraberinde askeri ve siyasi teslimiyetçiliği de hızlandırmaktadır!

Esas itibariyle Türkiye, 1952'den beri askeri yardım almaktadır. Bu da hem savunma sanayi, hem de iç politikanın kontrol altına tutulması demektir. Türkiye'nin yönetim kadro-

larında, önemli mevkiiler işgal eden insanların tamamı, ABD'de eğitilmiştir. Öyle ki bu kadrolar, 'Çekiç Güç' adlı bir işgal kuvvetini, Türkiye'ye davet edebilmiş, yıllarca Türkiye'nin ve Türk milletinin kaderi ile oynamasına imza atabilmiştir. Hatta 1 Mart 2003 tezkeresi ile Amerikan ordusunun Mersin'den Hakkâri'ye uzanan topraklara, Samsun, Trabzon, Afyon ve Sabiha Gökçen havaalanlarına yerleşmesi de az kalsın kabul ediliyordu.

MİLLİ GÜÇ, YABANCILARIN ELİNE GEÇTİ

Türkiye, tamamıyla Amerikan planlamalarının eseri olarak, gençliğini birbirine kırdıran, böylelikle kendi milletinin geleceğini kendi eliyle yok eden kadrolar tarafından yönetilmiştir. Bu kadrolar, halen işbaşındadır ve büyük mesafe almışlardır. "Düşünce sistemleri maddeye bağımlı" hale getirilmiş insanlarımız, 'Yeni Dünya Düzeni' tekellerinin temsilcisi veya 'Yeni Dünya Düzeni' kültürünün, Türkiye'deki uzan-

tıları olmaya can atmaktadır. Yeni ticaret, medya ve bilgi ordularının askerleri, Türkiye'nin her noktasına nüfuz etmekte, buna karşılık, bu alanlarda ciddi bir yeniden yapılanma başlatılamamaktadır. İnsanlarımızın ticari kıblesi değişince, siyasi kıblesi de değişmekte, ülke halkının milli karakteri çözülmektedir. Dolayısıyla siyaset de bu uzantıların eline geçmekte, 'milli güç' dışarıdan güdülmektedir. Milli güç, doğrudan dışarıdan güdülmünce Silahlı Kuvvetler, istemese de bu güçlerin güvenliğini sağlar konuma düşmektedir. Oysa Silahlı Kuvvetler, milli gücü korumak için vardır.

Dünyanın her ülkesinde gerçek iktidar, ekonomik güç sahipleridir. Fakat bugün, milli devletlerin milli güçleri ele geçiriliyor. Ekonomik güç ele geçirilince, medya ele geçiriliyor; dolayısıyla siyasi partilerin neredeyse tamamı, kontrol altına alınıyor. Normal demokratik yollardan siyasi iktidarı ele geçirmek için çalışmanın hiçbir anlamı kalmıyor. Türkiye'de, reklâmlarda kullanılan bir söz var. Deniliyor ki "**kontrol edilemeyen güç, güç değildir**". Ben ise bunun tam aksini düşünüyorum;

diyorum ki, “**en büyük güç, kontrol edilemeyen güçtür**”. Tabii, başkaları tarafından, küresel güçler tarafından kontrol edilemeyen güç, en büyük güçtür. Bu itibarla, yapılacak ilk iş; yabancılar tarafından kontrol edilemeyen ekonomik, siyasi, kültürel oluşumlara sahip olmaktır.

Diğer taraftan yerel veya bölgesel inisiyatiflerle, küresel saldırıya cevap vermek mümkün değildir. Küresel saldırıya, küresel karşı saldırı ile cevap vermek, küresel alternatif oluşturmak gerekir.

OSMANLI'YI ETNİK PARTİLER PARÇALADI

Osmanlı, etnik derneklerin birer siyasî organizasyon hâlini alması ile kısa sürede dağılıvermişti. Bu etnik dernekleri, mutlaka bir veya birkaç büyük devlet, dışarıdan destekliyordu. Gerekçe hep aynıydı: Hürriyet, kardeşlik, eşitlik vesaire... Bu dernekler önce dil dahil, kültürel haklarını aldılar. Her etnik grubun, kendi siyasî partisini kurması, Osmanlılığı yıktı. Sonra İslâmcılık ile Araplar, devlet bünyesinde tutulmak istendi. O da mümkün olmayınca Türkçülükten başka çare kalmadı. Türkiye Cumhuriyeti, “**Ne mutlu Tür-**

küm diyene” felsefesi temel alınarak, kuruldu. Atatürkçülük veya Kemalizm olarak da sistemleştirilmek istenen bu felsefe, bazıları tarafından zannedildiği gibi sadece altı oktan ibaret değildi. Suat İlhan’ın belirttiği gibi, “**Atatürkçülük; altı ilkesine taban oluşturan tam bağımsızlık, millet egemenliği, hukukun üstünlüğü ve ulus devlet genel ilkelere dayanır**”. Avrupa Birliği adı altında, Avrupa ülkeleri bütünleşmeye giderken, Türkiye’ye dayatılan, tam bağımsızlıktan da millet egemenliğinden de ulus devletten de vazgeçmesidir.

Bugün Yunanistan’ın elinde olan bütün topraklar, ‘Etniki Etery’a adlı dernek tarafından Türklerin elinden alınmıştır. Türkiye Cumhuriyeti devletinin, ülkesiyle ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü sağlayan, dilin tekliği ilkesidir. Bütün güçleri ile bu ilkeyi çökertmeye çalışmalarının sebebi, dil birliğinin dağılması ile her alanda unufak olmanın baş göstereceği şeklindeki bilimsel kabuldür. Tabii sadece kültürel öğelerle oynamıyorlar. Elit şirketlerinin hazırladığı IMF yasaları, Türk parlamentosundan bir bir geçirildi. Özellikle uydudan ışınla tespit ettikleri petrol ve bor rezervlerine el koyabilmek amacıyla bir sürü yasayı, kendi başlattıkları krizi durdurmak için, borç

vermenin şartı olarak Türkiye’ye kabul ettirdiler. Türkiye topraklarında, Türk egemenliğini fiilen ortadan kaldırdılar.

CUMHURİYETİN SON KALESİ YARGI

Şimdi, Anayasa değişiklikleri ile Cumhuriyetin son kalesi olarak gördükleri Yargı’yı teslim almaya çalışıyorlar. Referandumdan ‘evet’ çıkarsa, Cumhuriyetin kuruluş felsefesi demek olan Anayasa’nın Başlangıç ilkeleri ve ilk üç maddesini de değiştireceklerini söylüyorlar. Zaten ‘demokratik özerklik’ dedikleri program, 2001 yılında, daha AKP kurulmadan Tayyip Erdoğan’a gönderilen gizli CFR memorandumunda, “**Küreselleşmenin bir adı da şehirleşmedir. Ankara, yerel yönetimlere otonomi vermek ve milli hükümetin fonksiyonlarını yerel düzeyde merkezi olmaktan çıkarmak zordur. Dünya, bütün hükümetlerden bunu istemektedir**” diye ifade edilmişti. İşte bugün, ‘demokratik özerklik’ dedikleri, “**Türk bayrağının yanında bir başka bayrak daha açmak**” diye açıkça dile getirdikleri proje de 114 yıllık bir Amerikan projesidir.

Emekli Amiral İlker Güven, Maya dergisinde yayımlanan ‘Dostumuz Amerika ve Avrupa’ başlıklı makalesinde anlatıyor:

“Bilindiği üzere, ABD Senato ve Temsilciler Meclisi gizli kararları, 100 yıl geçmeden açıklanmamaktadır. 1996 yılında 100’üncü yılını dolduran ve ancak bugünlerde elimize geçen 31 Ocak 1896 tarihli 54. Kongre gizli kararı, inanılmaz gerçeği karşımıza çıkarmaktadır. Özet olarak Türkçesi, şöyledir:

KARAR: ABD’nin belirleyeceği bir temsilci ile her Hıristiyan ülkeden bir temsilcinin, ‘Osmanlı İmparatorluğu’ adındaki devletin kabul edilemez ve inatla devam eden şeytani hareketlerinin düzene sokulma-

sı. Bu karara göre; ABD temsilcisi, mutlaka ABD vatandaşı olacaktır. Temsilci, Hıristiyan ülke yöneticileriyle işbirliği yaparak aşağıdaki görevleri yerine getirecektir;

a) Tüm Hıristiyan ülkelerden ABD temsilcisi ile beraber çalışacak, benzer özelliklerde birer hükümet temsilcilerinin atanması sağlanacaktır.

b) Uluslararası Hıristiyan Komitesinin, uygun bir bölgede organizasyon çalışmalarına başlaması sağlanacaktır.

c) Uluslararası Hıristiyan Komitesince din, mezhep ve milliyetçi özelliklere bakılmaksızın geçici bir Hıristiyan yöneticiyi, Türkiye'nin başkanı olarak seçilmesini müteakip, Osmanlı İmparatorluğu'nun mevcut bölgelerinin sınırlarla ayrılması, bu bölgelerin Hıristiyan eyaletleri kabul edilip, Hıristiyan gücünün 'Türkiye Birleşik Devletleri' adında toplanması, Utah Eyaleti yönetimi örnek alınarak ve çok eşlilik, kılıçla fethetme gibi dini vaazların ve hareketlerin yasaklanması sağlanacaktır.

d) Geçici hükümet, Türkiye Birleşik Devletlerinin sınırlarının içerisindeki etnik özelliklerine uygun olarak oluşacak, Ermeni devleti müttefikimize tüm Hıristiyan devletlerinin askeri destek sağlamaları istenecektir.

e) Daha önce bahsi geçen geçici hükümetin süresini tamamlamasın-

dan sonra müttefik güçler tarafından kısa zaman içinde Türkiye Birleşik Devletleri'nin, Uluslararası Hıristiyan Komisyonu tarafından tanınması sağlanacaktır. Türkiye'deki ülke yönetiminin hiçbir zaman Sultan, Halife veya Peygamber Muhammed'in dini (şeriat) yöneticileri tarzında olmaması ancak ılımlı dini fikirleri olan ve insanlara olumlu yaklaşan yönetimlerin kurulmasına özen gösterilecektir.

Görüldüğü gibi Türkiye'yi, eyaletlere ayırarak bölme ve böylece daha kolay yönetme stratejisi ABD tarafından 1896 yılında kabul edilerek meclisler tarafından onaylanmıştı.

Bush yönetimi terörist olarak ilan ettiği PKK terör örgütünü, illegal yollardan besliyor, himaye ediyor ve maalesef siyasal olarak da destekliyor! PPK terörü de başta ABD desteği sayesinde Türkiye'de, masum insanların canlarını almaya devam ediyor. Yine Bush yönetimi, Kuzey Irak'ta barınan PKK terör örgütüne karşı operasyon yapmak isteyen Türk Silahlı Kuvvetleri'nin karşısına dikiliyor ve hatta tehdit ediyor".

Demek ki ABD'nin, Adnan Menderes'e, Süleyman Demirel'e, Kenan Evren'e, Turgut Özal'a ve Tayyip Erdoğan'a eyalet sistemini dayatmasının ardında, 114 yıl önce Kongre'nin aldığı bir karar vardır. Erdoğan'ın, "Türkiye kimliği" lafları da işte bu 114 yıllık Amerikan projesinin psikolojik hazırlığıdır!

İşte bu proje gereği, Kalkınma Ajansları Türkiye'yi önce 26'ya sonra 12'ye böldü.

2001 yılında İtalyanların "Veneto'dan, Batı Karadeniz Bölgesine" sloganlı bisiklet gezisinin arkasından, küreselleşmenin "yerel yönetimlere otonomi vermek ve milli hükümetin fonksiyonlarını yerel düzeyde merkezi olmaktan

çıkarmak" projesi çıkmıştı. 'Köklerle Dönüş Projesi' dosyası ile birlikte Bartın'da dağıtılan haritaya göre şehir devletlerinden oluşacak federe devletlerin adları şöyleydi: Trakya, Bitinya, Misiya, Lidya, Karya, Likya, Pamfilya, Firikya, Kilikya, Kapadokya, Galatya, Paflagonya, Pont, Ermeniya, Antakya, Mezopotamya.

Görüldüğü gibi haritada Kürtlerin adı bile geçmiyor! Demek ki Kürtleri, işte bu harita için kullanmak istiyorlar!

Erdoğan, Esenboğa havaalanının yeni terminaline "Anatolia" adını vererek, bu projeyi de başlatmış durumda!

Paflagonya Projesi'nde, ne denildiğini hatırlayalım:

"Amacı, ulusal devletlerin iç federasyonu (devletler federasyonu) şeklini gerçekleştirmek olan, Avrupa karakterli bir fenomen geliştiriyor".

Peki, bu fenomen yeni mi? Hayır, 20'nci yüzyılın başında İngiliz gizli servisinin kontrolünde olan Prens Sabahaddin'in görüşleri doğrultusunda proje önce Lübnan'da uygulandı ve Lübnan elden gitti! Abdülhamit, projeyi rafa kaldırınca halledildi ve gerisini savaşla tamamladılar!

Şimdi elimizde kalan vatan parçasını, yine aynı yöntemle parça parça etmeye çalışıyorlar.

Türkiye Cumhuriyeti'ne yönelik bu çok yönlü ve büyük saldırıya karşı, Türkler yeni bir Kurtuluş Savaşı vermek durumundadır.

Hükümet konaklarında Türk bayrağının dalgalanması yetmiyor artık. Vatanın her köşesine Yüzbaşı Şerafettin bilinci ile ay-yıldızlı bayrağı yeniden dikmek gerekiyor dostlar...

Bu projelere, "dur" demek, "hayır" demek, Türk olmanın gereğidir aynı zamanda.■

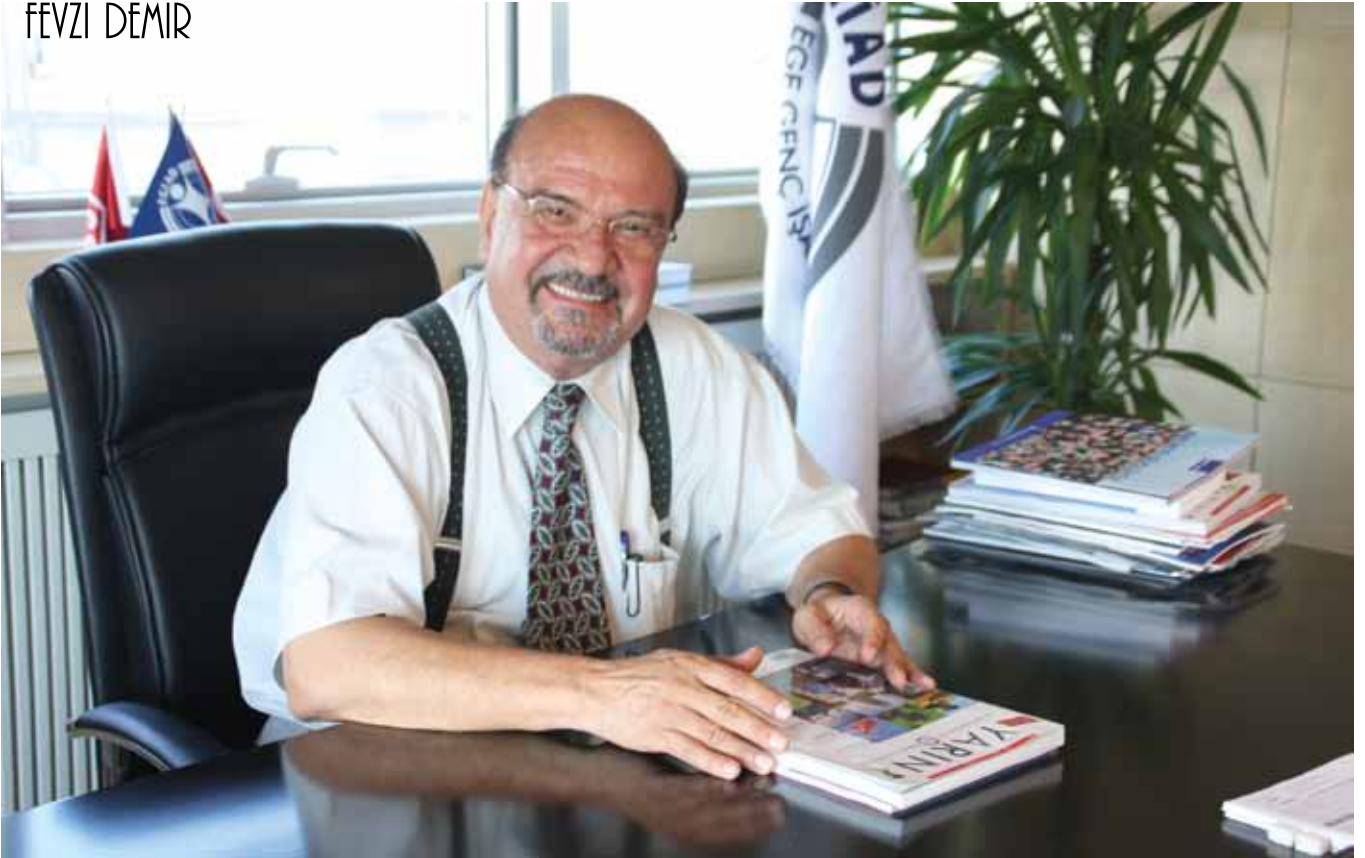
Çok Yakında Raflarda!

Natürel Sızma Zeytinyağı - Kırmızı Acı Biber Sosu

Acı Kırmızı Toz Biber - Acı Kırmızı Pul Biber

Değişiklikler halkın değil siyasilerin çıkarına

FEVZİ DEMİR

Yaşar Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kamu Hukuku Bölümü Başkanı Prof. Dr. Fevzi DEMİR ile AKP iktidarının referanduma sunduğu Anayasa değişiklik paketinin hukuki ve siyasi boyutu ile bu konudaki Anayasa Mahkemesi kararları üzerine konuştuk. Anayasa ve İş Hukuku, Endüstri İlişkileri, İnsan Kaynakları Hukuku alanlarında uzmanlığı bulunan değerli hocamızdan başucu kaynağı niteliğinde önemli açıklamalar aldık.

Anayasa Mahkemesi güç durumunda bırakılmak istendi

Sayın DEMİR, referandum sürecinin 120 günden 60 güne indirilmesi ile başlayan tartışmayı siz, nasıl yorumluyorsunuz?

Bana göre yasadaki bu değişiklik Anayasa Mahkemesini güç durumunda bırakmak için yapılmıştır. Çünkü Anayasa değişikliği ile ilgili yasanın kabulünden itibaren 120 gün yerine 60 gün sonra referanduma gidilmesi, yapılan değişikliklerin hem kamuoyunda yeterince tartışılmasını engellemek hem de Anayasa Mahkemesinin incelemesini ve kararını refe-

randum sonrasına uzatmak amacına yönelik idi. Çünkü referandum sonrası çıkacak 'evet' kararına rağmen Anayasa Mahkemesinin 'iptal' kararı vermesi, sürekli 'millet iradesine' aykırı bir mahkeme imajı yaratacak, bu da AK Partinin iktidara geldiği günden bu yana başta Anayasa Mahkemesi ve Danıştay olmak üzere, 'bağımsız yargı' organlarını yıpratmak ve kendine bağlamak için getirdiği eleştiriler için başka bir bahane yaratacaktı. Nitekim başta Anayasa Mahkemesinin sayın raportörleri olmak üzere, basının 'yandaş' hukukçu olan/olmayan kalemleri Anayasa Mahkemesinin değişiklikle ilgili yasayı inceleyemeyeceğini, zira ortada henüz bir yasa bulunmadığını, ancak referandumdan sonra incelen-

mesi gerektiğini yazdılar durdular.

Hâlbuki bu konuda Anayasanın hükmü apaçık; Anayasa Mahkemesine itiraz başvurusunda bulunmanın zamanını bakın nasıl belirlemiş: “Anayasa değişikliklerinde... Kanunun yayımlandığı tarihten itibaren on gün geçtikten sonra, şekil bozukluğuna dayalı iptal davası açılmaz; def’i yoluyla da ileri sürülemez” (md.148/2). Anayasa koyucu “kanunların iptali” için açılacak davalarda “Resmi Gazete’de yayınlamasından başlayarak altmış günlük” bir süre öngörmüş iken (md.151), Anayasa değişikliklerinde ‘on günlük’ bir süreyi açıkça belirtmiş. Kanun, Resmi Gazete’de yayınlandığı zaman ‘kanun’ niteliğini kazanır. Yürürlük tarihi, kanunun kendisinde yazılıdır; ya yayımlandığı tarihte ya da ileri bir tarihte yürürlüğe gireceği belirtilir. İleri bir tarihte yürürlüğe girecek olması, onun ‘kanun’ niteliğine halel getirmez ve yayımı tarihinden itibaren 60 gün içinde Anayasa Mahkemesine iptal başvurusu hakkını engellemez. Referandum da Anayasanın Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun ‘yürürlük tarihini’; yürürlüğe girip girmeyeceği tarihi belirler. Hemen her hafta bir referandumun yapıldığı İsviçre’de de bu böyledir, dünyanın başka ülkelerinde de. Artık bunun tartışılacak bir tarafı yoktur. Bunu anlamak için ayrıca hukukçu olmaya da gerek yoktur.

Amaç, yargıyı yıpratmak

Çünkü Anayasa hükümleri çok açık: “Anayasa hükümleri yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişile-

ri bağlayan temel hukuk kurallarıdır” (md.11). Bunun gibi, “Anayasa Mahkemesi kararları... Yasama, Yürütme ve Yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağlar” (md.153/6). Bu maddeleri görmezden gelemezsiniz. Ama kanununuzda devlet kurumlarını birbiri ile çatıştırmak, Anayasa Mahkemesinin karşısına ‘millet iradesi’ diye ‘sandığı’ koymak, böylece ‘yargıyı yıpratarak’ yürütmeye bağlamak, ‘bağımsız yargıyı’ kâğıt üzerinde bırakmak, “Bu gazeteyi evinize sokmayın”, “Bu gazetecileri kulağından tutup atın” şeklindeki beyanlar ile beliren ‘totaliter’ anlayışınızı sadece ‘siyasi partinizde’ değil, ‘devlet kurumlarında’ da hakim kılmak isterseniz, bunun sonunun nereye varacağını tahmin etmek zorlaşır. Bize göre, referandum sürecini 120 günden 60 güne indirmenin amaçlarından biri de değişiklikleri fazla tartıştırmadan, daha doğrusu “gürültüye pabuç bırakmadan” sonuca gitmek arzusunun kaynaklanıyordu. Ama Yüksek Seçim Kurulu, bunu da kabul etmedi; “seçim kanunlarında yapılan değişiklikler yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde yapılacak seçimlerde uygulanmaz” (md.67/7) diyen Anayasa hükmüne dayanarak iptal etti. Anayasanın bu açık hükmüne

rağmen dahi, biliyorsunuz yine Yüksek Seçim Kuruluna da veryansın ettiler. Karar, ‘siyasi’ dediler. Hâlbuki burada da kararın ‘hukuki’ olduğu apaçık Anayasa hükmünden belli oluyor... Ama amaç, “yargıyı yıpratmak” olunca, iş değişiyor...

Üstelik bütün bu hükümleri görmezden gelen, Anayasa Mahkemesi raportörü olmuş kişiler var! Bunlardan birisi, **Anayasa Mahkemesi ‘iptal’ kararı verirse, yasama ve yürütmeye “kararı askıya almayı, karara uymamayı” tavsiye ediyor. Ülkeyi ‘hukuksuzluğa’ yani ‘kaosa’ sürüklemeyi marifet sayıyor.** Üstüne üstlük, ‘yandaş’ mı dersiniz, başka şey mi; **ne dersiniz deyin, belirli bir kesim basın, bu kişiyi manşetlere taşıyor.** Sanki çok önemli bir soruna çare bulmuş, ‘hukuki dehasıyla’ yeni bir şey keşfetmiş gibi... O da kendisini çok önemli bir kişi görmeye, kendisinde ‘olağanüstü güçler’ vehmetmeye başlıyor. Ama ülkede hiçbir hukukçu, hatta değişiklikler konusunda olumlu görüş belirtenler dahil, hiçbir anayasa hukukçusu, kendisini doğrulayıcı tek laf etmiyor. Tabii bu konuda yalnız kalıyor, kendisine yazık ediyor...

Doğal olarak böyle bir söylemde

bulunan siviller, ‘siyasiler’ olabilir, ‘sivil toplum kuruluşu’ yetkilileri bulunabilir, ‘sıradan bir vatandaş’ da “doğru” veya “yanlış” diyebilir, kısaca; “ağzı olan konuşabilir”... Ama Anayasa Mahkemesi gibi “millet egemenliğini kullanma yetkisini” yine Anayasa’dan alan ‘resmi’ bir kuruluşun ‘raportörleri’ böyle şeyler söylemez, söyleyemez. Bunun için Anayasa uzmanı olmaya da gerek yoktur, zerrece hukuk bilgisine sahip resmi ‘devlet memuru’ sıfatı-

nı haiz bir kişi, böyle şeyler söyleyemeyeceğini bilir. Çünkü ‘resmi’ sıfatı “**hukukçu**” olan bu kişiler, ‘**hukuki**’ konuşmak zorundadır, ‘siyasi’ **değil...** Söyledikleri ile mensup oldukları kurumları yıpratmazlar, yıpratamazlar... Onların kurumları “siyasetin hukuk sınırları içinde yapılmasını sağlamakla görevlidir”. Çünkü siyaset, ‘hukuki’ olmak zorundadır. Ama hukuk, “siyasi” olamaz, olmamalıdır. Aksi halde, hukuk siyasetleşirse “felaket” olur ama siyaset hukukileşirse “zarafet” olur...

Raportör seçiminde hukuki değil de siyasi ehliyet(?) dikkate alınmakta

Dikkat çekicidir: Aslında raportörlerin hazırladıkları raporlar kamuoyunda önce şöyle bir dalgalanma yaratıyor. Yandaş basında manşetlere çıkarılıyor. Ama sonra Anayasa Mahkemesinden sürekli verilen raporların tersi kararlar çıkıyor. Bu da raportör seçiminde “hukuki” ehliyetin değil de “siyasi” ehliyetin (?) dikkate alındığını gösteriyor. Çünkü gerek raporlardaki görüşler gerek raporlar sonrası gazete manşetlerine taşınan söylemler, ‘hukuki’ gerekçelerden çok, ‘siyasi’ görüşleri yansıtıyor. Tabii, zararı kimse görmüyor. Bu raportörleri seçen de raportörler de hayatlarından çok memnun. Ama

Devlet’in kamuoyu nezdinde kaybettiği itibar ve güveni, kimse düşünmüyor. Devlet’in itibarı ile yakından ilgilenmesi gereken ve o itibar ve güvene en çok sahip çıkması gereken ‘siyasetçi’ de hiç orali olmuyor. Böyle böyle sarsılan devlet itibarı, tam bir hukuksuzluk ve adaletsizlik içinde darbelerle sürükleniyor. Bütün darbe sabahlarında okunan bildirimlere bakınca, hepsinde de “iktidarların hukuk dışı tutum ve davranışlarından” söz ediliyor. Sonra da ‘siyasetçi’ kalkıp, “darbeler olmasın” diyor... Darbelere hem kendisi sebep oluyor, hem de darbe olmasın diyor!

Hukuka saldıranların kendileri darbelerin alt yapısını hazırlamaktalar

Bunun gibi, yazılı ve görsel basın sürekli ‘darbelere kaşı’ konuşan ‘sivil’ müdavimleri, ‘bağımsız yargıya’, dolayısıyla ‘hukuka’ saldırırken, darbelerin alt yapısını hazırladıklarının farkına bile varamıyorlar. Çünkü “hukuktan” anlamıyorlar, hukukun özünü kavramadan istedikleri gibi konuşabiliyorlar. Tabii, ağızları “torba değil ki büzesin”. Hatta ‘hukuki’ konularda ahkâm kesmeleri için ‘hukukçu’ olmalarına bile gerek yok! Geçenlerde bir televizyon programında basınımızın ‘meşhur’ kalemelerinden üçünü dinledim. Üçü de Anayasa Mahkemesi kararla-

rı üzerinden “kendileri çalıp, kendileri oynadılar”. Bunların üçü de ‘hukukçu’ değildi. Belki üniversitede okurken bazı hukuk derslerini ‘yaladıkları’ muhakkak... Ama ‘yaladıklarını yutamadıkları’ belli oluyordu... Her biri aldıkları eğitime uygun, ‘siyasi’ ve ‘iktisadi’ yorumları ‘kendi düşünceleri açısından’ bir güzel yapıyorlardı, ama yapılan yorumların hiçbiri, “hukuki” değildi... Konuşmalarından, hiçbirinin hukuku, özü itibarıyla kavrayamadıkları, iyi anlamadıkları anlaşılıyordu... Ve onları dinlerken, ülkemizin yetiştirdiği değerli hukukçulardan Prof. Dr. Sami SELÇUK’un, geçtiğimiz aylarda İzmir Barosu tarafından yapılan bir sempozyumda söyledikleri aklıma geldi: “**42 yıllık hâkimlikte, savcılıkta, Yargıtay üyeliği ve başkanlığı ile öğretim üyeliğinde geçen meslek hayatımda, hukuktan anlayanlar, hep bana akıl danıştılar, hukuktan anlamayanlar ise hep akıl verdiler**”. Gördüğüm kadarıyla, yazılı ve görsel basında hukuktan anlamayanlar yoğun bir biçimde akıl vermeye devam ediyorlar.

Zamanında Anayasa mahkemesi olsaydı, merhum Menderes’in akıbeti böyle olmazdı

Adnan MENDERES

Size göre bu konuda çekilen sıkıntıların temelinde ne yatıyor?

Bize göre sorun hala ‘demokrat’ bir zihniyete; başta Anayasa olmak üzere ‘hukukun üstünlüğüne’ inanmakta zorluk çekmekten kaynaklanıyor. Sistemin ‘anayasal sistem’, anayasanın bağlayıcı hükümleri karşısında ‘hukukun üstünlüğüne’ dayanan bir sistem olduğunu, ‘siyasi’ yönetimlerin ‘hukuka uygun’ olması gerektiğini kavrayamamaktan kaynaklanıyor. Aldığımız bir kararı, mahkeme uygun bulduğu zaman da iptal ettiği zaman da ‘saygılı’ olmak gerekiyor. İptal ettiği zaman, hemen saldırıya geçmek, yargıçları ve savcılarını gazete manşetlerinde teşhir etmek, tam bir ‘totaliter’ anlayışın ürünü davranışlardır. Kulakları çınlasın, Allah uzun ömürler versin, Sayın DEMİREL kaç defa bu tür iptal kararları ile karşılaşmıştır. Ama ağzından tek bir saygısız söz duyduğumu hatırlamıyorum. Halen ülkemizde ‘devlet adamı’ kimliğinde ‘siyasetçi’ sıkıntısı çekildiğini sanıyorum. İnanıyorum ki, ‘devlet adamı’ deyimini ile ‘siyasetçi’ sözcüğü, kamuoyunda çok farklı iki imajı canlandırıyor. Hâlbuki bu iki deyim birbiri ile özdeşleşmesi lazım. Nasıl ki **din devletinde “şeriatın kestiği parmak acımaz” deniliyorsa, hukuk devletinde de “adaletin kestiği parmak acımaz” diyeceksiniz.** Anayasal sistem bunun üzerine kurulmuş. Bu nedenle “*kuvvetler ayrılığı*” sistemi getirilmiş.

Bakınız, Anayasanın ‘Başlangıç’ hükümleri arasında yer alan bir hüküm, millete ait olan egemenliğin kullanılmasında yetkili ve görevli kılınan kişi ve kuruluşların nasıl hareket edeceğini gösteriyor: “*Millet iradesinin mutlak üstünlüğü, egemenliğin kayıtsız şartsız Türk Milletine ait olduğu ve bunu millet adına kullanmaya yetkili kılınan hiçbir kişi ve kuruluşun (Yasama, Yürütme ve Yargı dahil), bu Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icapla-*

rıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına çıkamayacağı” direktifi verilmiş. Devamla, ‘*güçler ayrılığı*’ ilkesine göre kullanılan Millet egemenliğinin, “*Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyecek, belli Devlet yetki ve görevlerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medenî bir işbölümü ve işbirliği olduğu ve üstünlüğün ancak Anayasa ve kanunlarda bulunduğu*” Anayasa’da bir kere daha vurgulanmış (Any. Başlangıç). Üstelik “*Anayasanın dayandığı temel görüş ve ilkeleri belirten başlangıç kısmı*” da “*Anayasa metnine dahil*” edildiği için (Any. md.176/1), ‘*kuvvetler ay-*

rılığı’ ilkesi “*Yasama, Yürütme ve Yargı organları ile idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kuralı*” niteliğine bürünmüş (Any. md.11). Böyle olunca, Anayasanın başlangıçtan itibaren düzenlenen maddelerinde yer alan hükümlerin kuvvetler ayrılığı sistemi üzerine oturtulduğu, maddelerde yer alan hükümlerin kuvvetler ayrılığı ilkesine uygun olarak düzenlendiği kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Öyleyse, ‘İrade-i Seniye’ (yüce, üstün irade, padişah iradesi) gibi, ne yasamaya, ne yürütmeye ne de yargıya tanınmayan bu üstünlük, sadece ve sadece “*Anayasa ve kanunla-*

ra” tanınmış oluyor.

Buna karşılık, iktidar sahibi bazı ‘sorumlu’ kişilerin hala içinde taşıdığı anlaşılabilir “astığı astık, kestiği kestik” dönemin kapandığını, şimdilerde gördüğümüz “Ben yaptım, oldu” zamanının geçtiğini anlayamadıkları anlaşılıyor. Demokrasinin olmazsa olmaz şartı ‘uzlaşma’ aramaktan ziyade, Anayasaya aykırı değişikliklerin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edileceği kaygısı ile ‘Anayasa Mahkemesine başvurmama’ şartına dayalı hükümetçe ‘pazarlıklar’ yapılması, kamuoyunda hiç hoş karşılanmıyor. Sanki ‘dava açma hakkının, şahsa bağlı bir hak’ olduğu, bu alanda verilen sözlerin ‘hukuki’ hiçbir değerinin olmadığı bilinmezmiş gibi... Dava açma hakkı gibi, çalışma hakkı gibi, evlenme hakkı gibi, kısaca yaşama hakkı gibi şahsa bağlı tüm “dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez” hakların (Any.md.12) ‘referandumla’ bile kaldırılamayacağı bilinmezmiş gibi... Üstelik herkesin hak ve özgürlüklerini en geniş ve rahat bir şekilde kullanmasını sağlamak ve korumakla görevli hükümet üyeleri tarafından bu tür pazarlıkların yürütülmesi hiç ‘etik’ olmuyor.

Aslında bütün bu değişiklikleri yapmak isteyen siyasileri anlamak zor değil. Yasama, Yürütme ve Yargı dahil, bütün güçleri ellerinde tutmak istiyorlar. Ama benim anlayamadığım, bazı medya yazarları... Bunu görmüyorlar mı? Bu konuda neden uyarıda bulunmuyorlar? **Zamanında bütün güçleri ellerinde tutan, bir muhalefet liderini hapse attıran, hatta Mecliste ‘tahkikat komisyonları’ kurarak yargıya bizzat el atan, Anayasa’yı ihlalden mahkûm olan rahmetli Menderes’in sonunu düşünmüyorlar mı? Tarihten ders almazlar mı?** Aksi halde ‘bağımsız yargıdan’ nasıl söz edebileceğiz. Hâlbuki o ünlü reklamdaki özdeyişi hep yazdık ve yazıyoruz: “*Kontrolsüz güç, güç değildir*”. Güç, kontrol altına alınmazsa,

ne olur? Frenleri tutmayan arabanın yokuş aşağı giderken uğradığı akıbette uğrar! Gider kayalara toslar! Sonra da kabahati, tosladıkları ‘kayalarda’ ararlar. Hâlbuki memleketi kayalara toslamaktan başta ‘siyasiler’ olmak üzere hepimizi kurtaracak tek kurum var: Anayasa Mahkemesi. Aksi halde sadece onlar değil, hepimiz çekiyoruz acılarını. Şu bir gerçek ki, zamanında Anayasa mahkemesi olsaydı, merhum Menderes’in akıbeti böyle olmazdı. Bu nedenle, Cumhuriyetin temeli ‘*demokratik hukuk devleti*’ ve ‘*güçler ayrılığı*’ ilkeleri doğrultusunda, başta Anayasa Mahkemesi olmak üzere, ‘*bağımsız yargıyı*’ korumak hepimizin görevi olmalı...

İptal kararları olumlu fakat yeterli değil

Anayasa Mahkemesinin verdiği son kararları nasıl yorumluyorsunuz?

Bana göre **Anayasa Mahkemesinin son kararı, “ne şiş yansın ne kebab” türünden bir karar oldu.** Ama her şeye rağmen saygı duyulması gereken bir karar olduğu unutulmamalı. Bu karar, “yürütme organının yargı üzerindeki etkisini artırmış”, dolayısıyla Anayasa metnine dahil bulunan Başlangıç hükümlerindeki ‘*kuvvetler ayrılığı*’ ilkesini zayıflatmıştır. Hâlbuki Cumhurbaşkanının arttırılan yetkilerine ilaveten bir de halk tarafından seçilme yolunun açıldığı ve hükümet sistemi olarak ‘Başkanlık rejimine’ yaklaşıldığı göz önünde tutulacak olursa, ABD ve Fransa’da görüldüğü gibi, daha güçlü bir ‘bağımsız yargı’, dolayısıyla daha güçlü bir ‘kuvvetler ayrılığı’ sistemine gidiş olmalıdır.

Ancak Yüksek Mahkemenin bize göre kendisine yapılan sert eleştiri ve ‘saldırıların’ baskısı altında verdiği bu karara da saygı duymak gerekir. Aslında **tam bir ‘hukuk devleti’** olmadığımızı, özellikle ‘**siyasilerin**

yaptığı ‘saldırı’ niteliğindeki eleştirilerin ‘yaptırımsız kalması’ ile **açıklayabiliriz. Dokunulmazlık zırhına bürünen iktidar sahibi siyasilerin ‘saldırıları’ hakkında, Adalet Bakanına bağlı savcıların soruşturma açmalarını beklemek herhalde beyhude olurdu. Bu da gösteriyor ki, “balığın baştan kokmasını” istemiyorsak, ‘milletvekili dokunulmazlığının’ da biran önce yenden ele alınmasında, ‘hukuk devletini’ işler hale getirmekte, ‘imtiyazsız’ bir toplum yaratmakta yarar var. Aksi halde, halen yaşanan siyasi gerginlikleri göz önünde bulunduracak olursak, bugüne kadar başta Anayasa’ya karşı ‘hukuk dışı tutum ve davranışları’ nedeniyle ülkeyi darbelere sürükleyen ‘siyasilerin’, tarihi tekerür ettirmesinden korkmak gerekiyor. Bakınız, bugüne kadar ‘imtiyazlı’ olarak nitelenen askerler bile nasıl yargılanıyor. Hatta bir askeri mahkemenin ‘yolsuzluk’ nedeniyle bir ordu komutanı orgeneralin rütbelerini sökerek mahkûm ettiğini de çok iyi biliyoruz. ‘İmtiyazlı’ olduğu iddiasıyla beğenmediğiniz Türk Silahlı Kuvvetleri’nde hukukun nasıl işlediğini de hep birlikte gördük... Ama yanlış yere park ettiği için aracına ceza yazılan milletvekilinin ‘polis tokatladığını’ ve ‘polisli sürgüne yolladığını’ da gördük, görüyoruz... Hâlbuki o polis, sadece o milletvekilinin çıkardığı kanunu uyguluyor!..**

Anayasa Mahkemesi kararına gelince, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun (HSYK) tabii üyeleri Adalet Bakanı ve Müsteşarı dahil, 22 üyeden oluşması aynen devam ediyor. Ancak Mahkeme kararından önce doğrudan Cumhurbaşkanınca atanacak YÖK’ün önerdiği 4 üyenin ‘*hukukçu*’ olma şartı yoktu. Bu iptal edildi. Şimdi, Cumhurbaşkanınca atanacak 4 üyenin de ‘hukukçu’ olması şartı var. Bunların dışında 3 üyenin Yargıtay üyeleri arasından, 2 üyenin Danıştay üyeleri arasından, 1 üyenin Adalet Akademisi üyeleri ar-

sından seçilmesi yolundaki hüküm devam ediyor. Ayrıca 7 üyenin birinci sınıf adli yargı hâkim ve savcılar arasında, 3 üyenin de birinci sınıf idari yargı hâkim ve savcılar arasında dört yılda bir yenilenecek seçimlerde belirlenmesiyle ilgili hükümlere de dokunulmamış. Seçilen adayların tekrar seçilme hakkı da devam ediyor. Benim bu konudaki korkum, yargı organlarında da bir zamanların Pol-Der ve Pol-Bir ayrışmasının görülmesi... Zaten henüz böyle bir seçim yapılmadığı halde bu ayrışmanın başladığını görüyoruz: YARSAV ve Demokrat Yargı ayrışması gibi... Vatandaş yargılanırken hangi hâkime düştüğü konusunu merakla araştırmaya başlayacak, avukatından öncelikle bu konuda bilgi alacak, en önemlisi ve en kötüsü, 'mahkemeye (devlete) güven' konusunda birtakım kuşuklar duyabilecektir...

Bunun dışında, Anayasa Mahkemesinin 17 üyeye çıkarılan sayısı da korunmuş. Ancak bu üyelerden 3 tanesi TBMM, 14 tanesi yürütmenin başı olan Cumhurbaşkanınca seçilecek. İptal kararından önce seçilecek üyelerin de bir kısmının 'hukukçu' olma şartı yoktu. Adayların, 'iktisat', 'siyasal bilimler' eğitimi almış olmaları veya ne demekse, 'üst düzey yönetici' olmaları yetiyordu. Artık yetmiyor. Şimdi, Cumhurbaşkanınca atanacak bu üyelerin hepsinin de 'hukukçu' olması gerekiyor. Bunlardan Sayıştay tarafından her boş yer için gösterilecek (bize göre hukukçu olması gereken) üçer aday arasından 2 üye ile baro başkanlarının serbest avukatlar arasından gösterecekleri 3 aday arasından 1 üyeyi TBMM önce üçte iki, sonra salt çoğunluk, bilahare en fazla oy alan adaylar arasından 'gizli oy' ile seçecek. Sonuç olarak parlamentoda çoğunluğu sağlayan iktidar adaylarının seçileceği muhakkak. Adayların 2/3 veya 3/5 gibi 'nitelikli çoğunlukla' seçilmesi, Mecliste 'uzlaşma' arayışlarını teşvik edeceğinden 'millet iradesine' daha uygun düşer-

di. Geriye kalan adaylardan 3 üye YÖK tarafından her boş üyelik için gösterilecek en az ikisi 'hukukçu' 3'er aday arasından, 4 üye avukatlar, birinci sınıf hâkimler ve Anayasa mahkemesi raportörleri arasından, 3 üye Yargıtay'ın, 2 üye Danıştay'ın, 1 üye Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin ve 1 üye de baro başkanlarının her bir boş yer için gösterecekleri üçer aday arasından Cumhurbaşkanı tarafından seçilecek.

Hemen ekleyelim ki **Anayasanın "evet" ile kabul edilmesi halinde 'hukukçu' olmayan Sayın Anayasa Mahkemesi 'başkanı' ile son olarak Sakarya Üniversitesinden Cumhurbaşkanınca atanan 'iktisatçı' üyenin üyelikleri ne olacak?** Düşecek mi, kalacak mı? Sayıştay'dan gelen 'başkanın' durumu belki farklı olabilir. Zira aynı zamanda bir 'yüksek yargı organı' olan Sayıştay üyeleri de 'yargıç' statüsündedir. Ama son olarak Sakarya Üniversitesinden atanan meslektaşımızın üyeliğinin tartışma yaratacağı muhakkak. Gerçi, **Anayasanın yeni getirilen Geçici 19. maddesinde "mevcut üyelerin görevlerinin sonuna kadar (65 yaşına kadar) devam edecekleri" belirtilmiş. Ancak Anayasa Mahkemesi üyelerinin 'hukukçu' olmasını şart kılan, 'iktisat' ve 'siyasal bilimler' kökenli olmasını iptal eden kararlarından sonra 'iktisat' kökenli üyeler için bu göreve devam etmek, ne derece 'kararın (Anayasanın) ruhuna' uygun ve 'etik' olacak!** Kuşkusuz, Anayasanın kabul edilmesinden sonra tartışma yaratacak konuların başında bu da geliyor.

Aslında HSYK ve Anayasa Mahkemesine üye seçimleriyle ilgili işin püf noktası şurada idi: Belirlenecek üçer adayın Genel Kurullardaki seçimlerinde, sadece bir aday için oy kullanılması. Bunlardan oy sıralamasında en fazla oy alan üç aday arasından Cumhurbaşkanı istediği ada-

yı atayabilecekti. Örneğin, 100 kişilik Genel Kurulda adaylardan biri 65 oy, diğeri 30 oy, üçüncüsü 5 oy almış olsun. Cumhurbaşkanı, üniversitelerde yüzlerce oy alan rektör adayları dururken nasıl 3 oy alan adayları bile atıyorsa, 5 oy alan adayı da Anayasa Mahkemesine üye olarak atayabilecekti. Artık bu da yok. Seçilecek her aday için ayrı ayrı oy kullanılabilir. Bu anlamda, birden fazla aday seçilecek ise ya ayrı ayrı ya da listede yer alan birden fazla aday işaretlenerek oy kullanılabilir. Rektör adaylarının atamasında yaşananlarda olduğu gibi, yüzlerce öğretim üyesinin oyuna karşı yapılan haksızlık ve onur kırıcı atamalar, artık yüzlerce hâkim ve savcının oylarına karşı da yapılmaya devam edilemeyecek.

Bütün bu nedenlerle, iptal kararlarını olumlu, fakat yeterli görmüyorum. Bugüne kadar zaten yürütme organı Adalet Bakanı aracılığı ile yargıyı gerekirse tı kayabiliyordu. HSYK'da Adalet Bakanı ve müsteşarı, gündemi hazırlamak ve alınan kararı uygulamak yetkisine sahip olduğu için hep tıkanmalar yaşanıyor idi. Bunun devam edeceği görülüyor. Çünkü kurulacak HSYK Sekretaryası doğrudan Adalet Bakanına bağlı (bakan oluruyla) çalışmaya devam edecek. Bunun gibi, hemen

tüm Anayasa Hukuku kitaplarında Bakanlık Teftiş Heyetinin HSYK'ya bağlı çalışması öngörülürken, buna uygun olarak yeni düzenlemede de Teftiş Heyeti HSYK'ya bağlanmış. Ama müfettişin görev yapması yine 'bakan olurlarına' bağlanmış. Buna göre kamuoyunda çok eleştirilen Bakanın, Kurulda başkan olmasından daha önemli ve 'yargı bağımsızlığını' zedeleyen en önemli hükümler bunlar. Bu hükümler nedeniyle, Anayasa Hukuku kitapları 'yargı bağımsızlığını' zedelemeye ve hatta yok etmeye müsait bu düzenlemeleri eleştirmeye devam edecektir kuşkusuz...

Uzlaştırma Kurulunun yapısı, yeniden düzenlenecek

Anayasa değişiklikleri arasında memurlar bakımından yapılan değişiklikleri nasıl yorumluyorsunuz?

Önemli bir değişiklik 'kamu görevlilerine' (memurlara) tanınan toplu iş sözleşmesi hakkı ile ilgili... Anayasa ile getirilen değişiklik hükümü şöyle: "Memurlar ve diğer kamu görevlileri toplu sözleşme yapma hakkına sahiptirler. Toplu sözleşme yapılması sırasında uyuşmazlık çıkması halinde taraflar Uzlaştırma Kuruluna başvurabilir. Uzlaştırma Kurulu kararları kesindir ve toplu sözleşme hükmündedir. Toplu sözleşme hakkının kapsamı, istisnaları, toplu sözleşmeden yararlanacaklar, toplu sözleşmenin yapılma şekli, usulü ve yürürlüğü, toplu sözleşme hükümlerinin emeklilere yansıtılması, Uzlaştırma Kurulunun teşkili, çalışma usul ve esasları ile diğer hususlar kanunla düzenlenir".

Görüldüğü gibi yapılan değişiklik, memurlara grev hakkı tanımaksızın 'toplu sözleşme' yapma hakkını tanımaktadır. Zikredilen Anayasa'dan kaldırılan hüküm ise sadece 'toplu görüşme' hakkı-

nı tanımaktaydı. Bu görüşmelerin uzlaşmayla sonuçlanmaması halinde son sözü Bakanlar Kurulu söylemekte idi. **Yeni düzenlemede toplu görüşmeyi sonuca bağlama, yani son sözü söyleme yetkisi Bakanlar Kurulundan alınmakta, doğrudan Uzlaştırma Kuruluna verilmektedir.** Tıpkı, işçi sendikalarına grev sağlığı bulunan işlerde ve işyerlerinde toplu sözleşme görüşmeleri sırasında çıkan uyuşmazlıklarda Yüksek Hakem Kuruluna başvurma hakkının tanınmasında olduğu gibi... Burada Yüksek Hakem Kurulu yerine Uzlaştırma Kurulu devreye giriyor.

Halen 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanununun 35. maddesinde öngörülen Uzlaştırma Kurulunun teşkili ve üye sayısı şöyle: "Uzlaştırma Kurulu, Yüksek Hakem Kurulu Başkanının başkanlığında; Üniversitelerarası Kurul tarafından, fakültelerin çalışma ekonomisi, iş hukuku, idare hukuku ve kamu maliyesi bilim dallarından seçilecek birer üye olmak üzere dört öğretim üyesinden oluşur. Bu üyeler, siyasî partilerin merkez karar ve yürütme kurullarında görev alamazlar. Üyeler iki yıl için seçilirler. Süresi biten üyeler yeniden seçilebilir. Kurulun sekretarya işleri, Devlet Personel Başkanlığınca yürütülür".

Görüldüğü gibi kendisi aynı zamanda Yargıtay'ın iş davalarına bakmakla görevli 9. Hukuk Dairesi Başkanı olan Yüksek Hakem Kurulu Başkanının başkanlığında, dördü öğretim üyesi beş kişiden oluşan heyet, oldukça özerk bir yapıya sahiptir. Ancak acaba, bu yapı aynen korunacak mı? Zira Anayasa ile getirilen değişiklikte, "Uzlaştırma Kurulu kararları kesindir ve toplu sözleşme hükmündedir. Toplu sözleşme hakkının kapsamı, istisnaları, toplu sözleşmeden yararlanacaklar, toplu sözleşmenin yapılma şekli, usulü ve yürürlüğü, toplu sözleşme hükümlerinin emeklilere yansıtılması, Uzlaştırma Kurulunun teşkili, çalışma usul

ve esasları ile diğer hususlar kanunla düzenlenir" denilmektedir. Bu da gösteriyor ki Uzlaştırma Kurulunun yapısı, yeniden düzenlenecek. Bir başka deyişle, **bütçe yapan hükümetin atadığı memurların ağırlıklı olduğu bir kurulun teşkili hiç şaşırtıcı olmaz. Sonuçta 'kararları kesin' olsa da yine bugün 'son sözü söyleyen' Bakanlar Kurulunun vereceği kararlardan farklı bir şey beklemek hayal olur.**

İşçilerin toplu iş sözleşme düzeninde de bir değişiklik yapıldı. Bunu nasıl yorumluyorsunuz?

Söz konusu edilen hüküm, "aynı işyerinde, aynı dönem için birden fazla toplu iş sözleşmesi yapılamayacağı ve uygulanamayacağı" yolundaki Anayasa hükmüdür (Any. md. 53/son). Aynı hüküm, Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanununda da (TİSGLK md.3/son) yer almaktadır. Bu hükmün yürürlükten kalkması için, TİSGLK'dan da kaldırılması gerekir. Aksi halde hükmün sadece Anayasadan kaldırılması yetmez. Ama bize göre hükmün TİSGLK'da kalmasında yarar var.

Şöyle ki, "aynı işyerinde aynı dönem için birden fazla toplu iş sözleşmesi yapılamayacağı ve uygulanamayacağı" yolundaki Anayasa ve yasa hükümlerinin amacı, toplu iş sözleşmesinin getirdiği yararların ve işlevin, taraflarca belirlenen süreler içinde işyerinde istikrar sağlamasıdır. Öyle ki yürürlükte olan bir sözleşmenin üstüne yeni yapılan bir toplu iş sözleşmesinin tarafları olan işçi sendikası ve işveren sendikası veya sendika üyesi olmayan işveren 'ehil' ve 'yetkili' olsalar bile, bu yapılan ikinci sözleşme 'geçersiz' olacaktır. Üstelik sözleşmenin yürürlüğü süresince tarafların durumunda meydana gelen değişiklikler de bu istikrarı engellemeye yetmemektedir. Örneğin, taraf işçi sendikasının üye durumunda meydana gelen değişiklikler sonucu çoğunluğu kaybetmesi veya iş-

yerinin şu veya bu şekilde el değiştirmesi nedeniyle işverenin değişmesi hallerinde bile toplu iş sözleşmesi taraflarca belirlenen süre içinde yürürlükte kalmaya devam edecektir.

Bu hüküm sadece ‘işyeri toplu iş sözleşmeleri’ için değil, ‘işletme toplu iş sözleşmeleri’ için de yürürlükte kalmaya devam etmektedir. Üstelik aynı maddenin 2. fıkrasında belirtilen hükümden takviye olarak: “Bir gerçek ve tüzel kişiye veya bir kamu kurum ve kuruluşuna ait aynı işkolunda birden çok işyerine sahip bir işletmede ancak bir toplu iş sözleşmesi yapılabilir” (TİSGLK md.3/2). Öyleyse bir işletmeye dahil bulunan işyerlerinden birinde de bir toplu iş sözleşmesinin bulunması halinde, işbu amir yasa hükmü karşısında ikinci bir toplu iş sözleşmesinin (işletme toplu iş sözleşmesinin) yapılması mümkün olmayacaktır. Nitekim bir işletme, toplu iş sözleşmesi yapma girişiminde bulunulması üzerine, işletmeye dahil işyerlerinden birinde uygulanmakta olan toplu iş sözleşmesinin tarafı işçi sendikası buna itiraz etmiş, Yargıtay sendikasının itirazını yerinde bulmuştur. Bu nedenle, işletme toplu iş sözleşmesi yapılabilmesi için, işletmeye bağlı işyerlerinden birinde yürürlükte bulunan toplu iş sözleşmesinin bitimine 120 gün kala yetki işlemlerine başlanması ve işyeri sözleşmesinin süresi bitmeden işletme toplu iş sözleşmesinin yürürlük süresinin başlatılamaması gerekir (TİSGLK md.7/2).

Görüldüğü gibi esasen işyerinde istikrarı sağlamak, her gün bir malın fiyatının arttığı veya ne olacağına bilinmediği serbest piyasa mekanizması içinde işgücü fiyatının 1-3 yıl süreyle sabit fiyatla satın alındığı toplu iş sözleşmesi düzeninin amacına uygun olan bu hükümlerin kaldırılması pek de yarar sağlamayacaktır. Üstelik böyle bir düzenleme, işyerinin istikrarını tehlikeye atabilecek ve hatta kaotik bir ortama yol açabilecektir. Öyle ki bu hükümlerin kaldırılması, işyerlerinde sen-

dikalar arası rekabeti arttıracak, aynı işyerinde birden ziyade sendikanın toplu iş sözleşmesi yapma yolu açılacak, işyerlerinin üretim akışı bundan olumsuz etkilenecektir. Esasen, sendikal istikrarın sağlanamadığı, özellikle siyasi iktidara göre sendika değişimlerinin sık sık yaşandığı ülkemizde, her imzalanan toplu iş sözleşmesi sonrası daha iyi sözleşme yapılacağı umuduyla bunu beğenmeyen işçilerin sendika değiştirerek işyerlerinde verimliliği olumsuz etkileyecek davranışlarda bulunması kaçınılmaz hale gelebilecektir.

Sonuç olarak, bu derece ‘teferruata’ ilişkin bir konunun ‘Anayasa yapma tekniği’ ile bağdaşmadığı, bu açıdan hükmün Anayasa’dan kaldırılmasının olumlu olduğunu belirtmek isterim. Buna karşılık, halen ülkemizdeki sendikalar arası ‘üye sirkülasyonu’ göz önünde tutulacak olursa, kanunun işyerlerinde ‘istikrarı’ sağlamaya yönelik amacının değişmemesi için hükmün TİSGLK’da kalmaya devam etmesinde yarar görüyoruz.

Kanundan çıkarılmadıkça Anayasadan kaldırılması uygulamada hüküm doğurmaz

İşçi sendikalarını ilgilendiren önemli değişiklikler de yapıldı. Onları nasıl yorumluyorsunuz?

İşçi sendikaları ile ilgili olarak yapılan Anayasanın kaldırılan 51. maddesinin 4. fıkrasında yer alan bu hüküm şöyledir: “Aynı zamanda ve aynı iş kolunda birden fazla sendikaya üye olunamaz”. Aynı hüküm 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 22/1. maddesinin birinci cümlesinde de aynen tekrar edilmiştir. Bu nedenle işbu yasağın, uygulamadan kalkması için Sendikalar kanunundan da çıkarılması gerekmektedir. Aksi halde kanundan çıkarılmadıkça, Anayasadan kaldırılması, uygulamada hiçbir hüküm doğurmayacaktır.

Yasağın önemini kavramak için öncelikle ne anlama geldiğini açıklamak gerekmektedir: İşverenlerin ‘işveren sendikalarına’ üyeliğini de kapsamına alan bu yasağın, ‘tek sendikaya üyelik’ prensibinin bir sonucudur. Buna göre, işçi ve işverenler için herhangi bir sendikaya üye olmanın ön koşulu, daha önce ‘aynı işkolunda’ kurulu bulunan bir başka sendikanın üyesi olmamaktır. Aksi halde, “aynı zamanda aynı işkolunda... Birden çok sendikaya üye olunması halinde sonraki üyelikler geçersizdir” (Sen. K. md.22/1). Üstelik Yargıtay, Anayasa ve Kanunda bulunan ‘aynı işkolunda’ deyimini göz ardı ede-

rek, işçinin “farklı işkolunda” bile olsa ikinci bir sendika üyeliğini “**geçersiz**” saymıştır.

Böyle olunca, çağdaş iş ilişkilerinin çeşitlendiği günümüzde, İş Hukukunun “*işçiyi koruma amacına*” aykırı olarak farklı işkollarında özellikle kısmi (part-time) çalışanların birden çok sendika üyeliği engellenmiş olmaktadır. Örneğin, ‘gıda’ işkolunda yarım gün çalışan bir işçinin yarım gün de ‘büro işkolunda’ veya iki gün bir işkolunda üç gün diğer işkolunda çalıştığı düşünülecek olursa, bu işçi bu işkollarında örgütlü bulunan sendikalardan sadece birine üye olabilmektedir. **Hâlbuki işverenleri ayrı ayrı işkollarında faaliyet gösteren iki ayrı işyerinde örgütlü bulunan farklı sendikalardan birinin koruması altında olduğu için diğer işyerinde örgütlü bulunan sendikanın korumasından işçiyi mahrum etmenin hiçbir mantığı olmadığı açıktır.**

Kanunun Gereğesinde, toplu iş sözleşmesi yapmak için aynı işkolunda kurulu farklı sendikalar arasında çıkan ‘*yetki uyumsuzluklarının*’ çözümlenmesini kolaylaştırmak amacıyla kabul edildiği belirtilen ‘*tek sendika üyeliğinin*’, aynı zamanda sendikalara üye olma serbestisinin (özgürlüğünün) sınırını teşkil ettiğine kuşku yoktur. Anayasanın kaldırılan 54/7. maddesine paralel olarak Sendikalar Kanununun 22/1. maddesi hükmü de kaldırıldığı takdirde, İş Hukukunun ‘*işçiyi koruyucu amacına*’ uygun olarak farklı işkollarında kısmi (part-time) çalışanların birden çok sendikaya üye olarak korunmaları mümkün olabilecektir.

Ancak bu korumanın sağlıklı olabilmesi için Sendikalar Kanununun 22/1. maddesinde yer alan “*aynı zamanda aynı işkolunda... Birden çok sendikaya üye olunması halinde sonraki üyelikler geçersizdir*” hükmünün yürürlükte kalmaya devam etmesi gerekir. Aksi halde, özellikle toplu

iş sözleşmesini yapmaya ‘*yetkili sendikanın*’ tespitiyle ilgili uyumsuzluklar sırasında, bir işyerinde faaliyette bulunan farklı iki veya üç sendikaya da üye olan ve özellikle sendikaların baskısı ile birinden diğerine sık sık geçişler yapan işçilerin, sendikaları bitmez tükenmez davalarla meşgul ettikleri, işyerlerini belirsizlikler içine sürükledikleri ve bu suretle çözümlü fevkalade zor sorunlar yarattıkları iyi bilinmektedir. 12 Eylül 1980 öncesi çıkan yetki uyumsuzluklarında, işyerlerinde birden çok sendikaya üye olan işçilerin sendikal rekabette çözümlü fevkalade zor sorunlara yol açtığı unutulmamalıdır. Özellikle sendikalar arasında ‘paylaşılmayan üyeliklerin’ sendikalar arası rekabette yarattığı kaos ve bunun işyerlerine yansımalarının yarattığı verim düşüklükleri hala akıllardadır.

Bütün bu nedenlerle, sözünü ettiğimiz Sendikalar Kanununun 22/1. maddesinde yer alan “*aynı zamanda aynı işkolunda... Birden çok sendikaya üye olunması halinde sonraki üyelikler geçersizdir*” hükmünün muhafaza edilmesi koşuluyla, Anayasa hükmünün kaldırılmasının farklı işkollarında üye olma yolunu açması ve bunun sonucu yarı zamanlı çalışan işçilerin korunması bakımından olumlu sonuçlar doğuracağı kanısındayız. Üstelik bundan böyle **işverenler de ‘farklı işkollarında’ faaliyette bulunan işyerlerinde kurulu bulunan ‘işverenler sendikasına’ üye olabileceklerdir.** Zira kaldırılan bu yasak, başta da belirttiğimiz gibi farklı işkollarında da olsa, işverenlerin de ‘birden ziyade’ işveren sendikasına üyeliğini yasaklamakta idi.

Yapılan değişikliklerle sendikaların sorumlulukları artıyor

Sendikaların grev hakları ve grev esnasındaki sorumlulukları ile ilgili değişikliklere nasıl bakıyorsunuz?

Aslında bu konuda yapılan değişiklikler, sendikaların sorumluluklarını artırıcı nitelikte... Bunlardan **ilk önemli değişiklik, grev yasaklarını ilgilendiriyor.** Anayasanın kaldırılan 54. maddesinin 7. fıkrasında yer alan grev yasakları ile ilgili hüküm şöyledir: “*Siyasî amaçlı grev ve lokavt, dayanışma grev ve lokavtı, genel grev ve lokavt, işyeri işgali, işi yavaşlatma, verim düşürme ve diğer direnişler yapılamaz.*”. Buradaki ‘*diğer direnişlerden*’ maksat, ‘*sempati*’, ‘*uyarı*’ veya ‘*gösteri*’ grevleridir. Aynı hüküm 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanununun (TİSGLK) 25/3. maddesinde de aynen tekrarlanmıştır. Bu nedenle, Anayasa değişikliğinden sonra bu yasakların 2822 sayılı TİSGLK’den da kalkması gerekir. Çünkü bütün bu direnişler sadece Anayasa’da değil ve TİSGLK’da da ‘*kanun dışı grev*’ sayılmaktadır.

Kanun dışı grev nedeniyle işveren, işçilerin hizmet sözleşmelerini ‘*haklı sebeple*’ herhangi bir ihbar öneli vermeksizin ve herhangi bir ‘*ihbar*’ ve ‘*kıdem*’ tazminatı ödemeksizin feshedebilecektir (TİSGLK md.45/1). Üstelik Yargıtay’a göre, kanun dışı greve önce katılıp sonra vazgeçen işçinin, iş sözleşmesi de kanun dışı grev sona ermeden ‘*haklı sebeple*’ ihbar ve kıdem tazminatı ödemeksizin feshedilebilir. Yeter ki bu konuda usulüne uygun bir fesih gerçekleştirilmiş; yani ‘*haklı sebeple fesihler*’ için öngörülmüş bulunan 6 işgünlük ‘*hak düşürücü*’ sürelerine uygun davranılmış olsun (İş K.md.26/1). Ayrıca, kanun dışı bir grevin yapılmasına karar verenler, teşvik edenler, propagandasını yapanlar ve greve katılanlar ve devam edenler hakkında öngörülen 6 aydan 3 yıla kadar hapis ve 450 TL’den 10.000 TL’ye kadar para cezalarına ‘*bir misli arttırılarak hükmolunur*’ (TİSGLK md.72/4).

Görüldüğü gibi belirttiğimiz direnişleri, ‘kanun dışı grev’ ola-

kağıt,
özü doğadan...

enkaya®
Kağıt

5821-1 Sokak No: 15 Karabağlar / İZMİR
Tel: (232) 264 24 73 Faks: (232) 264 24 93

www.enkayakagit.com - www.enkayakagit.com.tr

rak niteleyen Anayasanın kaldırılan 54/7. maddesine paralel olarak TİSGLK'nun 25/3. maddesi de kaldırıldığı takdirde, özellikle siyasi bakımdan da tektonik bir bölgede bulunan ülkemizde, politikacıların hatalarının kefaretni, işyerlerinin işverenleri ile işçilerinin çekmesi kaçınılmaz olacaktır. Gerçi maddede de belirtildiği gibi, bütün bu yasakların 'kanun dışı lokavt' da içine aldığı; 'siyasi' ve 'dayanışma' nitelikli lokavtlar ile benzeri 'direnışlerin' işverenler ve işveren sendikaları tarafından da yapılması yasaklarının kaldırıldığı bir gerçektir. Ancak uygulamada bu tür lokavtlara ne ülkemizde ne de başka bir ülkede zaten rastlanmadığı için sadece teorik bir anlamı vardır.

Uygulamada, sadece 'siyasi' bir sonuç doğurması beklenebilecek bu direnişler, sonuçta üretim ve ücret kaybına yol açacak eylemlerdir. Yoksa 'kanun dışı' olmaktan çıkarılan bu eylemler nedeniyle, artık ne işçilere ne de sendikaya 'genel hükümler' dışında herhangi bir 'hukuki' veya 'cezai' bir sorumluluk yüklenmeyecektir. Genel hükümlere göre sorumluluk da örneğin, 'işyeri işgali' gibi hallerde verilen zararlar karşılığı sorumluluktur. Bu da 'kişisel' nitelikli bir sorumluluktur. Bunların dışında, işçilerin sendikal eylemlerinin olumlu 'siyasi' sonuç doğurması, ülkemizde pek rastlanmayan, sadece kamuoyu tepkilerine 'duyarlı' bazı iktidarlar nezdinde mümkün görünmektedir. Halen Anayasa'ya aykırılığı da tarafımızdan dile getirilen ve bilahare açılan bir dava nedeniyle Danıştay tarafından Anayasa Mahkemesine götürülen 4-C çalışını TEKEL işçilerinin 'kanuni direnişlerinin' bile siyasi iktidar tarafından ne derece dikkate alındığı iyi bilinmektedir. Geçmişte sendikal hakları için eyleme geçen sendika ve işçilerin, 15-16 Haziran 1970 olayları vesilesiyle iktidara karşı gösterdiği tepkiler de Anayasa Mahkemesinde çözüme ulaşmıştı.

Yasakların kalkması ülkemizde demokratik duyarlılıkları arttıracaktır

Ama her şeye rağmen Avrupa'nın demokratik ülkelerinde de bulunan bu tür yasakların kalkmasının, ülkemizde demokratik anlayışımızın ve kültürümüzün gelişmesine katkıda bulunacağı ve siyasi iktidarların da zaman içinde 'demokratik duyarlılıklarını' arttıracığı kuşkusuzdur.

Grev esnasında meydana gelen zararlardan sendikalar sorumlu tutulamayacak

Bu konuda getirilen ikinci önemli bir değişiklik, grev esnasında meydana gelen zararlardan 'sendikaları sorumlu' tutan hükmün kaldırılmasıdır. Bu maddeye göre, "grev esnasında greve katılan işçilerin ve sendikaların kasıtlı veya kusurlu hareketleri sonucu, grev uygulanan işyerinde sebep oldukları maddi zarardan sendika sorumludur". Aynı zamanda 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanununun 47/4. maddesinde de belirtilen bu hüküm, Anayasadan kaldırılmaktadır. Muhtemeldir ki 2822 sayılı Kanundan da kaldırılınsın. Ancak Anayasadan kaldırılmış olmakla, ilgili maddenin otomatik olarak 2822 sayılı yasadan da kalkmış olacağını sanmak yanıltıcı olur. Anayasadan kalkmış olmasına rağmen, yasadan kalkmadığı sürece maddenin yürürlükte kalacağını aklımızdan çıkarmamız gerekiyor.

Nedir, kaldırılan bu maddenin anlamı? Öncelikle maddenin önemini açıklamaya çalışalım: Hemen belirtelim ki kaldırılan maddede belirtilen zarardan Anayasa ve Kanun koyucunun kastettiği, 'grev nedeniyle işyerinin çalışmaması ve üretim yapamaması nedeniyle işverenin uğrayacağı ekonomik zarar

değildir. Burada sözü edilen zarar, grev esnasında işçilerin ve sendikaların 'kasıtlı veya kusurlu hareketleri' sonucu işyerinde meydana gelen 'maddi zarardır'. Öyleyse öncelikle 'manevi zararlar', bu hükmün kapsamı dışındadır. Ancak grev uygulanan işyerinde meydana gelen zararın, mutlaka sendika üyesi işçiler tarafından yapılması da şart değildir. Sendika üyesi olmayan üçüncü kişiler veya başka sendika üyesi 'işçilerin' verdiği 'grev sırasındaki' zararlardan da işyerinde grev ilan eden yetkili sendika, bu madde hükmüne göre sorumlu tutulmaktadır.

Ekleyelim ki burada söz konusu edilen sorumluluk, işverenin zararlarını tazmine yönelik bir sorumluluktur. Yoksa uygulanan grevi 'kanun dışı' kılan bir sorumluluk değildir. Ancak bu hüküm uygulamada kaldığı sürece, grev ilan eden ve uygulamaya başlayan işçi sendikasının işyerinde dikkatli olması; özellikle grev gözcülerinin seçiminde özenli davranması, işyerine herhangi bir zarar gelmesini önlemesi gerekir. Zira uygulamada Yargıtay, 'grevin ayrıntularıyla uygulanmış biçiminden' ve 'grev gözcülerinin davranışından' işçi sendikasını sorumlu tutmaktadır.

Sendika tüzel kişiliği değil ama zararı veren gerçek kişiler sorumlu tutulacak

Görüldüğü gibi işyerinde grev ilan eden ve bunu uygulamaya koyan sendika, işyerinde 'kasıtlı veya kusurlu' davranışları nedeniyle zarar, üçüncü şahıslardan bile gelse, sorumlu tutulmaktadır. Kuşkusuz, sendikaların kusuru ve katkısı olmadan, doğrudan grevci işçiler veya üçüncü şahıslar tarafından verilen zararları sendikaların tazmin etmesi, ödediği tazminatı da genel hükümler çerçevesinde kusurlu işçilere rücu etmesine engel bulunmamaktadır. Ancak kaldırılan hüküm ile meydana ge-

len zararlardan artık sendikanın sorumluluğu bulunmayacaktır. Bir başka deyişle, meydana gelen zararın elbette bir sorumlusu olacaktır. Ama bu sorumlu sendika 'tüzel kişiliği' olmayacak, zararı veren 'gerçek kişiler' sorumlu tutulacaktır.

Olası zararlarda sendikaların saygınlığı kamuoyunda azalabilir

Doğal olarak grev esnasında, işyerinin işveren tarafından denetiminin güçleşeceği göz önünde tutulacak olursa, zararı veren 'gerçek kişi' sorumluyu bulmak ve zararı, onun verdiğini ispat etmek oldukça zorlaşacaktır. Bu durumda meydana gelen maddi zararların karşılığı sendika belki parasal anlamda bir karşılık (tazminat) ödeme yoluna gitmeyecektir. Ancak işyerinin güvenliği kendisine emanet edilen sendikanın, kamuoyu önündeki prestiji önemli yara alacaktır. Bu nedenle, sendikaların 'para ile dahi ödenemeyecek derecede önemli olan prestijlerini' (!) muhafaza etmeleri bakımından grev esnasında işyerlerine daha fazla itina göstermesi, 'işçilerin ve sendikanın ekmek teknesi' işyerlerini çok daha iyi korumaları beklenebilir.

Siyasi iktidarın yargıyı ele geçirme faaliyetini ilgilendiren maddeler önemli

Daha birçok değiştirilen madde var. Sizce halkın bu kadar çok maddeyi barındıran değişiklik paketini anlayıp bilinçli karar vermesini gerektiren bir zamanlama içinde miyiz? Yoksa zaten ekonomik zorlukların içinde yaşam mücadelesi veren ve de önemli ölçüde eğitim seviyesinin düşük olması itibarıyla bu referandum bir oldu bittiye mi getirilmek isteniyor?

Zaten amaç buydu diye düşünüyorum. Halkımızın, size sohbetimizin başından bu yana açıkladığım maddelerle ilgili ne çıkarı olabilir ki... HSYK'nın ve Anayasa Mahkemesi üyelerinin sayısının değiştirilmesiyle ilgili olarak bir çıkarı olduğunu düşünmüyorum. Çünkü değiştirilen hangi madde işsizlik, eğitim, sağlık, geçim sıkıntısı, özellikle kayıt dışı işçilik gibi sorunlarına çare olacak! Türkiye'de çalışanların yarısı 'kayıt dışı' çalışıyor. Yakın bir gelecekte bu insanlar biraz yaş ilerleyince işten çıkarılacaklar. Bunlar ya di-

lenci olacaklar ya da mafyanın tetikçisi olacaklar. Bu maddelerin değiştirilmesinden onların çıkarı, ne? Çıkarları yok... Ama siyasi iktidar sahiplerinin bir çıkarı olduğu muhakkak. Çünkü daha çok üst düzey yönetimi, siyasi iktidarın yargıyı ele geçirme faaliyetini ilgilendiren maddeler önemli... Diğer maddeler garnitür gibi duruyor. **En başta Cumhuriyetin temel ilkeleri ile karşı karşıya geldikleri zaman, engel tanımak istemediklerini düşünüyorum. Değiştirilemez ve değiştirilmesi teklif dahi edilemez ilkelere dokunmadan, ama Anayasa'nın içeriğindeki diğer maddeleri değiştirerek bu ilkelerin içini boşaltma teşebbüsleri göz önünde tutulacak olursa, amacın ne olduğu daha iyi anlaşılır kanaatindeyim.**

Siyasi iktidarın 8 yıllık iktidarı döneminde Kamu İhale Kanunu yaklaşık 20 defa değişti

Bakınız, üst düzey yönetimin çıkarı nerede biliyor musunuz? Siyasi iktidarın 8 yıllık iktidarı döneminde Kamu İhale Kanunu yaklaşık 20 defa değişti. Bu demektir ki ortalama 4-5

ayda bir İhale Kanunu değiştiriliyor. Böyle şeyler 'devletin istikrarı' ilkesine aykırıdır. **Bir kanun, hele devletin işinin yapılmasına ilişkin ihalelerle ilgili bir kanun ise öyle sık sık değiştirilmez. Kamuoyunda 'liyakat esasına' göre değil, 'ilişki esasına' göre ihale yapıldığı izlenimi yaratır. Devlete duyulan güveni sarsar.** Yapılan özelleştirmelerin, usulsüz veya kanunsuz nitelendirmesinin temelinde belki de bu yatıyor. Çünkü Danıştay, TÜPRAŞ gibi, TELEKOM gibi, TEDAŞ gibi birçok özelleştirmelere yapılan itirazları, reddeden kararlar da verdi. İktidar, bu gibi durumlarda hiçbir şey söylemedi. Ama özelleştirmelerde yapılan usulsüzlükler nedeniyle 'iptal' kararı verince, hemen yargıya ateşe başlıyorlar. Hâlbuki yargının verdiği kararlar 'hukuki' niteliktedir, 'siyasi' değil. Çünkü kararların gerekçesinde bu 'hukuki' dayanaklar açıklanır. Ama öyle 'hukuki' kararlar vardır ki, sonuçları 'siyasi' olabilir. Siyasi iktidar, iptal kararlarının 'hukuki' gerekçesindeki hususları yerine getirir, gerekli düzeltmeleri yaparsa, özelleştirme de yerine gelir. Ama 'kişiye özgü' **özelleştirme yapılmaz, yapılamaz. Usulsüz ihalelerle özelleştirme yapılmaz, yapılamaz. Bu nedenle yargıyı suçlamak,**

Devleti suçlamak anlamına gelir. Bundan halk olarak hepimiz zarar görürüz.

İvedilikle yargı reformu yapılmasına ihtiyaç var

Hemen ekleyeyim ki ülkemizde bir 'yargı reformu' gerekmiyor mu? Hem de nasıl? Çok gerekiyor. Biliyor musunuz? Ülkemizde bir davanın ortalama süresi 450 gün civarındadır. Neredeyse 1,5 yıl. Çok yakından bildiğimiz Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, yılda 50 binden fazla dosyayı karara bağlar. Geçtiğimiz aylarda İzmir Barosunun hazırladığı sempozyumda **bir yargıç, Devlet tarafından gönderildikleri Almanya'daki meslektaşları ile yaptıkları görüşmelerde onların yılda ortalama 40 (evet kırk) davaya baktıklarını öğrenmişler. Kendilerinin ise günde 40 davaya baktıklarını söyleyememişler**, ayıp olmasın diye... Bakınız, Atatürk'ün 13,5 milyonluk Türkiye'sinde yaklaşık 4 bin yargıç görev yapıyordu. Bugün ülkemizde 10 bin civarında yargıç görev yapıyor. Üstelik bunlardan sadece 6.500'ü kürsü hâkimi... Demek ki yargıç sayısı 2,5 kat artmış. Nüfus artışı ise yaklaşık 6 kat...

Ülkelerin, kalkındıkları için değil; kalkınmak için adalete verdikleri özen önemli

Üstelik görev yaptıkları yerlere bakarsanız, genellikle Anadolu'da hükümet konakları altında, nemli rutubetli yerlerde, bazen yağmur yağınca tavanın aktığı, soğuklarda sobanın yanmadığı yerlerde 'adalet' dağıldığına şahit olursunuz. Düşünebiliyor musunuz? Daha düne kadar İzmir'de SSK İş Merkezinin bürolarında, karanlık koridorlarda, ağır kokular arasında duruşma salonunu arar, duruşma sırasının hangi saatte size geleceğini beklersiniz. "Adalet mülkün (devletin) temeli" ise bu temelin, ne kadar çürük olduğu, meydana gelen en küçük depremde bile toplumun ne büyük sarsıntılar geçirdiği, çok daha iyi anlaşılır. Bana göre, adalet teşkilatının içinde bulunduğu bugünkü durum, Cumhuriyet tarihimizin utancıdır. Gerçi bugünkü iktidarın son zamanlarda İzmir, Antalya ve Manisa gibi illerimizde inşa ettiği Adalet Sarayları gerçekten takdire değer. Ben bazılarının mimari tarzlarını beğenmesem de buna da şükür. Ama Avrupa'da adalet sarayları

gerçekten muhteşem, görkemli binalar... Barok veya gotik sütunlar üzerine kurulmuş, koridorlarında ünlü hukukçuların heykelleri arsından geçen insana güven duygusunu aşıl原因layan binalar... Bildiğiniz gibi, 'saray' sözcüğü 'kralın ikametgâhı' ve 'adaletin dağıtıldığı yer' için kullanılır. Bir başka deyişle, 'Yürütme organı' ile 'Yargı organı' aynı saygınlık içinde, eşdeğer sayılır. Bu, onların görev yaptıkları yerlerden başlar, aldıkları maaş düzeyleriyle devam eder. Nitekim demokratik Batı ülkelerinde hâkimler, en yüksek maaş alan ve tam maaş üzerinden emeklilik hakkına sahip yegâne kamu görevlileridir. Bu nedenle, görev yaptıkları 'saraylar' da 'kraliyet saraylarına' eşdeğer yapılardır. Hatta geçen yıl ziyaret ettiğim Brüksel'deki adalet sarayı, kraliyet sarayından bile daha görkemliydi. Nüfusu 40 bin civarındaki Brugge kentinde, tepesinde gözü bağlı elinde terazi tutan altın heykelli adalet sarayı, 1531 tarihini taşıyordu. Bu ülkelerin neden kalkındığı belli oluyordu... Kalkındıkları için değil, kalkınmak için adalete ne derece önem verdiklerini gösteriyordu...

Söylediğimiz gibi, 'yargı reformu' gerekmez mi? Hem de çok. Ama **Anayasa değişikliklerinden hiç biri adaletin hızlanmasına, vatandaşın mahkeme kapılarında sürünmesine ve buna benzer daha**

nice sorunlarına çare getirmiyor. Daha çok, siyasi iktidarların yargıya da egemen olmasını sağlayacak, zaman içinde 'yargı' ve 'yargıç bağımsızlığını' önemli ölçüde zedeleyebilecek oluşumlara yol açan değişiklikler olduğunu düşünüyorum. Bunun, sadece benim görüşüm olduğu sanılmasın. Ülkemizde iktidarla iş yapmayan Anayasa Hukuku hocalarının çoğunlukla aynı kanaatte ve kitaplarında da 'kuvvetler ayrılığı' ve 'yargı bağımsızlığı' açısından bunları dile getireceğini iyi biliyorum.

12 Eylül Anayasasında getirilen yargı bağımsızlığını daha da geriye götürüyor

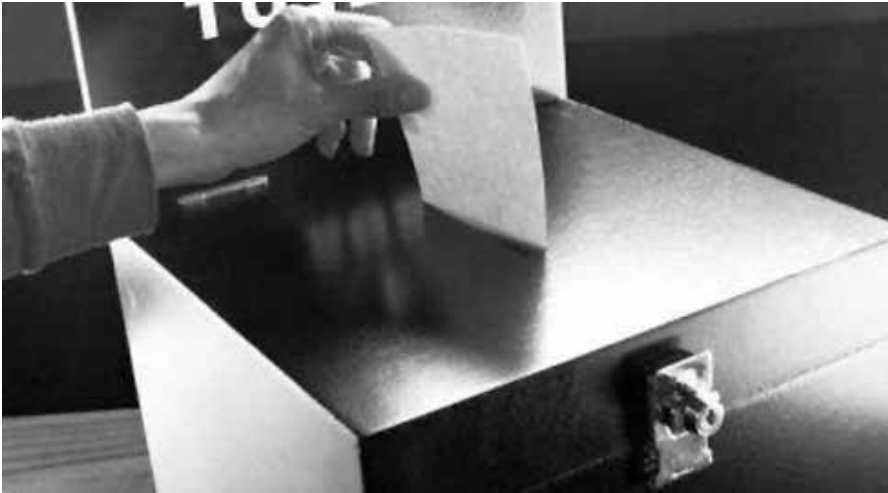
Bu referandum, sanki T.C. Anayasasındaki bazı maddelerin değiştirilmesine yönelik bir referandum değil de siyasi bir seçim oylaması gibi bir algı yaratıldı. Bunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Doğru söylüyorsunuz. Neden? Sohbetimizin başından beri açıkladığım gibi sıradan vatandaşın sorunlarına, dertlerine çare getiren bir anayasa değişikliği yok ki! Hep 12 Eylül Anayasasından, Darbe Anayasasından bahsediliyor. Size bir şey söyleyeyim. Bu Anayasa değişiklikleri, 12 Eylül Anayasasında getirilen 'yargı bağımsızlığını' daha da geriye gö-

türüyor. Konuşmamız içinde aslında değişmesi gereken hükümlerin neler olduğunu açıkladım. Örneğin, **bugüne kadar Adalet Bakanı ve Müsteşarının, HSYK'nın tabii üyeleri ve başkanı olması, gündemi belirleyen sekretaryanın Bakana bağlı olması, teftiş heyetinin göreve başlamasının Bakan oluruna bırakılması, Anayasa Mahkemesi üyelerinin yürütmenin başı Cumhurbaşkanı tarafından atanması, bunlar hep daha önce Anayasa Hukuku kitaplarında eleştirilen, 'yargı bağımsızlığına' ve 'kuvvetler ayrılığı' ilkelerine aykırı olduğu söylenen hükümlerdi. Ama bakıyoruz, bu hususların hiçbiri dikkate alınmamış. Hatta bu Anayasa Hukukçularından iktidara hizmet verenlerin kitaplarında bile bunlar yazılıdır. Ama ne hikmetse, bu değişiklikleri öven ve onaylayan beyanlardan geçilmiyor. Hatta bunlardan birisi, gazetecilerin sorusu üzerine, kitabındaki görüşünün 'şahsi', şimdiki görüşünün ise 'resmi' olduğunu söylemişti. Sanki kitabındaki görüşü, 'uygulanmasında kamu yararı olacağını' söylediği görüşü değilmiş gibi... İşte, böyle olur bizde 'siyasetçi' dediğin... Bunlar, daha sonra 'devlet adamı' sıfatı ile devletin önemli görevlerini yükleniyorlar...**

Bugüne kadar yapılan 16 Anayasa değişikliğinden kimsenin haberi bile olmamıştı

Aslında, bu nedenle referandum oylaması, siyasi bir seçim atmosferine bürünüyor. Çünkü halkın sorunlarına çare getirmiyor. Bana göre getirdiği tek şey, ülkede yaratılan gerginlik. Bugüne kadar yapılan 16 Anayasa değişikliğinden kimsenin haberi bile olmamıştı. Yapılan değişiklikler ile Anayasasının 86 maddesinde değişiklik yapıldı. Hiç bu kadar gürültü koparıldığını hatırlıyor mu-

sunuz? Neden? Çünkü bütün partiler arasında az veya çok, bir mutabakat sağlanmış idi. Çünkü Anayasalar, bir 'toplumsal sözleşme' niteliğinde olduğu için, demokrasinin olmazsa olmaz ilkesi 'uzlaşma' ile değiştirilebilir. **Meclis çokluğuna dayanarak tek taraflı 'dayatma' ile Anayasa değişikliğine giderseniz, şimdi olduğu gibi ortalığı germekten başka bir işe yaramaz. Özellikle, esas amacını 'garnitür' misali başka bazı maddelerle süsleyerek sunmaya kalkarsan, muhalefet sana, "el âlemi, sersem mi sanırsın?" demekten kendini alamaz. Ve tabii başlar, karşı propagandaya... Yapılan değişiklikleri de haklı olarak genel seçim havasında sürdürmekten kendini alamaz...**

İnanın, insan üzülüyor bazen. Şu demokrasinin, ne olduğunu öğrenemeyecek miyiz, diyorum. İktidar makamının yöneticilere, "ebediyen mülk olmadığını" ne zaman anlayacağız... Daha sonra karşılaştığımız darbe ortamlarına sürüklenmekten, ne zaman kurtulacağız. Her darbeden sonra "belki böyle daha iyi olur" diye hazırlanan Anayasalara, daha ne zamana kadar ihtiyaç duyacağız. Bakın, 1961 Anayasası için, ülkemizin hemen bütün hukukçuları, "Dünyanın en özgürlükçü Anayasası" nitelendirmesini yapıyordu... Ama toplumsal ve siyasi gelişmeler o noktaya geldi ki bizi, 12 Mart ve 12 Eylül müdahalelerine sürükledi. Bu nedenle, esas olan ne kadar güzel anayasa yaparsanız yapın, onu gönüllerinize yazabiliyor musunuz, onu beyinlerinize kazıyabiliyor musunuz, işte o önemli... Bugüne kadar ülkenin çok önemli görevlerini üstlenen, birkaç dil bilen 'devlet adamı' diplomatlarını 'monşerler' diyerek küçümserseniz, yine çok iyi yetişmiş, birkaç dil bilen, modern hayatı yaşam biçimi seçmiş seçkin insanları 'elitler' diyerek aşağılarsanız, o zaman nasıl 'demokrat' olursunuz... Aslında bu insanlardan biraz hisse kapsak, herhal-

de demokratik hayatımız bugünkü gibi gerginlikler içinde geçmezdi...

Ülkenin kaderinde ve siyasi rejimin şekillendirilmesinde cumhurbaşkanı dönemi

Hocam, son olarak referandum sonuçlarına göre Türkiye, nelere hazır olmalı?

Söylediğim gibi kısa vadede çok şey değişeceğini, halkın sorunlarına çare bulunacağını düşünmüyorum. Ama uzun vadede Anayasa Hukuku kitaplarında yer alan 'bağımsız yargı' ve 'kuvvetler ayrılığı' konusundaki eleştiriler devam edecek. Bunun sonucu, özellikle Cumhurbaşkanının halkoyu ile seçilmesinden kaynaklanan 'kontrolsüz güç', ülkede hukuki denetimden yoksun 'sandığa dayalı' bir 'totaliter' sistemle bizleri karşı karşıya bırakabilir mi? İnsanın aklına böyle bir soru da geliyor. Çünkü Anayasa'da yapılan bugünkü değişikliklerle getirilen sistem, buna müsait görülüyor. Bu da bizi nerele- re götürür, ne gibi toplumsal ve siyasi çalkantılar yaratır, tahmin etmek güç... Burada seçilecek cumhurbaş-

kanının zihniyeti çok önemli. Ülkenin cumhurbaşkanı mı olacak, yoksa kendisine oy veren kitlenin mi? Çünkü kazanılan seçimler sonrası 'ülkenin başbakanı' olacağını, 'herkesi kucaklayacağını' söyleyen başbakanların neler yaptığını gördük... Bu nedenle, önümüzdeki dönemde başbakanlardan çok, cumhurbaşkanlarının ülkenin kaderinde daha çok söz sahibi olacağını ve siyasi rejimi onların şekillendireceğini düşünüyorum.

Ayrıca, referandum sonucuna göre siyasi iktidar hemen bir seçime gidebilir mi? Her ne kadar Sayın Başbakan "seçimler zamanında yapılacak" diyorsa da hiç belli olmaz. Referandum sonucu "hayır" çıkarsa, muhalefetin iktidarı 'erken seçime' zorlayacağını ama iktidarın, buna yanaşmayacağını düşünüyorum. Buna karşılık referandum sonucu "evet" çıkarsa, hem de iktidar yandaşı medya anketlerindeki gibi yüzde 60-65 oranını bulursa, iktidar bunu kesin Meclise de yansıtmak isteyecek, erken seçime de gidecektir. Ama evet ve hayır oyları birbirine yakın olursa, mevcut iktidarın seçimlere kadar durumu idare edeceğini, muhalefet aleyhinde söylemlerde bulunmaya ve halkımıza 'elma şekeri' uzatmaya devam edeceğini tahmin ediyorum. ■

ACE[®]

Asansörde Can Emniyeti

www.aceasansor.com

Çok çalışıp zamanla yarışıyor

HÜSEYİN ÖĞÜTÇEN

1923, İpsala-Edirne doğumlu olan Hüseyin Öğütçen, yaşarken adına heykeli dikilen, her yıl başarılı idarecilere adıyla anılan başarı ödülü verilen ülkemizin değerli bir mülki amiridir. İzmir’de, o zorlu askeri idare döneminde, 1981-84 yılları arasında valilik yapan Sayın Öğütçen, İzmir sonrası atandığı Kocaeli valiliğinden, 1985 Eylül’ünde kendi isteği ile emekli olup İzmir’e yerleşti. Şu an 88 yaşında ve halen dimdik ayakta olan Hüseyin Öğütçen, Türk Eğitim Vakfı’nın İzmir Şube Başkanlığı görevini yürütmektedir. Zamana hatta zamanın ötesine koşan örnek alınacak çok özel yaşamı ve samimi açıklamalarıyla unutulmaz konumuz oldu.

Öğütçen'in öğretim açlığı hiç dinmedi

Yaşantınızdan görüyoruz ki eğitim sizin için çok önemli olmuş. Kendi eğitim yaşamınızla birlikte nedenini, okurlarımızla paylaşır mısınız?

İş yaşantım boyunca, sadece bir alana özel ayrıcalık yapmak, çalışma ilkelerime aykırı olmuştur ancak beni yakından tanıyanlar, yaptığım yatırımlar doğrultusunda bana hep; "Senin önceliklerin arasında ilk sırada eğitim, ikinci sırada turizm geliyor" derler. Eğitime önem vermem çok normal çünkü ben, Edirne'nin İpsala kazasının Sarıcaali köyündeki 3 sınıflı bir ilkokulda yetiştim. O günlerde, köylerdeki okullarda 3 sınıflın üstü yoktu. 2 yıl, okula gitmedim. 2 yıl sonrasında İpsala'ya giderek, 5 sınıflı ilköğretim okulunu da bitirdim. Yani biri, 3 sınıflı köy ilkokulundan diğeri de 5 sınıflı ilkokuldan olmak üzere iki ayrı ilköğretim diplomam var. Sonrasında Edirne'ye gidip ortaokul ve liseyi bitirdim. Ardından Ankara Üniversitesi SBF Mülkiye ile Ankara Hukuk Fakültesinde okudum ayrıca Dil Tarih Coğrafya Fakültesi'nde Felsefe eğitimi aldım ama meslek hayatım dolayısıyla bu eğitimimi tamamlayamadım fa-

kat evraklarım halen Fakülte'de durmaktadır. Şu an yürütmekte olduğum Türk Eğitim Vakfı'ndaki görevimi de bir gün bırakırsam, yarım bıraktığım felsefe eğitimimi de tamamlayıp o diplomamı da alacağım.

_ Azminize helal olsun (Birlikte keyifle gülüyorsunuz)

Tabii yaşım son derece müsait, 88 yaşındayım ve 3. Üniversite diplomamı da alacağım.

'İz Birakan Mülki İdare Amirleri' kitabına girmiş 80 kişiden biri ve şu an tek yaşayanı

Peki efendim, mesleki kariyerinize geçiş öykünüz nedir?

Kaymakamlık kursunu birincilikle bitirdikten sonra 1947 yılında ilk memuriyetime, İçişleri Bakanlığında, stajyer memur olarak başladım. Sonra Ankara Vilayet Maiyet memurluğu yaptım ve ardından 20 Kasım 1951'de, Meriç Kaymakamı olarak atandım ve sırasıyla Bigadiç, Burhaniye, Gönen ve Pasinler ilçelerinde kaymakamlık görevinde bulundum. 1960 yılında askeri darbe olduğunda Elazığ Valiliğine gidiyordum fakat

Milli Birlik Komitesi üyesi Gönenli İrfan Solmazer, sicilimin parlaklığını görünce benden, kalmamı talep ederek kararı bana bıraktı. Kabul ettim ve Valilik görevime 7 yıl sonra, 26 Mayıs 1967 tarihinde Hakkâri'de başladım. 12 Mart 1971'de, TSK muhtırası üzerine dönemin Başbakanı Süleyman Demirel istifa etti; Hükümet değişikliği gerçekleşti ve Nihat Erim, Başbakan oldu. Ben de o dönemde Niğde Valisiydim. En kısa görev yerim, Niğde'dir; 7 ay kaldım ve ardından Antalya, İzmir ve Kocaeli olmak üzere toplam 5 ilde, valilik yaptım.

Doğumuzdaki olayların ardında yabancı tahrik ve tertipleri var

Hakkâri'ye dair unutamadıklarınız neler?

Hakkâri ilimizde hani şimdi teröristlerin askerlerimizi sıklıkla şehit ettiği Şemdinli kırsalı dahil günde 14 saat eşek üzerinde dağ taş her yerini karış karış gezdim; yöreye dair araştırmalar yaptım. Bunları yaparken de yanıma polis-jandarma gibi herhangi bir silahlı koruma almadım. Bir YSE Müdürü, bir Sıtma Savaş Başkanı, bir de Veteriner Müdürü olmak üzere sadece 3 kişi yanımdaydı. Yine televizyonda adını sıklıkla duyduğunuz Dağlıca bölgesine, yanıma eşimi de alıp, katır üzerinde 8-9 saat yol alarak gittik. O seyahatlerimizde damlarda, çadırlarda konakladım. Benden öncesinde, başka bir devlet memuru Hakkâri'yi bu kadar ayrıntılı gezmemişti. Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da görev yapan biri olarak diyorum ki bugün yaşadığımız terörist olayların hepsi, yurtdışında belli ülkelerde planlanmaktadır. Teröristler, bu ülkelerdeki kamplarda eğitim görmektedir. Ülkemizin doğusundaki huzursuzlukların hepsinin temelinde başka ülkelerin çıkarları, teşvik, tahrik ve tertipleri vardır. Bizim

hatalarımız, noksanlarımız, ihmallerimiz olabilir ama bütün bu tahrik ve tertipler karşısında da devletimiz, son derece uyanıktır. Noksanımız, hizmetin devamlılığı fikrinin yeterince yerleşmemesinden ileri gelmektedir. Doğu illerimiz, sıklıkla ve farklı sebeplerle yabancılarca ziyaret edilmekte. Halkımız ise kendisine mak-satlı soru soran dost bildiğimiz yabancılarca gülüp, bu gibi olayları ayırtmaları ile derhal devlet ilgililerine duyurmaktadır.

Hakkâri'den ayrılırken ziyaretlerine geleceğime dair kendilerine söz vermiştim. İnanmayıp, “Bugüne kadar burada görev yapıp da gidenlerden dönen olmadı; siz de bir daha buralara gelmezsiniz” demişlerdi. Halen içimde uhdedir, 40 yıldır her niyet edişimde bir engel çıktı ve seyahatimi iptal etmek durumun-

da kaldım. Ancak Hakkârililer o kadar hatırlınsalar ki kısa bir süre önce Balçova’da dikilen heykelimin açılış törenine dahi hem Hakkâri milletvekili hem de Hakkâri dostlarımız geldiler. 12 Eylül sonrasında kısmetse eşimle birlikte Hakkâri’ye gitmeyi düşünüyoruz.

Hakkâri’de okuma-yazma oranını artırıp Türkçeyi yaygınlaştırdım

Hakkârililerin sizi daha senelerce unutamayacakları eğitim-öğretim faaliyetleriniz olmuş, bize onlardan bahsedebilir misiniz?

Hakkâri’de, dikkat çektiğiniz gibi önceliğim, eğitim-öğretim çalışmalarları oldu. 1965 sayımına göre

Hakkâri’de, okuma-yazma oranını yüzde 17 idi. Kadınların yüzde 96’sının okuma yazması yoktu. Yörede bir nahiyeye okulu açılalı 17 sene olmuş ama hiç mezun vermemişti. Birbirlerine destek olsunlar diye her köye en az iki öğretmen istedim ve aldım; ildeki eğitim seviyesini normal düzeye çıkardım. Ardından okulların yanına öğretmen lojmanları inşa ettirdim. Türkçe konuşmıyorlardı; yaygınlaştırmak için Türkçe öğrenme kursları açtım. 6 ilçeye ortaokul, her ilçeye sekizer dairesel öğretmen lojmanı, Beytüşşebap’a yatılı bir bölge okulu, öğrenci yurtları yaptım.

Milli Eğitim’de Cumhuriyet tarihinin en büyük başarısı 1985 yılıdır. Antalya’da valilik yaparken devlet bize, o yıl için “80 derslik yapacaksınız” dedi. Ben, kendi programıma 1.000 derslik aldım. 716’sını o yıl bitirmek üzere Antalya’da görev yaptığım 4 yıl içinde 1000’in üzerinde derslik inşa etmekle Cumhuriyet tarihinin en yüksek kapasitesini gerçekleştirdim.

İzmir valiliğine atandığını herkes gibi kendisi de radyodan öğreniyor

8 Ocak 1981 tarihinde İzmir Valiliği’ne getirildiniz. Bize o zorlu günlerde valilik yaptığınız koşulları ve Türkiye’nin 3. büyük kentinin en yüksek makamında olan kişi olarak bu zorlukları nasıl aştığınızı paylaşır mısınız?

30 sene önceki Kenan Evren döneminde, İzmir’in hem valiliği hem de büyükşehir belediye başkanlığı görevlerini birlikte yapmam önerisi ile gelinmişti; ben sadece valilik görevini kabul ettim. O günlerde bazı iller için bu iki görev, dönemin şartları gereği birlikte yürütülüyordu. Antalya valiliğinden merkeze geleli 4-5 yıl olmuştu. Adım, öncelikle İçişle-

ri Bakanlığında, müsteşar görevi için geçmişti. Askeri yönetim ile anlaşamayacağımızı hissettiğim için müsteşarlık görevine olumlu bakmamıştım. Zaten kişilik yapımı ve hassasiyetlerimi bilen Münir Raif Güney adındaki bir vali arkadaşımız da ki o dönemin Köyişleri Bakanı idi; İçişleri Bakanı ile hakkımda sohbet ederlerken beni değil de daha uyumlu çalışabileceklerine inandığı bir başka vali arkadaşımızı müsteşarlık görevine önermişti. Bu görevi kabul etmeyip İçişleri Bakanlığı'ndan ayrıldığımda Vehbi Koç'un teklifi ve önerisi üzerine Türk Eğitim Vakfı'nda Genel Müdür olarak göreve başlamıştım ve başlayalı da 1 ay olmuştu. İzmir valiliğine atandığımı, herkes gibi ben de 1 ay sonra radyodan öğrendim. 1980'de İzmir'e atanmıştım ama geliş tarihim, sizin de belirttiğiniz gibi 8 Ocak 1981 oldu. Vehbi Koç, sicilime İzmir valiliği de eklensin diye 3 aylığına bana izin verdi ama başta askeri idare var; 3 ay sonrasında Vehbi beye söz verdiğim gibi görevi bırakıp geri dönemedim. TEV, bana 3 ay daha izin verdi fakat yine gidemedim.

Körfezin temizlenmesiyle İzmir kurtuldu

İzmir Körfezi'ni kurtarma projesini gündeme getiren ilk vali olarak anılıyorsunuz; o günün koşullarındaki, bu özel ve değerli çalışmanız hakkında bilgi alabilir miyiz?

İzmir'de körfez kirliliği benim için öncelikli sorundu. Karşıyaka tarafına geçilirken, çevreyi saran o kötü koku dayanılmaz derecedeydi. Daha öncesinde de körfez kirliliğine dair muhtelif raporlamalar yapılmış fakat siyasi parti dönemlerinin hiçbirinde, bu sorunun giderilmesi için yol alınamamıştı çünkü çok büyük maliyetli bir projeydi. Körfezin suyu öylesine kirliydi ki öncelikle insan-

ların sağlığı için denize girmelerini önleyici tedbirler ve yasaklar aldık. Kirlilik, körfez dibi topografyasının değişmesine etken olmuş. O haliyle olurlarına bırakılırdı gemiler, limana yanaşamayacak hale gelecekti. Siyasilerin hiçbiri toprağın altına para yatırmak istemez. Türkiye'de bu işin önemini kavrayacak adam, o dönemde yoktu. İzmir'de bu projeyi uygulayabilecek teknik eleman da yoktu. Sadece İller Bankası, bu işi biliyordu. 9 Eylül 1981 günü, bu konu için hazırladığım brifinge Kenan Evren, dönemin Başbakanı Bülend Ulusu ile kabinesindeki Bakanların hemen hepsi ve Kuvvet Komutanları geldiler. Benden, İzmir'in en önemli 3-4 sorununu irdelememi bekliyorlardı. Ben de açılış konuşmamı bu yönde belirterek "1" dedim ve herkesin bana bakmasını bekledim. Sessizlik olup da herkesin bana baktığından emin olunca yine dedim "1- İzmir Körfezinin Kurtarılması". Herkes merakla bakmaya devam ederken; "2- İzmir Körfezinin Kurtarılması" dedim ve sesimi daha da yükselterek "3- İzmir Körfezinin Kurtarılma-

sı" dediğimde, gülmeye başladılar. Konuşmamı, İzmir ve körfezin tarihi boyunca üzerinde kurulmuş medeniyetlerle değerlendirdim. 8 bin yıl öncesinin medeniyetinde dahi burada kanalizasyon düzeni vardı. Bugün gidin, Efes antik kentini dolaşın; toprağın altındaki kanalizasyonu görebilirsiniz. Oysa 1980'li yıllarda kanalizasyon ve arıtma tesisleri yapılmadığından körfez, kanalizasyon çukuru haline gelmişti. Kenan Evren'in de Yüzbaşı olarak İzmir'de görev yaptığı dönemde, körfezden denize girdiği günlerini hatırlattım. Neticede konuyu 3 başlıkta işleyerek hepsini körfez kirliliğine bağladım ve ardından devam ettim; "4- Bu maddedeki sorunları biz hallederiz, size itikal ettirmeye gerek yok" diye bitirdim. 9 Eylül'de İzmir'in düşmandan kurtarıldığını ifade ederek; "Bugün, 9 Eylül 1981, yine İzmir Körfezinin kurtarılması önemle ele alınmalıdır" diye konuştum. Particilik zihniyetiyle gelen yönetimler bunu yapamazdı. Ancak o dönemin yönetimi yapabiliyordu. O konuşmamı, "Olmak ya da olmamak noktasına gelindi. İzmir'i

körfez kirliliğinden kurtarmak, sizin elinizde; bu kararı verirseniz İzmir, sizi ayakta alkışlayacaktır” diyerek tamamladım. Kenan Evren, konuyu çok iyi açıkladığımı ifade edip, Konsey olarak konuyu kabul ettiklerini ancak Hükümetin de kabul etmesi gerektiğini belirterek; “Hükümet, programına alırsa biz de onaylarız” dedi. Bülend Ulusu ile yan yana oturuyorduk. Sayın Ulusu ayağa kalktı, düğmesini ilikledi; “Sayın Cumhurbaşkanım, memnuniyetle kabul ediyoruz” dedi. Kenan Evren, gülererek, “Vali bey, bakın, Başbakan da kabul ediyor, artık gözün aydın, işi kısa yoldan hallet” dedi. Hemen programlar düzenlendi, onaylar alındı. 1982 yılında, Gümrük’ten Karşıyaka’nın dışına kadar 26,5 km alan için 5 ihale yapıldı. “İzmir’e en büyük hizmetin ne?” diye sorduklarında, bunu söyleyim çünkü İzmir, kurtuldu.

Cumhuriyet tarihinin en yüksek yatak kapasiteli turistik tesisini 3 yılda yaptık

Her görev yaptığımız ilde, o ilin ihtiyaç ve sahip olduğu kaynakları iyi değerlendirerek başarılı projeler sunmuşsunuz. İzmirliilerin iftihar ettikleri Balçova Özel İdare Tesisleri, sizin eseriniz; İzmir ter-

maline yönelik çalışmalarınız konusunda neler söylersiniz?

Sıcak su kaynağı bulduğum her yerde termal turistik tesisler kurdum. Gönen, Hasankale ve Çiftehan Kaplıcalarını da ele alarak, kompleks termal tesis haline getirdim. İzmir’de de Balçova karşıma çıkınca çok sevindim. Agamemnon kaplıcalarını, Çeşme’de zannederdim. İzmir’de göreve başlayınca ilk encümen toplantısı sırasında dedim ki “Çabuk bitirelim de Çeşme’ye gidelim; Agamemnon Kaplıcalarını göreceğim”. Dediler ki “Bu kaplıcalar, 10 km ilerideki Balçova mahallesinin içinde”. “Öyleyse hemen gidiyoruz” dedim ve gittik; baktım ki tek bir ağaç yok, çöp dökülmüş, anarşistler silah tamimleri yapmış. Kafamdan geçenleri anlatarak, “Tam yerini buldum” dedim. Encümen üyeleri ise birbirlerine bakarak, “Yapmayı istediği şeyler olacak iş değil” diyerek, “Çattık!” demişler.

Projelere başlanılmadan 1 ay öncesinde, İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesinden Prof. Dr. Orhan Yenal, Prof. Dr. Nurten Özer, Ankara Üniversitesinden Prof. Dr. Hami Koçuş, Ege Üniversitesinden Fikret Cüreklibatır, Dokuz Eylül Üniversitesinden Doç. Mete Albaz ile Turizm Bakanlığının üst dü-

zey yetkililerini, projeye danışman ve program hazırlamak üzere 1 hafta süresince Efes Otel’inde misafir ettim. Konuyu, her yönleriyle tartıştık, esasları tespit ettik.

650 yatak kapasiteli Princess Hotel ki şimdiki adıyla Kaya Prenses’i, Mimar Sinan Üniversitesinden Yük. Mim. Orhan Çakmakçıoğlu hazırladı. Açık ve kapalı havuzlar ile 1.500 kişilik Kardelen salonunun hazırlanması projesini İzmir’den konunun uzmanı Yük. Mim. Orhan Erdil yaptı. Termal Tedavi Merkezi ki şu an için Avrupa’nın en büyük merkezlerinden biridir; bu projeyi de Nişli Grup adındaki firma üstlendi. Park ve yeşil sahaları, Ege Üniversitesinden Prof. Aysel Bayraktar, projelendirdi. Termal Otel ile motelleri ayrı bir firma hazırladı. Zamandan tasarruf adına 5 üstlenici büro, aynı anda projeye başladı. Proje aslında en erken 50 yıl sonrasını öngörüyordu. Kenan Evren’e, jeotermal ve termal otellerin inşası projesini ayrıntılarıyla sunduğumuzda, biraz sert bir ses tonuyla; “Her bir şeyi anladık da Vali Bey, bu değirmenin suyu nereden dönecek” dedi. “Sayın Cumhurbaşkanım, değirmenin suyu, dünya kurulduğundan beri boşa akıyor. O akan suya, değirmeni kuracak değirmenci de benim. Bütün sıkıntım, zamanda; burada ne kadar süreyle görevde kalacağımı bilmiyorum dolayısıyla bu büyük projenin her bir ayağına bir anda başladık. Sorunum, para değil. Bu proje için temin ettiğim paraları harcamadığım için sıkıntı içindeyim” dedim. Kenan Evren, Maliye Bakanına baktı, birlikte güldüler. Göreve geldiğimde, Cumhuriyet tarihi boyunca İzmir’in Efes Otel’i, 576 yatak kapasitesiyle tek 5 yıldızlı oteliydi. Oysa biz, Balçova’da, 3 yıl içinde 650 yataklı Prenses Otel, 78 odalı Termal Otel, 126 odalı 7 tane motel ile toplamda 1.050 yatak kapasiteli tesis projesiyle yola çıktık.

Jeotermal için ise MTA’dan çıkan sondaj rakamlara göre Balçova ve Seferihisar bölgesinde 70 bin konutu

ısıtacak jeotermal kaynağını çıkar-
mak mümkündü. Özel İdare bütçesi-
ne yük olmadan bu tesisler tamam-
landı. İzmir'e kazandırdığımız bu
tesisler, 2010 yılı rakamlarına göre
Özel İdare'ye 12 trilyona yakın gelir
getirmektedir. Şirketleri üzerinden
devlete önemli ölçüde vergiler öden-
mektedir. Ege Bölgesinin en iyi kalite-
li suyunu 'Şaşal' markasıyla bura-
dan çıkardık; bu içme suyundan ve
jeotermal enerji üzerinden de gelir-
ler elde ediliyor. Bütün tesis yatırımlarında,
Dünya Bankası ile İller Bankası kredi ve fon imkânlarını sonuna kadar en iyi şekilde değerlendirdim.

Hazine imkânlarından faydalan-
mak için ilgili bürokratlarıyla dostane ilişkiler geliştirmek ve bu ilişkileri kalıcı kılmak gerekiyor. Size şöyle ifade edeyim: Benim bütün meslek hayatım boyunca siyasi görüşüm bilinmiştir ancak işimi yaparken hep tarafsız kalmaya çalıştım, hiçbir parti lehinde/aleyhinde tek söz sarf etmedim, doğruluktan ayrılmadım. Atatürk ve İnönü'den sonra bir lider tanımıyorum. Balıkesir'de görev yaparken dönemin Valisi ile ters düşmüştük; 3 kere tayinimi istedi fakat her defasında Balıkesir'in millet-

vekilleri ağırlığını koydu, tayin işim kaldı. Üstelik dönemin milletvekillerinin hepsi benim CHP'ne oy verdiğimi biliyordu. Bununla beraber hiçbir yerde CHP lehine görev ve yetki mi kullanmadım sadece oyumu verdim.

Mustafa Kemal Sahil Bulvarı askeri yönetimin İzmir'e en büyük yol hizmetidir

_ 1983 yılında Üçkuyular'dan Ordu Merkezine kadar uzanan yedi kilometrelik yol için güzergâhı kamulaştırarak bu yolun açılmasını da temin edip trafiği rahatlattınız.

12 Eylül askeri yönetimi zamanında yol konusunda İzmir'e yapılan en büyük hizmet, hiç şüphesiz ki Mustafa Kemal Sahil Bulvarıdır; gerçekleşmesindeki en büyük şeref payı da Ege Ordu ve Sıkıyönetim Komutanı Orgeneral Süreyya Yüksel'e aittir. Mustafa Kemal Sahil Bulvarı ile kent, modern bir görünüm kazandı, halk denizle kucaklaş-

tı, trafik rahatladı. İzmir'de daha pek çok başarılı girişimlerimiz oldu fakat 10 Şubat 1984 tarihinde İzmir'den Kocaeli Valiliğine tayin edildim. 1985 Eylül'ünde de kendi isteğim ile emekliye ayrıldım.

Atatürk İlke ve Devrimlerinin devamı için TEV'e bağışta bulunun

Türk Eğitim Vakfı İzmir Şubesi Başkanı olarak halen aktif hizmet vermektесiniz. Bu çalışmalarınız hakkında bilgi alabilir miyiz?

TEV, yurt içinde Atatürk İlke ve Devrimlerine bağlı, başarılı fakat maddi desteğe ihtiyacı olan teknik ve endüstri meslek lisesi, üniversite, yüksek lisans (master) ve doktora öğrencilerine burs vermektedir. Vakıf olarak İngiltere, Almanya, Fransa, Danimarka, Japonya, Hollanda ve İsveç ile müşterek burslar veren tek sivil toplum kuruluşuyuz. Avrupa ve Amerika'ya, üniversiteyi üst dereceyle bitirerek ilk 500'e girmiş 60 öğrenci gönderen tek vakıfız. Farklı illerde 14 İlköğretim Okulumuz, 2 Anadolu Lisemiz, 2 Yurt Binamız, 1

tane çok amaçlı Toplum Merkezimiz, 1 Çıracılık Eğitim Merkezimiz, 1 Kütüphanemiz var. Üstün zekâlı öğrenciler için de ayrıca tek okul var ki o da TEV'in Gebze'deki kısa adı 'TEVİTÖL' olan TEV İnanç Türkeş Özel Lisesi. Bu okula, ilköğretimi bitiren öğrencileri 3 aşamada seçerek alıyoruz. Velilerin hepsi çocuklarının geleceği için bu okulda eğitim almalarını istiyorlar ama kayıt için ağırlıkta gelir seviyesi düşük ailelerin başarılı ve zeki çocukları tercih ediliyor. Bu okuldan mezun olan öğrencilerimiz, dünyanın en iyi üniversitelerini kazanıyor. TEV İzmir olarak hem ciddi kapasitede bursiyerimiz hem de bağış severimiz bulunmaktadır. Kişi ve kuruluşlar, TEV'e şartlı veya şartsız burs bağışı yapabiliyor. Eğitime gönül veren İzmirli hayırseverler, TEV İzmir: 44 121 44 telefonumuzdan bilgi alabilir, Vakıflar Bankası Alsancak Şubesi 2021323 nolu TEV İzmir hesabına bağışta bulunabilirler. Yeri gelmişken, sizin aracılığımızla EGİAD üyelerine de Vakfımıza gösterdikleri ilgi ve yaptıkları bağışlar için çok teşekkür ediyorum.

Özellikle TEV çelenklerini kullanan çok sayıda EGİAD üyesi var.

Geceleri yastığa başıma koyduğumda kafamın içinden kamyonlar geçirdi

Başarılı çalışmalarınızdan dolayı Balçova Termal Tesislerinin girişine heykeliniz dikildi ki sağlığında heykeli dikilen ender insanlardan birisiniz; neler hissediyorsunuz?

88. doğum günüme özel hazırlanan 'Hüseyin Ögütçen Başarı Anıtı'nın açılış töreninde değerli İzmir Valimiz Cahit Kıracı, çok güzel bir konuşma yaparak bana bir de onur belgesi sundu. Yaşarken onurlandırıldığım için çok mutluyum, gurur duydum. Başarılı olmamdaki özelliklerimi, heykelimin açılış davetiyesine de yazarak beni; "Sorumluluk sahibi, adil, hukukun üstünlüğüne inanan, programlı çalışan, imarcı bir vali olarak tanınmıştır" şeklinde betimlemiştir. Günümüz idaresinde görev yapan

kişilerde, sorumluluk alan kişi sayısı maalesef parmakla gösterilecek kadar çok azaldı. Oysa benim hayatım, gecem-gündüzüm proje ve fizibilite raporları hazırlamakla geçti. Geceleri yastığa başıma koyduğumda dahi bir an önce işimi bitireyim diye kafamın içinden kamyonlar geçirdi. Görevdeyken yaptırdığım tesislerde en az 2 bin kişi çalışmaktadır.

Bundan 20 yıl önce İçişleri Bakanlığının çıkardığı, 'İz Bırakan Mülki İdare Amirleri' adındaki kitapta adı geçen 80 vali arasında ki 78'i zaten vefat etmişti; yaşayan sadece 2 kişi vardı; biri, bundan 15 sene önce öldü yani şu an için bu kitapta adı geçip de yaşayan tek valiyim. Türk İdareciler Derneği, 1994 yılından itibaren her sene cumhurbaşkanlığı nezdinde düzenlenen bir törenle, yılın en başarılı kaymakamına benim adımla taşıyan, 'Türk İdareciler Derneği Vali Hüseyin Ögütçen Başarı Ödülü' verir. Çalışma hayatım boyunca 5'i Milli Eğitim Bakanlığından, 9'u İçişleri, Turizm, Sağlık Bakanlıkları ve Valiliklerden olmak üzere toplam 14 tane Takdimnamem, 7 tane Onur Belgem, 16 tane Hizmet Ödülüm var.

Genç işadamlarına başarılı olmalarını için vermek istediğiniz özel mesajlarınız var mı?

En büyük rehberiniz, cumhuriyetin aydınlığında Atatürk İlke ve Devrimleri ile Anayasanın değiştirilmesi dahi teklif edilemeyen hükümleri olsun. Başarının 3 temel kuralı vardır; öncelikle Memleketini, Ulusunu ve İşini seveceksin. Makamlar, hizmet içindir; gösteriş yeri değildir. Yaşamdaki en önemli unsur, zamandır. İşadamlarımız, zamanı tam zamanında kullanmalı, zamanla yarışmalı hatta zamanı ne kadar geçerlerse o kadar daha çok yaşarlar. Ödüller, başarının tapusudur; kişileri, yeni başarılarına iten güçtür dolayısıyla başarılı olan çalışanlarınızı ödüllendirmezseniz kendiniz de başarılı olamazsınız.■

DENİZCİLİK ve KABOTAJ BAYRAMI

**1 Temmuz 2010 Denizcilik
ve Kabotaj Bayramı
kutlamalarında bir ilk yaşandı
Türk Kabotaj taşımacılığı
konusunda ilk yüklemeyi
yapan Arkas ile yüklemeyi
gerçekleştiren liman Nempport
firmalarının Egiad üyeleri
olmalarından gurur duyduk.**

BİZ GELENEKSEL OLARAK DENİZCİ BİR ÜLKEYİZ

BİNALI YILDIRIM
Ulaştırma Bakanı

Değerli EĞİAD üyeleri ve de EĞİAD YARIN dergisi okurları,

Kurtuluş Savaşı'yla kazanılan bağımsızlığımızın ekonomik alanda da pekiştirilmesinin önemli adımlarından biri olan 'Kabotaj Kanunu'nun, Türk denizciliğine ve ekonomiye katkısı, artan bir hızla sürmektedir. "Denizciliği, Türk'ün büyük milli ülküsü olarak düşünmeli ve onu az zamanda başarmalıyız" diyen Büyük Önder'in arzusunu yerine getirme gayreti içerisindeyiz.

Türk denizciliği, günümüzde artık bütün dallarıyla çok iyi duruma gelmiştir. Sektörel kıyaslama yaptığımızda Türk denizciliği, altın dönemini yaşamaktadır. Hükümet olarak görevi devraldığımızdan bu yana Türkiye'de, denizcilik alanında çok önemli temel değişiklikler sağlayan çalışmalara imza attık.

Esasen, coğrafi konumumuzdan ötürü Türkiye'nin denizci olmaktan başka çaresi yoktur. Biz, geleneksel olarak denizci bir ülkeyiz. Böyle ol-

masına rağmen tarih boyunca bu anlamda önemli eksikliklerimiz olmuştur. Türkiye, ne yazık ki denizyolu taşımacılığını etkin biçimde kullanmamıştır. Bu durumu ortadan kaldırmak amacıyla pek çok tedbiri hayata geçirmiş bulunmaktayız.

Kabotaj Kanunu, bir tür Kurtuluş Savaşı mücadelesidir

Biraz geriye baktığımızda denizciliğimizin nerelerden nerelere geldiğini açıkça görürüz. **Döneminin en güçlü imparatorluklarından biri olan Osmanlı İmparatorluğu, Akdeniz ve Karadeniz'i Türk Gölü haline getirmesine rağmen, bu denizlerdeki ticaret hakkını elinde tutamamış ve yabancı ülkeler, 18. yüzyılın başlarında kapitülasyonların verdiği haklara dayanarak, tüm deniz ticaret hayatını ele geçirmişlerdi. Bu durum, Türkiye Cumhuriyeti'nin ekonomik temellerinin atıldığı 1923 Birinci İzmir İktisat Kongresi'nde alınan**

kararlara kadar devam etmiştir. Kongre ile Türk Denizciliği ekonomideki hak ettiği yeri yeniden alarak, kapitülasyonlarla yabancılara kapırlan deniz ticaretine yeniden sahip olmuştur. Kongre çalışmalarını sırasında hazırlanarak 1 Temmuz 1926'da yürürlüğe giren Kabotaj Kanunu, bu manada bir Kurtuluş Savaşı olmuştur. Kabotaj Kanunu ile yabancıların denizlerimizden elde ettiği çıkarlar sonlandırılmış, seyrüsefer hakkı gerçek sahibine, yani Türk Bayraklı gemilere teslim edilmiş ve deniz taşımacılığımız millileştirilmiştir.

Bugün, kabotaj taşımacılığının önündeki tüm engeller tek tek aşmaya başlanmıştır. Denizcilik sektörünün hızla büyümesini ve güçlenmesini teşvik ederek, milletimizi denizleriyle barıştıranın haklı gururunu yaşıyoruz. Amacımız, denizcilik sektörüne gereken önemin verilmesi, sektörün korunup geliştirilmesidir. Denizciliğimizde başlatmış olduğumuz değişim rüzgârıyla, deniz-

cimizin yüzü gülmüş, milletimiz denizleriyle barışmıştır.

7.5 yılda ülkemizin yüzünü denize dönmesini sağladık

Bir deniz ülkesi olan Türkiye'nin kara sınırlarının üç katı uzunluğunda, 8 bin 400 kilometre kıyısı bulunmaktadır. 2003'ten itibaren karasularımızın ve sahillerimizin imkânlarını halkımızın hizmetine sunmak, deniz taşımacılığının ve balıkçılığın gelişmesini sağlamak ve deniz kültürünü yaygınlaştırmak için gerekli bütün önlemler alındı, düzenlemeler ve yatırımlar yapıldı.

7.5 yılda uyguladığımız politikalar ile denizciliğimizi geri getirdik. Türkiye'nin yüzünü yeniden denize dönmesi sağlandı. **Devrim niteliğinde yaptığımız en önemli çalışmalardan birisi, denizde kullanılan akaryakıttaki ÖTV'yi kaldırmak oldu.** Böylece sektörümüze bugüne kadar 1 Milyar 750 Mil-

yon TL'nin üzerinde destek vermiş olduk.

Göreve geldiğimizde Türk gemileri kara listedeydi. Yani 156 limandan çıkan gemilerimiz gittikleri ilk yabancı limanda tutuluyordu. Bunu rakamla ifade etmek gerekirse 100 gemimizden 26'sı gittiği yerde tutulurdu. Bu değer, Avrupa ortalamasında 4 gemidir. İlk iş olarak ülkemizin bayrağını bu durumdan çıkarmak gerekliydi. Yaptığımız 3 yıllık program çerçevesinde gerçekleştirdiğimiz düzenlemeler ve denetimler sayesinde ülkemizi kara listeden çıkardık. Bugün, denizciliğimizde beyaz bir sayfa açıldı. Rahatlıkla diyebiliriz ki **Türk denizciliği, AK Parti iktidarı döneminde bayrak itibarını geri kazanmıştır.** Bunları yaparken ülkemizin uluslararası itibarının artmasını da sağladık. Bugün uluslararası denizcilik örgütünde Türkiye, oylarını artırarak Konsey üyesi oldu.

'Denizci ülke, denizci millet' olmak için çalıştık

'Denizci ülke, denizci millet' olmak için önce denizcilik idaremizin denizcilerle buluşturulması gerekiyordu; biz de Denizcilik Müsteşarlığımızı denizcilerle buluşturduk. Denizcilik Müsteşarlığımızda, denizci kökenli personel oranı 2002 yılında yüzde 6.7 iken bugün bu sayı yüzde **27'ye** yükseldi. Böylece denizciliğimizi ehil ellere teslim ettik.

Dünyada olduğu gibi ülkemizde de nitelikli gemi adamı ihtiyacı ciddi boyutlara ulaşmıştır. Biz de bunu gidermek için Denizcilik eğitimine önem verdik. Ara elaman sıkıntısını gidermek için 7.5 yıllık dönemimizde 40 yeni meslek lisesi, 6 meslek yüksek okulu, 2 fakülte açıldı.

Amatör denizciliğimizi geliştirmek için kapsamlı bir yönetmelik ve 5897'nolu kanun kapsamında oluşturduğumuz 'Bağlama Kültüğü' uygulamaları ile halkımızın denizi kullanması önündeki engelleri kaldırdık; yani halkımızın denizle buluşmasını sağladık.

Yeni düzenlemelerle artık 14 yaşından itibaren dileyen herkes çok kolayca, çevrimiçi sınav sistemleriyle amatör denizci olabiliyor ve 27 metre uzunluğa kadar tekneleri kullanabiliyor. Bugün itibariyle amatör denizci olan vatandaşlarımızın sayısı, 100 bin'i geçmiştir.

Türkiye'de küçük teknelerle ilgili bir mevzuat yoktu. "Kim almış, nereye bağlı", bunu da yasa ile düzenledik ve şu anda oluşturduğumuz yeni sicil kütüğü ile birlikte yaklaşık 35 bin civarında tekneyi kayıt altına aldık.

Türk Bayrağına geçişin önünü açtık

Türk sahipli, yabancı bayraklı tekneler vardı. Yolcuları Türk, mürettebatı Türk, ülkemizin bakkalında alışveriş yapıyor ama Türkiye ile bir bağı yok. Bu hakikatten onur kırıcı bir şeydi ve bu ayıp, Türkiye'ye yakışmıyordu. Sağ olsun, denizci milletvekili dostlarımız, muhalefet, iktidar, hep beraber bir araya gelerek yabancı bayraktan Türk bayrağına geçişteki engelleri ortadan kaldırdık.

Denizciliğimizin gelişimindeki en önemli engel; 'Motorlu Taşıtlar Ver-

gisi' idi. Öylesine yüksek ki 2-3 yılda teknenin, yatın fiyatının çok üzerinde bir para ödemek zorunda kalınıyordu. Bağlama Kütüğü düzenlemesiyle, bu sorunları ortadan kaldırdık. Bugün 1.250'ye yakın tekne, Türk bayrağı çekti. Aslında Maliye, 1.250 adet mükellef kazanmış oldu.

İhracatımızın kapıları olan yeni liman projelerini hayata geçiriyoruz

Büyük Türkiye'nin yolu, ihracattan geçiyor. O yüzden biz de ihracatımızın kapıları olan yeni liman projelerini, tozlu raflardan indirerek yapımlarını başlattık. Ege'de, ana konteyner limanı olmaya aday 'Çandarlı Limanı', Akdeniz'de 'Mersin Konteyner Limanı' ve Karadeniz'de 'Filyos Limanı' ile Türkiye'nin geleceğine yatırım yapmış olacağız. Çandarlı Limanı'nın dalgakıran ve yol bağlantılarını kamu kaynaklarıyla yapacağız. YİD modeliyle yapılacak olan bu limanımızı, dünyanın en büyük 10 limanından birisi olacak şekilde planladık.

Tersane ve gemi inşasında rekor

2002 yılına kadar yapılan 37 adet

tersaneye ek olarak sadece 2003-2009 yılları arasında 70 yeni tersane yapılması sağlandı. Yatırımdaki tersane sayısı 69... Tuzla Bölgesi'ne sıkışan gemi inşa sanayisinin dengeli bir şekilde yurt genelinde kıyılarına yayılması sağlandı. Türkiye, gemi inşasında dünya 23'lüğünden dünya beşinciliğine, yat inşaatında dünya üçüncülüğüne yükseldi...

Deniz Taşımacılığında Artış İvmesi

Global krize rağmen 2009 yılında kabotaj hattında yaklaşık 159 milyon yolcu ve 9 milyon 400 bin araç, denizyoluyla taşındı. 2003 yılına göre yolcu sayısında yüzde 59, araç sayısında yüzde 50'lik artış gerçekleşti. 2009 yılı itibariyle limanlarımızda elleçlenen yük miktarı 309.5 milyon ton oldu. Bu demektir ki 2002 yılına göre elleçlenen yük miktarında yüzde 64 artış olmuştur. Konteyner taşımacılığında ise 2009 yılında 4.416 Milyon TEU konteyner elleçlendi. Bu da bize, 2002 yılına göre yüzde 130'un üzerinde artış olduğunu gösteriyor.

Bu vesileyle son söz olarak halk, özel sektör, Devlet elele verelim, hep birlikte denizciliğimizi daha da ileri götürelim diyorum.■

ŞENSAN - İZMİR

BMC Yetkili Satıcısı

Merkez :Yeşillik Cad. No: 256 Karabağlar - İZMİR

Tel : 0 232 254 62 62

Faks : 0 232 254 83 83

ŞENSAN - BURHANIYE

BMC Yetkili Satıcısı

Şube :Hürriyet Cad. No: 62 Burhaniye - BALIKESİR

Tel : 0 266 412 51 90

Faks : 0 266 422 20 97

DESİL - BALIKESİR

BMC Yetkili Satıcısı

Adres :İzmir Yolu 6.Km Çayırhisar Mevkii - BALIKESİR

Tel : 0 266 221 10 12

Faks : 0 266 221 61 65

HULDE - BURSA

BMC Yetkili Satıcısı

Adres :Demirci mah. İzmir Yolu cad. NO: 235 NİLÜFER - BURSA

Tel : 0 224 443 39 19

Faks : 0 224 443 19 29

HONDA PLAZA ŞEN

Adres :İzmir Yolu 6. Km Çayırhisar Mevkii - BALIKESİR

Tel : 0 266 221 82 80

Faks : 0 266 221 61 65

CITROEN PLAZA ŞEN

Adres :İzmir Yolu 6.Km Çayırhisar Mevkii-BALIKESİR

Tel : 0 266 221 53 34

Faks : 0 266 221 61 65

İLVE SİGORTA ve Aracılık Hizmetleri Ltd. Şti.

Allianz - Axa - Başak

Adres :Hürriyet Cad. Şen İş Merkezi Kat. 4
Burhaniye - BALIKESİR

Tel : 0 266 412 51 90

ŞEN MOTEL

Adres :Öğretmenler Mah. Ören Cad. No: 27
Burhaniye - BALIKESİR

Tel : 0 266 416 15 25

www.ilyassen.com

Arkas tarihi bir başarıya imza attı

Arkas Holding bünyesindeki Arkas Konteyner Taşımacılık A.Ş. ile Arkas Anadolu Lojistik firmaları, 1926 yılından itibaren her yıl 1 Temmuz günü kutlanan 'Denizcilik ve Kabotaj Bayramı'nın anlam ve önemiyle bütünleşmesi amacıyla kabotaj kanununun kabul edilmesinden tam 84 yıl sonra bir ilke imza atarak, Türkiye'de haftalık kabotaj servis hattını gerçekleştirdi. İki Türk bayraklı gemisiyle Marport (Ambarlı/İstanbul), Gemport (Gemlik/Bursa), Nemport (Aliağa/İzmir) ve MIP (Mersin) limanlarımız arasında yurtiçi konteyner taşımaya başlayan Arkas Holding Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı ve EGIAD üyesi Bernard Arcas ile kabotaj taşımacılığının Türkiye ekonomisine etkilerini ve bu yeni girişimleri üzerine beklentilerini konuştuk.

Nakliye maliyetinden ve zamandan tasarruf sağlanacak

Üç tarafı denizlerle çevrili ülkemiz için kabotaj taşımacılığın ekonomiye faydaları konusunda neler söylersiniz?

Kabotaj taşınması için öncelikle farklı taşıma modlarının entegre kullanılması yoluyla nakliye maliyetlerinden avantaj sağlanacaktır. Böylece karayolunun uzun mesafe yük taşımalarındaki ağırlığı daha kısa mesafelere inecek. Deniz, kara ve demiryolu entegre kullanımının nakliye maliyetlerinde yarattığı avantaj ile Anadolu'da üretim teşvik edilmiş olacak ki bu da doğal olarak yeni is-

tihtam alanları yaratacak. Türkiye ekonomisi açısından bir diğer faydası ise Türkiye'de var olan atıl bir kapasitenin harekete geçirilmesi yoluyla mevcut limanların geliştirilmesi ve yeni liman yatırımlarının teşvik edilmesi sağlanacaktır.

Peki, kabotaj taşımacılığı tercih eden müşterilerin kazançları ne olacaktır?

Müşterilerimiz bir defada daha fazla yük taşınmasının getireceği fiyat ve kapasite avantajı ile mevsimsel dalgalanmalara bağlı fiyat değişikliğinin olmaması gibi birçok fayda ediniyor. Kabotaj taşımaları, iç limanlar arasındaki yüksek tonajlı taşımalarda müşterimizin iş yü-

künü de azaltıyor. Örneğin, 20- 30 araçla karayolu kullanılarak birkaç günde tamamlanabilecek bir taşıma, denizyolu ile tek seferde istenilen limana tek elden yapılabilir. Yüklerin bozulmadan ve hasar almadan konteynerle taşınması da müşteriye ayrı bir kazanç sağlıyor.

Kabotaj servisi İstanbul- Gemlik - İzmir - Mersin rotasında

Arkas olarak kabotaj taşımacılık faaliyetlerinizden ve hedeflerinizden bahsedebilir misiniz?

Arkas olarak, Türkiye'de ilk defa iç limanlar arasında düzenli konteyner hat servisine, anlamına da uygun

olması için 1 Temmuz Denizcilik ve Kabotaj Bayramı'nda başladık. Proje, kendi armatörlük şirketimiz Arkas Konteyner Taşımacılık A.Ş. (Arkas Line) ve entegre taşımacılık hizmeti sunan şirketimiz, Arkas Anadolu Lojistik işbirliği ile hayata geçirildi. Kabotaj taşımaları, Türkiye'nin dahili taşımalarda kullanılmayan çok önemli bir potansiyelini harekete geçirecektir.

Kabotaj servisi, Arkas Konteyner Taşımacılık A.Ş. (Arkas Line)'in işlettiği 'Teoman A' ve 'Jak A' adlı iki gemiyle İstanbul-Gemlik-İzmir-Mersin rotasında, haftalık düzende veriliyor.

Ayrıca haftalık düzenli konteyner servisi yapan gemilerimiz, KKTC Gazimağusa limanına da uğrayarak ihracat ve ithalat taşımaları da yapabilecek. **Gemilerimizin Gazimağusa limanını uğrak yapması sayesinde Kıbrıs'ın düzenli konteyner servisi ihtiyacına da katkı sağlıyoruz.**

Gemilerin uğrak limanlarına bağlı olarak **'feeder yük'** taşıması da yapabiliyoruz. **Kabotaj yükü ile fe-**

eder yükünün bir arada taşınması da artık problem teşkil etmiyor.

Arkas olarak amacımız, müşterinin alışkanlıklarını değiştirmek ve pazarı büyütmek. Düzenli bir servis koymamız nedeniyle müşterilerimiz, zaman içinde bu taşıma modeline alışacaklar ve taşıma alışkanlıklarını değiştirecekler. Bugün için henüz müşterilerin alışkanlığı olmaması nedeniyle kısa vadede bir kâr beklentisi içinde değiliz; kabotaj taşımaları, zamanla hak ettiği potansiyele ulaşacaktır. Pazar büyüdüğü zaman başka oyuncular da konteyner kabotaj taşıması yapacaklardır.

Anadolu'nun sanayi kentlerini limanlarla buluşturacağız

İntermodal sistemin oturması için beklentileriniz nedir?

Arkas olarak, lojistiğin tek yönetim noktasından en uygun maliyetlerle sağlanması amacıyla taşıma modlarını çeşitlendirmek yani karayolunun yanında demiryolu ve denizyolu taşıma alternatiflerini de sanayici-

lerin hizmetine sunabilmek için çalışıyoruz. **'Arkas Anadolu Projesi'** olarak adlandırdığımız, Anadolu'nun sanayi kentlerini limanlarla buluşturma projemizin özünde bu hedef var. Kabotaj hattı düzenli servisi ile karayolu ve demiryolundan sonra intermodal taşıma sisteminin bir ayağını daha tamamlamış olduk. Bunun için karayollarımızda olduğu gibi demiryollarımızın da duble demiryoluna dönüştürülmesi çok önemlidir. Bu da yapıldığı zaman karayolu, duble demiryolu ve Kabotaj hattı düzenli servisi ile intermodal taşıma sistemi tamamlanarak taşıma maliyeti çok daha ekonomik hale gelmiş olacak.

Duble demiryolları sağlanırsa intermodal sistem de gerçekleşmiş olacak

Kabotaj taşımacılığına yönelmenizdeki faktörler nedir? Bu taşıma sistemi geliştirebilmeniz için bu alanda beklediğiniz yönetmelik ve teşvikler var mı?

T.C. Ulaştırma Bakanlığı tarafından Kabotaj Kanunu kapsamında çıkarılan yeni yönetmelikle limanlarımızda, gümrüklü sahalarda kabotaj eşyasının tecridine, depolanmasına ve boşaltılmasına izin verildi. **Türk Limanları arasında yapılan kabotaja ilişkin gümrük mevzuatında gerçekleşen yeni düzenlemeler, konteynerle deniz taşımacılığının önünü açarak Türk denizciliğine ve ekonomiye önemli katkılar sağlayacak.** Bu nedenle, çıkarılan yeni yönetmelikle Kabotaj taşımalarının yapılmasının önündeki engellerin aşılmasını sağlayan ve sektörün beklentilerine karşı duyarlı yaklaşım gösteren Ulaştırma Bakanlığı ve Denizcilik Müsteşarlığına buradan tekrar teşekkür ederim. Ancak bir önceki sorunuzun yanıtında bahsettiğim gibi demiryollarımızın da karayollarımızda olduğu gibi duble demiryoluna dönüştürülmesi çok önemlidir.■

Denizcilik Türk'ün

Deniz Ticaret Odası İzmir Şubesi Başkanı Sayın Geza Dologh ile 1926 yılında imzalanıp ülke denizciliğimize önemli imtiyazlar sağlayan 'kabotaj kanunu' hakkında konuştuk.

Okurlarımız için öncelikle 'Kabotaj Hakkı' ne demektir, tanımlayabilir misiniz?

Bir devletin kendi karasularında deniz ticareti yapabilmek yetkisini, kendi vatandaşlarına ve kendi bayrağını taşıyan gemilere has bir hak olarak tanımasına 'kabotaj hakkı' deniliyor. 1926 yılında yürürlüğe giren Kabotaj Kanunu, bir Türk limanından bir Türk limanına sadece Türk bayraklı gemilerin yolcu ve yük taşıması, bu gemilerde Türk gemi adamlarının çalışması, tüm kurtarma ve yardım işlerinin Türkler tarafından yapılmasına yönelik bir ka-

nun. Kabotaj Kanunu ile liman ve denizlerimizde yabancılara tanınmış olan her türlü yük ve yolcu taşımacılığı ile her türlü liman faaliyetleri Türk Bayraklı gemiler ile Türkiye Cumhuriyeti vatandaşına sağlandı.

Türk limanlarında Türk bayraklı gemilerle Türk denizciler çalışacak

Türk denizcileri ve denizciliği açısından 1 Temmuz 1926'da Kabotaj hakkının kullanılmaya başlanmasının önemi nedir?

Kabotaj Kanunu, Türk kıyılarının bir noktasından diğer noktasına yük ve yolcu alıp nakletmek ve kıyılarda, limanlar içinde veya arasında römorkaj, pilotaj(kılavuzluk) ve hangi nitelikte olursa olsun bütün liman hizmetleri, yalnız Türk Bayrağını taşıyan gemi ve taşıtlara verildi. Bir

Türk gemisinin yabancılar tarafından kiralanarak kabotaj seferlerinde kullanılması da yasak kapsamına girdi. Kabotaj Kanunu ile ülke denizciliğine bu tür imtiyazlar sağlandı.

Ülkemizin üç tarafının denizlerle çevrili ve illerimizin yüzde 40'nun denizle kıyısı bulunmasına rağmen, yurtiçi yük taşımacılığımızın yüzde 88'inin halen karayolu ile ve de sadece yüzde 4'ünün denizyolu ile yapılmasını ne ile açıklıyorsunuz?

Bugün dünya ticaretinin yaklaşık yüzde 80'i deniz yolu ile yapılıyor. Bu durumun yurtiçi yük taşımacılığında da olması gerekir. Çünkü denizyolu taşımacılığı diğer taşıma türlerine göre avantajları daha fazla. Denizyolu taşımacılığı, demiryolu taşımacılığına oranla 3,5 kat, karayolu taşımacılığına oranla 7 kat ucuzdur. Taşımacılıkta deniz yolu bu kadar avantajlı bir durumdayken, karayolunun tercih edilmesi-

milli ülküsü olmalı

nin nedeni alışkanlıktan kaynaklanıyor. Toplum, yük taşımacılığında nasıl denizyolunu tercih ediyorsa, yolcu taşımacılığında da denizyolu ulaşımından çok karayolu yani otobüs tercih ediliyor. Alışkanlıklarımızı değiştirmek zorundayız.

Kabotaj yüklerine kolaylık getirilmeli

Kabotaj taşımacılığın gelişimi için teşvik ve yönetmelikler nasıl olmalıdır? Kabotajdan gerçek anlamda faydalanılması için liman koşulları nasıl olmalıdır?

Kabotaj taşımacılığının geliştirilmesi ve bu potansiyelin artırılması için liman ücretlerinde yüzde 70'lere varan indirimler yapıldı. Yine deniz ticaretinin canlandırılması için kabotaj hattındaki yük gemileri, balıkçı motorları ile teknelerin kullandıkları yakıttan ÖTV kaldırıldı. Bütün bu önlemler denizciliğin önünü açtı.

Bunun yanında günümüzde dünyada taşımacılık, büyük partiler halindeki yükler hariç artık parça eşya olarak taşınmıyor, konteyner ile taşınmıyor. Parça yüklerin taşınmasında kullanılan konteynerler, limanlar genellikle gümrüklü saha kapsamında olduğu için sorun çıkıyor. Gerek gümrükler, gerekse işletmelerle idari ve personel zorluklar yaşanıyor. Bu konu ile ilgili 4458 sayılı Gümrük Kanunu veya günümüzdeki yönetmeliklerde değişiklik yapılarak, ayrı kabotaj limanı olmayan (İzmir gibi) limanlarda kabotaj yüklerine kolaylık getirilmesi gerekiyor. Bu durum iç taşıma-

cılıkta ucuzluk yaratacağı için tüketici de daha az masraf yapacaktır. Kömür, torba çimento ve tekel ürünlerinde olduğu gibi...

Geçimini denizden sağlayanlarla ortak proje üretme hedefindeyiz

Kabotaj Bayramı kutlamalarında Deniz Ticaret Odası olarak öncelikleriniz neler oluyor? Son kutladığımız Kabotaj Bayramı'nın sizin açınızdan bir ayrıcalığı var mıydı?

Denizcilik ve Kabotaj Bayramı'nın 84. yıldönümü nedeniyle bu yıl düzenlediğimiz 'Denizcilik Resepsiyonu'nda, üyelerimiz ile denizci ve deniz sever konuklarımızla bir araya geldik. Ayrıca, gündüz yapılan kutlamalar çerçevesinde vatan-daşa Liman Başkanlığı önünde balık-ekmek dağıttık. 1 Temmuz Denizcilik ve Kabotaj Bayramı kutlamaları ile ilgili coşku her geçen yıl artıyor ve yeni fikirler oluşuyor. 1 Temmuz Denizcilik Bayramı'nın önümüzdeki yıllarda, 8 bin yıllık liman kenti olan İzmir'de, halkımız ve denizle iç içe kutlanmasını arzu ediyoruz. Umarım bu konudaki mesaj, denizden geçi-

mini sağlayanlar tarafından bir kıvılcım olarak algılanır ve ortak projelere imza atarız.

'Denizci millet, denizci ülke' kavramını yerleştirmemiz şart

Son olarak sektör ile ilgili neler söylemek istersiniz?

Denizcilik sektörü, ülkemiz için önemli bir döviz girdisi olmasının yanında bütün sektörler için katkı sağlayan lokomotif sektör olma özelliğini her zaman korudu. Denizcilik, bilinçli bir şekilde kullanıldığı zaman hem ülke geliri artar hem de denizcilik gelişir.

Türkiye'nin üç tarafı denizlerle çevrili ve var olan bu potansiyeli çok iyi değerlendirmesi gerekiyor. Ülkeye 'denizci millet, denizci ülke' kavramını yerleştirmemiz şart. Denizini kullanmayı bilen toplumlar, başta ekonomi olmak üzere tüm alanda başarıyı yakalar. Büyük Önder Atatürk'ün dediği gibi denizciliği Türk'ün milli ülküsü olarak düşünmeli ve onu az zamanda başarmalıyız.■

Kabotaj, lojistik bir zincirdir

CENK HERİS

Nemport Yönetim Kurulu Üyesi
EGİAD Üyesi

Konuyu daha iyi anlamak için öncelikle ülkemizin coğrafi yapısını ve ticaret yollarını göz önünde buldurmamız gerekmektedir. Yurdumuzun birçok farklı bölgesinde, büyük sanayi merkezleri ve bu merkezleri yurt içine ve yurtdışına bağlayan uluslararası lojistik yollar/kanallar mevcuttur. Bu kanallar, ne kadar iyi ve hızlı çalışırsa, küreselleşen dünya ticaretinde de o kadar rekabetçi zaman, maliyet ve fiyatlara sahip olabiliriz. Lojistik zincirinin her halkasının çok iyi yapılandırılması gerekir çünkü tüm zincirin gücü, en zayıf halkanın gücü kadardır. Her bir halka da kendi içinde pek çok alt birim ve sürece hitap eder.

Dünyanın büyük ekonomilerinden birine sahip olan ülkemizde hem iç piyasada hem de dış piyasada güçlü olmamız için mevcut şartları en iyi şekilde kullanmamız ve toplamda her zaman, en büyük faydayı sağlayabilmemiz gerekir. Lojistik zincirinin en önemli halkalarından biri taşımacı-

lıktır. Hava, deniz, kara ve emiryolu taşımacılığının avantajlarının optimum seviyede kullanılması, ilgili tüm birimlere avantajlar sağlayacaktır. Büyük tonajlı taşımacılık için maliyetli olan havayolunu bir kenara bırakırsak, ülkemizde özellikle kara yoluna yatırımlar yapılmış, demiryolu yatırımları ve işletmesi göz ardı edilmiş, limancılık ise ancak özel sektör yatırımları ile birlikte son zamanlarda hak ettiği önemi kazanmıştır.

Ülkemizin doğusu ve batısındaki üretici ve tüketiciler, gereksinim duydukları hammaddeyi birbirlerinden sağlamak yerine, kara nakliyesi maliyetleri nedeniyle yurtdışı pazarlara yönelerek, yurtiçi piyasayı güçlendirmek yerine döviz harcamalarına neden olmaktadır. Talep olmasına rağmen ucuz ve güvenli olan deniz taşımacılığı, birçok bürokratik engeller nedeniyle kullanılamamıştır. Özel firmalar, bu konuda uzun süredir çalışmalarında ve denemelerde bulunmuşlar ancak dahili taşımacılık bir

türlü istenilen seviyeye gelememiştir.

Karayolu taşımacılığının olumsuz etkileri

Ağır yüklerin uzun mesafelerde kara yoluyla taşınması, taşıtan için maliyetlidir.

Karayollarındaki ağır vasıtalar mevcut yollara zarar vermekte, bozulan yolların tamiri ve bakımı için her yıl milyarlarca dolar para harcanmaktadır.

Karayollarındaki kamyon trafiği diğer araçların güvenliğini etkilemekte, her yıl pek çok ölümlü, yaralanmalı ve maddi hasarlı kazalar meydana gelmektedir.

Trafik yoğunluğu havadaki emisyonu artırmakta ve çevresel olarak ciddi sorunlara neden olmaktadır.

Trafik yoğunluğunda ve meydana gelen kazalardaki beklentiler, boşuna kullanılan yakıt miktarını artırmakta, ülkemizin ve dünyanın kaynakları boş yere tüketilmektedir.

Yine aynı sebeple meydana gelen beklemelerde kaybettiğimiz işgücü-zaman maliyetleri, milyonlarca dolar olmaktadır.

Yerli tedarikçi firmaların yurt dışı firmalara yönelmesi, diğer yerli üreticilerin üretim kapasitelerini azaltmakta, gereksiz döviz kaybına neden olduğu gibi olası istihdamı da engellemektedir.

Tüm bu nedenlerin sonucunda ortaya çıkan tablo gerçekten büyük bir kayıptır.

Kabotaj zincirinin kusursuz işlemesi gereken halkaları

Deniz yolu ve konteyner ile dahili kabotaj taşımacılığında, lojistik halkalarının adedi artmakta ve genelde taşıma süresi uzamaktadır. Örneğin, İzmirli bir üreticinin Gaziantep'teki bir alıcıya bu kanallarla mal göndermesi için önce boş konteynerin fabrikaya taşınması, içinin doldurulması, dolu konteynerin limana gönderilmesi, limanda istiflenip/depolanıp gelen gemiye yüklenmesi, gemi ile gideceği limana gönderilmesi, varış limanında depolanıp müşteri aracına teslim edilmesi, limandan alıcının fabrikasına taşınması ve konteyner içi boşaltıldıktan sonra boş konteynerin, konteyner sahibinin gösterdiği depoya veya limana taşınması gereklidir.

Zaman dezavantajının yanı sıra bu işlemlerin her birinin ekonomik seviyelerde olması ve toplamda karayolu nakliye maliyetlerinin altında kalması gerekir. Dolayısı ile her bir birim, kendi üzerine düşen indirimleri sağlamanın yanı sıra kendi alanında da zamanı en verimli şekilde kullanacak şekilde yönetsel ve operasyonel beceriye sahip olmalıdır. Zincir halkasındaki herhangi bir aksama, maalesef gemi ve konteyner ile dahili kabotajın cazibesini kaybetmesine neden olabilir.

Arkas Kabotaj Hattı bir ilktir

Gelişmiş ülkeler, her geçen gün karayolu taşımacılığını zorlaştırıcı, deniz ve demiryolunu teşvik edici uygulamalar sergilemektedir. Mükemmel bir coğrafyaya sahip ülkemizde de sonunda bu alanda yeni bir girişimde bulunulmuştur. Bu proje işleyişi ve uygulanaşı açısından bir ilktir. Projenin sahibi, Arkas Anadolu Lojistik A.Ş. ülkemizin kuzeyi ve güneyindeki, doğusu ve batısındaki üretici ve tüketicilerin gereksinimlerini karşılamak üzere 'Arkas Kabotaj Hattı'nı kurmuş ve Türk Bayraklı gemilerinden bazılarını, bu hedef doğrultusunda kullanmaya başlamıştır. Gemiler, düzenli sefer yaparak Marport (Ambarlı/İstanbul), Gempport (Gemlik/Bur-

sa), Nemport (Aliğa/İzmir) ve MIP (Mersin) arasında yurtiçi konteyner taşımasına başlamıştır.

Kabotaj için özverili ve özenli çalışma gerçekleştirildi

Aynı hedef doğrultusunda Nemport olarak limanımız, dahili kabotaj taşımaları için her türlü finansal ve operasyonel desteği vermiştir. Devlet limanları tarifesi üzerinden alınan ek vergilere rağmen armatöre tahmil/tahliye, terminal ve ardiye ücretleri gibi pek çok kalemden başa baş noktada fiyatlar verilmiştir. Diğer ithalat ve ihracat operasyonları için hatlardan talep edilen bazı hizmet kalemleri, dahili kabotaj için verilmesine rağmen herhangi bir ücrette tabii olmamıştır. Operasyonel olarak gemiler, dünya standartlarında eleçlenmektedir, dahili kabotaj gemileri limanımıza beklemeden yanaşmakta ve en kısa sürede operasyonu tamamlanarak gemilerin bekleme ve limanda kalış süreleri minimize edilmektedir. Belki de limanımızın, İzmir Alsancak Limanına tercih edilmesinin en önemli unsurlarından bir tanesi budur. Dikkat edilirse gemilerin uğrak yaptığı limanlar, bugün Türkiye'mizin en önemli ve verimli limanlarıdır. Bunlarla birlikte Aliğa Bölgesi'nde yurtiçi bağlantıları olan birçok sanayi kuruluşu mevcuttur ve

limanımızın bu kuruluşlara olan yakınlığı, ara nakliye maliyetlerinin azalmasında önemli bir etkidir.

Konunun diğer önemli bir tarafı da gümrük yönetmelikleri ve uygulamalarıdır. Gümrük mevzuatındaki konular, gümrüğün talebi doğrultusunda yerine getirilmiş ve gerekli izinlerin alınması sağlanmıştır. **Bilindiği üzere konteyner limanları, ithalat ve ihracatın büyük oranlarda elleçlendiği, yurtdışı bağlantılı gümrüklü sahalardır. Aynı saha içinde milli eşyanın depolanması ve aynı rıhtımın, liman kapısının kullanılmasını bazı çelişkiler yaratmakta ve bunların yok edilmesi için de yeni idari ve fiziki düzenlemeler yapılmak zorundadır.** Mevcut yönetmelikler, konteyner taşıma şekilleri ve konteyner liman operasyonları tam olarak uygulanmadan önce hazırlanmışlardır ve istenen bazı şartlar zaten konteyner ile sağlanmaktadır. Örneğin, yönetmeliklerde milli eşya ile (dahili kabotaj eşyası) millileşmemiş eşyanın (ithalat, ihracat) birbirine karışmasını engellemek üzere sahaların fiziki olarak birbirinden ayrı tutulması veya araya bariyer, tel çit vs yapılması limanlardan istenir, dahili kabotaj olarak belirlenmiş sahalara başka eşya konamaz, depolanamaz. Biz sadece bu yükler için limanımızda diğerler sahalardan ayrı özel bir saha tahsis ettik, bu sahanın etrafına beton bariyerler yerleştirdik, “kabotaj sahası” olduğunu belirten yazılar, tabelalar yaptık, başına özel bir güvenlik koyduk. Aynı zamanda bu sahayı 24 saat izleyen ve kayıt yapan kameraları Gümrük Muhafaza'nın kullanacağı şekilde düzenledik. Ancak düşünüldüğünde kapısı kapalı, mühürlenmiş bir konteynerin içindeki bir eşyanın başka bir eşya ile karışması zaten fiziki olarak mümkün değildir.

Bu önlemlerin yanı sıra liman kapısında giriş ve çıkışlarda, bu rejimdeki konteynerleri diğerlerinden ayırmak üzere konteynerlerin dört tarafına ‘kabotaj’ yazılı etiketler yapıştırılmıştır. Bu sayede Gümrük Muha-

faza, kendilerine verilen kabotaj lisanslarından kontrollerini yapabilmekte ve konteynerlerin giriş ve çıkışlarına izin vermektedir. Kapı çıkış kâğıtları da farklı renkte hazırlanmaktadır.

Her şeye rağmen bu taşımaya izin vermek, doğrudan Gümrük Müdürlüğü'nün yetkisindedir. İzmir olarak en büyük şansımız, vizyon sahibi bir Gümrük İdaresi'ne sahip olmamızdır.

Her bir atılım, yatırım gerektirir ve yeni istihdam sağlar

Bu taşımacılık, sadece taşıyanlar ve limanlar tarafından desteklenmemeli, devlet tarafından da gerekli mevzuat düzenlemeleri yapılarak bu sektöre destek verilmelidir. Ancak bu şekilde mevcut talebi artırabiliriz. Talebin artması ile bu alanda çalışacak Türk Bayraklı gemilerin kapasiteleri ve/veya sefer sayıları artırılabilir. Yine bu sayede yeni gemiler alınabilir veya yeni armatörler bu işe soyunabilir. Her bir atılımın, yatırım gerektirdiği ve yeni istihdam sağlayacağı da unutulmamalıdır.

Bu taşımacılığın artması ve sürekli olması için biz özel liman-

lar, armatörler, nakliye firmaları elimizden gelen desteği sağlamaya çalışıyoruz ancak benzer desteğin devlet tarafından da verilmesini sağlanmasını ümit ediyoruz. Deniz yoluyla yapılacak taşımacılık için hem idari hem de finansal olarak şu ana kadar bir destek alamadık. Bu sektörün gelişmesi, her alanda pek çok fayda sağlayacağı için bu işin sadece konteyner olarak düşünülmemesi, aynı zamanda tır taşımacılığı için de planlanması gerekir. Roro limanları da teşvik edilmeli, denizyolu her şartta karayoluna tercih edilmelidir.

Netice itibariyle neredeyse yüz yıldır kabotaj bayramını kutlamamıza rağmen bu alanda herhangi bir gelişim sağlayamamış olmamızın nedenleri; girişimci firma eksikliği veya azlığı, bürokratik engeller, karayolu yapımının ve taşımalarının desteklenmesi, demiryollarına ve deniz taşımacılığına gereken önemin verilmemesi, devlet teşviklerinin olmaması, konu hakkında firmaların bilgi eksikliği veya yeterli bilgilendirici pazarlama aktivitesinin yapılmamış olmasıdır. Zamanla bu konuların daha detaylı bir şekilde ele alınacağına, tüm firmalarımızın bu konuda bilinçlendirileceğine inanıyor, bu yaklaşımın en kısa sürede devlet müesseseleri tarafından da destekleneceğini ümit ediyoruz.■

TÜRKİYE BİRİNCİSİ YİNE UĞUR'LU!

2010 LYS Türkiye birincisi olan öğrencimiz
Arman Özdemir'i ve LYS'de başarı gösteren
tüm öğrencilerimizi kutluyoruz!

Arman Özdemir

LYS 2010 Tüm MF Puanlarında Türkiye Birincisi

Arman Özdemir 2009-2010 yılı Uğur YGS-LYS Dergisi abonestir.

UĞUR
UĞURDER YAYINLARI

TÜRKİYE'NİN DENİZCİLİK BAYRAMI: KABOTAJ

DOÇ.DR. KEMAL ARI

Dokuz Eylül Üniversitesi

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü Müdürü

e.posta: kemal.ari@deu.edu.tr

Bir ülke, güçlü olduğu sürece bağımsızlığını koruyabilir... Değişik ilişkilerin, karşılıklı bağlantıların, iç içe geçmişliklerin yoğun olarak yaşandığı günümüzde, bağımsızlığın ölçüsü ne; elbette bu tartışılabilir. Ancak gene de hiç değişmeyen bir gerçek varsa o da şudur: Güçlüyseniz, onurlu bir yaşamı gerçekleştirebilirsiniz; güçsüzsünüz, başkalarının elinde oraya buraya itilip kalmaktan kurtulamaz, ulusal yaşamınızda son derece önemli sorunlara bile çözüm getiremezsiniz. Güçlü olmak; ancak hem haklı ve hem de güçlü olmak, yüzyılların değişti-remediği bir uluslararası ilişki etkenidir. Bu güç, yalnız askeri anlamda güç değildir; onun yanı sıra ekonomide, kültürde, strateji oluşturmada, toplumsal yapıda; her yönde güçlü olmakla bire bir bağlantılı olan bir şeydir. Bir ülkenin kararları, denizleri, yer altı ve yer üstü zenginlikleri ve jeopolitik konumu bile ona güç etkeni olarak dönebilir; yeter ki be-

yinler algılasın, akıllar kurgulasın ve bunu uluslararası ilişkilerde geçer akçe haline getirebilsin!

Türkler denizci bir ulus oldular mı olmadılar mı gibi saçma sapan tartışmalara hiç girmeye niyetim

Uman
Bonfil, 1875 - Cami negarîten albümü'nün baskı, 27.5x21 cm.

yok; bu tartışma bir anlamda gereksiz biçimde olur olmaz çok yerde pek çok kişi tarafından yapıldı durdu. Ancak gene de kimi şeylere aklım takılmıyor değil: Hepimiz, öğrencilik dönemlerimizden bu güne ülkemiz ve ulusumuzla ilgili kimi şeyleri öğrenirken, göğsümüz kabarak; yurdumuzun üç tarafının denizlerle çevrili olduğunu işittik; sonra da bunu övünçle birbirimize yineleyip durduk. Bölgemizde en büyük nehirler, bizim ülkemize aitti. Yalnız kendimize değil, çevremizdeki ülkelere de bereket taşıyorduk. Ülkemiz, ürettiği tarım ürünleri açısından, kendi kendine yeten yedi ülkeden biriydi...

Bunları bize bellettiklerinde, yurdumuzun her başarısı ile övünen kişiler olarak bizler, sanki göğsünün kafesinden yüreği çıkacakmış gibi coşkulu duyguların etkisindeydik. Denizler, boğazlar, diğer su yolları ülkemizin en büyük stratejik gücünü oluşturan etkenlerdi; çok şey bizlerin elindeydi. Bir de bayramımız vardı: Kabotaj Bayramı... Anlamını pek bilmesek de, bunun denizlerle ilgili bir şey olduğunu anlıyorduk. Başka ülkelerde olmayan bayramlar, bizde vardı. Ne denli düşünceli, ne denli öngörüsü yüksek, ne denli geleceği gören bir ulus olarak, kimliğimize güç katan bu olgular, ulus olarak hepimizin burunlarının direğini titretircesine bizlere hamaset ve coşkunluk veriyordu...

Ancak gün geldi; kimi gerçekleri öğrendiğimizde o büyük coşkular, büyük bir düş kırıklığına yerini bırakıverdi. Sanki aldatılmıştık; sanki kandırılmıştık da orta yerde kalıvermiştik. Öyle ya! Ülkemizin üç tarafı denizlerle çevriliydi de neden bir denizcilik stratejimiz yoktu? Kıyı yönetimi nedir; kıta sahanlıkları nelerdir; bize ait adalar hangileridir, hangileri değildir; tam bir bilgisizlik denizinde yüzüyorduk. Kardak Krizi yaşandığında bile, hangi adaların bizlere ait, hangilerinin bizlere ait ol-

madığını ortaya koyabilecek tek bir Allahın kulu orta yere çıkmamıştı!.. Deniz hukuku mu? Hak getire; bilindik bir iki kitabın üzerine çıkacak akademik çalışmalar yapılmamıştı ki ülkemizde! Hamaset almış, hamaset pazarlamış; bilindik basmakalıp sözleri yineleyip durmuştuk oysa. Neden, kendi gereksinimimiz olan gemileri istediğimiz nitelikte üretmiyor; gemi adamları yetiştirmekte yeterince başarı gösteremiyorduk? Niçin deniz filomuz, çağdaş ölçülere uygun donanımlara yeterince sahip değildi ve niçin, evet niçin, ülkemizin hak ettiği taşıma kapasitesine ulaşan bir taşıma filomuz yoktu? Neden limanlarımız, teknolojisi geçmiş gemilerin mezarlığı haline geliyordu; neden kendimizi yineleyip, başkalarıyla yarışmıyorduk? Ülkemizde neden deniz taşımacılığı yapılırken, kuru yük belli ölçülerde taşınıyordu da örneğin, neden İzmir'den binip bir gemiye, denizin havasını alıp yüreklerimize doldurarak, o güzelim kıyılarımızı denizden izleyerek, mesela kolayca Trabzon'a, Samsun'a ya da Mersin'e gidip gelmiyorduk? Bize anlatılan o masmavi denizlerimiz, sayıları bile bir ikiyi geçmeyen öykülerde romanlarda mı kalmıştı? Bir Sait Faik'in ya da onun yanına konulabilecek bir iki yazımızın dışında denizleri, denizlerin balığını, tuzunu, denizlerin aşkını, gizemini anlatan öykü ustalarımız bile

Mahmut Sevket Paşa Gemisi

yoktu. Niçindi bu sıklık ve çoraklık? Denizi yaşamadan, denizi anlatan şairlerin şiirlerini okurken, bu eksiklikleri ve kendi kendimizi aldatmacalarımızı anımsadığımızda sanki yüzümüz kızarıyordu. Ve... Hatta niçin ülkemiz balıkçılığı, onca olanağa karşın, yerlerde sürünüyordu? Niçin, ülkemiz insanları balıktan alacağı fosforun ya da diğer minerallerin eksikliğini çekiyor; niçin ülkemiz insanı, sanki bir kara ülkesiymiş gibi diğer ülkelerle karşılaştırıldığında, denizin sunduğu olanaklardan en düşük ölçülerde yararlanabiliyordu? Biz nasıl bir ülkede yaşıyorduk ve niçin bizler, her 1 Temmuz günleri, adına "Kabo-

taj” denilen bir denizcilik bayramını kutluyor; kıyılarımızda yağlı dierek tırmanışları, ördek yarışları yapıyorlardık? Bir düş müydü bu; yoksa bir düş dünyasında yapay bir yaşamın içine birileri tarafından itilmiştik de yaşamadığımız ama başkalarının öykündüğü bir yaşamın ve kültürün, gariban oyuncular mıydık?

Oysa bütün bunun nedeni, bu varsayımların ya da düşsel söylemlerin hiç birisi değildi: Biz ulus olarak, geçmişimizle yabancılaşmış; kimi değerlerimizi, heyecanlarımızı, duygularımızı, hedeflerimizi unutmuştuk. Kendimizin ne olduğunu bile hiç göremiyorduk. Teşkilat mı? Koca koca kurumlarımız vardı; üstelik onları sık sık değiştirmiş, sanki tek sorun yönetimselmiş gibi görev ve sorumlulukları değiştirip durmuştuk. Ve... Bundan da acısı... Adına “*Kabotaj*” denilen bir bayramı yıllar boyunca kutluyorduk; ancak... Bu bayramın ne anlama geldiğini, ne için kutlandığını, neyin amaçlandığını bilmiyorduk bile. Köklerini tanımayan dallar gibi savruktuk; özümüzden, bizi biz yapan kişiliğimizden uzaklaşmıştık. Önümüze konulan ışıkların değerini bilmeden, yalnızca karanlıklardan yakınıyor; ancak yalnızca ‘**yakınıyorduk**’... Hem de “*Biz Adam Olmayız*” diye baştan teslimiyetçi basit bir yakınmacı dille ve yaklaşımla... Çok uzak geçmişimiz bir yana, çok yakın geçmişimizi de yabancılar bize “**Siz bunu da başarmıştınız**” diye tanıttıklarına, kendi kendimize inanasımız gelmiyor; kuşkulu kuşkulu ötemize berimize bakıyorduk.

Oysa gerçekten de Türkler, pek çok konuda olduğu gibi, denizcilik alanında da övünecekleri büyük işler başarmışlardı. Başarıları büyük işlerden birisi de 24 Temmuz 1923 tarihli Lozan Antlaşması ile Kabotaj hakkını elde etmeleri ve bu hakkı, 1 Temmuz 1926’dan beri kullanmaya başlamalarıydı. Kabotaj onlar için en önemli ve çözümü ivedilik iste-

yen sorunlardan biriydi. Çünkü kendi ulus devletlerini kurma uğraşısına yöneldiklerinde, bağımsızlıklarını ortadan kaldıran etkenlerin pek çoğunun, denizlerle doğrudan ya da dolaylı olduğunu görmüşlerdi. Geçmiş yüzyıllarda denizlerdeki egemenliklerini yabancılar kaptırdıklarını anlamışlardı. Örneğin, imparatorluklarının, yani Osmanlı Devleti’nin son yüzyılında, türlü ekonomik sıkıntılarına karşın, dışarıdan alınan borçlarla, çıkarılan ve satışa sunulan tahvillerden elde edilen gelirlerle Avrupa kentleriyle boy ölçüşecek limanlar yaptırmışlardı. Ancak bu limanlardan kendileri değil, yabancılar yararlanıyordu. Ne ellerinde denizcilik etkinliği göstermelerini olanaklı kılacak deniz araçları vardı; ne uluslararası denizcilik hukuku konusunda yetişmiş hukukçuları, ne de çağdaş teknolojiyi yakından izleyecek teknik adamları vardı. Türklerin verdikleri vergilerle yapılan İstanbul ve İzmir gibi limanlardan, yabancı bandıra taşıyan gemiler sınırsızca ve hiç bir ücret ödemediği yararlanıyorlardı; ancak son yüzyılda kısmen desteklenmeleri nedeniyle artık yavaş yavaş edinmeye başladıkları sınırlı sayıdaki kıyı taşımacılığı yapan deniz taşıma araçlarının liman hizmetlerinden yararlanabilmesi için ücret ödemek zorundaydılar. Üstelik yabancı bir gemi dışarıdan bir mal getirdiğinde, hiç bir vergi ödemediğini bütün Osmanlı pazarlarına yığma hakkına sahipti. Kıyılarına serpiştirilmiş iskelelere yığılan bu ithal mallar, yabancı tacirlerin yerel ortakları aracılığıyla pazarlara sürülürken hiç bir engelle karşılaşmıyordu. Ancak Türklerin vergi ödemediği, bürokratik engellere takılmadan bunu yapma olanağı yoktu. Bu olanak olmadığı gibi bunu yapmaya yönelik bir zihin kurgusu, dünya görüşü ve çabası da bulunmuyordu. Son dönemlerde yapılan antrepolardan bile yararlanma hakları, yabancılar verilmişti. Niçin böyleydi? 1838 Tarihli Balta Limanı Antlaşması ile Osmanlı Devleti, o zamana dek aldığı borçları öde-

yemediği için, yabancılar sınırsız ayrıcalıklar vermişti. Kendi insanlarına kapattığı ekonomik kaynaklarını, yabancılar sonuna kadar açmıştı. Bu genel uygulama, denizlerde de Türkleri kendi iç dünyalarına kapatmış, bütünüyle yabancıların etki ve yönlendirmesine doğru itmişti. Seyri Sefain gibi kimi devlet sermayeli kuruluşlar dışında, uzun süre Türk özel sektörü, kendi sermayesi ile neredeyse cumhuriyete dek, denizcilik etkinlikleri içinde yer alamamıştı. Karadeniz’de kimi küçük ölçekli balıkçılık etkinlikleri dışında, Osmanlı ülkesi, kendi yurttaşlarına, denizleri bütünüyle kapatmıştı. İkinci Meşrutiyet Dönemi’nde, İttihat ve Terakki ile başlayan canlanış, bir sabun köpüğü gibi kabarmış ve sönmüştü. Onur kırıcı örnekler böyle bir tabloda ister istemez hep yaşanıyor. Kuşadalı Mahmut Esat Bey (Bozkurt), İstanbul’dan bir gemiye binip İzmir’e gelmek istediğinde, İstanbul Rıhtımında bir Fransız gemisine binmişti. Gemide Fransız bayrağı asılıydı. Fransa yasaları geçerliydi. Kıyı boyu ilerleyen geminin güvertesinde, Mahmut Esat Bey, bir yandan kıyı boyu uzanan yemyeşil kıyıları bir yandan da başının üzerinde dalgalanan Fransız bordosuna bakıyordu. Ülkesi işte bir kaç yüz kulaç yakınında, ama aynı zamanda fersahlarca uzaktaydı. İçi yandı. Daha fazla dayanamadı ve kamarasına kapanıp, gece boyunca hiç dışarı çıkmadan hüngür hüngür ağladı.

Derken, yaşanan onca tarihsel olayların ve genel sürecin sonunda Türkler, kendi imparatorlukları yıkılıp dağılırken, kendi ulus devletlerini kurma başarısını ortaya koyabilmişlerdi.

Ateş, kan, ölüm,
gözyaşı, yıkım, yokluk ve
yoksulluk...

Her büyük savaşta, ayrımsız bütün toplumlara bu acı anları ve süreç-

leri yaşatan savaşlar, belki de Türklerle bu olumsuzlukları fazlasıyla yaşatmaktaydı. Savaş bittiğinde Lozan'a onurlu bir barış elde etmek için pazarlık masasına oturduklarında, öncelikli koşullarından birisi, Kapitülasyonlar ve ayrıcalıkların kalkmasıydı. Bu denli yoğun ekonomik dayatmalar altında bağımsız olunamayacağına ayırtına varmışlardı. İsmet Paşa, sürekli olarak tam bağımsızlık kavramının altını çiziyor, "Biz yenik değil, zafer elde etmiş bir ulusun temsilcileri olarak buradayız" diyordu. Sıkı süren pazarlıklar sonunda kapitülasyonlar kaldırıldı. Kapitülasyonlar kalktığına, Türkler için Kabotaj hakkını elde etme yolu da açılmış oluyordu. Artık isterlerse, kendi limanlarından ve rıhtımlarından kendilerine ait yükü ve insanları, kendi gemilerine yükleyip yine kendilerine ait başka bir limana taşıyabilirler; deniz ticareti, balık ve sünger avcılığı gibi denizin sunduğu olanaklardan sonuna kadar yararlanabilirlerdi. Bu, yüzyıllardır süren bir ekonomik sarmalın parçalanması; kuşatmanın yarılması, büyük bir nefes alınabilmesi anlamına geliyordu. Bunun uğraşısını Lozan'da verdiler. Türkler artık isterlerse, kendi kıyılarında Kabotaj Hakkını kullanacak önlemler alabilirlerdi.

Ancak nasıl?

Hangi gemilerle ve bir iki yabancı sermaye ile yine yabancı işletmelerce işlenen hangi limanlar ve rıhtımlar arasında? Lozan Barış Antlaşması imzalandığında Türklerin elindeki deniz araçlarının toplam tonilatosu 25.000'i bile bulmuyordu. Bir hesap yapılmış; ülkenin kıyılarındaki deniz ulaştırma ve taşımacılığının sağlanabilmesi için en az 80 bin tonilatoluk yük filosuna gereksinim olduğu görülmüştü. Şimdi, bu koşullarda ne yapılabilirdi ki? Kabotaj hakkımızı elde ettik, artık o hakkı kullanabiliriz denilerek, örneğin kıyılarına çuvallar, balyalar içinde yığılmış tarım ürünlerini, diğer zorunlu taşı-

ma hizmetini eksik kapasiteli gemilerle nasıl yapabilirlerdi? İşte bu belki de en acı şeydi: Kabotaj hakkını elde etmişlerdi; ancak elde ettikleri bu hakkı kullanamıyorlardı. Fakat ulusal gururları çok yüksekti. Hemen bir nefes ötede, bir iki yıllık geçmişlerinde, büyük bir utkunun kendi ulusal kimliklerine aşıldığı zaferleri vardı. Yedi düveli dize getirdiklerini, emperyalizmi yendiklerini düşünüyorlardı. Bu psikolojik güç; onların duruş, tavır ve kişiliklerine yansıyor. Artık son dönem Osmanlı efendileri gibi hiç de ezik değillerdi. Bu nedenle, kendilerine güvenleri en büyük güçleriydi. Bu koşullarda, bütün bu olumsuzluklara karşın derhal kararlarını verdiler: Kabotaj hakkı elde edilmişti. Ancak en kısa sürede bu hakkı kullanabilecek düzeye gelmek için bütün güçleriyle çalışacaklar, bütün olanaklarını kulla-

nacaklar; yoktan var edecekler, alın terlerini birleştirip, gemi tonilatolarını hızla yükselteceklerdi. Bunun için de izlenecek iki yol vardı. Birincisi, yeni gemiler yaparak ya da yaptırarak, bunları Türk işletmecilerin her türlü kolaylığı sağlayarak edinmelerini sağlamak; öteki de yabancı bandıralı gemiler satın alınarak, taşıma filosunun kapasitesini büyütme... Bu amaçla, denizciliğin bir kültür olarak aşılması, topluma benimsetilmesi, büyük utkunun bütün ayrıntılarıyla anlatılması gerektiğini düşünüyorlardı. Türkiye'de pek cılız, ancak ahşap gövdeli yük gemileriyle kendi olanakları içinde taşıma yapabilen bir kaç deniz işletmecisi vardı. Bunların içinde kimileri sermayelerini büyüterek, güçlenme atılımı da yapma yolundaydılar: Kırzadeler, Sadıkzadeler, Nemlizadeler, Tombulzadeler gibi...

Dumluşınar Gemisi

Liman Güçü ve Bâkım
Bakellin, 1888 - Cam anıyağın altına bakış, 27 s. 29. f. cm.

Yokluk; yokluk içinde istek ve umut... 1923'te Birinci İktisat Kongresi toplandığında, bu istek ve umutlar dile getirilmişti. Ancak yanıp yıkılmış bir ülkede, ne denli candan istenirse istensin, yine de her şey ha deyince olmuyordu. Ülkenin, ulaşma ve taşımaya gereksinimi vardı. Öyle ya da böyle ülkede üretim yeterli düzeyde olmasa da yine de vardı; tarladan kaldırılıp, limanlara, rıhtımlara yığılan ürünleri, artık kabotaj Türklerin elinde diye taşıyamadık-tan sonra, bu hakkı elde etmenin ne anlamı vardı ki? Kabotaj hakkı elde edilmesine karşın, o günkü koşullarda, elde bulunan deniz araçları bunu

sağlamak için yeterli değildi. Bu nedenle, altı aylık süreler halinde, o zamana dek ülkenin taşıma işinde rol oynamış olan yabancı gemi işletmelerine kabotaj yapma ayrıcalığı tanındı. Ancak ulusal duruş o denli güçlüydü ki bu ayrıcalığı alan yabancı gemi işletmelerine sınırlamalar da getiriliyordu. Örneğin yabancı gemilerin kömürlerini zorunlu olarak Türkiye'den almak, gemilerinde belli oranda Türk gemi adamı çalıştırmak ve yönergelerin dilini Türkçeye çevirmek; özellikle liman hizmetlerinde, Türklerin yeterli olabileceği alanlarda, bütünüyle bu alanları yabancı işletmelere yasaklamak; gemilerin düzenli posta seferlerinde kâr zarar ayırımı gözetmeden, gidilmesi gereken iskelelere gitmesini sağlamak gibi...

Bu bir aşamaydı. Asıl büyük aşama, gemi sayısının yeterli olması ve bütünüyle Türkiye'de, kıyılar arasındaki ulaştırma ve taşıma işlemini sağlayabilecek düzeye gelmesiyle sağlanabilecekti. Sermaye kıtlığının olduğu o dönemlerde, bunu birden sağlamak söz konusu değildi. Değinen geçiş aşamasında adım adım gemi sayısını çoğaltacak açılımlar gerçekleştirildi. Örneğin, yerli sermaye yabancı gemi kumpanyalarının

eline geçmesin diye, Yunanistan'dan getirilip Türkiye'ye yerleştirilecek 500 bin kişilik büyük göçmen kitlesi, önce taşıma ihalesini kazanmış olan Lloyd Triestino'nun sözleşmesi iptal edilerek, dönemin Mübadele Bakanı Mustafa Necati'nin katkılarıyla, Türk Vapurcular Birliği'ne verildi. Böylece Türk gemiciler, kendi olanaklarıyla, yabancı limanlardan yükledikleri insan ve yükleri Türkiye'ye getirerek, sınır ötesi deneyimlerini artırdılar. Diğer yandan da göçmenlerin taşınmasında kişi, yük, büyük-küçükbaş hayvan üzerinden belirlenen oranlardaki taşıma ücreti, Türk gemiciliğine can verdi. Mübadele Bakanlığı, taşıma ücretini ödeyemeyecek göçmenlerin ücretini ödemeyi garanti etmişti. Bu nedenle, sınırlı da olsa, önemli bir sermaye, Türk gemi işletmeciliğine aktarılmış oldu. Bunun yanı sıra, Mübadele Bakanlığı'nın bütçesinden, yarım milyon liraya yakın bir para, yeni gemi alımı için kredi olarak, Türk gemi işletmecilerinin hizmetine sunuldu...

Pekâlâ, sonuçta ne oldu?

1926 yılı 1 Temmuz'unda Türkiye, kabotajı bütünüyle yabancılara yasaklama yoluna gittiğinde, yük ve insan taşıma filosunun tonilatosu 80.000'e çıkarmayı başarmıştı. Bu, o gün için büyük bir başarı sayıldığı ve Türklere çoktandır ekonomik konularda susamış oldukları özgüven kazandıran büyük bir aşama olduğu için; 1 Temmuz 1929 tarihinden bu güne, 1 Temmuz günü Kabotaj Bayramı olarak kutlana geldi.

Şimdi soralım:

Hala ülkemizin üç tarafı denizlerle çevrili... Geçmiş dönemde yaşanan denizcilik coşku ve heyecanının bugün neresinde bulunuyoruz?

Yoksa yeni bir heyecana mı gereksinimimiz var? ■

SHELL MADENİ YAĞLAR BÖLGE DİSTRİBÜTÖRÜ ÇINARLI SHELL AKARYAKIT İSTASYONU

“EĞİAD Üyelerine
Özel İndirim Uygulanacaktır”

İnteryağ

Petrol Ürünleri San. Tic. Ltd. Şti.

İnteryağ Petrol Ürünleri San. Tic. Ltd. Şti.

Merkez : 1. San. Sit. 2826 Sk. No.7-7/A 35110 İZMİR Tel: 0.232. 449 83 85 Pbx Fax: 0.232. 449 87 32
İstasyon : 1561 Sokak No:36 Çınarlı - İZMİR Tel: 0.232. 461 15 35 Fax: 0.232. 461 15 45

www.interyag.com.tr

interyag@interyag.com.tr

2000'LERİN TARIM POLİTİKALARI VE BİRLİKLERİN KRİZİ

PROF. DR. OĞUZ OYAN
CHP İzmir Milletvekili
Tariş Eski Genel Müdürü

Türkiye’de, 9 Aralık 1999’da IMF’ye verilen kapsamlı Niyet Mektubuyla 1 Ocak 2000’den itibaren bir stand-by düzenlemesi başlatılmıştır. Böylece dış açık sorunu olmadığı halde IMF ile bu türden bir anlaşma yapılmasının ilk örneği de verilmiştir. Ama dış açık sorununun ‘yaratılması’ da gecikmemiştir. Döviz çıpasına dayalı “kademeli sabit kur” modelinden büyük bir cari açık sorunu ve devalüasyonu içeren bir mali krizle çıkılacağı, dünya pratiğinden bilinmekteydi ve bu, IMF açısından da bir sır değildi (IMF birinci başkan yardımcısının, bu yöndeki makalesi, Ocak 2001’de yayımlandığında Türkiye’de, Kasım 2000 krizi oluşmuş, Şubat 2001 krizi ise kuluçka halindeydi!).

IMF’ye verilen ilk Niyet Mektubunu, alışılmadık bir biçimde 10 Mart 2000’de Dünya Bankası’na verilen Niyet Mektubu izlemiştir. Dün-

ya Bankası, ‘yapısal dönüşüm’ programından sorumlu olurken en fazla da tarımda, büyük bir altüst oluşun mimarlığına soyunmuştur. Daha sonra IMF’ye verilen birçok Niyet Mektubunda ve kriz sonrasında iman tazelemek için düzenlenen 3 Mayıs 2001 tarihli Mektupta, tarımdaki dönüşüm, hep birinci sıradaki yerini korumuştur. Öngörülen ‘Tarım Reformu Uygulama Projesi’nin, (TRUP veya İngilizcesiyle ARIP) tamamen DB gözetimine bırakılması, bu dönemin ilgi çekici bir özelliğidir.

Niyet mektuplarında, tarıma ilişkin yeniden yapılandırmanın özüne bakılırsa önerilen model, mevcut tüm dolaylı destekleme araçlarının kademeli olarak tasfiye edilerek 2002 sonuna kadar tek bir destekleme aracının, ‘Doğrudan Gelir Desteği’ (DGD)’nin yürürlüğe sokulması anlayışına dayalıdır. 10 Mart 2000’de, DB’na verilen niyet mektubunda

açıkça ifade edildiği gibi, “Orta vadeli hedef, hükümetin sübvans ettiği girdi, kredi ve temel mahsullerdeki fiyat desteklerine dayanan mevcut sistemin, zaman içerisinde küçük çiftçileri giderek daha fazla hedefleyecek doğrudan gelir desteği programı ile değiştirilmesidir” (Hazine, 2000/II: 52).

Bir diğer hedef, “Tarım Satış Kooperatif Birlikleri’nin, (TSKB’lerin) bağımsız kurumlar haline dönüştürülmesi”, “TSKB’lere tam özerklik sağlayacak yasanın çıkarılması” (...) ve “bu yasayla TSKB’lerin işletilmesinde bütün öncelik haklarının ve hükümetin rolünün ortadan kaldırılması”dır. Nitekim TSKB’leri, mali desteklerin dışına itecek olan yasal düzenleme, DB uzmanlarının hazırladığı yasa taslağı üzerinden geliştirilecek ve henüz programın altıncı ayında, 16 Haziran 2000’de, 4572 sayılı yasayla yürürlüğe sokulacaktır.

Doğrudan Gelir Desteği Dönemi

Önerilen DGD modelinin, Türkiye’de yıllarca denenmiş ve giderek olgunlaşmış destekleme kurumlarının ve politika araçlarının yerini alması isteniyordu. Karmaşık bir düzeneğin yerine önerilen bu tek parça politika aracı, başlangıçta her türlü üretim ve verimlilik referanslarından yalıtılmış son derece basit bir modeldi. Türkiye tarımı dönüştürülürken ayrıca bir deneme laboratuvarı olarak da işlev görmesi isteniyordu. Dünyada bu tür cüretkâr bir politika kopuşunu uygulamış ülke örneği bulunmuyordu. Bir başka açıdan da DGD modeliyle, tarımsal desteklerde köklü olduğu kadar hızlı bir gerilemenin yaratacağı toplumsal tepkileri yatıştıracak bir **geçiş dönemi** sosyal politika aracının devreye sokulması amaçlanıyordu.

DGD Programı 2001’de başlatılıp 2007 yılı sonu itibariyle tamamlanmıştır. (Ödemeler en az bir yıl gecikmeli olduğundan son ödemeler 2008 yılında yapılmıştır). Niyet Mektuplarında ortaya konulan gerekçelerden biri, 2000 öncesinin fiyat, girdi ve kredi desteklerinin daha çok zengin çiftçilere yaradığı ve tarım içindeki eşitsizlerin büyümesine katkıda bulunduğuydu. Yedi yıllık DGD uygulamasının gösterdiği ise bu dönemde, tarım ile tarım dışı sektörler arasındaki mesafenin tarım aleyhine açıldığı ama özellikle de tarım içindeki eşitsizliklerin büyümüş olduğuydu. DGD sistemi, mülkiyet esaslı ve dönüme göre sabit oranlı uygulandığından, iddianın aksine, en yoksul köylülere daha az ulaşmış veya daha az yarar sağlamıştır. DB raporu (2004: xi) bile, DGD’nin eşitsizlikleri arttıran niteliğini belirlemek durumunda kalmıştır.

DGD uygulamasının destekleme sistemi içinde ağırlığının arttığı ilk yıllardan sonra hızla bir reel aşınma sürecine sokulduğu görülmektedir. Bunun nedeni, esas olarak bu modelin başarısızlığının yaşayarak görülmesidir. DGD’nin destekleme sistemi içindeki payının azaltılması, diğer desteklerin artırılması yoluyla değil; çiftçiye dönük DGD ödemelerinin eritilmesiyle sağlanmıştır. Üretici gözünde destekler çeşitlendirilerek bir **illüzyon** yaratılmış, ancak DGD ödemeleri toplamda azaltılmış, bu arada toplam tarım desteklerinin bütçe ve milli gelir payı düşük düzeylerde sabit tutulmuştur.

Sonuçta, 2000 öncesinin destekleme sistemini ‘adaletsiz’ olduğu gerekçesiyle ortadan kaldıranlar, uygulamaya koydukları destekleme sistemini de **aynı gerekçeyle** aşındırma-ya ve giderek sistemden çıkarma-

nın gerekçelerini üretmeye çalışmışlardır. Uğruna tüm dolaylı desteklerin ve destekleme araçlarının tasfiye edildiği -veya edilmeye çalışıldığı- DGD, işlevini tamamladıktan sonra sessizce sistem dışına atılmıştır. Yedi yıllık uygulama döneminin toplamı olarak üreticiye 13,1 milyar TL'lik DGD ödemesi yapılmıştır. **Yedi yılın toplamı** olan bu tutar, tek bir yılın, 2008 yılının GSMH'sinin yüzde 1,4'ü oranındadır; oysa 2006 yılının Tarım Kanunu'na göre tarıma desteklerin **yıllık düzeyi**, GSMH'nin yüzde 1'inden az olmamalıdır!

Uygulamanın Genel Sonuçları

2000–2008 arasında uygulanan TRUP Projesi, bazı bakımlardan 2007 sonunda, bazı bakımlardan IMF programının sona erdiği Mayıs 2008'de ama her bakımdan, 31 Aralık 2008 tarihi itibarıyla sona ermiş durumdadır. Ancak bu programın yerine tutarlı bir model koyamayan siyasal yönetim, söz konusu politikaların bozulmuş izleklerinde yürümekten başka bir çözüm üretmemiş, 2006 yılında çıkardığı Tarım Kanunu'nu bile uygulamaktan aciz kalmıştır.

2000 yılından itibaren uygulanan programın bazı sonuçlarının muhasebesini yaparsak, nereden bakıldığına bağlı olarak, TRUP'un “başarı” veya “başarısızlık” hanesine şunlar yazılabilir:

- ▶ Tarımsal KİT'ler başta olmak üzere özelleştirme/ tasfiye/ küçültme/ işlevsizleştirme mekanizmaları önemli ölçüde sonuca ulaştırılmıştır; (TÜGSAŞ, İGSAŞ, TEKEL, TİGEM, TZDK, TMO, Şeker Fabrikaları gibi)
- ▶ Tarıma yönelik destekler 2003-2008 döneminin yıllık ortalaması olarak GSMH'nin yüzde 0,6'sına getirilmiştir;
- ▶ Tarımsal örgütlenme özellikle de

TSKB'ler zayıflatılmıştır;

- ▶ Üreticiler önce DGD'ye bağımlı duruma getirilmiş yani 'üreten çiftçi'den 'muhtaç çiftçi' konumuna geçirilmiş, ardından da yüzüstü bırakılarak yeni bir 'yoksul çiftçi' kategorisi oluşturulmuştur;

- ▶ 2000-2009 arasındaki 10 yılın birikimli tarım dış ticareti bilançosunun net bakiyesi negatiftir;

- ▶ Özellikle girdi üretimi/ girdi fiyatları ile tarımsal ürün fiyatlarının oluşumu tamamen piyasaya bırakıldığı için dönem boyunca iç ticaret hadleri tarım aleyhine gelişmiştir (Boratav, 2009:11);

- ▶ Tarım kredilerinin nominal faiz hadleri düşmekle birlikte düşüş, enflasyondan daha yavaş olmuş ve tarımın reel faiz oranları, negatiften pozitifte dönmüştür; böylece tarımsal kredilerin toplam kredi hacmindeki payı, 1999-2000'deki ortalama yüzde 9,5 düzeyinden 2002-2008 arasında ortalama yüzde 4'e kadar gerilemiştir (Günaydın, 2009:187-189). Gerçi bu payın 2005'te yüzde 3,5'e kadar gerileyip 2008'de yüzde 4,6'ya çıkması, hacmen iki katı aşkın bir kredi genişlemesi anlamına da gelmiştir; bunun ardında hem yeni bir kredi genişlemesi konjonktürü hem de geri dönmeyen kredilerin yeni faiz yükleriyle canlı tutulmaya çalışılması vardır. Tarımsal krediler salt Ziraat Bankası üzerinden de-

ğil (bu Banka'nın tarımsal kredilerde 2004'te yüzde 98 olan payı, 2007'de yüzde 47'ye gerilemiştir); birçok özel bankanın ödeme vadelerini, hasat dönemine denk getiren tarımsal kredilerle sisteme girerek üreticileri çekebilmeleriyle de büyümüştür. Bu banka çeşitlenmesi, bir banka borcunu başka banka borcuyla kapatan üretici açısından da geçici bir sığınak oluşturmuştur; ancak çiftçilerin önemli bir kesimi 10 yıllık TRUP dönemi sonunda icralık durumdadır ve bu nedenle üretimi terk etme aşamasındadır;

- ▶ Tarımsal istihdamda hızlı bir çözüme yaşanmış; Ağustos 2000'de 8,9 milyondan Ağustos 2008'de 6,3 milyona gerilemiş yani 2,6 milyon işgücü açığa çıkmıştır;

Kısacası 2000'lerdeki 'yapısal dönüşüm', öngörüldüğü ve istendiği gibi tarımsal katma değer GSYH içindeki payını hızla geriletmiştir. TÜİK'e göre 1998 fiyatlarıyla 2002'de yüzde 12,2 olan bu pay, 2007'de yüzde 8,9'a, 2008'de yüzde 9,2'ye gerilemiştir. (Maliye Bk., 2009:17-20) Dolayısıyla 2000'lerde uygulanan Tarım Reformu Uygulama Projesi, tarım açısından son derece olumsuz etkileri ve geriye kalan tortularıyla anılacaktır.

IMF/DB ikizlerinin kendi adlarına herhalde en önemli başarıları, tüm desteklerin bütçede yer almasını ve bunların MG'in binde altısı civarında bir payı, pek aşmamasını sağlamalarıdır. **Bu, en fazla değer verilen, en kritik çıpadır** ve faiz dışı fazla ve bütçe kontrolleri üzerinden sıkı denetime alınmıştır. Öyle ki IMF programı sonlandıktan sonra dahi bu yönde müdahalelerden geri durulmamıştır. **Bu çıpanın sınırları içinde kaldığımız sürece tarımsal politikalarla istediğiniz gibi oynamanız, gerekirse DGD'den çıkmanıza, üretime dayalı destekler bile vermenize, bu bağlamda 'havza modelleri' oluşturmanıza göz yumulabilecektir.**

Nitekim 1998-2008 arasında, 10 yıllık IMF güdümünden sonra Türkiye'nin kendi yolunu çizebilecek politika esnekliğini tümüyle yitirdiği görülmektedir. Mayıs 2008'de, IMF programı sözde sona ermiş olmasına karşın, 2009 bütçesi görüşmelerinin son günlerinde IMF'nin görünmez eliyle kamu yatırımlarının ve tarımsal destek ödeneklerinin yüzde 10 düşürülebilmesi, görüntüyle gerçekliğin çakışmadığının yeni bir kanıtını oluşturmuştur. (Aslında 2008'e göre 2009 tarım destekleme bütçesi tam olarak **yüzde 21** oranında azalmıştır). Kriz yılı olan 2009'da tarımsal desteklerin daha da düşürülerek GSMH'nin binde 5'ine geriletilmesi, Türkiye'nin ne ölçüde bağımlı kılındığının da bir başka göstergesi olmuştur.

2010 yılı tarımsal destekleme ön-görüsünün dahi 2007-2008 yıllarının ortalama düzeyini aşamaması, hatta 2010 bütçesine ilk kez konulan ve üç yıllık geçici bir ödeme olan fındık alan desteği hariç tutulursa, geriye 5 milyar TL düzeyinde bir destek tutarı kalacaktır ki 2007-2008 düzeylerinin ve 2009 için teklif edilen ama uygulanamayan ödeneğin dahi hayli altın-da kaldığı görülecektir.

Tarımda Tasfiyenin Diğer Adı: Birlikler

Şimdiye kadar 16 TSKB'den ikisi (Kayısı Birlik ve Taskobirlik) fiilen kapanmış, bazıları neredeyse tarımsal faaliyetlerini durdurma noktasına gelmiş (ÇUKOBİRLİK, Antbirlik gibi), diğerlerinin bir bölümü (Tariş Pamuk Birliği gibi) ürün alım dönemlerinde kaynak sağlayabilmek için –bankaların kredi hatları kapandığı veya aşırı risk primleri talep edildiği için– varlık satışına yönelmeye başlamıştır.

Bankalara borç geri ödemeleri çerçevesinde, atıl taşınmazları yanında sınaî üretim tesislerinin bile bir bölümünü satan veya bunlarda üretimi durduran Birlik yöneticilerinin, “biz, asıl işimiz olan tarıma ve tarımsal ticarete dönüyoruz, sanayiden çekiliyoruz” türünden avunmalarla (veya ortaklarını avutmalarla) nereye kadar gidebilecekleri, kaç yılı daha kurtarabilecekleri, sınaî katma değere uzanmadan salt tarımsal katma değerle bir yaşama şanslarının olmadığını tekrar tekrar öğrenmeleri için daha ne kadar zaman ve varlık kaybedileceğini bilmek, kuşkusuz

bilinçli kooperatif ortaklarının hakkıdır. Peki, bu duruma nasıl gelindi ve çözüm nerede?

Birincisi, Dünya Bankası'na tahhüt edildiği gibi, 16 Haziran 2000 tarihinde 4572 sayılı TSKB Yasası çıkarılarak, “**Kooperatif ve Birliklere (...) devlet veya diğer kamu tüzel kişilerinden herhangi bir mali destek sağlanamaz**” hükmü getirildi ve böylece TSKB'ler için **idam fermanı** da yazılmış oldu. Aynı yasayla Birliklerin tepesinde kurulan Yeniden Yapılandırma Kurulu (YYK), bu **tasfiye sürecine nezaret etme birimi** olarak ortaya çıkarıldı. Yedi kişilik kurulun sadece bir üyesi Birlikler temsilcisiydi. Bir özen-dirme ve havuç politikası olarak Birliklerin (Fiskobirlik gibi bazı birlikler hariç), 2000 öncesinin borçları silindi ve böylece YYK kararlarına uymaları sağlandı.

İkincisi, yeterli ve uygun koşullu kredi desteği sağlayamayan Birlikler, 2000-2010 döneminde yeniden ağır bir borç yükü biriktirdiler. 2000 sonrasında, 250 milyon TL'lik Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu (DFİF) kredisiyle Birliklere sağlanan kaynaklar (her yıl yapılan geri ödemelere rağmen) Şubat 2010 itibarıyla 920 milyon TL'lik bir DFİF borcuna dönüştü. Buna, Birliklerin kamu ve özel bankalara olan borçları dahil değildi.

Üçüncüsü, TSKB yönetimlerinin **birçoğu**, işleyen sürecin niteliğini zamanında kavrayamadılar; 4572 sayılı yasanın kendilerine tanıdığı özerkliğin aslında bir tasfiye programının havucunu oluşturduğunu görmediler; bunu ortaklarına zamanında anlatıp tepkilerini örgütleyemediler; zaman kazanmaya ve günü kurtarmaya çalıştılar.

Birlik yönetimlerinin daha önemli stratejik hatası, ürün alımında Birliğin yeterince kaynak sağlayamadığı dönemlerde yöneticilerin, günü

kurtarmak için ipotekli banka kredilerine başvurmaları oldu. Oysa asıl yapılması gereken, DFİF kaynağı sağlanamayan yıllarda ürün alımını yapmayarak üretici ile tarımdaki tasfiyenin asıl sorumluları olan siyasi iktidarı karşı karşıya getirmektir. Böylece hem üretici ortaklar gerçek sorumluları daha iyi görebilir hem de şimdi ipotekli taşınmazlarını değerinin altında pazarlayarak borç ödemek noktasında olmazlardı. Kuşkusuz bunun için Birlik içi iktidar kavga- ları yerine tam bir dayanışma gerekiyordu ki bu, hiçbir zaman sağlanamadı.

Gene de süreci kötü yönetmekten kaynaklanan bütün bu hataların, Birliklerin bugünkü duruma düşmelerindeki payı yüzde 20'yi aşmaz. Asıl sorumluluk, bir ulusal tarım politikası olmayan ve bu nedenle de TSKB'leri gözden çıkarabilen teslimiyetçi yönetim anlayışlarındadır.

TARİŞ ve Birlikler İçin Çıkış Yolu

Tarım Satış Kooperatifleri Birlikleri, tarımda var olan en önemli örgütlenmiş kesimi temsil etmektedir. Dolayısıyla Birliklerin elindeki en önemli güç, 14 Birliğin 700 bini aşkın ortağının haklı taleplerinin -siyasi görüş farkı tanımadan- harekete geçirilebilmesinden başkası de-

ğildir. Ancak bu durumda seslerini Ankara'ya hatta Washington'a duyurabileceklerdir. O zaman siyasi **iktidarın şimdi yapmaya çalıştığı gibi tüm sorumluluğu, Birlik yönetimlerine atarak sorumluluktan kurtulma çabası sonuçsuz olacak ve çözüm üretmek zorunda kalacaktır.**

Peki, hangi ortak talepler?

Birincisi, 4572 sayılı yasanın yerine geçecek yeni bir düzenlemenin yapılmasıdır. Yeni düzenleme, 4572'dekinin tam tersine, TSKB'lere finansman desteği sağlamayı bir devlet görevi olarak benimsenmeli ve yasal zorunluluğa bağlamalıdır. Dolayısıyla Hükümetçe yıllardır hazırlığı yapıldığı halde Meclise sunulamayan ama gerçekte tasfiye sürecini devam ettirmekten başka bir önerisi de olmayan taslağın yaklaşımı, tümenden değiştirilmelidir. (Bu konuları düzenleyen bir yasa teklimiz, üç yıldır TBMM'de görüşme sırasını beklemektedir).

İkincisi, Birliklerin birikmiş DFİF borçlarının hemen tahkime tabi tutulmasıdır. (250 milyon TL olarak başlatılan bu krediler eğer faizsiz verilmiş ve döndürülmüş olsaydı, Birliklerin bugün geri dönmemiş 920 milyon TL DFİF borcu olmayacaktı).

Üçüncüsü, Birliklerin banka borç-

larının bir kerelik Hazine hibesiyle (bir doğrudan gelir desteği mantığıyla) temizlenmesidir.

İkinci ve üçüncü sıradaki desteklerin finansmanını sağlamak için 2006 tarihli Tarım Kanunu'nda yazılı hükmün, yani bütçeye konulan tarımsal destek ödeneklerinin, milli gelirin yüzde 1'inden az olamayacağı hükmünü harekete geçirmek fazlasıyla yeterli olacaktır. Tarıma yüzde 1 destek sağlanıyor olsaydı, 2010'da bugünkü 5,7 milyar TL yerine 10 milyar TL'lik bir destek düzeyine ulaşırdı. Bu, yaklaşık **4,3 milyar TL'lik ek finansmanın** sadece üçte biri bile Birliklerin birikmiş mali sorunlarını hemen çözmeye yeterli olacaktır.

Dördüncüsü, bundan böyle Birliklere fiyat enflasyonunun en fazla yarısı düzeyindeki faizlerle DFİF kaynaklı kredi kullanılmalıdır. (Bu kredi kolaylığının istismar edilmesi riskine karşı, geçmiş deneyimlerden edinilmiş denetim düzenekleri getirilebilir). Yılın iki ayında yoğun ürün alımı yapan, sonra bu ürünleri aynen veya ilk dönüştürmelerini (çırcırlama, zeytin sıkma, üzüm temizleme gibi) yaparak 10 ay boyunca borsada satan bir Birliğin stok maliyetlerini başka türlü karşılayamazsınız. Eğer Kooperatif birlikleri olacaksa -ki mutlaka olmalıdır- onlara bir kamu finansmanı desteği şarttır.

Beşincisi, arz açığı olan ürünlerde (yağlı tohumlar ve bitkiler...) **fark ödemesi sistemi** devreye sokulurken, arz fazlası olan ürünlerde (fındık, çekirdeksiz kuru üzüm gibi) ise -alternatif ürün geliştirme etkin bir biçimde desteklenirken-, devlet adına destekleme alımı yapılmasıdır. (Fark ödemesi için bugünkü iktidarın, 2006 tarihli kendi Tarım Yasası'nın ilgili hükmünü uygulamaya sokması yeterlidir).

Altıncı olarak, ülkenin tarım ve dış ticaret politikalarının ülke çıkar-

ları ekseninde yeniden tanımlanmasıdır. Gümrük Birliği'nin makul bir sürede tam üyeliğe götürmediği görüldüğüne göre Türkiye'ye, üçüncü ülkeler karşısında avantajdan ziyade yükümlülük getiren Gümrük Birliği düzenlemesi mutlaka değiştirilmeli ve hiç olmazsa Türkiye'nin üçüncü ülkelerle ayrı ayrı ikili anlaşma yapması şartına bağlanmalıdır. Unutulmamalıdır ki düşük fiyatlı veya dampingli/düşük gümrüklü Çin-Hindistan-Pakistan-Bangladeş ipliği ithalatı nedeniyle, Türkiye'deki 350 iplik fabrikasının yarısından fazlası kapalıdır, geri kalanın da bir bölümü düşük kapasiteyle çalışmaktadır.

Sonuç olarak iktidar, uyguladığı politikaların da bir sonucu olan krizin sonuçlarıyla daha iyi mücadele edebilmek, tarımda yol açtığı sorunlara çözüm getirebilmek, kendi tarım yasasını tüm hükümleriyle uygulamak ve 4572 sayılı yasa doğru yönde değiştirmek üzere tarımın tüm örgütlü kesimleriyle derhal diyaloga girmeli ve tarım politikalarını yeniden şekillendirmelidir.

Kaynakça

BKK (15 Temmuz 2009), "Fin-

dık Üreticilerine Alan Bazlı Gelir Desteği ve Alternatif Ürüne Geçen Üreticilere Telif Edici Ödeme Yapılmasına Dair Karar", Resmi Gazete, 15.7.2009.

Boratav, Korkut (2009), "Tarımsal Fiyatlar, İstihdam ve Köylülüğün Kaderi", **Mülkiye**, Bahar sayısı, Cilt XXXIII, ss. 9-23, Ankara.

Dünya Bankası, 9 Mart 2004, **TURKEY: A Review of the Impact of the Reform of Agriculture Sector Subsidization**. (Katkıda bulunanlar: Mark Lundell, Julian Lampietti, Rashid Pertev, Lorenz Pohlmeier (DB'nın Türkiye TRUP/ARIP proje sorumlusu), Halis Akder, Ebru Ocak, Shreyni Jha).

Günaydın, Gökhan (2009), "Türkiye Tarım Politikalarında 'Yapısal Uyum':2000'li Yıllar", **Mülkiye**, Bahar sayısı, Cilt XXXIII, ss. 175-221, Ankara.

Hazine Müsteşarlığı (2000/I), **Enflasyonla Mücadele Programı Politika Metinleri**, (Cilt I: Niyet Mektubu, Para Politikası, Ekonomik Kararlara İlişkin Mevzuat),

Ocak, Ankara.

Hazine Müsteşarlığı (2000/II), **Enflasyonla Mücadele Programı Politika Metinleri**, (Cilt II: Niyet Mektupları ve Ekonomik Kararlara İlişkin Mevzuat), Temmuz, Ankara.

Maliye Bakanlığı (2009), **Yıllık Ekonomik Rapor**, Ankara

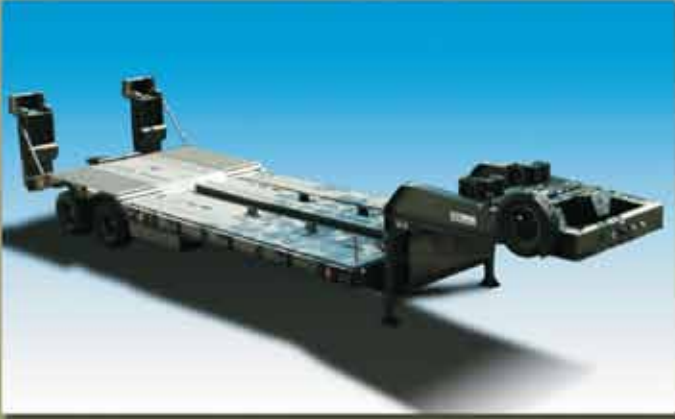
Oyan, Oğuz (2004), "Tarımsal Politikalardan Politikasız Bir Tarıma Doğru", Neşecan Balkan, Sunur Savran (hazırlayanlar), **Neoliberalizmin Tahribatı 2, 2000'li Yıllarda Türkiye** içinde, ss. 44-67, Metis Yayınları, İstanbul.

Oyan, Oğuz (2009), "IMF ve Dünya Bankası'nın Tarım Reformu Uygulama Projesi'nin Bilançosu", **Mülkiye**, Cilt XXXIII, sayı 262, Bahar 2009, ss.237-253, Ankara.

Oyan, Oğuz (2010) "Tarımda IMF-DB Gözetiminde 2000'li Yıllar", Prof. İzzettin Önder için 2010'da yayınlanacak Armağan'da yer alacak.■

ARAÇ ÜSTÜ EKİPMAN ve BETON EKİPMANLARI ALANINDA LİDER KURULUŞ

MERT gurubuna bağlı bir kuruluřtur.

Ankara Asfaltı 20. km. Kemalpaşa - İzmir - TÜRKİYE
Tel: (0232) 877 01 82 (pbx) Fax: (0232) 877 01 91

www.efe.com.tr efe@efe.com.tr

Türkiye’de acente enflasyonu var

Arkas Turizm Koordinatörü Nurdoğan Evliya, Arkas Travel çalışmaları hakkında bilgi vererek ülkemizdeki seyahat acente çalışmalarına dair görüşlerini ve de 2010 yılı turizm değerlendirmelerini bildirdi.

“Yoğunlukla iş dünyasına yönelik çalışıyoruz”

Sayın Evliya, öncelikle Arkas Turizm ve Seyahat Acentesi olarak verdiğiniz hizmetler hakkında bilgi alabilir miyiz?

Arkas Turizm Seyahat, özellikle işadamlarının ihtiyacı olan, kişiye özel hizmet çerçevesinde kaliteli uçuş ve konaklama servislerini yurtiçi ve yurtdışı ayırt etmeksizin sunan bir A-Grubu turizm acentesidir. Ağırlıklı olarak şirketlerle çalışmayı bir prensip haline getiren Arkas Travel, müşterilerinin A’dan Z’ye tüm gereksinmelerini karşılamak için ça-

lıyor. Faaliyette olduğu ilk yıllar uçak bileti satışlarıyla adını duyuran şirketimiz artık çok farklı ihtiyaçlara da cevap verir hale geldi. Bugün, her türlü yurtiçi ve yurtdışı seyahat programından, kurumsal motivasyon gezi ve toplantılarına, lansman organizasyonlarından, eğitim ve toplantı organizasyonlarına kadar birçok alanda hizmet sunuyoruz. Bunların yanı sıra ‘VIP hizmetler’ olarak adlandırabileceğimiz tekne, yat, özel uçak ve helikopter kiralama hizmetleri, şirketin diğer iş kolları arasında yer alıyor. Son yıllarda gelişen kruvaziyer programlarına paralel olarak kardeş şirketimiz MSC Kruvaziyer’in kabin satışlarının portföyümüze eklenmesiyle, faaliyet alanımız biraz daha genişledi. Çok kısa bir zamanda MSC Kruvaziyer’e, kabin satışı açısından 4. acente konumuna geldik. Yeri geldiğinde diğer kruvaziyer gemileri için de satışlar yapıyoruz.

Faaliyetleriniz içinde yoğunluk hangi alandadır?

Bilet satışı, ilk kurulduğumuzdan bu yana ağırlıklı işlerimizden biri. Verdiğimiz etkinlik ve toplantı hizmetlerine bağlı olarak bilet satışının dışında otel rezervasyonları ağırlık kazanıyor. Kruvaziyer turizminin son birkaç yılda gösterdiği gelişmeye paralel olarak kruvaziyer satışlarımız, yoğunlaştığımız bir diğer alandır.

Şirketlere ve işadamlarına yönelik özel çalışma ve hassasiyetleriniz hakkında detay alabilir miyiz?

Arkas Travel olarak genellikle kurumsal şirketler ve işadamlarına hizmet veriyoruz. Münferit talepler, işimizin çok az bir bölümünü oluşturuyor. Merkezi İzmir’de olan şirketimizin, İstanbul ve Bursa’da şubeleri var. 50’ye yakın deneyimli çalışanımızla hizmet sunuyoruz. Çalışma sistemimizde her bir müşterimize, dedike olan personellerimiz var. Böylelikle onlardan biriymiş gibi

düşünen ve hareket eden aynı zamanda işinin uzmanı ekibimiz, şirketlere özel hizmet sağlıyor.

Mevsimler bazında sektörünüzü değerlendirebilir misiniz? Özel günler ile dönemsel kampanya uygulamalarının sektörünüze etkileri konusunda, neler söylersiniz?

Kurumsal şirketler ve iş adamlarına yönelik hizmetler sunduğumuz için düşük sezonlarımız, iş dünyasının gündemine paralel olarak seyrediyor. Temmuz, Ağustos ve yılbaşı dönemlerinin daha düşük tempo da geçtiğini gözlemliyoruz.

Biletleme ve servis ücretlerinde haksız rekabet uygulamaları mevcut

Bilet komisyonlarınızda sıkıntılarınız oluyor mu?

Servis ücreti belirli olduğu ve de düşük tutulduğu için acentelerin gelirlerinde önemli oranda bir azalma oldu. 2009 yılının Nisan ayından bu yana servis ücretlerinin yüzdesel olarak belirlenmeyip sabit bir ücret uygulanması, gelirlerimizi olumsuz etkiledi. Diğer taraftan hava yolları şirketlerinin internet satışlarında servis ücretlerini almadan satış yapmaları, sektörde haksız rekabet yaratıyor.

Sektörünüzün çözüm bekleyen konuları hakkında neler söylersiniz?

Biletleme konusunda iki tane ana çözüm bekleyen konu var: Birincisi, bankaların kredi kartları vasıtasıyla uçak bilet dağıtmasına sınırlama getirilmesi. Burada, 'mil puan' kartlarını değil; kredi kartlarını kastediyorum. Bu konuda bankaların haksız rekabet yaptığını düşünüyorum. İkinci konu ise az önce bahsettiğim servis ücretlerinin düzenlenmesi.

Küresel krizin sektörünüze

yansımaları nasıl oldu?

Küresel ekonomik krizin sektöre yansımaları negatif yönde olmuştu. Kriz dönemlerinde öncelikle kesintiye uğrayan giderler; seyahat ve tatiller olurken, iş toplantılarının da bir bölümünde azalma oldu. Ancak 2010 yılı, geçtiğimiz yıla göre iyiye gidiyor, iş temposunda ve gelirlerde artış gözleniyor.

Parlayan yıldız kruvaziyer turizm İzmir'de daha çok gelişir

Turizm ve Seyahat Acenteleri sektörünün şu an içinde bulunduğu genel durum ile sektörünüze yönelik gelecek öngörüleriniz nelerdir?

Günümüzde Türkiye'de, bir acente enflasyonu var. Gelecekte

acente sayısının azalacağını, profesyonelleşmiş ve kurumsal anlamda hizmet verebilecek acentelerin ayakta kalacağını düşünüyoruz. Ayrıca son yıllarda turizmin parlayan yıldızı olarak gösterilen kruvaziyer turizminin özellikle İzmir'de daha çok gelişeceğini öngörüyoruz.

Ekonomik kriz etkisiyle ülkeye gelen turist yoğunluğu hakkındaki gözlemlerinizi nedir?

Arkas Travel olarak turistlere yönelik tek bağlantımız, kruvaziyer turları dolayısıyla bu sorunuza, kruvaziyer turizmi ile ilgili gözlemlerimi verebilirim. Kruvaziyer turizmi özellikle ülkemizde son yılların yükselen trendi. Kruvaziyer gemileri ile gerek yurtdışından ülkemize gelen turistlerin sayısı gerekse Türk yolcuların kruvaziyer turlarına ilgisi, gün geçtikçe artıyor.■

İzmir'in marka değeri doğru konumlandırılmalı

İzmir'in seçkin otellerinden Ege Palas'ın sahipleri olan Zorlu Ailesi, otelcilik alanında kazandığı yılların turizm tecrübesini, güçlü bir ekiple birleştirerek, 'Jestur Business Travel & Congress' adı altında butik bir seyahat acentesi kurup, turizmin farklı bir alanında daha çalışmalarına başladı. Jestur Turizm Seyahat Acentesi şirket sahibi Sayın Sevda Zorlu ile butik acente olma özellikleri kapsamındaki çalışmalarını ve de turizmin farklı alanlarındaki deneyimli tecrübelerinden yola çıkarak, kentimizin uluslararası turizm tanıtımı ile turizm faaliyetleri kapsamındaki beklenti ve önerilerini konuştuk. Uluslararası platformda şehrin isminin bilinirliğinin artırılması ile şehir marka değerinin doğru konumlandırılıp, buna yönelik bir tanıtım planının oluşturulmasının çok önemli olduğuna dikkat çeken Sayın Zorlu, "Aynı zamanda şehrin içindeki destinasyonların da markalaşmalarının gerçekleşmesi gerekiyor" diyerek, dergimize önemli açıklamalarda bulundu.

Kişi, kurum ve temaya göre zengin tur seçenekleri

Jestur'un butik seyahat acentesi yapısı ve hizmetlerinden bahsederseniz?

Jestur, Ege Palas'ta kazandığı yılların turizm tecrübesini, güçlü bir ekiple butik seyahat acentesi kurarak turizmin farklı alanına da taşıdı. 2006'dan beri hizmet veren firmamız, tecrübesini ve İzmir'de gelişen kongre turizmini de dikkate alarak kurumsal ve bireysel seyahat ve kongre – etkinlik yönetimi alanlarında da uzmanlaştı.

Jestur, ulusal ve uluslararası kongre, seminer, workshop ve fuar gibi etkinliklerde stratejik planla-

ma, lojistik destek ve uygulama olmak üzere entegre etkinlik yönetimi hizmeti ile yurtiçi ve yurtdışı otel ve uçak bileti rezervasyonu, tur organizasyonları, araç kiralama ve vize takip işlemlerini de kapsayan komple seyahat danışmanlığı hizmeti vermektedir. Jestur, butik acente olma özelliğinden dolayı müşteri odaklı bir yapıya sahiptir. Bu noktada hedefimiz, müşterilerimizin stratejik ortaklığı olmak, onlar adına düşünerek zaman kazandırmak ve artı değer katmaktır.

Jestur'un düzenlediği turlar ile ilgili bilgi verir misiniz?

Jestur, dünyanın uzak köşelerine, tarihsel anlatımlarla dolu ve zengin tur programlarıyla yurtiçi ve yurtdışı kara turları ile iş seyahatlerinde fark-

lı konseptler arayan kurumlara ve kişilere tematik butik turlar düzenlemektedir. Gemi turlarında da Royal Caribbean, Carnival, Princess Cruises, Costa, MSC gibi seçkin cruise şirketleriyle çalışmaktayız.

En çok tur düzenlediğiniz bölgeler, nereleri?

Jestur, butik bir acente olarak çalıştığından tamamen müşteri isteklerine uygun olarak turlarına yön vermektedir. Her gezi için seyahatin amacına göre seçimlerini yapar ve detayları hiçbir zaman şansa bırakmaz. Gidilecek yerlerin araştırmasını önceden yaparak şehir veya ülke konusundaki tüm bilgileri müşterilerine aktarır. Ağırlıklı olarak işadamlarımızın talepleri doğrultusunda Ortadoğu Ülkelerine ve Yunanistan'a

iş gezileri düzenlemekteyiz. Münferit bazda da fuarların yapıldığı Avrupa ve Uzak Doğu ülkelerine birçok müşterimizin seyahatlerini gerçekleştirmekteyiz.

Fiyat, bilgi ve rahatlık için seyahat acenteleri var

Kitle gezilerinde seyahat acenteleriyle çalışmanın faydaları nelerdir?

Kitle gezilerinde seyahat acenteleriyle çalışmanın faydaları fiyat, bilgi ve rahatlıktır. Uçak, şehir içi ulaşım, otel, yemekler gibi birçok hizmeti büyük grup olarak sağladığımız için en uygun fiyatları yakalama imkânımız olur. Kafilenin başında, acenteden bir yetkili olduğundan do-

layı problemleri tek kişiye iletirsiniz; o insan, sizin için çalışır. Bilmediğiniz bir şehirde iyi, kaliteli mekânları görme şansını yakalarsınız. Eğer tek başınıza keşif yapmayı seviyorsanız, birçok turda kendinize ayıracağınız zamana da sahip olabilirsiniz. Jestur olarak turistik gezilerin dışında çok fazla okul gezisi ve iş gezisi de düzenlemekteyiz. Fuar organizasyonları, ticari işbirliği ve keşif gezileri gibi bölgesel gezilerde başta fiyatta ciddi avantajlar sağlamaktayız.

Seyahat acentesi olarak risk gruplarınız daha çok yerli mi yabancı müşteri grupları mı oluyor?

Doğruyu söylemek gerekirse yerli müşteride de yabancı müşteride de risk grupları oluyor. Özellikle büyük gruplarda, her zaman risk alıyorus-

nuz. **Acentecilikte, grup operasyonu yapıyorsanız, finansal riskleriniz büyük...** Riski oluşturan, seyahat dönemi ve destinasyon oluyor. Eğer Temmuz ayında Çeşme'de bir otelden 100 odanız kaldıysa elinizde, bunu değerlendirmeniz çok kolay olur ama Kasım ayında böyle bir durum söz konusu olamaz.

Faaliyetleriniz kapsamında eğitimli personel bulma sorunları yaşıyor musunuz?

Turizm sektöründe deneyim, bazen eğitimden önemli yer tutmaktadır. Bunun sebebi, eğitim sistemimizde sektörde kullanılan güncel yazılımlar ve uygulama bilgilerinin eksik olarak verilmesi. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte acentelerin ve otellerin sistemleri ulusla-

timinin artırılması gerekmektedir. İzmir’de, hem oteller hem de acenteler, eğitilmiş personel konusunda zorluklar yaşamaktadır. Kalifiye personel, ağırlıklı olarak Antalya ve İstanbul’u tercih ediyor. Sektörden yetişmiş ve eğitilmiş personel, İzmir’in turizm sektöründe kalkınması açısından çok önemlidir.

Kentimizin doğru tanıtımı ve temsili gerekli

Gerek medeniyetler beşiği gerek deniz-kum-güneş gerekse sağlık turizmi imkânlarının bulunduğu kentimizin bacasız sanayi betimlemesindeki turizmden daha fazla pay alabilmesi için neler yapılması gerekir?

İzmir’in en çok ihtiyacı olan, doğru tanıtım ve temsil... Uluslararası platformda şehrin isminin bilinirliğinin artırılması, şehir marka değerinin doğru konumlandırılıp buna yönelik bir tanıtım planının oluşturulması çok önemli. Aynı zamanda şehrin içindeki destinasyonların da markalaşmalarının gerçek-

leşmesi gerekiyor. Birçok saklı değerimiz var ki bunları, İzmir’de yaşayanlar bile bilmiyor... Aynı zamanda şehrimizde turiste yönelik hizmetlerin artırılması gerekmektedir. Böylece gelenler, tek gün Efes’i görüp dönmeyenler; şehirde daha çok vakit geçirirler, yerel ekonomiye katkıda bulunurlar.

Uluslararası sektörel fuarlarda katılımımızın artması gerekiyor. Sadece fuarlara gitmek yetmiyor; fuarlarda standınızın konumu, verilen materyalin kalitesi, standınızda duracak kişilerin yabancı dil seviyesi, şehri tanınması da çok önemlidir. Hedef grupların, şehre çekilmesi gerekiyor. Yurtdışı acenteleri İzmir’i tanıyacak, ürünü iyi anlayacak ki buna göre satış yapacak. Bu noktada, ‘Destination İzmir’ ekibi olarak yıllardır birlikte çalışıyoruz; info grupları İzmir’e getiriyoruz, fuarlara birlikte çalışıyoruz. Belirli destekler alıyoruz, bizler ceplerimizden her zaman koyuyoruz ama daha büyük desteklerle profesyonel çalışmalar yapılmalı ve İzmir’imizi daha iyi tanıtarak **dünya çapında turizm pas-tasından daha fazla pay almamızı sağlayabiliriz.**■

rarası yazılımlar tarafından düzenlenmektedir. Maalesef üniversitemizde bu yazılımlar müfredatın içinde yer almamaktadır. Aynı zamanda uygulamalı eğitimlerin ve dil eği-

30.YIL

sınırsız başarı...

30 yıllık bilgi, birikim ve deneyimimizle, Türkiye'nin ve Avrupa'nın her yolunu, her caddesini ve her sokağını CMS ile boyadık.

Çalışanlarımız, müşterilerimiz ve tedarikçilerimiz ile çıktığımız bu büyük maratonda, her yıl daha büyük başarılarla imza atıyor olmanın gururunu taşıyoruz.

CMS

www.cms.com.tr

müşterilerimiz

S Plaka rant metası olmamalı

MUSA TURAN

MİMTUR Taşımacılık ve Turizm Ltd. Şti.
Genel Müdür

Değerli EGIAD üyesi arkadaşlarım ve EGIAD YARIN okurları,

Sizlere öncelikle firmamız MİMTUR'un, kuruluş ve gelişim öyküsünden bahsederek bu sektörde hangi ilkelerle, bir marka olarak nasıl yol alabildiğimizi ve sektörün içindeki bir temsilci olarak ana faaliyet alanımız olan servis taşımacılığının yüz yüze kaldığı sorunlara değinmek istiyorum.

Firmamızın bugünkü temellerini, 1950'li yıllarda büyükbabamız Ramazan Turan, atmıştır. Baba mesleği olarak 1970'li yıllarda babamız Abdulkadir Turan, Otomarsan'dan aldığı 0302 otobüsü ile Sofya-Bağdat-İstanbul hatlarında, uluslararası yolcu taşımacılığına başladı. Ardından, Tüfekçioğlu ile işbirliğini geliştirip Hac sezonlarında, Suudi Arabistan'a 5 bin araç götürerek iş hacmini yükseltmiş ve de Suudi Arabistan Tu-

rizm ve Çalışma Bakanlığından aldığı teşekkür belgeleri ile hizmet odaklılığını ve müşteri memnuniyetini tasdiklemiştir. Daha sonra babamız, Körfez krizi nedeniyle 1991 yılında İzmir'e göç etme kararı aldı. 1992 yılında 'ATE Turizm Taşımacılık' şirketini kurarak İzmir'de, hizmetlerine devam etti. 1997 yılına kadar ağırlıkta 'Turizm Taşımacılığı' ile ilgilendi. 1997'de firmanın 3.kuşak olan çocukları; Musa, İsa ve Muhammet'e işlerini devretmeye karar verdi. Bu kararıyla birlikte de şirket unvanını, üç çocuğunun baş harflerinden oluşan 'MimTur' olarak değiştirdi. Bizler de babamızdan aldığımız bayrağı, daha da yükseklere çıkarmak için yoğun bir çalışma temposuna girdik.

İşimize öncelikle
şoförlerimizi eğitmekle
başladık

1999 yılında işimizi, 'Öğrenci ve Personel Taşımacılığı' alanında genişlettik. Bu alanda faaliyete geçmeden öncesinde sektörü, iyi analiz ederek yapılan yanlışlıkları, eksiklikleri tespit ettik. Gördük ki sektör, yıllardır belirli kişilerin ekseninde dönüyor ve genelde piyasaya hâkim olan firmalar, sektörü de yönlendiriyordu. İşimize, tespit ettiğimiz en büyük eksik olan 'eğitim' alanından başladık. Çünkü o günün koşullarındaki sürücülerini değerlendirdiğinizde; ayakkabısının arkasına basan, bağı açık, saç sakalı birbirine karışmış, bir elinde, tespih bir elinde sigara profili çok yaygındı. Bu piyasada başarı yakalayabilmek ve de marka olabilmek için böylesi görüntü çizen şoförlerle yola çıkamazdık. Ancak sektörün geneline bakıyorsunuz; bu kişiler, neredeyse yüzde 60'lık kısmı oluşturuyor. Biz de öncelikle çalışacağımız personeli seçmeye başladık ve bu kişilerin, 'eğitilebilir' olmasına

özen gösterdik. Seçtiğimiz kadroyla, tek tek iş protokolü imzaladık. O ilk dönem, bir yandan projeye başlıyor, diğer yandan da şoförlere eğitim vermeye devam ediyorduk. Zaman içerisinde yaptığımız bu alt yapı çalışmalarını, meyvelerini vermeye başladık. Çok kısa bir süre sonra başta Tansaş Grubu olmak üzere, kentimizin önemli kuruluşlarından Tav Holding, İzmir Ekonomi Üniversitesi, Forum Bornova, İzmir Hava Yolları, Özgörkey Grubu, Elda İçecek, Gaziemir ve Urla Belediyesi, Swiss Otel İzmir gibi şirketler, bize güvenerek personellerini emanet ettiler.

Temizlik sektörü ve şehir otelciliği alanlarında genişliyoruz

MimTur olarak genç ve dinamik yapıyla, servis taşımacılığı alanında sektöre ilkleri yaşatarak, örnek olup gelişmemizi sürdürdük ve daha

nice yeniliklerle yol almak adına her gün, bir önceki günden daha çok çalışmaktayız. Müşterilerimizin beklentileri ve ihtiyaçları doğrultusunda yeni sektörler de girerek işbirliklerimizi çeşitlendirdik. 2005 yılında 'temizlik' sektörüne girerek 'MimKar İnsan Kaynakları ve Temizlik' şirketimizi kurduk. Başta Hava Teknik Okullar Komutanlığı olmak üzere, İTOB Bölge Müdürlüğü, Elda İçecek, MediMarkt, Gaziemir İlçe Özel İdare, Urla Belediyesi, Bayraklı Belediyesi gibi çeşitli kuruluşların temizlik, üretim ve park-bahçe düzenleme hizmetlerini yerine getiriyoruz. 2010 Ağustos ayı itibariyle otel işletmeciliği yapmak için 'Orty Turizm yatırımları ve işletmeleri' şirketini kurduk. İzmir Adnan Menderes Havalimanında, İzmirli Otelciliğe bağlı, henüz bitmemiş otelin işletmesini aldık; binayı en kısa sürede tamamlayıp turizm sektörüne kazandıracacağız. İzmir'de görüşmelerimiz devam ediyor; 2011 yılı sonuna kadar

3 otelimizle, turizm alanında ilkleri başlatmak, otelcilik sektörüne katma değer yaratmak için çalışacağız.

2004 yılında kurduğumuz 'Kalite Yönetim Sistemini', TSE'den aldığımız TSE-EN-ISO 9001-2000 belgesi ile sistemimizi belgelendirdik. Kurduğumuz bu sistemi, tüm personelimizin katılımı ile gerçekleştirdik. Herkesin içinde olduğu, katkı koyduğu bir sistem; sahiplenilmiş ve başarıya ulaşmış sistemdir. Bir yönetici olarak eğer personelinizi bu işe dâhil etmezseniz, ne sistemi kurabilirsiniz ne de yaşatabilirsiniz.

Şoförlere planlı/ plansız kontrol ve takip uyguluyoruz

Sektörümüzün yaşadığı başlıca sorunlara gelince; mesela, bir süre önce özellikle Büyükşehir Belediyesine bağlı ESHOT ve İZULAŞ şir-

ketlerinde meydana gelen üzüntü verici olaylar, aslında kurulmuş bir sistemin olmadığına göstergesi sayılır. Araçlar yenilendi, araçlara GPRS takıldı ama bunlar yalnız başlarına yeterli değil. Burada planlı ve plansız kontroller de yapmak gerekir. Mim-Tur olarak Kalite Yönetim Sistemimizde bu kontrolleri yapmaktayız. Şoförlerin bilgisi olmadan 'Denetleme ve Yürütme' birimimiz, rastgele bir aracın arkasına takılıp onu izlemeye alıyor. Süratini, trafik kurallarına uyup uymadığını, daha sonra uygun bir yerde aracı durdurup alkollü olup olmadığını ve evraklarının tamliğini kontrol ediyorlar. Böylece şoförümüz her an kontrol edileceği endişesi ile sürekli tetikte ve dikkatli oluyor.

Şoförlerimizle ilgili 'karne' olarak adlandırabileceğimiz 'Tedarikçi Değerlendirme' formlarımız var. Kontroller veya iş sırasında şoförümüzün hatalarını, eksikliklerini, projeden gelen feedback'leri, bu form

aracılığı ile tutuyoruz. 6 ayda bir yaptığımız değerlendirmelerde şoförlerimize puan vermekteyiz. 60 puanın altında not alan şoförlerimizi toplantıya çağırıp eksiklerini, hatalarını bildiriyoruz. Onlara, uyarı yazısı yazıp kendilerini düzeltmelerini talep ediyoruz. Eğer düzeltmezlerse iş sözleşmemizi feshediyoruz. Değerlendirme sonrası, 60 puanın üzerinde alan sürücülerimizle ise iyileştirme görüşmeleri yapıp sözleşmelerimizi yeniliyoruz. Bu sistem, hem sürücülerini canlı tutuyor hem de bizim onların üzerindeki etkinliğimizi artırıp kontrolü elde tutmamızı sağlıyor.

S plaka problemi sektörün gelişimini baltalıyor

Taşımacılık sektörü, gelişime ve büyümeye çok açık bir alan ancak ne var ki gerek yerel yönetim birimlerinin yanlış uygulamaları gerekse uygulanan plaka tahditleri, sektörün gelişimini olumsuz yönde etkili-

yor. İzmir'de, şu anda kayıtlı 4553, kayıt dışı 1500 servis aracı çalışmaktadır. 10553 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile İl Trafik Komisyonu tarafından 1998 yılında alınan bir kararla, servis taşımacılığı S plaka uygulaması ile sınırlandırılmış ve sektöre büyük darbe vurulmuştur. Uygulama, şoför esnafının hakkını korumaya yönelik olarak çıkarılmış olsa da pratikte böyle olmadığı, yetkili merciler ve sektör temsilcileri tarafından da görülmüştür.

İzmir; sürekli büyüyen, gelişen ve yatırım alan bir şehir; her gün, yeni Alış Veriş Merkezleri ile personel taşımacılığında yararlanan Kamu Kuruluşlarının çoğalması ve yeni fabrikaların kurulması sebebiyle artan personel sayısını karşılayacak araç bulunmamaktadır. Durumun böyle olduğunu bildikleri halde özellikle S plakayı, rant haline çeviren bir kesim bulunmaktadır. Bu kesim, İzmir'deki araç sayısının yeterli olduğunu ve şu anda iş bekleyen hazırda 1.500 araç

olduğunu iddia ediyor. Oysaki uygulamada böyle bir durum kesinlikle yok.

Bugün şoför esnafının hakkını korumak için çıkarılan bu uygulamaya baktığımızda; plaka sahiplerinin, şoför esnafından ziyade tefecilerden tutun da pazarcısından eczacısına kadar her meslek alanındaki kişilerden oluştuğunu görmek mümkün. Durum böyle iken 'Personel Taşımacılığı' konusu ile iştigal eden şirketlere sadece bir adet S plaka alma hakkı verilmiştir; bu uygulama ile amaçlanan hedef, yazık ki taşıma firmalarını bitirmekle açıklanabilir. İzmir Servisçiler Odası başkanı da bunu açıkça ifade etmiştir. Taşıma firmaları olarak her gün açılan alışveriş merkezlerine, şirketlere, fabrikalara araç yetiştiremeyip yeni araçlar alıyoruz ancak aldığımız araçlara, S plaka koymuyoruz. Bu araçlarımıza, S plaka koymak için aracı ve S plakayı bir başka şahıs adına alıp, daha sonradan bu şahıs, şirkete ortak etmek zorunda kalıyoruz. Böylesi ilkel bir uygulama, hangi ülkede var; merak ediyorum.

2009 Haziran ayında İzmir Büyükşehir Belediyesi, almış olduğu bir kararla 500 adet S plakayı ihaleye çıkardı. Bu ihale ile az da olsa piyasanın sıkıntısını giderdi. Ancak İzmir Servisçiler Odası, yapılan ihaleyi yargıya taşıyarak 1 sene sonra iptal ettirdi. Neden yaptı bunu? Rant meselesi... Servisçiler Odası bunu yaparken, 500 kişinin hayatı ile oynadı, neden mi? Bakın, servisçi esnafı ihalede 7 bin TL ile 16 bin TL arasında bir rakamla plaka aldı. Bu plaka için gidip bankadan, kredi çekti. Kendi aracını da zaten banka kredisi ile almıştı. Bir senedir insanlar hem kredilerini ödüyorlardı hem de yaşamlarını devam ettiriyorlardı. İptalden sonra plakaları trafiğe iade etmek zorunda kaldılar. Ve şu anda bu insanlar, çalışmıyor ama kredilerini ödemek zorundalar. Peki, bu uygulama sizce, yanlış bir uygulama de-

ğil midir? Nerede kaldı, tüye haklarını koruma? Nerede kaldı, insan hakları? Keyfi yapılan bu itiraz, kredisini ödeyemeyecek olan esnafın aracını kaybetmesine sebep olacak. Ancak bu durum, kimsenin umurunda değil çünkü şu anda karaborsada, 50 bin TL ile 60 bin TL arasında satılan ve kiralayıp 600 TL para kazandıran bir rant söz konusu.

Büyükşehir Belediyesi, bu durumdan sonra plakasını iade edenlere, paralarını iade ediyor fakat bu da bir çözüm değil ki çünkü insanlar faiz ödüyor, bu plaka için araç almış bulunuyor.

Ben buradan, İzmir Büyükşehir Belediye Başkanımız Sayın Aziz Kocaoğlu'na seslenmek istiyorum. Eğer bu mağduriyeti önlemek istiyorsa, insanların ekonomik durumlarının bozulmasını istemiyorsa, bu hukuksuzluk çözülmüncaya kadar **geçici güzergâh izin belgesi** verip, hak sahibi insanların mağduriyetini giderebilirsin. Böylece insanlar çözüm bulununcaya kadar huzurlu bir şekilde yaşamlarını sürdürmüş olurlar.

Nitelikli servis şoförü yetiştirme kursları açmayı planlıyoruz

Personel Taşımacılığının bir diğer sorunu, nitelikli eleman bulmak-

tır. Gerek şoför olarak işe alacağınız kişilerin yapısı gerekse araç kullanma becerileri ve insan ilişkileri, bu işi gerçekten 'meslek' olarak yapıp yapmama arasındaki kararsızlıkları, nitelikli şoför yetiştirme ve istihdam etme konularında sektöre ciddi kayıplar vermektedir. Bu konuda MimTur olarak 5 yıllık bir süre içinde nitelikli eleman yetiştirmek için Servis Şoförü yetiştirme kursları açmayı planlıyoruz. Böylece hem sektöre katkımız olacak hem de nitelikli eleman sayımız artacaktır.

Can emaneti taşıyoruz

Son söz olarak ifade etmek isterim ki hizmet sektöründe olmamız dolayısıyla sektörümüzü temsil eden tüm kuruluşlar, insanların can güvenliğini emanet aldıklarının bilinci ve duyarlılığıyla hareket etmelidir; aksi takdirde yapacakları en küçük bir hata, sektörün geneline olumsuz bir şekilde derhal yansıtacaktır. Aynı şekilde, servis talep eden firmalar da hizmet satın alma tercihlerini yaparken, bölgelerindeki servis şirketlerini çok iyi analiz etmeli, şoförlere verilen eğitimler konusunda mutlak suretle bilgi edinmeli, referanslarını değerlendirmelidir.

Keyifli ve sağlıklı yolculuklar dileğimle saygılarımı sunuyorum.■

Araç kiraya vermek de kiralamak da ciddi iştir

Oto Kiralama sektörünün lider isimlerinden Sixt Rent a Car'ın Yönetim Kurulu Başkanı ve EĞİAD üyesi Sayın Hakan Özyılmaz ile sektöre ışık tutacak şekilde otomobil kiralama sektörünün yurtiçi-yurtdışı ve dönemsel kıyaslamalarıyla kentimizde ve ülkemizdeki gelişimini, günlük ve uzun dönem kiralama sistemlerini, turizme etkisini, sektörün sorunlarını ve beklentilerini konuştuk.

Yerli ve yabancı turist karşılaştırmasıyla otomobil kiralama sektörünün Türkiye'de ve kentimizdeki gelişiminden bahsedebilir misiniz?

Otomobil kiralama sektörü, Türkiye'de oldukça eksidir; hemen hemen 70'li yılların başından itibaren yapılan bir iş dalıdır. Tabii ki Amerika ve Avrupa'daki tarihçesi çok daha eskilere dayanıyor. Sektör, yurt dışından Türkiye'ye gelen turistlerin talepleri nedeniyle faaliyetine küçük işletmeler şeklinde başladı. O dönemde turizm sektörü bugünkü gibi organize olmadığı için genellikle İstanbul veya İzmir'e uçakla gelen yabancı turistler, 7 veya 14 günlüğüne kiraladıkları araçlarla Türkiye turu yaparlar, dönüşlerini de yine ya İstanbul'dan ya da Kapadokya ve Dalaman'dan gerçekleştirirlerdi. Doğal olarak talep, yaz aylarında artar;

kış aylarında ise neredeyse sıfırlanırdı. Bu nedenle işletmeler, yaz sezonuna sıkışan gelirlerini artırmak için oldukça yüksek kiralama gelirleri talep etmek zorunda kalırlardı. Yurt dışı talep için durum böyleyken yerli müşteri için ise 70'li ve 80'li yıllarda kiralık araca binmek ayıp sayılır, adeta bir eksiklik olarak görülürdü. O dönemler, araçlarımızı kiraya verdiğimiz müşteriler, araçlarımızdaki bazı kiralık araç simgelerini sökerler, özellikle belli olmasın diye İzmir'de araç kiralayan müşteriler, 34 plakalı araç kiralamak istemezlerdi.

İlk zamanlarda sektörün en önem-

li temsilcileri, merkezleri yurt dışın-
da olan uluslararası markaların Tür-
kiye temsilciliğini yapan firmalardı.
Bu firmalar bu günkü gibi gelişmiş
rezervasyon ağı olmadığından dola-
yı yurt dışından bu kaynakla gelen
rezervasyonlarla kapasitelerini artırdıkları gibi, Türkiye gibi o dönemde yabancı algısı açısından sorunlu sayılan bir ülkede güvenli markalar ile tercih edilirliklerini artırmaya çalışıyorlardı. Daha sonraki yıllarda ise ulusal çapta hizmet veren yerli markalarımız da oluşmaya başladı. Bu markalar örneğin, sadece İzmir veya Bodrum'da hizmet verdikleri gibi bazı markalar, Türkiye'nin birkaç noktasında birden müşterilerine hizmet vermeye başladılar.

Turizm sektörü düzenleyicileri, oto kiralamada proaktif davranmamaktalar

Turistik bir ürün olarak Rent a Car konusunda neler söylersiniz?

Otomobil kiralama ürünü aslında turistik bir üründür. Yani nasıl, hava yolu veya otobüs bileti alırsınız ya da nasıl bir gezi teknesi ile günlük tura katılırsınız, işte bu ürünlerin tüketilmesi ile otomobil kiralama ürününün tüketilmesi arasında hiçbir fark yoktur. Ancak her nedense turizm sektörü düzenleyicileri, bu konuda proaktif davranmamaktadırlar. Örneğin, 2 yıl önce bir İngiliz turizm gazetesi, aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 20 ülkede araba kiralarak ülkelere not verdi ve Türkiye, en güvenli ülke seçildi. Araçların kalitesizliği, sigorta ve bakım şartlarının yerine getirilmemesi, verilen sözlerin tutulmaması, hasarlı araçların müşterilere kiralanması, hasarlı teslim edilen araçlar daha sonra iade alınırken bu hasarlardan müşterilerin sorumlu tutulması; en önemli tespitler arasındaydı. Çalıştığımız tur operatörünün 2005 yılında Türkiye'ye getirdi-

ği turist sayısı ile Yunanistan'a getirdiği turist sayısı aynı olmasına rağmen Yunanistan'daki araç kiralama cirosu, Türkiye'nin 25 katıydı. Bunun gerekçelerini araştırdığımızda yurt dışında Türkiye'de bulunan rent a car firmalarına olan güvensizliği tespit ettik. 2009 yılında bu fark kapanmasına rağmen maalesef sektör algısını tek başımıza düzeltmede yeterince başarılı olmadık. VISA'nın yine 3 yıl kadar önceki bir araştırmasına göre Türkiye'de harcama yapan turistler, en çok otomobil kiralama ürünü satın almaktadır. Bütün bu verilere baktığımızda, hem yabancı hem de yerli turiste hizmet veren bu sektörün, hiçbir denetimde olmaması, yaptığı yanlışların veya verdiği zararların hiç kimse tarafından denetlenmemesi, izne tabi olmaması ciddi bir ihmali. Sanırım, ilgililer bu konuda ulusal veya uluslararası kamuoyu gündemine taşınmasını bekliyorlar. Şu an için araba kiralayan bir müşterinin, kiraladığı aracın sigorta şartlarının ne olduğunu, bakımının yapıp yapılmadığını, araç kiralanırken imzalatılan kontratta yazan maddelerin ne şekilde düzenlendiğini maalesef hiç bir merci denetlemiyor. Bu faaliyette bulunak isteyen kişiler, hiçbir yerden izin almak durumunda kalmıyor. Kiraladığı araca binerek, ailesini bindirerek canlarını emanet ettiği bir işletme, günümüzde ne yazık ki denetimsiz. Sanırım kamunun vatandaşlarının can ve mal güvenliğini garanti altına alma konusunda ağır bir ihmali bulunduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Kiralanan araç sayısı kartopu gibi büyüdü

Şirketlerin filo kiralama taleplerinden, sektör içindeki bu alanın gelişiminden ve yabancı yatırımcının sektöre bakışından bahsedersiniz?

Filo kiralama, sektörün son 7-8 yılda hızla gelişen ayrı bir yönüdür.

Şirketlerin kaynaklarını daha doğru kullanmak istemesi, artan operasyonel giderler, vergisel avantajlar, kolay edinebilme gibi şartları üst üste gelince firmalar, ellerinde bulunan araçları, kiralık araçlarla değiştirmeye başladılar. Bu alan, o kadar hızlı büyüdü ki sektördeki kiralık araç sayıları, tam rakam bilinmemekle birlikte 200 binler sınırını geçmiştir. Otomobil kiralama firmaları, toplu araç satın almaları nedeniyle; bir aracın maliyetinde doğal olarak son kullanıcıya göre daha fazla ekonomi yapmakta, yine araç çokluğu nedeniyle; sigorta, bakım ve lastik giderlerinde de elde ettiği maliyet avantajıyla işletmeler için son derece kârlı olarak otomobil kiralama tercihi ortaya çıkmış oldu. Son yıllarda azalmakla birlikte bunun üzerinde vergisel avantajlar da eklenince sektörde kiralanan araç sayısı kartopu şeklinde büyüdü ve halen büyümeye devam ediyor. Bu alanda büyüme ve kâr gören birçok yabancı yatırımcı, son birkaç yıl içerisinde ya mevcut firmaları satın alıp ortak olarak veya kendileri yeni organizasyonlar kurarak bu sektörde faaliyete geçti.

Hava taşımacılığındaki indirimli kampanyaların sektörünüze yansımaları nasıl oldu?

Otomobil kiralama sektörünün büyümesini etkileyen en önemli faktörlerden birisi de Türkiye'nin hava taşımacılığında kaydettiği büyük mesafedir. Gerçekten son yıllarda daha önce sadece 'Türk Hava Yolları' milli markası olan Türkiye, birkaç yılda pek çok yeni firmaya kavuştu. Bu durum, hem havadaki rekabeti hem de yolcu sayısındaki artışı beraberinde getirdi. Bugün, 10 yıl öncesine göre neredeyse daha ucuz bir şekilde uçuyoruz. İstanbul-İzmir hattı, hava yolcu trafiği açısından Avrupa'nın en yoğun 3. hattı durumundadır. Müşterilerimiz, daha önceleri seyahatlerini kendi araçlarıyla yapırlarken şimdi artık uçmayı tercih ediyorlar. Bunun neticesinde de indikleri havalimanla-

rında bulunan araç kiralama hizmetini daha yoğun olarak tercih ediyorlar. Araç kiralama fiyatlarındaki görece düşmeler de bu talebi artırmaktadır.

Sektörünün büyümesiyle birlikte sorunları da büyüdü

Kiralanan araçların trafik, köprü, otopan kaçak geçişlerindeki cezalar ile sektörünüze yönelik vergi ve yönetmelik konularındaki sorunlar konusunda neler söylersiniz?

Ancak her hızlı büyüme gibi sektördeki büyüme, bazı sorunları da beraberinde getirdi. Öncelikle artan rekabet ortamı kârların erimesine, otomotiv üreticileri ile kiralama firmaları arasında doğru bir ilişki kurulamaması; bu yapının, doğru bir platforma oturtulamamasına neden oldu. Ayrıca buna, Karayolları Trafik Kanunundan ve Taşıma Kanun ve Yönetmelikten kaynaklanan sorunlar da eklenince, problemler artık yönetilemez hale geldi. Sektörün bugün en önemli sıkıntılarında birisi, Karayolları Trafik Kanununun 'İşleten Sifatının' tanımından kaynaklanmakta-

dır. Bu tanıma göre özellikle kısa süreli olarak araçlarımızı kiraya verdiğimiz müşterilerimizin karışmış oldukları trafik kazalarında, onların kusurundan kaynaklanan ve 3. kişilere verilen zararların tazmininde aracı kullanan müşterimiz kadar araç sahibi olarak bizlerin yani şirketlerimizin de sorumlu tutulmasıdır. Bu sektörde faaliyet gösteren her otomobil kiralama şirketi için bu tehdit, maalesef her an devam etmektedir. Bu konuda her ne kadar sigortalar ile belli tedbirler almaya çalışsak bile yine de ortaya çıkabilecek riskleri bertaraf edebilmemiz zor görülmektedir. Yine son çıkan Kara Yolları Taşıma Yönetmeliği ile sektörümüzde çoklukla kullanılan hafif ticari araçların kiraya verilebilmesi imkânı ortadan kaldırılmıştır. Bu durum, hem bu konuda yatırım yapan birçok işletmeyi zarara uğrattığı gibi hem de ihtiyaçlarını bu yolla gideren birçok müşterimizi zor durumda bırakmıştır. Bu konuda İzmir'de bulunan 'İzmir Otomobil Kuruluşları Derneği' ve 'İzmir Ticaret Odası' vasıtasıyla uygulamadaki yanlışları ilgili yerlere taşımaya çalışmakla birlikte, maalesef yetkililerin sorunlarımıza duyarlılık gösterdiklerini söylemek, güç... Yine aynı şekilde başka bir benzer durum, müşterimiz adına kesilen tra-

fik cezaları ile köprü ve oto yollarındaki kaçak geçiş cezalarının firmalarımızdan tahsil edilmesinin istenmesinde yaşanmaktadır. Bu tahsilatlar müşterilerimiz ile aramızdaki iliş-kilerini olumsuz etkilemekte ve de maddi ve manevi yönden bizlere zarar vermektedir.

Stratejik bir kararla Sixt markası ile yolumuza devam kararı aldık

Firmanız, 'Sixt rent a car'ın gelişim öyküsünden, Türkiye temsilciliğiyle birlikte yürüttüğünüz hizmet, kalite anlayışınız, varsa yeni yatırım projelerinizden bahsedermisiniz?

Şirketimiz, bu sektörde oldukça eskidir; seneye, 20. yılımızı kutlayacağız. Ben şirketin hem ortağı hem de yönetim kurulu başkanlığı görevini yürütüyorum. Şirketimizin gelirinin tamamı, otomobil kiralama faaliyetinden geliyor. 'A grubu seyahat acentesi' olmamıza rağmen sadece bir konuda ihtisaslaşmak ve bilinirliğimizi bu yönde geliştirmek gibi bir stratejimiz var. 2007 yılına kadar 'ARTICAR' markamız ile önce İzmir merkezli, daha sonra başta İstanbul olmak üzere tüm Türkiye'de hizmet veren ulusal bir marka olduk. Ana faaliyetimiz, günlük kiralama organizasyonu üzerine oturtulmuş durumda. Filo kiralama kısmında çok fazla aracımız yok. 2008 yılı başı itibariyle merkezi Almanya'da bulunan 'Sixt rent a car' markasının Türkiye temsilciliğini alarak faaliyetimize, 'Sixt' markasıyla devam etme kararı aldık. Sixt, dünyada 96 ülkede 3.500'den fazla ofisi ve 150 binin üzerinde aracı bulunan bir markadır. Türkiye'de, hemen her noktada bir Sixt ofisi bulabilirsiniz. Alt temsilcilerimizle beraber 100'ü aşan personelimiz ve aylık değişimle beraber yıllık ortalamada 700 kadar kiralık aracımız var. Hizmet sektöründe dünya çapında olmak,

gerçekten çok önemli. Bugün, bir müşterimize bir aracı aynı standartta İzmir’de, Ankara’da veya Paris’te kiraya verebiliyoruz. Çok uluslu firmalar, doğal olarak bu yapıdaki firmalarla çalışmayı tercih ediyorlar. Özellikle hem Almanya’da yaşayan Türk nüfusu hem de karşılıklı ticari yatırımlar dikkate alındığında Almanya ile Türkiye arasındaki iş hacmi, gerçekten büyük gelişmeye çok müsait. Bu nedenle Sixt markası ile yolumuza devam etme stratejik kararını verdik. Gerçekten de 2 yıl gibi kısa sürede, bu iş birlikteliğinin birçok yararını gördük. Bugün bizden, araç kiralama rezervasyonlarını yaptırarak İtalya’daki mermer fuarına katılan pek çok müşterimiz var. Aynı şekilde, Türkiye’de bulunan pek çok özellikle Alman sermayeli şirketin araç kiralama ihtiyaçları, bizim tarafımızdan karşılanmaktadır.

“Kiralık araca ihtiyacım olmaz” demeyin

Otomobil kiralama sektörü esasında gerçekten önemli bir hizmetini yerine getiriyor. Örneğin hiç hepten yokken, aracınız arızalanabilir veya acil olarak şehirlerarası seyahat etmeniz gerekebilir. Elinizdeki veya şirketinizdeki araçlar o gün için yetmeyebilir. Veya çok acil Ankara’ya bir iş için uçmanız gerekebilir. İşte tüm bu hallerde, sizin ihtiyacınız için son model bir aracı, kapınızın önünde hazır eden, sigortasını-bakımını yaptırıp, içine yakıtını koyan bir yardımcınız var. Ve bunun bedeli de 50 ile 80 TL arasında değişmekte. Bu anlamda yaptığımız işi aslında bir kamu hizmeti olarak değerlendiriyorum. Hatta bu hizmetin bazı kamu hizmetlerinden bile daha ucuz olduğunu düşünmekteyim.

Satın almayı
düşündüğünüz araçla
seyahat imkânı da
sunuyoruz

Otomobil kiralama sektörünün direkt olarak otomotiv sektörüne tanıtım etkisi de oluyor mu?

Sektörümüzün pek de konuşulmayan, ‘kiralanan aracı tanıtmak’ gibi bir başka yönü daha var. Bizler her zaman hem rekabet hem de müşteri memnuniyeti açısından son model ve piyasaya yeni çıkan araçları satın alarak müşterilerimizin kullanımına vermekteyiz. Müşterilerimizin kiraladıkları araçları kullanımları esnasında test etmeleri, satın alma kararlarında etkili olmakta, bu araçları yakın çevrelere tavsiye etmektedirler. Biz her ay ikinci sürücü dahil bir aracı ortalama 28 farklı kişiye kullandırmaktayız. Yani her yıl bir araç, 336 farklı kişiye kullanılmaktadır. Otomotiv sektörünün bir araştırması, bir kişinin otomobille ilgili deneyimini 10 kişiyle paylaştığını göstermektedir. Bu durumda kiraya verdiğimiz bir otomobil, 3.360 kişiye ulaşmaktadır. Filomuzda, yaz-kış ortalaması yaklaşık 700 araç bulunduğu göre otomobillerimiz, 2.352.000 kişiye her yıl bir şekilde ulaşmaktadır. Bu nedenle bu yıl, Mercedes ve Volkswagen markalarıyla yaptığımız anlaşmalar neticesinde bu markaların son model araçlarını, müşterilerimizin kullanımına sunmaktayız. Yani satın almayı düşündüğünüz bu markaların araçlarını şirketimizden kiralarak, 2-3 gün ailenizle kısa bir seyahat yapıp, bu araçları arkadaşlarınız ve ailenizle birlikte test edebilirsiniz. Hatta bu araçların sıfır km modellerini satın alma konusunda bütçenizde sorun yaşarsanız, az kilometredeki ikinci el araçlarımızı da satın alabilirsiniz. Sektörün bu özelliği sayesinde piyasaya yeni giren ve pazar paylarını artırmak isteyen veya yeni bir araç lansmanı yapmak isteyen otomotiv üreticileri uluslararası rent a car firmalarıyla bu şekilde işbirlikleri içine girmektedirler. Tabii ki bu tip çalışmalar, özellikle Avrupa’da çok yaygın olmak-

la beraber Türkiye’de de bu yönde bir algı oluşmaya başlamıştır. Sixt de hem yurt dışında hem de Türkiye’de bu yönde çok proje geliştiren bir firmadır. 2010 yılı sonuna kadar toplam 1.200 kadar, çoğunluğu Volkswagen ve Mercedes olan araçları, bu şekilde müşterilerimize kullandırmış olacağız.

İzmir, Antalya örneğindeki gibi organize bir turizm hareketi içerisinde olmadı

Otomobil kiralama aynı zamanda bir turizm ürünü olduğuna göre kentimizin gerek deniz-kum-güneş gerek kongreler ve fuarlar gerekse sağlık turizmi bakımından faaliyetlerinin 12 aya yayılıp tam randıman alındığı konusunda görüşleriniz var mı?

Bölgemizin turizm potansiyeline baktığımızda, yerli turist ağırlıklı bir turizm hareketi görüyoruz. Bunun başlıca nedeni, maalesef Antalya örneğinde olduğu gibi organize bir turizm hareketi içerisinde olmamız. Ancak bu da tabii ki tek başına bir olumsuzluk olarak algılanması lazım. Kitle turizminin yoğun olduğu yerlerde bu kez de ucuz turist, ucuz ürün, kârsız işletmeler gibi sorunlar oluşuyor. Şu an bölgemizde, kitle turizminin yoğun bir şekilde yapıldığını söylemek güç. İzmir’in iki giriş kapısından birisi olan Adnan Menderes Havalimanı, belli bir yabancı yolcu kapasitesini korusa da bu yolcuların maalesef otellerin doluluklarına çok da katkısı bulunmuyor. Özellikle şehir otellerinin yabancı turist olarak aldığı müşteri, daha ziyade sirkü turlardan olmaktadır. İkinci giriş kapısı ise yolcu gemileriyle gelen müşterilerin bulunduğu, İzmir Limanıdır. Özellikle son yıllarda İzmir Ticaret Odasının yoğun konsantrasyonu ve maddi katkısı ile hem gelen gemi sayısı hem de yolcu sayısı bir hayli artmıştır. An-

cak her iki kapıyı da kullanıp İzmir'e gelen yabancı turistlerin araç kiralama ihtiyaçları çok sınırlıdır. Bu müşteri grubu ya bir tur organizasyonuna dahildir ya da araç kullanmaya vakti yoktur. İzmir'de faaliyet gösteren kiralık araç firmalarının potansiyel müşterileri, yerli müşterilerdir. Özellikle yaz aylarında, Çeşme'ye hafta sonu için veya uzun tatiller için gelen müşterilerimiz, 3-4 günlük araç kiralamakta ve firmaların doluluklarını önemli ölçüde artırmaktadır. Bir diğer potansiyel ise iş seyahatleri nedeniyle seyahat eden iş adamları camiasıdır. Bu pazardan pay alabilmek için firmalar birçok ortaklaşa program yürütmektedirler. Sixt olarak özellikle Türk Hava Yolları'nın, 'mil' programına katılarak müşterilerimize yaptıkları kiralama için 'mil puan' yüklemektediriz.

Bir 'Tık' ya da telefonla aracınız kapınızda

İnternet ve mobil uygulamaların sektörünüze etkisi oldu mu?

Tabii ki internet, her sektörde olduğu gibi müşteri alışkanlıklarında da ciddi değişiklikler yarattı. Ama sanırım bu değişim, hizmet sektöründe biraz daha fazla hissedildi. Günümüzde artık bankaya gitmeden havale yapabildiğiniz gibi, kamuda da 'e- devlet' uygulamaları oldukça yaygınlaştı. Araç kiralama sektöründe de tüm firmalar bir birlerine bir 'tık' kadar yakın. Yani rekabet daha da arttı. Müşterilerimiz, hepimizin araç, hizmet ve fiyatlarını birkaç dakika içerisinde kıyaslayabilmektedir. Ancak internet sitesi üzerinden yapılan rezervasyon sayıları halen daha bizim sektörümüz için istediğimiz düzeyde değil. Müşterilerimiz, genelde internet sitelerinden kontrol edip, telefonla rezervasyon yapma eğilimindedirler. Neticede halen bir ses duyma ihtiyacı devam ediyor. Bu nedenle müşterilerimizin talepleri için bir çağrı merkezi yönetmekteyiz. 444 00 76 numaralı telefonu arayan müşterilerimiz hız ve doğru şekilde araç kiralama taleplerini gerçekleştirebilmektedirler. Yaz aylarında, çağrı merkezimize günde ortalama, 650 çağrı gelmektedir. Sixt olarak biz, www.sixt.com.tr internet ofisimize çok yatırım yapıyor ve müşterilerimizin talepleri doğrultusunda kendimizi yeniliyoruz. Sektörümüzde 'doluluk bazlı fiyatlamayı ilk uygulayan firma olmak' bizi, internette rakiplerimiz karşısında çok avantajlı bir noktaya taşıdı. Bugün

seyahat planını erken yapan müşterilerimiz, bizden aldıkları fiyatlar karşısında "Emin misiniz? Bir yanlışlık olmasın!" diye şaşkınlıklarını dile getiriyorlar. Biz de kendilerine yaptığımız indirim, 'son dakikacı' müşterilerimizden geri aldığımız için herhangi bir hesap hatasının olmadığını anlatmaya çalışıyoruz. Son yıllarda, iç turizmde başlayan erken rezervasyonlar veya uçak firmalarının uyguladıkları erken rezervasyona ucuz fiyatlar vermeleri, hep aynı mantığa dayanmaktadır. Bizim ürünlerimiz, stoklanamayan ürünler olduğu için doluluklarımızı, ucuz fiyatla aşağıdan yukarıya doğru doldurmak sistemi, işletmeler için kârlı olmaktadır. Boş uçan bir uçak koltuğu, o uçuş için veya o gün kiralanan bir araç için, o güne dair bir kayıptır.

Tüm dünyada milyonlarca araç zaten sizin

Son olarak müşterilerinize araç kiralama konusunda neler önerirsiniz?

Araç kiraya vermek ve aracı kiralamak, ciddi bir iştir. Kişiler, bu ey-lemlerini yerine getirirken, hiç beklemedikleri risk ve sürprizlerle karşılaşabilirler. Bu nedenle kendilerine, bu konuda iyi bir araştırma yapmalarını ve referansla harekete etmelerini öneriyorum. Ancak bu durumun insanları korkutmasını ve verdiğimiz hizmete şüpheyle bakmaları sonucunu doğurmasını da istemiyorum. Gerçekten çok kullanışlı bir hizmet sunuyoruz. Piyasaya yeni çıkmış bir aracı test edebilir veya aracınız servisteyken ulaşım ihtiyacınızı çözebilirsiniz. Yıllık araç kullanımınız belli bir günü aşmıyorsa neden, bir araç sahibi olup bunun vergilerini, park parasını, sigortalarını yenileme maliyetlerini ödeyebilirsiniz ki? İzmir'de, Türkiye'de ve tüm dünyada, milyonlarca araç zaten sizin; sadece bir telefon ve rezervasyon yaptırmanız yeterli.■

Yazın
tüm renklerini
Sisus Hotel
Çeşme'de yaşayın...

139 TL'den
başlayan
çok özel fiyatlarla

10 Ağustos - 7 Eylül
tarihleri arasında
Konaklayın
2011'de konaklama kazanın !

Minimum 3 Gece

Konaklamanız durumunda
Nisan 2011'de

1 gecelik konaklama hediyemiz

Minimum 5 Gece

Konaklamanız durumunda
Nisan 2011'de

2 gecelik konaklama hediyemiz

Rezervasyon ve Sisus Misafirlerine
Özel Fırsatlar için...

0232 724 03 30

Misafirlerimiz Çeşme'nin en güzel koyu olan
Aya Yorgi'ye yaptığımız saat başı shuttle servis ile
Babylon Aya Yorgi ve Shayna Beach'a ücretsiz giriş imkanı.

SISUS
HOTEL
ÇEŞME

www.sisushotel.com

bonus card
YAPI KREDİ

kartlarına taksit imkanı.

Katıksız bir Atatürk milliyetçisi: Mustafa Necati

İSMAIL UĞURAL

Ege TV Program Yapımcısı
ve Dış İlişkiler Koordinatörü

Değerli EĞİAD YARIN okurları,

Amcam Mustafa Necati Uğural'ın ölümünün ardından 81 yıl geçti. Gerek kişiliğinin aydınlığı gerek Kurtuluş Mücadelesi sırasında ve sonrasında verdiği tarihi hizmetleriyle gerekse de kentimizin önemli simgelerinden Altay Spor Kulübünün kurucularından biri ve ilk başkanı olması sıfatıyla Mustafa Necati'yi, bilenele hatırlatmak, bilmeyenlere de tanıtmak istedim. Ölümünün 80.yıldönümünü münasebetiyle onu anmak amacıyla 2009 yılı Ocak ayı başında, başta Sayın Prof.Dr. Kemal Kocabaş, Sayın Prof.Dr. Zeki Arıkan, İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Sayın Aziz Kocaoğlu, Sayın Muzaffer Tunçağ ve Sayın Mehmet Ali Çalkaya destekleri ile ailemize gurur veren bir sempozyum düzenlendi. Amcam Mustafa Necati Uğural anısına düzenlenen bu sempozyumda, katılımcı dost ve konuklara teşekkür ederek şöyle konuşmuştum:

Tam bir lider ve görev adamıydı

“Bugün internete giriyorsunuz ve google'a 'Mustafa Necati' yazıyorsunuz, karşınıza inanılmaz bilgiler geliyor. Hele bazı söz ve iddialar var ki tabii bunlara bilgi bile denemez, hayretler içinde kalıyorsunuz! Biz, en yakınları ve yasal mirasçıları olarak diyoruz ki Mustafa Necati, her şeyin ötesinde ve öncesinde büyük bir vatansever ve katıksız bir Atatürk milliyetçisi idi. Tam bir aksiyon adamı, güçlü bir toplum önderi idi. Bazı insanlar doğuştan liderdir; insanları bir araya getirir ve harekete geçirirler; onları yönetir ve yönlendirirler. İşte o, daha çocuk yaşlarda, Eşrefpaşa'da, yani hemen şurada, Dere Sokak'ta, arkadaşlarının lideri oldu. Heyecanlı ve atak bir kişiliği vardı, iyi bir hatipti ve konuşmaları ile çevresini etkilemeyi başarırdı. Tarih okumaya çok

meraklıydı, olayları sebep ve sonuçları ile değerlendirmek onun hayatı, toplumu ve içinde yaşadığı dönemi daha iyi anlamasına yardımcı oldu.

İşte bütün bu sıra dışı özellikler onu, Altay Kulübü'nün kurucu başkanlığını yapmaya, İzmir'in işgali öncesi Maşatlık Mitinginde halkı yönlendirmeye, Kurtuluş Savaşı'nımızın Ege Bölgesinde başlamasını

da önderlik yapmaya, Balıkesir’de hapishaneyi arkadaşları ile basıp onlardan şeref sözü aldıktan sonra mahkûmları milli mücadeleye dahil etmesine, Kastamonu İstiklal Mahkemesi Reisliğinden milletvekilliğine, Mübadele ve İmar İskân Bakanlığında Adalet Bakanlığına ve son olarak da Milli Eğitim Bakanlığına taşdı.

Ama belki de en önemlisi, başka bir ifade ile 35 yaş gibi kısacık bir hayata sığdırdığı şan, şeref ve başarı dolu bir ömrün en önemli misyonu, Sayın Aziz Kocaoğlu’nun başkanlığını yaptığı İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin internet sitesinde yer alan şu ifadedir; “**Mustafa Necati, Atatürk’ün en yakın düşünce arkadaşısıdır**”. Zaten başka türlü olmazdı, değerli konuklar... Başka türlü olsaydı Atatürk, genç cumhuriyetin en stratejik ve önemli bakanlığını, henüz 31 yaşında olan genç bir hukukçuya emanet eder miydi? Büyük Atatürk ona çok güveniyordu, ondan büyük ümitleri ve beklentileri vardı. Bundan tam 80 yıl önce onun çok zamansız ölümünün hemen ardından Faruk Nafiz Çamlıbel, ‘**Efemin Ölümü**’ adlı ağıt şiirinde “**Bir çınar yıkıldı**” der ve bir yıl kadar sonra da babam Mustafa Necati Uğural’ın dünyaya gelişine, şöyle tarih düşürür:

“Maziye karıştı zannederken,
Bir başka güneş yarattı ati,

Tarihini yazdım ben bu fecrin,
Şad ol yaşa Mustafa Necati!”

Mustafa Necati Uğural; Horasan’dan Anadolu’ya göç eden Ahmet Han’ın 10’uncu batından torunu, aynı zamanda Sadrazam Köprülü Mehmet Paşa’nın damadı, Sadrazam Merzifonlu Kara Mustafa Paşa’nın oğlu ve aynı zamanda Padişah 2.Mustafa’nın damadı Maktulzade Ali Paşa’nın da damadı olan Darendeli Hacı Hüseyin Paşa’nın 9’uncu batından torunudur. Yine Mustafa Necati; Van, Musul ve İzmir valiliklerinde de bulunmuş ve 1743 yılında vefat etmiş olan Darendeli Hacı Hüseyin Paşa’nın torunlarından Halit Bey’in büyük oğludur. Hüseyin Hüsnü, Ahmet Fuat, Advıye ve Sabiha adlarında 4 kardeşi vardır. Halit Bey, 1892 yılında Darendede’den İzmir’e gelmiş ve Selahattin Akçiçek Kültür Merkezi’nin çok yakınında bulunan Dere Sokağının cadde ile kesiştiği köşe eve yerleşmiştir. Caddenin alt tarafında yer alan Halit Bey İlköğretim Okulu, onun adını taşımaktadır. Amcam Mustafa Necati Bey, bekâr ve çocuksuz vefat ettiği için şu anda burada kardeşlerinden dedem Hüseyin Hüsnü Uğural’ın torunları ile birlikte kızı Naciye Ocakoğlu, ayrıca Ahmet Fuat Uğural ve Advıye Bayrak’ın torunları bulunmaktadır”.

İsmet İnönü’nün, Mustafa Necati Bey’in mezarı başındaki söylevi

Ülkenin daha çabuk yeni harfleri öğrenmesi için kurduğu Millet Mekteplerinin 1 Ocak 1929’da açılacağı gün Türkiye, onun ölümüyle sarsıldı. Ölümü, apandisit patlamasına bağlıydı. Ülkenin içine düştüğü derin yas karşısında Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal bile gözyaşlarını tutamamıştı. İsmet paşa, onun mezarı başında en anlamlı sözlerinden birini verdi. Bu eşsiz konuşma; “**Necati, aziz Necati dileğin yerine getirilecektir**” sözleriyle sona eriyordu. Bu sözler, bütün cumhuriyetin genç öğretmenlerini etkilemiştir. Bu önemli söylevi, yeni kuşaklara tanıtmak için burada olduğu gibi vermeyi uygun görüyoruz. Necati Bey’in mezarı başında İsmet İnönü, şu tarihi sözleri söyledi:

“Necati’nin ölümünde derin acılarımızı söyleyeceğimi hiç düşünmezdim. Uzun mes’uliyet ve mefkûre arkadaşlığının, memleketin temiz ve yiğit bir evladına karşı, bağladığı sevgi ve saygı duyguları bu yaman ve çetin vaziyeti bana, önünden sapılmaz bir vazife yaptı.

İzmir çocuğu Necati, yüksek tah-

silini bitirdikten sonra engin ruhunun heveslerini muallim mesleğinin özünden başkasını düşünen hayatına sarmıştı. Değerli ve muvaffakiyetli mektep müdürlüğünde, vicdanının zevklerini tadarken büyük vatan felaketi, insafsız sarsıntıları ile vatanseverlerin içinde onun da başına çöktü.

Necati'yi, bir varını düşünmeden, bir gün geç kalmadan, yiğit derneğinde at oynatan kahraman şetaletiyle, cephede görüyoruz. Bununla, onun siyasi hayatı da başlamış oluyordu. Bu başlangıç, beliren halk idaresinin ve inkılâbın engin ufuklarına taze, pürüzsüz, canlı bir doğuş, değil miydi?

İzmir meb'usu Necati Bey'i, Birinci Büyük Millet Meclisi'nin kürsüsünde, yaralı vatanseverin fedakârlık – yuva – hasret feryatlarını öterken dinliyoruz. Sınirlerin mütemadiyen ezgin, fikirlerin türlü tesirlerle karışık olduğu o günlerde Necati'yi, bir gün şaşmayan sadakat, doğru ve açık görüşle, daima, Büyük Gazi'nin izinde buluyoruz.

Büyük zaferden sonra başlayan nazik ve şaşırtıcı devirde Necati Bey sulh, inkişaf ve inkılâp hayatının yorulmak, bıkmak istemeyen gereklerine berrak özünü teslim etti. Yüksek kabiliyetleri onu, sür'atle Büyük Millet Meclisi'nin icra vekâletine çıkardı. Onu en çok tanımış ve sevmiş olan acılı, mahzun arkadaşları, onunla mes'uliyet ortaklığı etmekten bahtiyar olduk.

Onun vekâlette çalışmalarını anlatmağa koyulmak, zor ve beyhude bir gayrettir. Mefkûre aşkı, çare bulmak kabiliyetiyle, aşıkâr neticeler emeklerinin ifadeleridir. Sayısız ihtiyaçları, sayılı vasıtalarla doyurmak didinmesiyle geçen son üç senelik Maarif vekâleti, bize iftiharlar veren işler ve eserleriyle doludur. O maarifte, başı yüksekte, gözü yıldızlarda temiz ve çetin bir müceddit gibi ça-

Cumhuriyet Devrinde Bir Devlet Adamı
Mustafa Necati

lıştı. Ağır pahada arkadaşlardan, samimi çalışma çevresi vücuda getirmek onun hususiyetlerindedir.

Devlet yetişmiş bir adamını, Büyük Meclis değerli ve muvaffak bir azasını ve vekilini, maarifimiz, talim ve terbiyemiz tecrübeli bir mütehassısını, firkamız yerine konmaz bir mefkûrecisini, halkçılığımız bu dünyanın hiçbir yıldızı ile pas tutmayan bir cevherini, onun temasına her girmiş olan, yürekten sevmesini bilir vefalı bir dostunu kaybetti. Acılarımızın hudutları ne kadar geniştir!

Necati'nin, hiçbir kirli benek taşımayan varlığını birazdan toprağa vereceğiz. Onun hatıraları artık mefkûreci, milliyetçi, cumhuriyetçilerin hafızalarında kutsi duygularla yaşayacaktır. İnsanlara manevi ve mefkûrevi varlık dışındaki şeylerin boşluğunu hatırlatan bu muazzam anda, geleceğe dair düşündüklerimizi bir daha söylemeği, hayat vazifemize sadakat, mefkûre arkadaşımıza hürmet saydım.

Cumhuriyet evlatlarının vazifeleri bu vatanın, cihan vatani içinde, passız bir çelik, medeniyetin ümrani ve nimetleriyle bezenmiş bir bahçe, ilmin, -fennin- kültürün yüksek mahariyetlerine ermiş vatandaşlar yuvası olması için çalışmak, uğraşmak,

mücadele etmektir. Bu yolda hiçbir müşkül tanımıyoruz. Bu uğurda hiçbir emeği, hiçbir hayatı, hatta baharına doymadan sönse, yine çok görmüyoruz. Bilhassa milleti cehaletten kurtarmak, Türk harfleriyle yeni bir nur ve kültür hayatına girmek azim ve kararında samimiyetimiz, ısrarımız ve sarplığımız sarsılmaz bir haldedir.

İnkılâpçıların ölümlerinde kalanlardan ve yeni yetenlerden bir tek dileği vardır:

Cansız bileklerinde sallanan vazife bayrağının kavranıp daha yüksekte dalgalandırılmasıdır.

Necati, aziz Necati; dileğin yerine getirilecektir!”

Altay Spor Kulübünün
ilk başkanı Mustafa Necati

Altay Spor Kulübünün ilk başkanlığını yapan amcam Mustafa Necati'yi ve o dönemin şartlarını, siyasetin sporla olan yadsınamaz ilişkisini Altay Kulübü Sosyal Dayanışma Derneği Başkanı Sayın Eren Gevgeli ise şöyle anlattı:

“Spor ve siyaset her dönem iç içe olmuştur. Her ne kadar “siyaset sporla bulaşmasın” denilse de siyaset, zaman zaman spordan faydalanmıştır. Bugün, Türkiye futbol liglerinde, şehir takımlarının ve belediye kulüplerinin siyasetle ne kadar iç içe olduğunu hepimiz çok iyi bilmekteyiz. Ayrıca yıllardır siyasi gerginlik yaşadığımız bir komşu ülke ile yakınlaşmak için oynanan bir milli maçta Cumhurbaşkanımızın nasıl değer-

lendirdiğini çok yakın bir geçmişte yaşadık. Yine A.B.D. ile Çin Halk Cumhuriyeti ülkelerinin siyasi ilişkileri konusunda bir masa tenisi müsabakasının nasıl değerlendirildiğini herhalde hepimiz hatırlamaktasınız.

Sporla siyaset ilişkisi sadece günümüze ait bir olgu olmayıp 100 yıl önce de vardı. Hepinizin çok iyi bildiği gibi 1800'lü yılların sonları ve 1900'lü yılların başlarında Osmanlı Devletinin önce Girit Adasını daha sonra Balkanlardaki topraklarını kaybetmesi bir parçalanma sürecini başlatmıştır. Bu parçalanmada, Dövvel-i Muazzama (bugünkü birleşmiş milletlerin karşılığı) Ve düyun-u umumi (bu günkü İ.M.F karşılığı) önemli bir rol oynamıştır.

Parçalanma tehlikesinin artması ve sürecin hızlanması İttihat ve Terakki Cemiyeti'ni, Anadolu topraklarını korumak için tedbir almaya zorlamıştır. Anadolu'da, demografik yapısı itibarıyla parçalanma tehlikesini taşıyan şehir, İzmir olarak belirlenmiştir. Zira İzmir nüfusunun büyük bir çoğunluğu Rum, Ermeni, levanten olarak tanımlanan İtalyan, Fransız, İngiliz Hollandalı ve Maltalılarından oluşmaktaydı. Türkler ise daha çok bugünkü Basmahane semti ve Kadifekale eteklerinde yaşamaktaydı.

İttihat ve Terakki Cemiyeti İzmir'de, Türklüğü ve Türkçülü-

ğü koruyup geliştirmek için gençleri bir spor kulübü etrafında toplamayı planlamaktaydı. Buradan hareketle İttihat ve Terakki Cemiyeti kâtibi mesulü Celal Bayar ve dönemin Valisi Rahmi bey 1913 yılının sonlarında İzmirli Türk gençlerinin severek oynamaya başladığı futbol çerçevesinde bir spor kulübü kurulması fikri oluştu. Zira Türkiye'de, ilk futbolun oynandığı şehir olan İzmir'de, bugün NATO karargâhı olarak kullanılan Kızılcıllu (Şirinyer) semtinde bulunan Amerikan Kolejinde öğrenci olan gençler futbol oynamaktaydı. İşte bu gençler ve Türkçülük aşkıyla yanan milliyetçi gençler, 16 Ocak 1914 tarihinde Altay Spor kulübünü kurdular. Kulübün ilk başkanı olarak 20 yaşındaki genç şark idadisi müdürü Mustafa Necati Beyi seçtiler. Mustafa Necati Bey'i andığımız zaman kadim dostu Vasif Çınar'ı anmamak olmaz. Bu ikili, yaşamları boyunca hep birlikte olmuşlar ve birlikte mücadele etmişlerdir.

Buraya kadar anlattıklarımın, kulübün adının 'Altay' olarak özenle seçildiğini ve bu ismin uzun tartışmalardan sonra kararlaştırıldığını da önemle belirtmek isterim. Altay için olduğundan da fazla Türkiye için çok önemli bir şahsiyet olan Mustafa Necati'nin 35 yaşında, 1 Ocak 1929 tarihinde ebediyete göç etmesi, ondan çok daha büyük hizmetler alacak olan ülke ve Altay camiası için bü-

yük bir kayıp olmuştur.

Cumhuriyet Devrimlerinin bu önemli tasarımcı ve uygulayıcılarından olan Mustafa Necati'nin böyle toplantıların dışında İzmir'de bir anıtının yapılarak sürekli anılmasını sağlamalıyız. Birkaç yıl önce bir kuru fasulye lokantasına, icara verilmek istenen evinin müze haline getirilmesi ve bir Mustafa Necati Enstitüsü'nün kurulması, ona olan minnet borcumuzu biraz olsun karşılayabilir."

Arı: "İzmir'de Mustafa Necati Üniversitesi Kurulmalıdır"

Son günlerde biliyorsunuz ki İzmir'de kurulacak devlet üniversitesinin adıyla ilgili pek çok isim geçti, tartışmalar yaşandı. Bu konuda görüşlerini açıklayanlardan biri de Dokuz Eylül Üniversitesi (DEÜ) Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü Müdürü Doç. Dr. Kemal Arı oldu. İzmir'de kurulacak devlet üniversitesinin isminin ne olması gerektiği yönündeki görüşlerini bir basın toplantısıyla kamuoyuna açıklayan Arı, İzmir'in, yetiştirdiği değerlere sahip çıkması gerektiğine dikkat çekerek, "Mustafa Necati gibi Cumhuriyet tarihiyle bütünleşmiş bir kimlik yetiştiren İzmir'de, kurulacak yeni üniversitenin ismi 'Mustafa Necati Üniversitesi' olmalıdır" dedi. Yeni üniversite için değişik adlar önerildiğini, bunların hepsine saygı duyduklarını ifade eden Arı, kent tarihisiyle uğraşan kişiler olarak kendi görüşlerinin, yeni üniversitenin isminin; 'Mustafa Necati' olması yönünde olduğunu bildirdi.

Uğural Ailesi olarak bizler de gerek kişilik meziyetleriyle gerekse vatanımıza verdiği hizmetleriyle gurur duyduğumuz amcamız Mustafa Necati'nin adının bir üniversiteye verilerek ölümsüzleştirilmesinden onur duyuyoruz.

Türk tarımını dışa bağımlı hale getirmek çaba ister

SUMER TÖMEK BAYINDIR
İzmir Tarım Grubu
Dönem Sözcüsü
Te-Ta Teknik Tarım
Genel Koordinatörü
e.posta: bilgi@te-ta.com

Ülkemizde tarımın geri plana itildiği, ekonomi ve siyasi gündemimizde gereken önemde yer verilmediği bir gerçektir. Öte yandan çok geniş bir üretim ve faaliyet alanı olan tarımın alt kolları arasında da bir iletişim eksikliği bulunduğunu, belki de bu yüzden tarımın bütününe topluma anlatmakta ve dolayısıyla lobisini yapmakta çok eksik kaldığımızı görüyoruz. Bunu fark eden birkaç arkadaş, öncelikle İzmir’de tarımın alt sektörlerinde faaliyet gösteren önder

kişileri bir araya getirme fikrini geliştirdik ve ilk kez 2007 yılı sonunda bir araya gelip, 2008 yılında da ‘İZMİR TARIM GRUBU’nu kurduk. Aralık 2008’de bir arama çalışması yapan grup, **tarımın saymakla bitmez sorunlarını tartışmak yerine, tarımın bütününe topluma anlatmak, ülkemiz ekonomisi için tarımın taşıdığı öneme dikkat çekmek, bu konuda kamuoyunda farkındalık yaratmak amacıyla çalışmaya karar verdi.**

Tarımcılar arasında
iletişim ve güçbirliği etkisi
yaratıldı

Bu birliktelik özellikle doğru insanlar, doğru mesajlar ve doğru bilgi ile yola çıkınca çok olumlu etkiler yaratabildi. İTG’nin öncelikle biz ‘tarımcılar’ arasında yarattığı iletişim ve güçbirliği etkisi, kanımca en önemli çıkarımıdır. İkinci önemli çıkarım da “**TARIM ÖNEMLİDİR**”

sloganı ile toplumda, medyada, siyaset çevrelerinde yarattığımız merak ve bilinçlenme isteğidir.

İşte ‘**Çiftçi Kadınlar Güçbirliği**’ de bizim yine ülkemizde gereksinim olduğunu gördüğümüz bir örgütlenmedir. “Yuvayı dişi kuş yapar” sözü ne kadar yadsınmaz bir gerçektir, biliriz. Tarımsal üretimde bu etki, başta ekonomik olmak üzere kültürel ve sosyolojik olarak çok daha fazladır.

Yine bizim sloganlarımızdan biri şudur: “**TARIM ADALETTİR**”. Gerçekten tarım hem dünyadaki en yüksek katma değere sahip üretim dalıdır hem de gelir dağılımını en adaletili sağlayan sektördür. Aynı zamanda tarımda; işbirliği, imece, takım çalışması, ortaklık-ortakçılık, çıkar birliği vardır. Tarımsal üretimi yapanlar, ancak güçlerini bilgilerini emeklerini birleştirerek daha fazlasını, daha iyisini üretebilirler. Bu aile içi adaleti de getirir. Tarımsal üretimde kadın-erkek ortaktır; güçlerini, varlıklarını ortaya koyarlar, birlikte çalışır, birlikte kazanırlar.

İşte bunlardan hareketle, aslında çiftçi aileleri bir araya getirmenin yolunun kadınlardan geçtiğini gördük. Öte yandan son yıllarda Tarım Bakanlığı Çiftçi Eğitim ve Yayım Dairesi’nin bir projesi olarak “Çiftçi Kadınlar Yarışıyor” yarışmaları düzenlendi. Bu yarışmalara katılan kadınların biraya getirilmesinin iyi bir fikir olacağını düşündük. Böylece ‘Çiftçi Kadınlar Güçbirliği’ni bir proje olarak ele aldık.

Hem İzmir Tarım Grubu hem Çiftçi Kadınlar Güçbirliği, birer işlevsel örgütlenme modelidir. Yani dernekleşme veya benzeri bir yapı, söz konusu değildir, en azından şimdilik. Bu da güçlü bir amaç etrafında doğru insanlar ile örgütlenmenin ne denli etkin olabileceğini göstermektedir. Pek çok dernekten daha etkin olduğumuzu söyleyebiliriz. Her ikisinin de güçlü amacı, **tarımın ve tarımın içindeki nüfusun Türkiye’nin**

en önemli gücü olduğunu kamuoyuna, medyaya, ekonomi ve siyasete yön verenlere hatırlatmaktır. Bu kapsamda elbette tarımdaki uygulanan politikalar irdelenmektedir. İzmir Tarım Grubu, güncel politikalar hakkında görüşlerini yayımladığı bildiri-ler aracılığı ile paylaşmaktadır.

Çiftçi Kadınlar Güçbirliği, elbette çiftçilik yan tarımsal üretim ile ilgili olacaktır. Çiftçi kadınların ve dolayısıyla ailelerinin yaşadığı sorunlar ele alınacaktır.

İlk geniş toplantımızdan sonra, 35 kişilik bir meclis oluşturuldu. Bunların arasından da 12 kişilik bir Yönetim Kurulu ve 23 yaşında bir genç hanım, Bademli’den Belkız Kale başkan seçildi. Yine bu toplantıda, tarımın ve tarımsal üretimde kadının rolü konusunda kamuoyunda farkındalık çalışması yapılması, tarımsal ürünlerin pazarlanması konusundaki sorunları aşmaya yönelik girişimler ve mesleki uygulamalara yönelik eğitimlerin yapılması öncelikler olarak ortaya çıktı.

Türkiye'nin üretim üstünlüğü tartışılmaz olarak tarımdadır

Ürün veya özel teşviklerin ne/nasıl olması gerektiğine yönelik konuşmaktan önce, ülkemizin ekonomi ve dolayısıyla tarım gereksinimlerinin ne olduğuna bakmak gerekir diye düşünüyorum. Ülkemizin üretmeye, istihdam ve sermaye birikimi yaratmaya gereksinimi var. Bir ülkede üretim, hem tarım hem de sanayide olmalı ancak tüm üretim kollarının arasında ülkeler kendilerine daha çok katma değer ve birikim yaratma seçer ve ona yoğunlaşır. Buna 'göreceli üstünlük' de diyebiliriz ki Türkiye'nin üstünlüğü tartışılmaz olarak tarımdadır. Göreceli üstünlüğü tarımda olmayan ülkelerin dahi tarımsal üretime destekler vererek mutlaka ülkelerinde tarım yapılmasını sağladıklarını görüyoruz. İşte burada başka bir özellik daha öne çıkıyor: **tarımın yüksek katma değer yaratma gücü. Tarımın her alanında ama özellikle hayvancılıkta, ülkeye maliyetin kat kat üzerinde bir değer yaratılır ve bu değer, ülkede kalır. Kazanç, ülkenin tüm katmanlarına ve sektörlerine yayılır. İşte bunu gören gelişmiş ülkeler, ülkelerinde üretilen tarımsal ürünler dünyada rekabet edebilir fiyatlara mal olmasa bile, biraz önce bahsedilen yüksek katma**

değeri kendi ülkelerinde tutmak ve gelir dağılımında adalete yardımcı olması için mutlaka ülkelerinde tarımsal üretimi sağlamak üzere destekler verirler.

Son ancak belki de en önemli konu ise elbette **tarımın stratejik önemidir.** Ülkeler, halklarını dengeli ve sağlıklı besleyebilmek için kendileri üretmek zorundadırlar. **Gıda gibi bir konuda dışarıya bağımlı olmak korkunç bir durumdur ve hiçbir gelişmiş ülke kendini bu durumda bırakmak istemez.**

Tarımda teşvik

Teşvik olarak dağıtılan miktarların ne olduğundan daha önemli olan nasıl bir yönlendirme yapıldığı, tarımsal üretimin ekonomik hale getirilip getirilmediği diğer bir deyişle tarımdan para kazanılıp kazanılmadığıdır. Yoksa belli birkaç yüz kooperatife verilen milyonlarca lira veya belli ürünlere belli dönemde verilen birkaç kuruş destek, eriyip gider ve öyle de oldu. **Gelişmiş ülkelerde teşvikler, üreticinin zarar etmemesini sağlar ve topyekün tüm sektörü ayakta tutar, sürdürülebilir üretime yöneliktir.**

İşte İzmir Tarım Grubu olarak biz, bu gerçekleri halkımız, yöneticiler ve siyasiler ile paylaşmaya çalışıyoruz. Öncelikle bizim ekonomi politikamız doğru saptanmalı, tarımı öncelik olarak almalıdır. Ondan sonra tüm teşvik mekanizmaları, eğitim politikaları, kırsal kalkınma politikaları oluşacaktır. Bunlar zor şeyler değil, çözümleri de çok iyi bilinmektedir. Önemli olan temel gelişme politikamızı doğru saptamak ve sürdürme iradesini sağlamaktır.

Türkiye, 2008 yılında tarihte ilk kez, tarımda cari açık verdi

Türkiye'nin tarımda dışa bağımlı olması akla sığmaz, doğal akışına bırakıldığında mümkün de değildir. Yani rahatlıkla denilebilir ki "Türk tarımının dışa bağımlı olması ancak buna çalışarak mümkündür". Türkiye, 2008 yılında tarihte ilk kez, tarımda cari açık verdi. Bu anlaşılır bir şey değildir.

Dünya fiyatı denen 'oluşturulmuş (fiktif) fiyatları baz alarak ülkemizin üreticisini beceriksiz gösterme politikaları 1980'den sonra başladı. Şu anda dünyadaki gıda krizi ve dünyayı yakından izleyenlerin çoğalmasında ile tarımın önemi yeniden keşfedilmiş olsa da **gelişmiş ülkelerin gizli ve açık destekleri ile oluşturulan ve adına, 'dünya fiyatları' denen kavram ile üretimimize ket vurulmaktadır.** Bunları yıllar içinde defalarca izledik ve bugün yine izliyoruz. **"Dünyanın en pahalı etini yiyoruz" yalanı ile başlayan sonra "at-eşek eti" skandalları ile bağlantılandırılan senaryonun sonucunda bugün, et ve hayvan ithal ediyoruz.** Geleceğimizi, halk sağlığını hiçe sayan bu uygulamanın mantığını kimse açıklayamıyor. Tüm meslek örgütleri ve tüketiciler buna karşı. Marketler, lokantalar; "Burada ithal hayvan eti satılmaz" diye yazılar asıyor camlarına. Kim istiyor peki, bu ithalatı? Bizler, bu ithalatın ucuzlama sağlamayacağını, bilakis çok da uzun olmayan vadede ülkemizde, üretimin düşmesi ile daha da pahalı ete mahkûm olacağımızı biliyoruz. Bununla ilgili detaylı bildirimizi ilgilenen herkes www.izmirtarimgrubu.org adresinden isteyebilir.

Sözün özü, Türkiye biran önce akılcı politikalar geliştirmelidir. Malesef artık gecikmeye pek de tahammül edecek durum kalmadı. Tüm dünyada süren ekonomik kriz sonucu darboğaza giren ve girecek halkların kurtarıcısı tarım oldu ve yine öyle olacak. O halde artık önlem alın.■

BEST WESTERN
HOTEL KONAK

İzmir

*Best Western Hotel Konak kalitesiyle
hayallerinizi gerçekleştirecek
sihirli değişim için yanınızdayız.*

UNIDES
CREATIVE

1989' dan günümüze kadar geçen zaman içerisinde genç, gülyüzlü,
dinamik ve ilk günkü heyecanını hala taşıyan personelimiz ile
catering, düğün, toplantı ve organizasyon gibi özel zamanlarınızda
yanınızda olmanın gururunu taşımaya devam ediyoruz...

Tel.: +90-232 489 15 00 (Pbx)
www.hotelkonakizmir.com

Boston örneği bir İzmir, neden olmasın!

Onur Kulübü köşemizin değerli konuğu, EĞİAD'ın kurucu üyelerinden ve İzmir iş dünyasının başarılı isimlerinden Sayın Ahmet Oğuz Özkardeş, EĞİAD'ı kurdukları yıllarda her şeye rağmen özellikle ekonomik şartların, günümüze oranla daha rahat olduğunu kaydederek, günümüzde artık STK'larına ayrılan vakitlerin çok değerli olduğunu söyledi. Hemen belirtelim ki turizm alanında yoğun ve başarılı çalışmaları bulunan Özkardeş Ailesi'ne ait Mövenpick Hotel İzmir, uluslararası otel zinciri Mövenpick'in Avrupa'daki 27 oteli arasında yapılan müşteri memnuniyeti anketinde Mayıs ve Haziran aylarında birinciliği elde etti. Zamanla yarışan Sayın Oğuz Özkardeş ile yaptığımız özel sohbette, İzmir'in son derece önemli bir kent olduğunun TÜİK istatistiklerinden rahatlıkla görülebileceğini, kentte sadece yatırım yapmanın yetersiz olduğunu, haftaların hatta günlerin muhtelif program ve aktivitelerle doldurularak, sahip olduğu doğal zenginliklerine de dikkat çekilerek ilgi merkezi haline getirilmesi gerektiğine dikkat çekti. Yaptıkları yatırımlarda en yakınından başlamak üzere bölgeselcilik yaptıklarını vurgulayan Özkardeş, kentin ve insanların kalkınabilmesi için her tür zorluğa rağmen bu konuda ısrarlı olunması gerektiğini belirtti.

Geçmiş yıllar çok
daha kolaydı

EĞİAD ile tanışmanız ve size katkıları konusunda neler söylersiniz?

20 sene önce, Sayın Bülent Şenocak ve ilk yönetim kurulunun ciddi emekleriyle bir araya gelerek EĞİAD'ı oluşturduğumuz o kuruluş dönemimizde ilginç olan, TÜSİAD dahil önümüzde örnek alabileceğimiz başarılı bir GİAD dernek tüzüğüne dahi olmamasıdır... Kurucu başkan ve üyeleri sonrasında katılan yeni üyelerinin de küçük düşünmeyip hep büyük düşünmüş olmaları, EĞİAD'ın başarı çı-

tasını hızla yükseltti. Kurucu üyeler olarak bizim avantajımız, o ilk kuruluş yıllarında bizler hem gençtik hem de o dönemin ekonomisi, şu an içinde bulunduğumuz yıllara göre çok daha rahatmış ki bizler, EĞİAD için dolu dolu vakit ayırıp çalışabilmişiz. İnsan olarak içinde bulunduğumuz her dönemde şartlarımızı şikâyet ederiz; mutlaka ki o dönemin de kendine göre zorlu konuları vardı ama sonradan fark ettik ki o günler, hakikaten çok müsait günlermiş. Günümüz şartları öylesine zorlaştı ki bu tür STK faaliyetlerine ayrılan vakitler, gerçekten kilosu çok daha ağır, pahalı bir hale geldi. Son senelerde bu işlere vakit ayıranların zamanları, cidden çok değerli vakitler...

STK'ları içinde EĞİAD'ı nerede ve nasıl değerlendiriyorsunuz?

EĞİAD, üye sayısı ve niceliğiyle başarı sağlamış bir dernek. Şu anki Başkan, Sayın Cemal Elmasoğlu ve yönetim kurulu da derneği, içinde olması gereken her faaliyet alanında başarıyla temsil ediyor. EĞİAD'ın gücünü ve çalışmalarını, içinde bulunan kişiler olarak bizler çok iyi biliyoruz ama kanımca, faaliyetlerinin dernek dışındaki 3. şahıslara da duyurulması kapsamında daha etkin çalışılmasına ihtiyaç var. Politik olmandan, işadamları faaliyetlerini yansıtmalı, yetkinliğini tüm üyeler dahil çevreye de göstermelidir. Bu söylediklerimi, yapılmıyor anlamında belirtmiyorum hatta belki her gün bu

*Ahmet Oğuz
Özkardes*

kapsamda çalışılıyor ama daha yoğun ve istikrarlı bir şekilde konunun üzerine gidilmeli.

Yatırım yaparken inatla 'bölgeselcilik' yapıyorum

EGİAD'm İzmir'e, Ege Bölgesine ve ülke geneline katkısı bakımından çalışmalarını ve duruşunu yorumlayabilir misiniz?

EGİAD'm işlevlerine en güzel örneklerden biri, geçtiğimiz günlerde üçüncüsünü gerçekleştirdiği, 'İşbirliği Tanıtım ve Sektör Günleri Fuarı' ki eminim, bu tür çalışmalar, üyeler arasında ticari ve sanayi işbirliklerinin gelişmesine de önemli ölçüde

katkılar sağlıyordur.

Lise yıllarımda, İstanbul'da yatılı okulda okurken, 'Recep Amca' diye hitap ettiğim bir yakınımın evinde kalırdım. Recep Amca, her şeyi çok ince hesap eden ve oldukça tutumlu bir insandı ancak yine de kendisinde kaldığım sürece alışveriş ederken ki marketten yüzde 40 ucuza alacağımı bilmesine rağmen ısrarla, evinin altındaki bakkaldan da bir şeyler almamı isterdi. Çünkü bakkala her an ihtiyacı olabileceği veya kapatırsa, o dükkâna uygunsuz birilerinin gelebileceği endişesiyle, o bakkalın hep orada yaşamasını isterdi. Ben de bir yatırım yaparken inatla 'bölgeselcilik' yapıyorum. En yakınımın başlamak üzere kentten ve bölgeden

alışveriş yapmayı tercih ediyorum. Üstelik piyasa koşullarında bunu yapmak hiç de kolay değil; İstanbul gibi dışarıdan pek çok firma, bizi arayıp uygun fiyat ve teklif koşulları için ısrarlı olurlarken buna karşılık İzmir'deki firmalardan teklif isteyip de günlerce cevap alamamamıza ve kendilerini sürekli arayıp hatırlatmalarda bulunmamıza rağmen... İsrarla bölgeselcilik yapmalarını herkese öneriyorum çünkü hepimiz ve kentimiz ancak bu şekilde kalkınabiliriz.

Çalışmaları kapsamında EGİAD 'm en çok takdir ettiğiniz çalışması hangisi? Geleceğe yönelik özellikle EGİAD tarafından geliştirilmesini beklediğiniz projeler var mı?

EGİAD'ın 'birlik' duygusu ile hareket etmesi çok önemli. Bu hareketini, sektörler için yönelik olarak hangi sektörde bir problem varsa, o alana konsantre olup o sektörün menfaatine korumacı bir tavır geliştirerek, arkasında kütle olarak Dernek durmalı diye düşünüyorum. Böylece toplumdaki yetkinliğini daha da arttırabilir. Türkiye'deki iş âleminin geleceği gibi konular, geneldir; genel konular yanında bir de spesifik konularda dinamik davranılabilir. Üs-

telik EGİAD'ın her sektörden üyesi mevcuttur.

20 yıl, bir dernek için az bir zaman değil ama EGİAD, halen çok genç bir dernek. Senelik dernek faaliyetlerinin içeriği çok dolu olmakla birlikte görünürlülüğü fazla olmaz. Nedense toplumumuzdaki dernek faaliyetleri arasında kalıcı olmazınız ancak bir yardımda bulunmanız ya da bir yere plaketinizi asmanızla mümkün olabiliyor. Bu kapsamda,

EGİAD'ın bir ilköğretim okulu açması ve kendi dernek binasına geçmiş olması çok ciddi emeklerdir.

Nasıl ki tüm üyeler dernek başkanının arkasında duruyorsa, hangi iktidar, hükümete gelirse gelsin, var olan iktidarın sırf karşısında olmak için onu sürekli eleştirmek yerine, eksiklerini tamamlayıcı bir şekilde yanında olmak, toplum adına daha sağlıklı bir ilişki şekli olacaktır. Bunun için de iktidardakilere kendinizi iyi ifade etmeniz ve samimiyetinizi göstermeniz lazım. Ters düşen politikalarını kendilerine izah edebilmeyiz, orta yolu bulabilmeniz ancak bu şekilde olabilir.

EGİAD, dönemin Sanayi ve Ticaret Bakanı Zafer Çağlayan'a 'Türkiye için bilgi bazlı sürdürülebilir yenilikçi sanayi stratejisi' adı altında çok özel bir raporunu, Hilton Oteli'nde düzenlenen geniş katılımlı, sık bir toplantıyla sunmuştu ki Sayın Çağlayan, yapmış olduğu konuşmasında, Bakanlığın bu kapsamdaki hazırlık çalışmalarını için de bu raporun kendilerine önemli bir referans teşkil edeceğini söylemişti.

İş âleminin ortak menfaati penceresinden EGİAD'ın, hazırlayıp Bakan'a sunmuş olduğu bu rapor, konuştuğumuz kapsamda önemlidir. Bunlar, gözle görülmeyen ama hem bölge hem de ülke menfaatlerine yönelik çok önemli çalışmalardır.

Özkardeş Grubu olarak faaliyet gösterdiğiniz iş konuları hakkında bilgi alabilir miyiz?

Ağırlıkta iş faaliyet alanımız, inşaat ve turizm üzerinedir. Bunların içinde kendimize ait olan VİLTUR şirketimiz bünyesinde, İzmir'deki Mövenpick ve Çeşme'deki Villasaray Apart, yeni yatırım yaptığımız Boyalık Oteli gibi iş faaliyetlerimizin yanı sıra ODEN firmamız nezdinde ise Çeşme'deki Ilıca Otel ile

kiraya verdiğimiz eski Akçay Turban ve ürgüp Turban otellerinde Özilhan Holding ile ortaklığımız var. Gıda sektöründe de Anadolu Grubu'ndan, Anadolu Efes şirketi ile ortaklığımız bulunmaktadır.

Şirketleriniz arasında siz, en çok hangi alanda faaliyet gösteriyorsunuz?

VİLTUR AŞ.'nin Yönetim Kurulu Başkan Yardımcılığı, Anadolu Efes'in Yönetim Kurulu Üyeliği, ODEA A.Ş. Yönetim Kurulu Üyeliği, TETUSA Yönetim Kurulu Üyeliği görevlerim mevcut. Yurtdışında da yatırım bağlarımız olduğundan sürekli seyahat halindeyim. Turizm alanında henüz çok yeniyiz; bu sektörü öğrenme ve tanıma aşamasındayız dolayısıyla yeni yatırım döneminde, hangi alana yoğunlaşacağımızı çok iyi seçmek durumundayız.

Kente sadece yatırım yapmak yetmez

Turizm yatırımları konusunda İzmir'deki yerel yönetimlerden ve hükümetten beklentileriniz var mı?

Geçenlerde Kültür ve Turizm Bakanı Sayın Ertuğrul Günay, İzmir'e geldiğinde kendisine; **"Bakanım, hep biz, sizden bir şeyler istiyoruz; sizin de bizden istediğiniz bir şeyler var mı?"** diye sordum. Bu çok önemli çünkü idareden gelen bir talep, bir teşviktir aynı zamanda yani **"Yürüyün, şunu da yapın"** demesi, insana saadet verir. Yerel yönetimler, bugüne kadar bizim çalışmalarımıza destek oldular. Sayın Aziz Kocaoğlu ile sektörümüzü ilgilendiren her bir sohbetimizde, "Var olan bir arazimiz üzerine ne tür bir tesis kurayım" diye sorduğumda her defasında İzmir'in turizmde ağırlama alt yapı ihtiyacının farkında olan Aziz Başkan, **"Otel yapın"** demiştir. Ancak yine de sadece yatırım yapmak

yeterli olmuyor. Şehrin, bir ilgi alanı haline gelebilmesi için müzeler ve muhtelif kent aktivitelerinin de yoğunlaşması lazım. Elbette bunlar yapılmıyor, bu konulara çalışılmıyor değil. Gerek İzmir Büyükşehir gerek Konak gerekse Çeşme Belediye Başkanlarımız, sorumluluklarının bilincinde olarak gayretle çalışmaktalar. İzmir, hakikaten çok önemli bir şehir ve bunları hak ediyor. Hak ettiğinin ise en önemli sonuçlarını TÜİK istatistiklerinde görmek mümkün çünkü farklı içerikli raporlarında şehrin büyüklüğüne dair rakamlar mevcut. Bu şehrin rakamlarını yüzdelilerle aldığımız zaman nüfusu, sanayi aktivitesi gibi rakamlara bakıldığında, çarpıklık hemen görülüyor. Farklı örneklerle izah etmeye çalışalım: Mesela İzmir, Ankara'dan sonra 3. büyük şehir ve havaalanı daha küçük olmasına hatta alanına bakıldığında boş görünmesine rağmen anlaşıldı ki İzmir'den geçen yolcu sayısı, Ankara'dan daha fazla... Emin olmamakla birlikte duyumsadığım kadarıyla TAV açısından da İzmir, daha kârlı bir duruma geçmiş. Bir başka etkili örnek ise birçok yerde forumlar mevcut ama sürekli olarak eleştirilen ve **"İzmir'de hiçbir iş yapılmaz"** diye tanıtılmaya çalışılan kentimizde, Türkiye'deki forumlar arasında en kârlı forum, İzmir Borno-va Forum olmuş. Nitekim bildiğim kadarıyla Alman ortak, geriye yönelik ilk orayı satın aldı. **Hani, İzmir kârsızdı!** Havaalanı örneğine geri dönersek, uçak trafiğinin bu kadar yoğun olmasına rağmen yolcularının direkt transit geçmesi, kentte konaklama yapmaması kentin aleyhine işler. Yoğun iş hayatımızdan ve sektörümüzden biliyoruz ki birçok iş bağlantıları gündüz, ofis ortamlarında olmaz; günün ilerleyen saatlerinde gerçekleşir.

Çeşme'ye ve denizine âşık olduğumuz için yatırım yaptık

Önemli yatırımlar yaptığımız Çeşme ile duygusal bağlarımız var mı?

Hem de inanılmaz derecede var; Çeşme'de turizm işine girmemizdeki en büyük payda, ailemin ve şahsen benim, bölgeye olan inancımız ile birlikte Çeşme'ye ve denizine duyduğumuz aşkımdır. O kadar özel bir denizi vardır ki gece ne kadar eğlenirseniz eğlenin, ne kadar yorgun olursanız olun, sabah kalkıp, denize girip çıkmamızla birlikte bir anda kendinize geliverirsiniz. Bu gözle baktığımız zaman Çeşme, bırakın Türkiye'yi, dünyada sayılı güzelliği sahip bir beldedir. Kısa bir süre önce de değerli işadamı Sayın Rahmi Koç, **"Çeşme, dünyanın en güzel yeri"** diyerek bunu teyit etmiştir. Benim gibi deniz sporlarıyla uğraşanlar için özellikle cennetten bir köşedir. Ticari olarak şu an çok iyi bir fizibilitesi olmamakla birlikte ileriye dönük çok iyi olacağına inanıyorum.

Çeşme turizminin 12 aya yayılması ve daha fazla yabancı turist çekilmesi konularında görüşleriniz neler?

Görüş ötesinde çalışmalarımız var ki bir tanesi gerçek bir termal yatırım çıkarılması amaçlı kurulan TETUSA şirkettir. İşin içine termal girince Çeşme'de turizmi, otomatikman yıla yaymış olursunuz. Sistem işleyince etrafına oteller gelmeye başlayacaktır. Marina yatırımları da çoğaldıkça Çeşme, 12 ay vazgeçilmez hale gelecektir.

İzmir, 'Üniversiteler ve Hastaneler şehri' olabilir

İzmir için sağlık kenti, üniversiteler kenti, fuarlar ve kongreler kenti, liman kenti gibi pek çok betimleme yapılır. 8 bin yıllık medeniyetler beşiği bir kent olan İzmir'i, bir turizmci olarak siz, nasıl değerlendiriyorsunuz? Bu ka-

dar fırsatlar varken, imkânların değerlendirilememesi açıklayabiliyor musunuz?

Sayıdığımız bu özelliklerle İzmir'i ideal bir şehir olarak tarif ediyorsunuz. Ancak şöyle bir gerçek var ki İzmir'de bir şey yapmak zor da İstanbul'da yapmak kolay mı? Her şeyi yerel yönetimlerden ve hükümetten beklemek yerine biraz kendimize de bakmak zorundayız. İzmir'den hayıflanma muhabbetleri beni oldukça üzüyor ve bu tür sohbetlere, vakit ayırıp zaman kaybetmek istemiyorum. Bu işin diğer bir boyutu da zaten dışarıdaki insanlar, İzmir'le bir rekabet halindeyken bizim bir de sakinleri olarak kentimizi eleştiriyor olmamız, onların ekmeğine yağ sürmek oluyor.

Sağlıklı da olsanız hasta da olsanız İzmir; iklimiyle, doğasıyla her insan için yaşanılabilir güzel bir kenttir. Dolayısıyla İzmir, sağlık yatırımları için ideal bir şehir. Bana göre İzmir'i bir tek şeye bağlamamak gerekir; mesela, **'sağlık, güzellik ve kültür kenti'** olabilir. Boston örneğindeki gibi, 'Üniversiteler ve Hastaneler şehri' olarak ideal olur.

Bölgesel nokta vuruşlarla imkânları ayrıca değerlendirmek mümkündür. Mesela Çeşme'de hem deniz turizmi hem de termal turizm imkânları mevcut. Sahip olunan bu imkânlar henüz çok iyi değerlendirilmiyor. Sayın Şinasi Ertan başkanlığında, bizim de üyesi olduğumuz TETUSA adlı çok ortaklı şirket, termal turizm alanında çok yakında faaliyetine geçecek. Yatırımlar, bu alana döndüğü zaman kentte bir anda parlama olduğunu görebilirsiniz.

Fuar alt yapılarına hazırlanıp, yoğunlaşmak gerekir. Tam burada konuyu yine EĞİAD ile birleştirirsek, EĞİAD ta bölgesel kent vizyonu üzerine gidebilir.

_ Bildiğim kadarıyla EĞİAD'ın

İzmir'in bilişimle kalkınabileceği üzerinden 'Teknokent' projesi mevcut.

Bunlar çok doğru ama teknokent bir tane ve çok önemli bir çalışma olmakla beraber bizde olmayan bir şeyi yapmaya çalışmak demek oysa benim ifade etmeye çalıştığım, zaten bizde var olan şeyleri değerlendirmek. Gelişmek için alternatifleri bulunmayan herhangi bir kent için 'bilişim' dense bunu rahatlıkla anlarım. İzmir'de elbette teknokent de yapılabilir ama İzmir'in sahip olduğu, kullanılması gereken çok da fazla özel tabii değerleri var.

Kentin sene içindeki 52 haftası aktivitelerle doldurulmalı

Ülkemizin 3. büyük kenti İzmir için alt yapı olarak elzem gerekler, nelerdir?

Maslow teorisindeki yaşam için ihtiyaçlar piramidi örneğinden yola çıkarsak İzmir için yapılacak bir ihtiyaçlar piramidinin tabanına, alt yapı gereksinimlerini koymak gerekir. Yukarı çıkıldığı alanlardan birine de ilgi alanlarının çoğaltılması gelebilir. Bölgeyi etkileyebilecek girişimlerden kültürel faaliyetlere kadar her şey bu alana girebilir. Senenin içindeki 52 haftanın doldurulabileceği aktivitelerin yaratılması sağlanır. Bu örnek Amerika'da başarıyla uygulanmaktadır; orada, her hafta bir etkinlik söz konusudur. Hatta haftaları aşp günlere program yaymışlardır. Ülkemizde bu konuda İstanbul, başarılı çalışıyor. İzmir de bu hedefte aynı şekilde yol almalıdır.

Otel sayıları artarsa doluluk da artar

Peki, turizm sezonundayız; şu an oteliniz dolu mu?

Hayır, değil ama otel sayısı İzmir'de ciddi olarak çok az sayıdadır, kapasitesi yeterli değildir.

İzmir'de 5 tane daha 5 yıldızlı otel olsaydı belki o zaman dolu olurduk. İzmir'de 5 yıldızlı otel seviyesindeki otellerin hepsinde birden toplantı-kongre organize edecek olursanız Antalya'daki herhangi tek bir otelin elde ettiği başarıyı yakalayamıyorsunuz.

Kentimizdeki turizm yatırımlarını yeterli buluyor musunuz?

Turizm yatırımları yok denecek kadar az. EXPO konuşulduğunda da en büyük problemlerden bir tanesi bu idi. Matematiksel bir hesaplamayla gelecek tahmin edilen kişi sayısını haftalara, aylara böldüğünüzde otel ağırlama kapasitenizin çok komik rakamlar ifade ettiği sonucuna kolayca ulaşabilirsiniz. İzmir'de turizm yatırımlarının artması gerekiyor. Bu bir, birbirine bağlı zincir; yatırımcının gelmesi için bölgenin ilgi odağı haline gelmesi lazım.

Ülke gündemine dair söylemek istediğiniz bir şeyler var mı?

Gündemi yakından izliyorum ancak yorum yapmayı bu sorunuza, 'memleket için hayırlısı ne ise o olsun' demekle yetinmek istiyorum.

Ülkemizin işsizlik sorunu için özel çalışma yapılmalıdır

Küresel ekonomik kriz konusunda yorumlarınız var mı?

Hayatımda daima şükredecek bir şeyler ararım. Dünyanın her bir tarafını gezdiğim için birebir görüyorum ki bizdeki kriz, oralaradaki kadar kötü değil. Ekonomi, harcamayla ilgili bir konudur. Bizim insanımız çabuk unuttur ve bankacılık-finans sektörümüz nispeten daha iyi bir durumda idi dolayısıyla onlar kadar zor-

Ahmet Oğuz - Ediz - Deniz ÖZKARDEŞ

lanmadık. “Ülke ekonomisi hiç etkilemedi” de diyemeyiz; bunu ancak canı yanan, işsiz kalan bilir. Ülkemizdeki işsizlik sorunu, farklı boyutlarıyla hazırlanacak özel bir çalışmayla masaya yatırılıp raporu çıkarılmalıdır. Böyle bir çalışmayı EĞİAD ta yapabilir.

Peki, küresel kriz sektörünüzü ne şekilde etkiledi?

‘SKAL’ adında üyesi olduğum dernek, bu konuda internet üzerinden çok önemli bilgilendirmelerde bulunur. Mesela bu sabah paylaştıkları e.postada; “Kanada’da ekonomik kriz dolayısıyla turizmin iyi gitmemesi neticesinde şu an otelleri boş ve ucuz, imkânı değerlendirin” mesajı vardı. Krizden en çok etkilenen sektörlerden biri, turizm oldu.

AB ve ABD, krizden çok etki-

lendiklerine göre Türkiye’ye gelen turist yapısında değişiklik gözlemlediniz mi?

Bu konu da 10-15 günlük diyebileceğim kadar güncel bir konudur. Ortadoğu’dan gelen turist sayısında ciddi bir artış var. Bu geçiş sürecinde oradan gelen turist yapısını değiştirmeyeceğimize göre yaptıkları muhtelif alışverişlerde oldukça dikkatli olunması gerekiyor. Şu aşamada karşılıklı memnuniyetsizlikler olabilir.

Birlikte yaşanılması için karşılıklı saygı ortamlarının yaratılması gerekir

Kent içinde ve plajlarda, kendi insanlarımız dışında Ortadoğu ve Arap ülkelerinden gelen tür-

banlı ve çarşafı insanlarının yoğunluğu, sonrası için Avrupa ülkelerinden gelen insanları Türkiye’ye karşı terör ya da iletişim rahatsızlığı gibi sebeplerle önyargılı yapabilir mi?

Plajlarda hijyen sağlandığı müddetçe mayo şeklinin bir önemi yok. Bir gerçeği yokmuş gibi değerlendirirsek çok yanılırız. Bu sadece bizim dinimizle ilgili yaşanmıyor. Rus turistler, az sayıda olarak ilk kez ülkemize gelmeye başladıklarında Alman turistler, tarihi geçmişleri itibarıyla onları burada görmek istememişti. Şimdi Ruslar daha yoğun geliyor ama “Almanların olduğu otelle gitmeyiz” demiyorlar. Birlikte yaşanılması için karşılıklı saygı ortamlarının yaratılması gerekir. Taciz olmadığı müddetçe birbirlerini şaşırtıcı derecede kabul ettiklerini göreceksiniz.■

Tarihi kültür hazinesi işlevsizleştirilir mi?

İzmir Milli Kütüphane Vakfı Başkanı Av. Ulvi Puğ ile Türk aydınlanma hareketinin başlangıç noktası olan İzmir Milli Kütüphane'nin, kurulup bugünlere gelişinin öyküsünü konuştuk. İzmir Milli Kütüphane'nin, dönemin aydın ve vatansever insanların büyük özverileriyle kurulduğunu kaydeden Puğ, günümüzde de aynı bilinç ve özverideki insanlarca Milli Kütüphane'ye sahip çıkılarak gelecek

nesillere sağlıklı aktarılması gerektiğini ifade etti. Derleme Kanunu kapsamından çıkarılması için tasarlanan Kültür Bakanlığı'nın gerekçelerini haksız bulduğunu belirten Puğ, tamamen yetersiz gerekçelerle İzmir Milli Kütüphane'nin işlevsizleştirilmesine yönelik hazırlanan bu kanun tasarısının durdurulması ve tarihe büyük bir yanlış yapılmasının önüne geçilmesi gerektiğine dikkat çekti.

İzmir Milli Kütüphane'nin kuruluş öyküsü

“İzmir Milli Kütüphanesi, ilk olarak İzmirli Avukat Kadızade İbrahim Bey'in öncülüğünde, 1911 yılında kurulmak istenmiş fakat mali yetersizlikler nedeniyle kütüphanenin açılışı, bir yıl sonraya kalmış. 23 Haziran 1912 tarihinde, Beyler Sokağı'ndaki Salepçizade Konağı'nın selamlık bölümünde

hizmete giren kütüphanenin bugünkü binasına taşınması ise araya giren Balkan Savaşı, Dünya Savaşı ve işgal yılları sebebiyle çok uzun sürmüştür. 1922'den sonra öncelikle sinemanın inşası ele alınarak tamamlanmış ve İpekçi Kardeşlerin yardımı ile Milli Sinema (Elhamra Sineması), 1926 yılında hizmete açılmış. Ardından kütüphanenin inşaatına geçilmiş ve Milli Kütüphane, 29 Ekim 1933'de, Cumhuriyet'in 10.Yıl Şenliklerinde hizmete girmiştir.

98 yıllık binanın mimari yapısı

Neo-Klasik tarzdaki Milli Sinema ve Milli Kütüphane'nin projeleri, Vali Rahmi (Arştan) Bey tarafından 1909'da, Sanayi-i Nefise Mektebi'nden (daha sonraki Güzel Sanatlar Akademisi) mezun olmuş olan Kolordu Mimarı Tahsin Sermet'e yaptırılmış. İnci Aslanoğlu 'Erken Cumhuriyet Dönemi Mimar-

lığı' isimli eserinde, yapının mimari özelliğini şöyle belirtiyor:

“İki katlı kütüphanenin zemin katında, uzun sekizgen biçimli giriş holü, çevresinde katları içeren yükseklikteki, renkli camlarıyla yukarıdan aydınlanan okuma salonu, kitap depoları ve bürolar vardır. Üst katta, okuma odaları ve alttaki okuma salonuna bakan kısmında değerli kitaplar için yerler bulunmaktadır. İlk ulusal mimarlık üslubunun bazı cephe özelliklerini yansıtan yapıda, girişlerin bulunduğu yükseltilmiş köşe hacminin üstü tonozdur, içinde ulusal üsluptan izler rastlanmamaktadır”.

Köşelerdeki ikiz Osmanlı Taç kapılarında, iki renk taştan yapılan anah, kemer, ikili ve üçlü gruplar oluşturan pencerede sivri kemerler kullanılmıştır. Girişlerin ve üst kat pencerelerinin alınlıklarında ve aralarında ki kare panolarda, girift bitki motiflerinin oluşturduğu bezemeler bulunur. Girişlerde asıllı dönemin süslü fenerleri, aynı yılların bir başka özelliğidir; betonarme olan yapının cepheleğinde girişler ve subasman mermerle yüzeyler, düzgün kesme taşla kaplanmıştır. Kurşunlu kaplı tonoz dışında yapının üst örtüsü geniş saçaklı kiremitle kaplı ahşap çatıdır”. (www.konak.bel.tr)

Türk aydınlanma hareketinin başlangıç noktası

İzmir Milli Kütüphaneyi tanımlamak istersek nasıl, tanımlamak gerekir? Kendine has özellikleri nelerdir?

İzmir Milli Kütüphane, Türk aydınlanma hareketinin başlangıç noktası olarak tanımlanabilir çünkü kuruluşu, o dönemin büyük siyasi görüşü İttihat ve Terakki'nin Selanik'te yaptığı bir toplantı sonucunda, Türk aydınlanma hareketini başlatmak için her şehre, bir milli kütüphane kurma prensip kararına daya-

nıyor. O dönemi biraz hatırlayacak olursak, sadece azınlıkların gidebildiği kütüphaneler var. Yabancılar ve Levantenler, elbette ki Türk kültürüne çok önemli katkılarda bulunmuş; bunu yadsımamak lazım ama o dönem, Türk tebaasının gidebileceği, kendisini geliştirebileceği bir kaynak yok. Camilerin, küçük külliyyatları var. Oysa Atatürk'ün bir sözü vardır; “Bilim, tercümeyle olmaz; araştırma, inceleme ve geliştirmeye olur” der. Nasıl ki kitap geç geldiye aynı şekilde kütüphane konusunda da Türk toplumu geç kalmıştır. İzmir Milli Kütüphane, bu konuda adım atılan ilk ve de o günden bugüne ayakta kalan tek kütüphanedir. 1912 yılında, bir avuç aydınının büyük özverisi ve çabaları ile kurulmuş bir sivil toplum örgüt kütüphanesidir. İzmir Milli Kütüphane'nin, İzmir açısından diğer bir önemi de arşiv niteliğinin olmasıdır. İzmir'in ve Türkiye'nin kültürünün artması anlamında da çok önemli katkıları olmuştur. 1912 yılından bu yana çıkan kitap ve yayınlar açısından önemli bir arşive sahiptir. Mesela Kütüphanemizde, Levantenlerin başışı olan Victor Hugo'nun 1. Baskı orijinal kitapları vardır. Gutenberg Matbaası'nda basılmış 1. Baskı ciltlerimiz, İbrahim Müteferrika dönemlerinde basılmış eserlerimiz vardır. 5 bin tane orijinal el yazması eser var ki bunlara paha biçmek mümkün değil. Bin yıllık altın varaklı Kur'an'ı Kerim var. Düsturname-i Enveri diye bir kitap var ki bu eser, Osmanlı İmparatorluğu tarihini çok farklı anlatan en güzel manzum eserdir. Bu kitabın sadece iki baskısı vardır. Bir tanesini Fransa'ya kaçırmışlardır; Fransa'nın milli kütüphanesinde sergilenmektedir; diğeri de bizim kütüphanemizedir. Büyükşehir Belediyemiz, şu an, bu eserin Türkçe basım çalışmaları içerisinde.

Adında 'Milli' kelimesi geçen kurumların isimlerinde sıkıntı yaşanıyor

İşgal yıllarında birçok kuruluş gibi adındaki ‘Milli’ kelimesinden dolayı sıkıntılar yaşanmış, değil mi?

Evet, Kurtuluş Savaşı döneminde çok ciddi sıkıntılar geçirmiş; adındaki ‘Milli’ kelimesi sorun olmuş dolayısıyla ‘İslam Kütüphanesi’ olarak betimlenmek istenmiş. Günümüzde bile aslında ‘milli’ kelimesine karşı genel bir sıkıntı olmakla birlikte biz, bu milli unvanımızı gururla ta-

şıyoruz. İzmir Milli Kütüphane adı, Bakanlar Kurulu kararıyla verilmiştir. O dönemlerde de isminden tutun da kaynaklarını kesmeye kadar pek çok sıkıntılar geçirdi ama kütüphanemizin kurucuları ki hepsi nur içinde yatımlar; Türk siyasetine, ekonomisine, kültürüne çok katkıları olmuş büyük isimlerdir. Mesela Celal Bayar, İttihat ve Terakki Genel Sekreteri Talat Muşkara, Süleyman Ferit Eczacıbaşı gibi Türkiye Cumhuriyeti kuruluşundaki çok önemli isimler,

büyük bir kararlılık ve özveriyle bu kütüphanenin temelini atmışlar. Bağışlar yolu ile ilk tarihi zenginliğini sağlamışlar ve tarihi eserleri getirmişler ama daha sonra Mustafa Kemal Atatürk’ün direktifiyle ‘Derleme Kanunu’ olarak bilinen kanunla kütüphanenin yararlanması sağlanmıştır.

Derleme Kanunu kapsamından çıkarılma gerekçeleri haksız

21 Haziran 1934 tarih ve 2527 sayılı Basma ve Resim Derleme Kanunu 8. Maddesi gereğince Türkiye’de basılan her türlü eserin birer nüshalarının; Milli Kütüphane (Ankara), Ankara Adnan Ötügen İl Halk Kütüphanesi, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, Beyazıt Devlet Kütüphanesi ve İzmir Umumi Kütüphanesi’ne (Milli Kütüphane) verilmesi esas alınmıştır. Ancak Kültür ve Turizm Bakanlığınca hazırlanan ve 01.5.2008 tarihinde TBMM’ne sunulan; “Çoğaltılmış Fikir ve Sanat Eserleri Derleme Kanunu Tasarısında” İzmir Milli Kütüphane’nin bütçe, bina ve personel sorunları nedeniyle derleme nüshalarının gönderilmesinin kaldırılması kararı isteniyor. Bu gerekçelerin, haklılığı var mı?

Kültür Bakanlığı’nın hazırladığı bu tasarıya göre İstanbul Kütüphanesi ile İzmir Milli Kütüphanesi, sorunuzda belirttiğiniz gibi yer darlığı ile bütçe ve personel yetersizlikleri sebepleriyle ‘Derleme Kanunu’ kapsamından çıkarılmaları isteniyor.

Üç gerekçe de bunun için haklı ve yeterli gerekçe değildir. Elbette ki uzun vadede Derleme Kanunu gereği yer problemi olması kaçınılmazdır. Bu sıkıntı, devletin milli kütüphanesinde de vardır. Fakat şu an için İzmir Milli Kütüphane olarak bizim,

böyle bir sıkıntımız yok çünkü rahmetli Ahmet Pirıştina, Kent Arşivindeki bir bölümü, bize tahsis etti. Gazete ve el yazması koleksiyonlarımızı oraya taşıdığımız için henüz önümüzdeki 4-5 yıllık süreç içerisinde bahsedildiği gibi yer problemi yok hatta boş bir salonumuz bile mevcut. O boş bölümü, paha biçilmez eserlerimizi sergileyebileceğimiz bir kitap müzesi haline getirmeyi planlıyorduk ama şimdi bu gerekçe ile önümüze geldikleri için orayı da kitap arşivi olarak değerlendireceğiz. Büyükşehir Belediye Başkanımız, hem yer sorununun giderilmesinde hem de raflama sisteminin kurulmasında bize çok sıcak ilgi gösteriyor. Valimiz de aynı şekilde çok ilgi göstermektedir.

Yine bahsedildiği gibi personel sorumuz da yoktur; haftanın 6 günü, sabah 9'dan 17.00'ye kadar kesintisiz hizmet vermekteyiz. Aynı şekilde bütçe sıkıntımız da yok çünkü bizatihi Kültür Bakanlığı, kiracılarımızdır; Devlet Opera ve Bale Binası, bizim mülkümüzdür dolayısıyla o bina için Bakanlıktan kira gelirimiz var. Anlaşılacağı üzere Devlete 1 lira yük olmadan kütüphanecilik görevimizi yürütmekteyiz.

İzmirli, Milli Kütüphanene sahip çık!

Bu imkân kaldırılırsa İzmir Milli Kütüphane'nin durumu, ne olur?

Bu konu aslında İzmir için çok önemli ve aleyhinde olan bir adım fakat "Değerini bilmediğiniz şey, sizin değildir" diye bir söz vardır. İzmirlilerin Milli Kütüphane'nin değerini bilmeleri ve sahip çıkmaları gerekiyor. Bu kütüphanenin kurulmasında, İzmirlilerin özverili çalışmaları var; aynı şekilde korunmasında da özverili çalışma gerekiyor. Medyanın da bu konuda duyarlı olması gerekiyor.

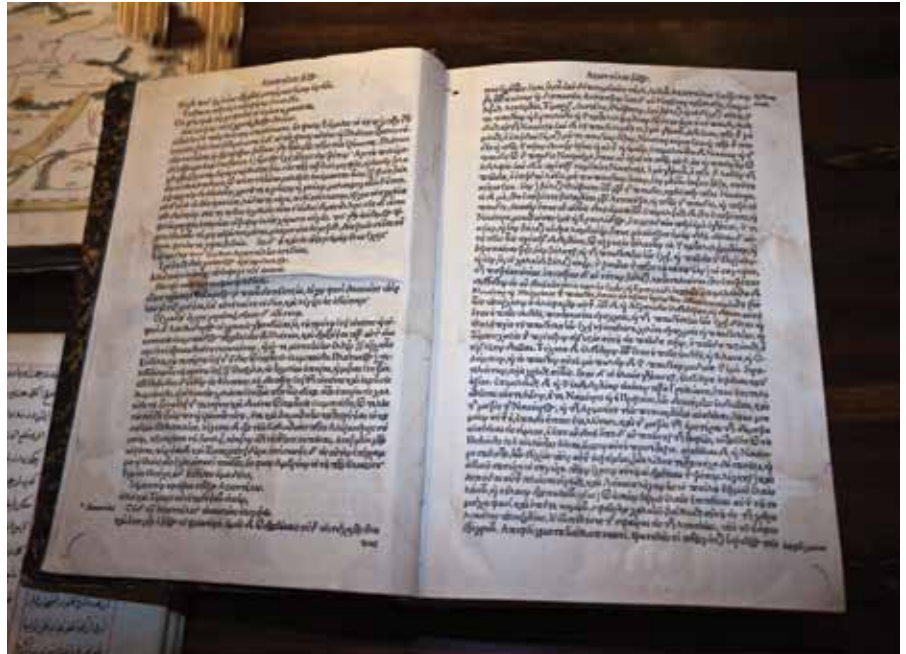
Milli Kütüphane'nin arşiviyle,

binasıyla tarihi hazine değeri vardır. Bu konuda, CHP İzmir Milletvekili Bülent Baratalı'nın "Niçin kaldırılıyorsunuz? Gerekçeleri nelerdir?" diye Kültür Bakanlığı'na verdiği bir soru önergesi var. Kültür Bakanlığı'nın, bu soru önergesine verdiği yazılı cevapta, tasarı için gerekçe gösterdikleri yer-personel-bütçe sorunlarını çözümlerle konuyu tekrar değerlendireceklerini ifade etmişler. Biz, gereken raporlarımızı Bakanlığa göndereceğiz; ümit ediyorum ki bu hatadan kendileri de döneceklerdir. Aksi takdirde, tarihe

karşı yapılmış büyük bir saygısızlık olur. Mustafa Kemal Atatürk, bu kütüphaneyi tam 3 kez ziyaret etmiştir hatta bir keresinde İran şahı Rıza Pehlevi'yi de getirerek büyük bir gurur eseri olarak burayı göstermiştir. Belki de o Derleme Kanunu'nun çıkmasına etken olan sebeplerden biri de İzmir Milli Kütüphane'dir.

Tasarının durdurulması amacıyla Vakıf olarak neler yapıyorsunuz?

Bu iş için İzmir Milli Kütüpha-

ye yönelik bir çalışma yapmış olurlar. Sabit giderlerimize kitap alım maliyetleri de eklenmiş olur. Bizim, bütün kitapları takip edip alabilmemiz mümkün olmaz. İhtisas kütüphanesi olarak yapılmış bir tez baskısını bulabilmemiz bile mümkün olmaz. Burası da hızla bir müzeye dönüşür çünkü kütüphane, arşiv niteliğini yitirir.

Peki, kentimizin marka tanımlamaları yapılırken kullanılan be-timlemelerden biri de “Üniversiteler Kenti İzmir”dir. Milli Kütüphanenin işlevsizleştirilmesi ile bu tanım uyuşmamış olacak, değil mi?

Derleme Kanununa tabii geriye ikisi Ankara’da, biri İstanbul’da olmak üzere 3 kütüphane kalacak. Sadece İzmir’de 8 tane üniversitemiz mevcut ve bir tane daha açılmak üzere. Biz, bütün Anadolu’da Derleme Kanunundan yararlanan tek kütüphaneyiz dolayısıyla bunu kestiğiniz zaman Ege’deki araştırmacılar, İstanbul ve Ankara’ya gitmek zorunda kalacaklar.

Üniversiteler şehri olacaksanız her halükarda kütüphaneyi bir yere oturtmanız lazım. Bunun için de İzmir, öncelikle kimliğine karar vermelidir. Ne olacağını bilemediğiniz şehrin imar durumunu nasıl hazırlayacaksınız. Bu konuştuklarımız kütüphanecilikten ayrı gibi görülebilir ama bunların hepsi, birleşik kaplar gibi birbirine bağlı.

Faaliyetlerinize destek olacaklarına aksine böylesi bir kararlar işlevsizleştirilmenize yönelik çalışmalarını Vakfınızı, nasıl etkiledi?

Kültür Bakanlığının aklına niha-yet İzmir Milli Kütüphane geldi ama çok yanlış bir gerekçeyle geldi. Göreve geldiğimde burada; camlar kırık, tablolar depoda atık vaziyette ve yıpranmış, içeride güvercinler uçuyordu. Kablolar dışarıdan çekilmiş, uçları dışarıda; yangın korku-

ne Vakıf Başkanı olarak şahsen yaptığım ziyaretler oldu. İşin üzücü tarafı, bu ziyaretlerimde fark ettim ki birçok siyasi kimlik, bu durumun farkında bile değil. İşte tam bu noktada, biraz siyaseti de eleştirmek gerekiyor; “İzmir, vitrin şehir” diye İzmir dışından kişileri milletvekili olarak aday gösterip seçtirirseniz İzmir Milli Kütüphane’yi bilmeyen biri, bu kütüphanenin sorununu nereden bilirsin ki!..

Derleme Kanunu kapsamında bu 5 kütüphaneye gönderilen yayınların Kültür Bakanlığına mali külfeti var mı?

Halkımız bilmediği için özellik-

le vurgulamak isterim ki Derleme Kanunu dolayısıyla Devlete yüklenen ekonomik bir yük, yoktur; Kültür Bakanlığı, bu iş için bütçesinden bir bedel ödemiyor. Sadece kitabı basan matbaadan çıkıyor. Her ilin başsavcısına 3 tane, kütüphaneye 1 tane kitap gitmektedir.

Devlet kütüphanemizi işlevsizleştirmiş olur

Kültür Bakanlığının bu yönetmeliği yürürlüğe girerse İzmir Milli Kütüphane açısından sonuç, ne olur?

Kütüphanemizi, işlevsizleştirme-

muz vardı. Bir kitaba su da dökülse, yangın da çıksa aynı hasarı verir. Bunları gidermek için bizler, tamamen kamu hizmeti amacıyla onursal bir görev olarak çalışıyoruz. “Gelecek nesillere tarihi değerler bırakalım” diye çalışırken Derleme Kanunu kapsamından çıkarılacağımızı düşününce bizim, bütün şevkimiz kırıldı.

Cumhuriyeti kuranların kültürel değerleri de yüksekti

Atatürk'ün İzmir Milli Kütüphane'ye olan ilgisinden bahsettiniz. Burada altı çizilmesi gereken bir konu da kurucu önderimizin okumayı, araştırmayı çok seven bir kişiliğe sahip olmasıdır. Muharebe alanlarında bile karargâhına çekildiği dinlenme fırsatlarında dahi ülkemizin her alanda yapı taşlarını oluşturmaya yönelik farklı içerikte kitaplar okumuş, notlar almıştır. Bazı muharebelerdeki başarısını bile okuduğu tarih kitaplarından edindiğine dair öyküler vardır. Günümüzde ise yeni gençlik ya sokaklarda ya da televizyon başında, dışarıdan kopyalanmış dizi programları uyumuş vaziyette izlemektedir. Çevremize şöyle bir bakarsak kitap okuyan insanlar yine belli bir yaşın üzerindeki kişiler. Aynı şekilde milletvekillerimiz içinde istisnaları ve öğretim üyelerini dışarıda bırakırsak çoğunun düzenli kitap okuma alışkanlığına sahip olduklarını düşünmüyorum. Eğitim ve kültür seviyesinin planlı programlı olarak düşürüldüğü konusunda İzmir Milli Kütüphane Vakfı Başkanı olarak siz, ne düşünüyorsunuz?

Mustafa Kemal Atatürk, “En büyük eserimdir” diye tanımladığı Türkiye Cumhuriyeti’ni Laik Devlet, Üniter Devlet, Milli Devlet olmak üzere 3 temel üzerine kurdu. Vatandaşlık bilincini tam olarak oluştur-

maya ömrü yetmeyerek vefat etti fakat bunları oluşturacak, bu bilinci geliştirecek Türk Dil Kurumu, köy enstitüleri, halkevleri gibi kurumları kurdu. Ancak ne var ki zaman içinde Türkiye’de bütün bu kurumlar ya işlevsizleştirildiler ya da kapatıldılar. Cumhuriyetin o kuruluş dönemindeki insanları düşünürsek, öncelikle kendi meslek alanlarında çok başarılı kişilerdi ve bu insanlar hem dünya hem de Türkiye meselelerini çok iyi biliyorlardı; genel kültür seviyeleri çok yüksekti. Bugün, 80-85 yaşındaki üyelerimiz bir araya geldiklerinde dahi halen okudukları kitapları konuşuyorlar.

88 yaşındaki eski Valimiz Hüseyin Ögütçen ile tanıştığım da kendisine hayran oldum.

İnanın, onlardan alınacak çok büyük dersler var. Aynı şekilde İsmail Hakkı Akansel paşamız, halen daha dürbün gibi gözlüğü ile okumaya devam ediyor. Okuma alışkanlığı edindiğiniz zaman bunu bırakmanız mümkün değildir.

Az önce çok önemli bir noktaya daha değindiniz; televizyondaki dizilerden bahsettiniz; dizilere baktığınız zaman elinde kitapla Türkiye’yi kurtaran bir kahraman göremiyorsunuz. Şiddet ve kötü alışkanlıklar içerikli diziler mevcut oysa bunlar hep birer kanıksama; bu çocukları biz yetiştirdik. Ebeveynler, ellerinde sigara ile çocuklarına, sigara içmesin diye zararlarından bahseder. Peki, zararlıysa sen, niye içiyorsun? Çocuğundan kitap okumasını ister ama kendisi, kitap okumaz. Çocuk, kitap kavramıyla, ilköğretime başladığında, ders kitaplarıyla tanışır. Kütüphaneler bile çocuklara aman “sesinizi yükseltmeyin, konuşmayın” gibi sürekli engellenen alanlar gibi gösteriliyor oysa çocuk kütüphaneleri, oyun alanlarıyla dahi çocuklara kitaplara sevdiren başlıca alanlardır. Çocuk kütüphanelerine önem vermek gerekiyor.

Ne kitap ne de kütüphane kavramı ölmez

Şimdi bir de içinde bilgi kirliliği çok da olsa internet üzerinden bilgi edinebilme kolaylığı var. Bunun kütüphanelere yansması oldu mu? Kütüphanenizden yararlanan kişi sayısı konusunda bilgi alabilir miyiz?

İzmir Milli Kütüphane olarak bizim bir özelliğimiz var; biz, bir ihtisas kütüphanesiyiz. Üniversiteler ve üstü düzeyine hizmet veriyoruz. Onun için bizim okuyucu ve araştırmacı kitlemizde azalma olmaz. Geçen sene 16 bin kişi, araştırmacı olarak kütüphanemizden faydalanmıştır ki ihtisas kütüphanesi için bu, önemli bir rakamdır. Kütüphanemiz, bilhassa sosyal bilimler açısından önemlidir çünkü cumhuriyetin kuruluşundan itibaren bütün gazete koleksiyonlarının olduğu bir arşivimiz var. Derleme Kanunu dolayısıyla doktora, yüksek lisans tezlerinden tutun da çıkan bütün eserlerin yer aldığı bir arşivdir. İnternet, kitabı veya gazeteyi alıp okumanın zevkini vermez. Burada pek çok değerli birinci basım kitap var; onları elinize alıp okumanın zevkini başka hiçbir şekilde alamazsınız. İkincisi de sizin de belirttiğiniz gibi nettle bilgi kirliliği çok fazladır; oysa kitapta yazarı belli, karşı görüşü belli, bilgi çok net. Bu sebeplerle ne kitap ne de kütüphane kavramı ölmez. Kütüphane hizmetimiz dışında her Perşembe günü, konularında uzman kişiler nezdinde saat 17’de başlayıp 18’de biten konferanslar düzenleriz.

Modern bir kütüphane ve müze hedefimiz var

Vakıf olduğunuz için bağış gelirleriniz oluyor mu? Vakfınızın, vergi muafiyeti var mı? Mesela bir hayırsever size kullanabileceğiniz bina tahsis etmek isterse kendile-

rine bu bakımdan imkân sunabiliyor musunuz?

Vakfımızda değil ama Derneğimiz üzerinde vergi muafiyetimiz mevcuttur. Burası 1933 yılında kurulmuş bir kurum; o yıllardan kalma elektrik sistem sorunları vardı ve sistemi yenilemek, çok ciddi bir maliyetti. Gelirimiz sabit giderlerimizi ancak karşıladığı için elektrik sisteminin yenilenmesi amacıyla bir kampanya düzenledik. Topladığımız bağışlarla bütün elektrik sistemimizi, yanmaz kablolarla yeniledik. Şimdi en büyük korkumuz olan olası bir yangın endişesini üzerimizden atmış durumdayız. Bilgisayar donanımlarımızı sağlayarak sistemi, kütüphanecilik programına bağladık. Kütüphanecilik hizmetini, gelecek kuşaklara aktarabilmek konusunda artık gereken teknolojik yapıyı kurmuş durumdayız. Bu görevi alırken kendime iki düstur edinmiştim; var olan hazine değerlerini zapturab altına alarak gelecek nesillere aktarabileceğimiz sağlıklı ortamı hazırlamak ve tüm dünyayla entegre olabilmek. Bu iki hedefimizi sağladık şimdi 3.hedefimiz; İzmir'e çok yakışacak modern bir kütüphaneye taşınmak ve bu binayı, değerli

eserlerimizin yer aldığı bir müze haline getirebilmek. Bu isteğimiz tabii ki belediyemizin, valimizin ve tüm İzmir halkının el atmasıyla oluşabilecek bir iş fakat biz, bu konuda da kesin kararlıyız. 2 yıl sonra kütüphanemizin 100. Yıl dönümümü kutlayacağız. O güne kadar belki bir takım projeler şekillenebilir, diye düşünüyoruz.

Özellikle eski ve nadide eserler gibi kitap bağışları geliyor mu?

Muhtelif bankaların yayınları var; bazı eserlerini, bize gönderiyorlar. Bir de yaşlı insanlar, yılların birikimi olan kitaplarını ziyan olmasın diye en güvendikleri kurum olarak bize getiriyorlar. Kütüphanemizde zaten var olan kaynaklar bağış olarak geldiğinde ise bu bağışları, çevredeki okul veya köy kütüphanelerine yönlendiriyoruz.

Bir dönem gezici kütüphane hizmeti de verilmiş, değil mi?

İzmir Milli Kütüphane, İl Halk Kütüphaneleri kurulmadığı dönemde İl Halk Kütüphanesi görevini de görmüş; zamanında, 94 köye gezici kütüphaneler düzenlemiş. Şimdi,

elimizde birden fazla olan kitapları hem yer sorunumuzu rahatlatmak hem de ihtiyacı olan diğer kütüphanelere destek olmak amacıyla çevremizdeki kütüphanelere paylaştırmamızın alt yapı hazırlığını yapmaktayız.

Şu an İzmir Milli Kütüphane'de kaç tane kitap mevcut?

700 bin civarında kitabımız, 5 bin civarında el yazması ve paha biçilmez taş baskı kitapları ile 1930'lerden bu yana tüm gazete koleksiyonları ile kütüphaneler arasında oldukça önemli bir arşive sahibiz.

Kadronuz, kütüphanecilik mesleği açısından mesela kütüphanecilik eğitimi almış, genç ve bu işte tecrübe sahibi kişilerden mi oluşuyor?

Müdürümüz, kütüphanecilik bölümü mezunudur. Kadromuzun her biri en az 20 yıldır bu işin içerisinde çalışmaktadır. Modern kütüphane yaptığımız zaman sizin dediğiniz gibi oraya modern kütüphanecilik eğitimi almış, genç dimağları yerleştirmemiz lazım. Burası da müze haline getirilirse personel ihtiyacımız artacaktır.■

Çeşme'den hedef kitlenize el sallayın!

Türkiye'nin en popüler tatil beldesi
Çeşme'de birçok billboard ilan
alanımızdan birinde sizin markanız
ya da ürününüz olabilir...

Nerelerde outdoor ilan
verebileceğinizi öğrenmek için
lütfen bizimle iletişime geçiniz.

 EGEOUTDOOR

Dergilerden hedef kitlenize el sallayın!

Türkiye'nin en çok okunan saygın
dergilerinde sizde markanızı ya da ürününüzü
tanıtmak istemez misiniz?

 EGEMEDYA

Çok çalışmalı ve emeğin değeri verilmeli

Babaları Özdemir Erdoğanlar'ın kolları altında büyüyüp, ondan aldıkları maddi - manevi mirası azimle çalışarak geliştirmeye kararlı oğulları Olgar ve Ilgar Erdoğanlar'a konuk olduk. Erpen Pencere ve Kapı Aksesuarları San.Tic.Ltd.Şti. adı altında, T&T markasıyla PVC kapı ve pencere aksesuarları üreten Erdoğanlar Ailesi ile bu sektörün nabzını tuttuk. Kent ve ülke gündemine dair görüşlerini aldık. Aile yaşantılarını dinledik. Gerek işyerinde gerekse özel yaşamlarında karşılıklı saygı, özveri, disiplin ve özene önem veren Erdoğanlar Ailesini tanımak ve gösterdikleri misafirperverlikleriyle onlara konuk olmak son derece keyifliydi...

Okurlarımız için kendinizi kısaca tanıtır mısınız?

O.E. 1976, Karşıyaka-İzmir doğumluyum. Özel Türk Lisesi'nin ardından DEÜ İşletme Fakültesi'ni bitirdim. 1994 yılında iş hayatım, aktif olarak başladı. Hatta çok rahatlıkla diyebilirim ki 10 yaşımdan itibaren çalışıyorum çünkü babam, çalışmamız için bizi her fırsatta atölyemize getirirdi.

Peki, bu iş olmasaydı ne yapmak istediğinizi hiç düşündünüz mü?

O.E. Bunu hiç düşünmedim bile çünkü çocukluğumdan itibaren hep buradayım, burada büyüdüm.

EGİAD ile tanışmanız nasıl oldu?

O.E. İşe resmen başlayınca öncelikle Dernek üyesi oldum, ardından Dışişleri Komisyon Başkanlığı yaptım. Şu an 10. Dönem Yönetim Kurulu Üyesi olarak görev yapmaktayım ve daha uzun yıllar da EGİAD'ta çalışmaya devam edeceğim.

İlgar Bey, biraz da sizi tanıyabilir miyiz?

I.E. 1978, İzmir doğumluyum. Atatürk Lisesi sonrası CBÜ'de iktisat okudum ama tamamlayamadım, hemen askere gittim. Evliyim, bir çocuğum var. Ben de EGİAD üyesiyim; Eğitim ve Danışmanlık Komisyonu'nda, Sayman görevindeyim.

Ö.E. Eğitimi çok önemsememe rağmen çocuklarım, sahip olduğumuz hazır iş imkânlarından dolayı maalesef üst derece eğitim almayı tercih etmediler. Yaşları oldukça ileri insanların dahi eğitimlerini yükseltme çabalarına hayranlık duyarım.

Emeğin değerinin olmaması içimi acıtıyor

Özdemir Bey, siz de kendinizden bahseder misiniz lütfen?

Ö.E. 1943, İzmir-Karşıyaka doğumluyum. Evimizde, o zamanlar ne su ne de elektrik vardı. Atalarım, denizin öte yakasından gelmedir. Gözlemlediğim kadarıyla size diyebilirim ki çalışkanlıkları ve girişkenlikleri ile denizin öbür yakasından gelen insanların hep farklıdır. Çocukluğumdan beri halen çalışıyorum. Mithatpaşa Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi'nin akşam bölümü mezunuyum. Okula gittiğim o çok zorlu dönemde, 1960'da ihtilal oldu. 1961'de Almanya'ya gittim. Döndüğümde 1. Sanayi Sitesi'nde bir işyeri açtım ve otomobil parçasından uçak parçasına kadar birçok parça üretimi yaptık. O günlerden bugünlere dürüstçe çalışarak, emeğimizle geldik. Fakat şu an ticaret hayatında öyle bir rekabet var ki insanlar, para kazanabilmek için birbirlerini eziyor. İçimi acıtan ise ürettiğimiz bir parçanın satış değerinin, 1 tane kestane şekeri kadar değerinin olmaması.

Bir aile şirketisiniz; işletmenizdeki görev dağılımı nasıl?

O.E. Ben, biraz daha ağırlıkta mali-idari işler ile birlikte satış-pazarlama faaliyetlerini yürütmekteyim. Kardeşim İlgar, daha çok teknik konularla ilgileniyor. Babam, her şeyle ilgileniyor.(gülüyorlar) Babamın, üçüncü oğludur burası...

Satış-Pazarlama sistemleriniz nasıl ve sizin daha çok tercih ettiğiniz sistem hangisi?

O.E. Bayilerimize, profil üreten fabrikalara ve dealer (alıp-satıcı) aracılığıyla olmak üzere üç farklı satış çalışma sistemimiz mevcut. Dealer sisteminde kişiler, herkesten mal alıp sattıkları ve sürekliliği olmadığı için tercih ettiğimiz sistemler, bayilikler ve profil üretici fabrikalardır.

İlgar Bey, ERP'nin kuruluş ve gelişim öyküsünü kısaca anlatır mısınız?

O.E. Babam, Özdemir Erdoğanlar, 1961 yılından itibaren çalışma hayatının, sanayiciliğin içindedir. O dönemde Almanya'da, 5-6 yıl kadar çalışıp Türkiye'ye geri geliyor. Geldiğinde de bir ortağı ile birlikte küçük çapta işe başlıyor. 1988-1998

yılları arasında oto yedek parça işine giriyor. 1987 yılında aynı zamanda şu anda yapmakta olduğumuz işlere de başladık. 1998’de oto yedek parça işini tamamen bırakıp, bu sektöre yoğunlaştık. Şu an Kemalpaşa’da 23 bin m2 arazi üzerine 15 bin m2 kapalı alanda, 150 çalışanıyla kapı ve pencere aksesuarları üretmekteyiz. Üretimimizin yüzde 40’ını dünyanın en önemli pazarlarına ihraç ediyoruz. Sektördeki yerimizi de genişleyen müşteri portföyümüz ile üretim kapasitemiz ve kalitemizle her geçen gün daha da sağlamlaştırıyoruz.

Atölyemizde, ‘yerinde kalite’ sistemini geliştirdik

İlgar Bey, işletmenizdeki ürün yelpazeniz, standart kalite çalışmalarınız ve genel çalışma anlayışınızdan ana hatlarıyla bahsedermisiniz?

I.E. İşletmemizde pencere ve

kapı kolları, ispanyoletler, kapı-pencere-kepenk aksesuarları, çift açılım sistemleri, katlanır sürme kapı sistemleri ve paralel sürme sistemleri üretiyoruz. Ürettiğimiz her ürünün, ilgili TSE ve ISO 9001 belgeleri mevcuttur.

Atölyemizde, ‘yerinde kalite’ sistemini geliştirdik. Bu sistemle birlikte, her bir çalışmamız müşterisine, sıfır hatalı ara ürün göndermekten sorumludur. Personelimizin hepsi, kendi işini en iyi şekilde yapmaya gayret eder. İşletme içindeki alet ve donanımlar, yanlış kullanıma elvermeyecek şekilde düzenlenmiştir. Operatörlerimiz, çıkan problemlerin bir sonraki sürece gitmesini önler. Tüm çalışanlar, ayrıca iş ortamlarının düzeninden de sorumludur. Çalışma ortamında temizliğe de son derece önem veriyoruz çünkü bu, çalışanın motivasyonunu olduğu kadar ürün kalitesini de etkileyen bir faktördür. Disiplin konusunda da oldukça hassasiyetimiz var; disiplin,

standartlara bağlılığı sağlamaktır. Düzgün iş yapmak ve kaizen için şart olan düzenlilik ise detaylara önem vermeyi gerektirir.

Tedarikçi seçimlerimizden önce ise aday firmaların kalite, teknik kapasite, maliyet ve tedarik kapasitelerini değerlendiriyoruz. Tedarikçilerimiz ile uzun vadeli ve karşılıklı güvene dayalı işbirliği kuruyoruz ki bu da bize, parça ve malzemelerde yüksek kalite seviyesinin yakalanmasını sağlıyor. Kullandığımız tüm ölçü aletlerinin takip ve ölçümleme faaliyetleri, Kalite Laboratuvarımızda yapılır. Dış deneyler için ise ölçümleme laboratuvarlarında, akredite sertifikasına sahip olunması şartı aranmaktadır.

Hedefte yeni yatırım projeleriniz var mı?

O.E. Sürekli var ama yatırımlarımız şu an için makineleşme, otomasyon ve yeni binalar üzerine.

Sektörünüzdeki gelişmeler konusunda neler söylersiniz?

O.E. Sektörümüz aslında çok büyük bir sektör; ülkemiz, PVC kapı ve pencere aksesuarı alanında başta Avrupa olmak üzere tüm dünyada çok güçlü ve daha 20-25 yıl kadar sektörün aynı canlılığını koruyacağına inanıyorum.

Ö.E. Sektörde inanılmaz bir rekabet var. **Özellikle bu sene, sattığımız malın tahsilât süresi de verilen çeklerin vadeleri de inanılmaz uzadı.** Şartlar, giderek zorlaşıyor.

Bölünmemek için şirket anayasamızı yaptık

Aile şirketlerinde genelde üçüncü kuşakta görülen, sermaye+iş dağılımı olmaması için ne gibi önlemler planlıyorsunuz?

Ö.E. Ege Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü Yönetim Organizasyon Anabilim Dalı Başkanı Doç.Dr. Jülide Kesken düzenlemesiyle, bu anlamda bir anayasa yaptık; ona uyarlıysa, bir problem olacağını sanmıyorum.

İş konusunda ayrı fikirlere düşüğünüzde kolay anlaşma yolunu nasıl buluyorsunuz?

O.E. Ayrı düşüğümüz konular her zaman olmasa da son sözü daima babam söyler. Karar verilmesi gereken konular ya da sorunlar olduğunda öncelikle biz, onu kendi süzgecimizden geçiriyoruz. Her şeyi babama iletmiyoruz ancak çok önemli bir konu olduğunda da mutlaka kendisinin bilgi birikimine ve tecrübesine başvuruyoruz.

I.E. Her gün düzenli şirket içi toplantılarımız olur ve orada her şeyi konuşuruz.

Ö.E. Sorumluluklar, genelde

oğullarımın üzerinde kalır. Ben, sorunları dinlemeyi pek sevmem. Çok zorlandığım anlarda ise en fazla aşığıda biraz dolaşır, nefes alır, yukarı çıkarım.

Küresel ekonomik kriz, sektörünüze etki yaptı mı?

Ö.E. Avrupa ülkelerine yaptığımız satışlar doğal olarak düştü; aradaki farkı, Asya ve Afrika ülkeleri ile kapatmak lazım.

O.E. İhracat rakamlarını arttırmak amacıyla yurt içi ve yurt dışında birçok fuara katılıyor, işletme ziyaretleri yapıyoruz. İşim gereği sürekli seyahat halindeyim.

İhracattaki pazar ağırlığınız hangi bölgeler?

O.E. Doğu ve Batı Avrupa, Kuzey ve Güney Amerika, Kuzey Afrika, Batı Asya gibi bölgeler.

Avrupa ülkeleri sektör firmalarımızla fiyat pazarlığında çok güçlü

Avrupa, küresel ekonomik krizden çok etkilendiğine göre ERP için şu an hangi bölgeye ihracat yapmak daha güvenli?

O.E. Krizin Avrupa'ya ve ülkemize yansımaları farklı oldu. Şöyle ki **Türkiye'nin, Avrupa'dan talep sıkıntısı var ama Türkiye'de, biraz önce babamın da bahsettiği gibi ciddi ödeme sıkıntısı var.** Ülkemizde, uzun vadeli çeklerle ödemeleri ancak gecikmeli olarak tahsil edebiliyoruz ama Avrupa ülkelerine yaptığımız ihracatların ödemeleri, peşin oluyor. Türkiye'de pek çok rakip firma olduğu ve Avrupa ülkeleri de peşin ödemeli çalıştıklarından dolayı fiyatların düşürülmesi konusunda bize çok ciddi baskı uygulayabiliyorlar.

İhracat yaparken sıkıntılarınız oluyor mu?

O.E. Son 1-2 haftadır mutluyuz; alımlarımız Dolar, satışlarımız Euro üzerinden oluyor ve parite eski haline dönmeye başladığı için ihracatımıza olumlu etki yapıyor.

Ö.E. Fakat İran'a yaptığımız ihracatlarda zorluk yaşıyoruz; İran, hem açık çalışmak istiyor hem de ödemelerini gecikmeli yapıyor. Faturasız ya da düşük fatura gösterimli alım yapma talepleri oluyor. Bankacılık sistemlerinden de kaynaklanan sorunlar yaşanabiliyor. **Hızla, bir çiviye muhtaç olduğumuz o çok zorlu Türkiye koşullarının içine yeneden çekiliyoruz.**

Türkiye, üretim ve sanayileşme gücü olarak Avrupa'dan çok daha güçlü

Olgar Bey, kendi sektörünüzle ilgili olarak ülkemizi, Avrupa-Asya teknolojileri ile karşılaştırabilme imkânınız oldu mu?

O.E. Hindistan'da gezdiğim fabrikalar, Türkiye standartlarının çok çok üstünde üretim yapıyorlardı. Fakat Hindistan'da, genelde İtalya, Japonya, İsviçre gibi ülkelerden 'Nasıl yapılır'ı (Know-How) alıyorlar. Kullandıkları teknoloji bizden çok daha iyi diye rahatlıkla söyleyebilirim. Avrupa'da ise zaten şu anda üretim yok. Teknoloji olarak demeyeyim ama Türkiye, üretim ve sanayileşme gücü olarak Avrupa'dan çok daha güçlü duruyor.

Biliniyor ki 1980'li yıllardan itibaren ihracatımız artmıştır ama aynı dönemle birlikte ihracat yatırımlarının da artıp artmadığı konusunda yılların sanayicisi ve ihracatçı bir firma olarak sizin görüşleriniz nedir? Özellikle de Gümrük Birliği anlaşma koşullarıyla birlikte biz mi büyük bir pazar haline geldik?

Ö.E. 1980'li yıllarda dünya, her tür malzemeye açtı; şu anki pazarlık ve rekabet koşulları da yoktu dolayısıyla iyi-kötü her şey rahatlıkla satılıyordu. Hem de o dönemde çok da iyi paralar kazanıldı.

O.E. Cari açık rakamlarına yani ihracatın ithalata oranına baktığımızda sizin de belirttiğiniz gibi en büyük pazar maalesef biziz.

Çin, artık duraklama dönemine giriyor

Yurtdışına çıkıp oralarda, üretim ve ihracat yapan firmalar ko-

nusunda neler söyleyebilirsiniz?

O.E. Kaçanların hepsi geri geliyor çünkü gittikleri yerlerde, kalifiye ve eğitilmiş eleman bulma sıkıntıları çok büyük oldu. Şu an bir de eskilerin tabiriyle; 'menşei şahadetname' yani bir malın nerede-nasıl ürettiği çok sıkı aranır, belgeleri talep edilir hale geldi. Ucuz diye özellikle Çin malı talep eden firmalar dahi artık geri dönmeye başladı. Kendi işimizden bir örnek vereyim; uzun süre bizden alım yapan Fransız bir firma, son 2 sene Çin'den mal aldı fakat şimdi yine bize geri döndü çünkü kalite, fiyat, navlun, lojistik derken nicede bizim koşullarımız onlara daha uygun geldi. Yapmış olduğum seyahatler ve piyasa koşullarından edindiğim öngörüye göre Çin, artık duraklama dönemine girmekte...

Ailece birlikte yapmaktan keyif aldığımız bir şey var mı?

(Üçü birden gülerken ve aynı anda).
Yemek, yemek.

I.E. Babam, mangal yapar.

Ö.E. Ama et değil balık pişiririz.

O.E. Babamın aşçılığı çok iyidir.

Yaşlanmamak için neler yapıyorsunuz, Özdemir Bey?

Ö.E. Evimizin büyük bir bahçesi ve içinde çiçeklerimiz ile sebzelerimiz var; toprakla uğraşmayı çok seviyorum. İşletmemizin arka bahçesinde bile kuzularımız, keçilerimiz, tavuklarımız, farklı cinslerde köpeklerimiz, güvercinlerimiz vardır.

I.E. Babamın kendi evinde de baktığı hayvanları var.

İş dışındaki aile ilişkilerinizde önem verdiğiniz konular, nelerdir?

Ö.E. Zamanında işe gelmek ve eve dönmektir. Haftada bir de babalar günü yapar, birbirimize vakit ayırırız.

O.E. Biz de âdet haline getirdik; bir hafta sonunu eşimle birlikte benim ailemle, bir hafta sonunu da eşimin ailesiyle geçirme geleneğimiz var.

I.E. Çeşme'de kafe-bar tarzında bir işletme açtım dolayısıyla hafta sonlarımızı daha ziyade orada geçiriyorum.

Ö.E. Çeşme'de bir yazlığımız var; hafta sonları çocuklar, bize gelir.

Yaşattığımız aile gelenekleriniz var mı?

Ö.E. Atalarımızdan gelen birçok âdeti sürdürmek istiyoruz ama bugün-

nün şartlarında pek mümkün olmuyor. Bayramlarda, mutlaka hep birlikte oluruz ve o gün, ocakta kaynayan aile yemeğimiz, kuru fasulye ile pilav olur.

AKP çok sistemli ve hırslı çalışırken CHP kendi içinde hizipleşiyor

Ülke gündemimizde referandum var. Sizler, sonuç için neler düşünüyorsunuz?

Ö.E. Bizim kendi kararlarımız, Hayır ama yaptığımız muhtelif görüşmelerden edindiğim izlenime göre az bir farkla, Evet çıkabilir. Kentimizden muhtemelen Hayır çıkar ama Türkiye'nin genel koşullarını düşünürsek Evet çıkması daha muhtemel görünüyor.

O.E. Zaten halkın önemli bir bölümü referandumun içeriğini,

vereceğin oyun ne anlama geldiğini dahi bilmiyor.

I.E. Siyasallaştırdılar referandumu; toplumda sanki Evet denirse AKP'ye, Hayır denirse muhalefete oy verilecek gibi bir algı var.

Ö.E. AKP, çok sistemli ve hırslı çalışırken CHP, kendi içinde hizipleşiyor. Oysa çalışan, kazanıyor. AKP, hane hane her şeyi biliyor, tespit ediyor, ona göre programlı gidiyor.

İzmirli değerlerini koruyamıyor

Son olarak kentimize dair neler söylemek istersiniz? Bu arada Karşıyaka'yı bu kadar çok severken Narlıdere'ye taşınma kararını nasıl alabildiniz?

Ö.E. Karşıyaka'yı hep çok sevdim ama bahçeli bir ev bulamadığım için şimdi Narlıdere sahilinde ika-

met ediyorum. Eskiden Karşıyaka ve Alsancak sahili, hep iki katlı ev imarlıydı. Bu evlerin önlerinde iskeleler, iskelelere bağlı maun tekneler bulunurdu. Ben, bu güzel ve özel dönemi keyifle yaşadım fakat merhum Asphalt Osman döneminde maalessif çok katlı imara geçildi ki bu da kentin o büyüklü görünümünü ve havasını oldukça değiştirdi.

Ticaret hayatında ise İzmirli, bir işi kurup geliştiriyor ama sonrasında mücadele edemiyorlar. İzmirli, kurdukları bütün fabrikaların, yabancıların ve kentli olmayanların eline geçmiş durumda. En basiti, Karşıyaka çarşısı esnafı bile artık Karşıyakalı değil. Gençliğimizde, o eski Karşıyaka pastanelerinin yaptığı lokmaların tadına doyamazdık.

I.E. Öyle meşhur olmuşlar ki Bodrum gibi sayfiye yerlerinde bile halen 'Karşıyaka Lokması' diye satıyorlar.■

EGİAD, Ürdün fırsatını değerlendirmeli

Ürdün İzmir Fahri Konsolosu Sayın Ömer Kaplan, Arap ülkeleriyle ticari işbirliklerin geliştirilmesi, Türkiye'nin bu ülkelerdeki kredibilitesi ve Türkiye-Suriye-Ürdün ile Lübnan arasında faaliyete geçecek olan Gümrük Birliği sözleşmesi üzerine EGİAD'a özel açıklamalarda bulundu.

Konsolosluğumuzda Arap ülkeleri dahil ihracat tasdik işlemleri yapılmakta

Konuşmasına, Ürdün Fahri Konsolosu olarak 10 yıldır görevde bulunduğunu belirterek başlayan Ömer Kaplan, "İzmir'de, Fahri Konsolos olarak çalışmaya başladığımız günden itibaren vize veren tek yetkiliydik ancak Cumhurbaşkanı Sayın Abdullah Gül'ün, Mart ayından itibaren vizeleri kaldırmasıyla birlikte bizim de iş yoğunluğumuz azaldı" diye konuştu. İhracatla ilgili işlemlerin son tasdiklerini halen Ürdün Konsolosluğu olarak kendilerinin yürüttüklerini ifade eden Kaplan, sanayiciyi bekletmeden bu işlemleri hızla yaptıklarını söyledi. İzmir'de, Ürdün Fahri Konsolosluğu dışında başka bir Arap Konsolosluğunun olmasına dikkat çeken Kaplan, "Bu çok önemli çünkü Arap Birliği ülkelerinin fatura menşelerinin tamamını Ürdün'ün kabul etmesi şartıyla

ki yüzde 99 ediyor; tasdik etme yetkimiz var. Bu sayede bölge ihracatçımızı Ankara veya İstanbul'a göndermemiş oluyoruz. Sanayicilerimiz hem zamandan hem de bürokratik masraflardan kazanç sağlıyor" dedi.

Eksen kayması demek yanlış

Konuşmasını, Türkiye'de eksen kayması tartışmalarına getiren Kaplan, açıklamasını şöyle sürdürdü:

"1 yıldır yaşadığımız evrak artışını, eksen kayması olarak değerlendirenler yanlış düşünüyorlar. Neticede küresel krizden yoğun etkilenen Avrupa ülkelerine yaptığı ihracat oranı düşen sanayicilerimiz, aktif davranıp derhal yeni pazarlar arayışına girerek zaten portföyünde olan Arap ülkelere olan ihracatını daha da geliştirdi. Ürdün Fahri Konsolosu olarak açıkça belirtmeliyim ki yaptığımız işlem sayısına göre Ege Bölge ihracatçımızın Arap ülkelerine olan ihracatında önemli artışlar oldu".

Türkiye, Suriye, Lübnan ve Ürdün arasında Gümrük Birliği

Ürdün ile Türkiye arasından uzun süredir gerçekleşmesini istedikleri Gümrük Birliği anlaşmasının nihayet umduklarının da ötesinde Türkiye, Suriye, Lübnan ve Ürdün arasında 4 ülke olarak gündeme geldiğini kaydeden Kaplan, konuşmasına şöyle devam etti:

"Yakın bir süreçte, bu ülkelerin kapıları açılıp malların serbest dolaşımı sağlanacak ki ağırlığı yüzde 80 gibi bir oranla Türkiye'de olmak üzere yaklaşık 1 trilyon Dolar üzeri hacmindeki bir pazardan söz ediyoruz. Bu sözleşmeden, sanayileşmesi ve bankacılığı diğer ülkelere göre daha yüksek olan Türkiye, daha kârlı çıkacaktır. Fakat hemen altını çizmeliyim ki diğer 3 ülkenin de dünya pazarlarıyla entegrasyonu son derece iyidir. Türkiye, Ortadoğu ve İslam ülkeleri ile rolünü iyi oynarsa, sahip olduğu dünya pazarları içindeki 16. bü-

yük ekonomi değerini rahatlıkla ilk 10 seviyelerine çıkarabilir”.

Tüm sektörlerin, Suriye-Lübnan-Ürdün bölgesinde iş yapabileceklerini sözlere ekleyen Kaplan, Konsolosluk olarak işlemden geçirdikleri evraklara göre ise önceliğin makine, mobilya, tekstil ile yan sanayisi ve medikal gibi sektörlerin olacağını söyledi.

_ Medikal sektörü deyince aklıma geldi; ülkemizin ilaç özellikle de aşı alanında baş döndürücü bir hızla dışa bağımlılığının artmasının aksine bazı Ortadoğu ve Arap ülkelerinin bilhassa Suriye'nin yüzde 90 üzeri oranlarda ilaçlarını kendilerinin ürettiklerini duymuştum.

Suriye'nin, sosyalist düzenden kalma alışkanlıkları olsa gerek.

_Bilim, tıp ve kültür alanları, güneş misali doğudan yükselmiştir.

Arapların ticaret alışkanlığı, in-

sanlık tarihiyle birlikte başlar. Oysa Türk milleti, ticareti bilmezdi sonradan öğrendi. Özellikle 1980'li yıllarda Özal ile birlikte ihracat, hız kazandı. Çoğu kişi bilmez fakat Arapların, ticari birikimi çok yüksektir. Bu bölge, insanlığın ve bütün dinlerin doğduğu topraklardır.

_Cumhuriyetin ilanı ile birlikte o savaş yorgunu ülkemizde uçak sanayi bile kurulmuştu. Fakat tarih boyunca Türk milletinin bir şekilde ticaret yapması zorlaştırıldı; son olarak da 1948'li yıllarda, Marshall yardımlarıyla birlikte eğitimden, sanayiye ve tarıma kadar tüm alanlarda gerileme yaşandı.

Sayın Kaplan, bu ülkeler ile Türkiye arasında bankacılık veya faturalama işlemlerinde sıkıntılar yaşanıp yaşanmayacağı konusunda neler söylersiniz?

Ürdün'ün bankacılık ve bilişim sistemi son derece iyidir; zaman zaman Türkiye'nin bankacılık sistemi,

ekonomik krizlerden etkilendiğinde dahi Ürdün'ün bankaları dimdik ayakta kalmıştır. Ürdün, Arap ülkelerinin beyni durumundadır.

EGİAD üyeleri derhal Ürdün, Suriye ve Lübnan'a gitmeli

Bu ülkelerle karşılıklı EGİAD üyelerinin iş hacmini geliştirebilmeleri konusunda kendilerine ne gibi mesajlar verirsiniz?

Hiç durmasınlar; valizlerini hazırlayıp derhal bu ülkelere gezi düzenlesinler. Gümrük Birliği henüz tam olarak faaliyete geçmedi o yüzden EGİAD üyeleri, şimdiden bu ülkelere, ön niyet göndererek kendilerini tanıtmalı ve bu fırsatı, ivedilikle değerlendirmeliler. Orada bazı nitelikli endüstri bölgeleri var ki Amerika ve NATO ülkelerine gümrüksüz ve kotasız satış yapıyorlar. Bu özellik, EGİAD için bulunmaz bir fırsat. Doğu illerimizdeki muhtelif

meslek odalarının temsilci ve üyeleri, sürekli bu ülkelerde bulunuyor. İzmir'in de aynı şekilde, orada aktif olup pay alması lazım.

O ülkelerde doğru kişilerce karşılanmak, işbirliğinin gerçekleşmesi bakımından son derece önemli; Ürdün Fahri Konsolosu olarak sizin, işadamlarını bir araya getirme, tanıştırma gibi özel çalışmalarınız var mı?

Ürdün ile çok daha rahat ama Suriye ve Lübnan için de bu ülkelerin büyükelçiliklerini devreye sokarak organizasyonlar yapabiliriz. Ürdün ile her tür hukuki, mali, ekonomi sistem konularında her zaman sanayicimizin yanındayız.

Peki, bu ülkeler arasında işbirliği geliştirilmesine yönelik belli konularda kongre-seminer organizasyonları kapsamında faaliyetleriniz var mı?

Zaman zaman gelen talepler doğrultusunda kongreler düzenliyoruz. Mesela İzmir Ticaret Odası'na ve Ege Bölgesi Sanayi Odası'na düzenledik. Dış işlerden sorumlu Devlet Bakanımız Sayın Zafer Çağlayan, Türk sanayicisi için gerçekten bir şanstır. EGIAD veya diğer STK'larından talep geldiğinde Sayın Çağlayan nezdinde, Ürdün Fahri Konsoloslugu olarak derhal böyle si bir organizasyon düzenleyebiliriz.

İzmir konusunda Milli Savunma Bakanı Vecdi Gönül'ün açıklamalarına göre Gaziemir'deki Serbest Bölgenin hızla 'Türkiye'nin savunma sanayi üssü' haline getirileceği kaydedildi. Sonuçta Ortadoğu ve Arap ülkelerinin de bölgenin hassasiyeti açısından önemli savunma sanayi donanımlarına ihtiyaçları ve alımları mevcut. Bu taleplerini Amerika, Fransa veya Almanya'dan karşılamaları yerine Konsoloslüğünüzün özel girişimleriyle İzmir'den bu ülke-

lere direkt iş bağlantı sağlama imkânları olabilir mi?

Elbette denemekte fayda var. Yeri gelmişken, ülkemizdeki Savunma Sanayindeki gelişmelerin yine bu döneme denk geldiğinin altını çizmek isterim.

İslam âleminde Türkiye'nin kredibilitesi çok yüksek

Türkiye ile İsrail'in arası Mavi Marmara gemisiyle ardından da İsrail ve Lübnan'ın arası, bir ağaç kesme üzerine gerildi. Böylesi bir Gümrük Birliği oluşumunun İsrail'in bu tür fevri çıkışlarını engelleyip engellemeyeceği konusunda yorumunuz var mı?

Ülkeler arasındaki düşmanlıklar uzun süreli olmaz. Gün gelir, doğru yönetimlerle İsrail ile de dost ve ticari ilişkiler gelişebilir. Şu an biz, ülkemizin büyüklüğünün farkında değiliz ama dışarıdan özellikle İslam âleminde bakıldığında, Türkiye'nin kredibilitesi gerçekten çok yüksek.

Başbakan Tayyip Erdoğan, sevgisinden mi?

Bu, Başbakan Erdoğan meselesi değil; ülke meselesi olup sa-

dece Sayın Erdoğan'ın iktidarına denk geldi. En son Ürdün'e gittiğimde yanımda bulunan iki arkadaşla beraber taksiciyle muhabbet ediyorduk; taksici bana, "Tayyip Erdoğan'ı seviyor musun?" diye sordu. Şaka olsun diye ben de "Sevmiyorum" dedim. "Para da istemiyorum senden, derhal in taksimden" diye bana, hırsıyla söylendi. Arkadaşlarım gülerken, "Şaka yapıyor, sever tabii" dedi de taksici sakinleşti. İşin gerçeği; oradaki durumun, bu seviyede olduğunu ben de bilmiyordum. Türk bayrağı ile birlikte Tayyip beyin resimlerini, oradaki işyerlerinde asılı olarak bizzat gördük.

İslam dünyasının birçok üyesi Türkiye'yi, İsrail'in Gazze ablukasını kaldırma girişimi nedeniyle övüyordu. Fakat bir-iki gün önce El Kaide örgütünün ikinci ismi, Ayman El Zevahiri tarafından yapılan son açıklamaya göre Türkiye'nin, İslam dünyası için bir lider ülke olabileceği ancak Başbakan Erdoğan'ı yönetici olarak yetersiz bulduklarını, oldukça sert bir şekilde eleştirerek ifade etti.

Onların açıklaması, Türkiye'yi bağlamaz. Şahsi görüşüme göre ülkeyi yönetenlerin zihniyet yapılarının önemi yoktur. Neticede önemli olan, milletin refah seviyesinin yükselmesi ve de savaşlar yapıp insanların ölmemesi gerektiridir.■

yaşanacak yer

İzmir'in en güzel yerleşim yerlerinden Narlıdere'de, Çeşme otoyolu kenarında, benzersiz İzmir manzarasına karşı ayrıcalıklı bir yaşam sunan Smyrna Park, havalimanına sadece on beş dakika, Çeşme, Urla gibi tatil beldelerine ise çok yakın bir mesafededir.

Smyrna Park ile olmak istediğiniz her yerdesiniz...

SMYRNA PARK *by idea*

VakıfBank

YapıKredi

DenizBank

Mustafa Kemal Sahil Bulvarı, No.53, 35320 Narlıdere - İZMİR
Tel. 0 232 239 55 00 (pbx) • Faks. 0 232 238 41 89
www.ideayapi.com • info@ideayapi.com

idea
IDEA YAPI SAN. TİC. A.Ş.

EGE'DE İLK SANAYİLEŞME HAREKETLERİ VE SANAYİ ODASININ ÖYKÜSÜ -III

YAŞAR AKSOY

yasaraksoy35@yahoo.com

Avrupa'daki Sanayi Devrimi'nin ardından 19. yüzyılda Anadolu'yu istila eden ucuz ve bol sanayi ürünleri karşısında Osmanlı el imalat sanayisi ayakta duramaz olmuştu. 1915 yılında yapılan sanayi sayımına göre, ülkede beş ya da daha çok sayıda işçi çalıştıran ulusal atölye ve fabrikaların sayısı ancak 282'den ibaretti. Bu rakam, İzmir'den 62 idi...

Milli Kurtuluş Savaşı'nın zaferle sonuçlanması ve İzmir'in özgürlüğe kavuşması, ulusal tüccarları harekete geçirmişti. Ancak tüccarların sanayiye ısınması hayli zordu. Ticaret Odası, Cumhuriyetin ilk yıllarında "İzmir Ticaret ve Sanayi Odası" ismiyle çalışmalarına başlamasına rağmen, Sanayi Odası olma özelliği daima cılız kalmıştı. Bu yüzden bir süre sonra Bedri Akgerman öncülüğünde Bölge Sanayi Birliği kuruldu.

1945 yılında kurulan İzmir Sanayi Birliği, Egeli öncü sanayicilerin ilk örgütüydü. 1949 sayımına göre İzmir Sanayi Birliği, İzmir için-

de 120, İzmir ilçeleriyle 154 ve diğer Ege illerinde 250 fabrika, işletme ve imalathaneyi kapsamına almıştı.

Odalar Birliği Yasası çıkınca 1950 yılında İzmir Sanayi Birliği, Ege Bölgesi Sanayi Odası'na (şimdiki EBSO) dönüştü...

Türkiye'de sanayileşme hareketlerine Tanzimat'la birlikte söz edilir olmuştur. Tanzimat, Batı düşüncesi yanında, Batı teknolojisinin de alınmak istendiği, Batı tipinde büyük sanayi kuruluşlarının ülkeye yavaş yavaş kazandırılmaya başlandığı bir dönemi simgeler. Tanzimat, böyle bir kıpırdanma döneminin başlangıcıdır en azından. Her ne kadar yabancılara ve azınlıklara yaptığı ciddi sanayileşme hareketlerinin dışındaki milli nitelikteki kıpırdanmaların Tanzimat'ta başarısız girişimleri gözlemleniyse de kazanılan büyük tecrübe, özellikle Meşrutiyet ve daha sonra da Cumhuriyet dönemlerinde yeniden başlayacak sanayi çalışmalarını için yol gösterici bir adım ol-

muştur. Bugün hala varlığını sürdüren bazı sanayi kuruluşları da yine bu dönem çalışmalarının birer ürünüdür.

Tanzimat devlet adamları tarafından yürütülen "sanayi güçlendirme operasyonu" olarak nitelendirilebilecek çalışmaları, 1840 ile 1876 yılları arasında incelememiz gerekmektedir.

Bu yıllar Osmanlı özel teşebbüsüne, büyük çoğunlukla yabancılardan oluşan girişimciler kuşağı etkili olmuştur. Osmanlı İmparatorluğu, kapitülasyonların getirdiği bazı kolaylıklar, vergi indirimleri ve vergi kaçakçılığı, rüşvet, ucuz işçilik ve zengin hammadde kaynakları dolayısıyla yabancılara için cazip bir yatırım alanı olmuştur. İzmir, İstanbul, Adana, Konya gibi büyük, ulaşımı kolay, geniş hinterlanda sahip kentler, yatırımcıların tercih ettiği bölgelerin başında gelmiştir. Yabancılardan oluşan özel girişimciler, Avrupa ülkelerinde kolayca alıcı bulabi-

len ve iç pazarda aranan tekstil, pamuk ve yün, kereste, deri, ipek, zeytinyağı, sabun ve maden gibi ara ve tüketim mallarının üretimine yönelmişlerdir. Bunların bir kesimi, büyük yabancı turistlerin Osmanlı ülkesindeki uzantısı olup gereksinme duyulan acil hammaddeler elde etme amacıyla kurulmuşlardır. “Batı’dan gelip doğuya yerleşen Avrupalı toplum” anlamında kullanılan **Levan-tenler**, bu ticari köprünün Osmanlı ülkesindeki bekçileridir. **Türkler** ve azınlık dediğimiz **Rumlar, Ermeniler** ve **Museviler** sermaye azlığı yüzünden ancak yabancıların giremediği ticari ve sanayi dallarında veya yörelerinde faaliyet göstermişlerdir.

Tanzimat yıllarında çoğunluğu yabancılar tarafından kurulan İzmir ve çevresindeki sanayi kuruluşlarını şöyle sayabiliriz:

- 1- Kasaba ve Demirci’deki iplik atölyeleri
- 2- Uşak’ta Keun ve Ortakları Halı Fabrikası
- 3- İzmir’de Şark Halı Yapımcıları Şirketi
- 4- İzmir, Bayındır ve Tire’deki çırçır fabrikaları
- 5- İzmir’de Hadkinson ve Merryless pamuk balyalama atölyesi
- 6- Bayındır’da R. Wilkin çırçır fabrikası
- 7- İzmir, Manisa, Aydın ve Menemen’de Gout çırçır fabrikaları
- 8- Menemen’de Gout fabrikası
- 9- Aydın, Söke, Kuşaklı ve Nazilli’de Mc. Andrews ve Forbes meyan kökü fabrikaları
- 10- İzmir’de Williamson’un değirmeni
- 11- Söke ve Aydında Abacıoğlu meyan kökü fabrikası
- 12- Alsancak’ta J. Mataxuas’ın değirmeni
- 13- Kilisekaya’da F. Smith’in değirmeni
- 14- Ayvalık’ta R. Hadkinson zeytinyağı fabrikası
- 15- İzmir’de R. Rose sabun fabrikası

16- İzmir’de Samolda pamuk-yağı fabrikası

İzmir ve çevresinde temel atan çoğunluğu İngiliz sermayeli olan ve bu ve buna benzer kuruluşlar, büyük kazançlar sağlayarak, kısa zamanda tüm Ege’yi ve İmparatorluğu ele geçirerek, adeta ülkeyi sınırsız biçimde sömürmüşlerdir.

İzmir’de ilk sanayileşme girişimleri

İzmir’de şimdiki Basmane Tren İstasyonu’nun bulunduğu yerde 1975 yılında bir pamuk fabrikasının kurulduğunu biliyoruz. 500-600 işçilik bir kapasitesi olan bu fabrikayı Terifon isimli bir Fransız kapitalist yaptırmış, böylece yöreye “Basmahane” denecek olan sanayi girişimini başlatmıştı. İzmir’de ilk sanayileşme hareketlerini başlatanların tümü yabancıdır. 1919-1922 arası gerçekleşecek Yunan işgalinin sonuna kadar sürecek olan bu yabancı kökenli girişim öncülüğü, ana sanayi dallarında azınlıklara bile pek yaşam hakkı tanımamıştır.

1844 yılında yapımına başlanan ve 1847 sonlarında ilk ürünlerini piyasaya sunan İzmir **Kâğıt Fabrikası** buna verilecek en güzel örnektir. “Şark Kağıthanesi” diye tanınan İzmir Kâğıt Fabrikası, Osmanlı ülkesindeki sanayi kuruluşlarının en gelişmiş olanlarından biriydi. Şimdiki Halkapınar Su Tesisleri’nin bulunduğu yerde olan fabrika, Halkapınar sularını denize akıtan kanalı düzenlemiş ve nakliye yolu olarak kullanmıştı. **Duzoğlu, Hoca Karabet** ve **Hoca Mihran** isimli üç Ermeni tarafından 15 sene için alınan imtiyazdan sonra başlanan inşaat, 1846’da sona ermiş, 1847’de kâğıt üretimine başlanmıştı. “Eseri Cedit” denilen bu kâğıtlar, “gayet ala ve kalemgir olup, bir suretle kullanışlı” diye eski belgelerde anlatılmaktadır. Hatta renkli ve beyaz kâğıtların kalite-

si, Avrupa’daki benzerlerinden üstündü.

Fabrikanın kâğıtları, üretim başladıktan sonra tüm ülkeye yayıldı. Fabrika ürünleri, Halkapınar kanalından sandallarla gemilere yüklenerek bütün Doğu’ya, Karadeniz ülkelerine, Tuna’ya, Trabzon yoluyla İran’a kadar sürekli gönderildi. Osmanlı resmi daireleri, hatta İstanbul basını, İzmir Kâğıt Fabrikası ürünlerini uzun süre kullanmışlardır. Devrin Padişahı **Abdülmecit**, İzmir’e geldiği zaman bu kâğıt fabrikasını da ziyaret etmişti. Buna rağmen 15 yıllık üretimden sonra 1863’de fabrika kapandı.

Çünkü İzmir Kâğıt Fabrikası yüzde 24 oranında vergi verirken, ülkeye yabancılarca sokulan kâğıda gümrük indirimi uygulanıyor ve yüzde 3 gibi komik bir gümrük alınıyordu. Böylece üç Ermeni tarafından kurulan ama Osmanlı fabrikası olan İzmir Kâğıt Fabrikası, yabancı kâğıt şirketlerinin yaptığı haksız rekabet yüzünden yok olmaktan başka çare bulamamıştır.

Bu örnek, Osmanlı ülkesinin sanayileşme gerçeğine verilecek en ilginç örneklerden biridir. Zira İzmir’deki diğer Osmanlı fabrikala-

Abdülmecit

Osmanlı İpek

rı da benzer akıbetlerle zaman zaman karşılaşacaklardır. Yürürlükte olan gümrük sistemimize göre ülkeye gelen yabancı mallardan yüzde 3 gümrük alınırken, yerli ürünlerden yüzde 24 vergi alınmaktaydı. Bu koşullar altında serpilmek isteyen yerli sanayinin gürbüzleşmesine imkân yoktu. Bu ortamda İzmir’de aynı tarihlerde kurulan 18 basma fabrikasından 16’sı, 1851 yıllarında kepenklerini kapatmak zorunda kaldılar. Kalan diğer iki fabrikanın yöneticilerinin, yönetime başvurarak hiç değilse yüzde 24’lük verginin yüzde 12’ye indirilmesi ricaları, hatta yalvarmaları kabul edilmemiştir. Bu arada Osmanlıların yönetimindeki ipek ve şal fabrikaları da Avrupa mallarıyla rekabet edemeyip kapatılmıştı.

Türkiye’nin sanayileşmesini engelleyen ve dış güçlere büyük olanaklar sağlayan kara gümrükleri kaldırıldığında, 1850’den sonraki dönem için Avrupa sanayi ürünleri tamamen pazara hâkim olmuş, yerli sanayi ise bir daha doğru dürüst dirilmemek üzere ölmüştü. Sosyal yaşamdaki batı yanlısı değişim ve arka arkaya patlak veren savaşlar, ülkenin batı mallarına bağımlılığını daha fazla arttırdı. Kırım Savaşı’nda, İzmir pazarına oluk gibi akan yabancı malların yarattığı ekonomik döngü, “İzmir sokaklarında altın akıyor” şeklinde bir değişim yerleşmesine yol açtı. Oysa akıp giden altın değil, Egeli halkın alın terini ucuza kapatıp, malını pahalı satan Batı sermayesinin zafer şarkılarıydı. Böylece Kırım Savaşı’ndan sonra Türk dış ticaret dengesi, sürekli ithalat lehine açık vermeyi sürdürdü. Geli-

şen ortam içinde ithalatın aracılığı görevini de azınlıklar kaptı. Böylece 1900’lü yıllara doğru, tamamen Türklerden kopuk bir ekonomik düzen, İzmir ve Ege’ye yerleşti.

Ege’de demiryollarının paylaşılması

Osmanlı İmparatorluğu’nun 16. yüzyılın sonlarında başlayan Avrupa’dan geri kalma süreci, özellikle 19. yüzyılın ilk yarısında büyük hız kazanmış ve **1838 İngiliz-Türk Ticaret Anlaşması’nın** imzalanmasıyla doruğuna ulaşmıştır. 1838 Anlaşması, kapitülasyonların yabancılarla tanımış olduğu ayrıcalıkları genişleterek onları yerli tüccarlarla eşit duruma getirmiştir ki bu eşit olmayanların eşitliğidir. Çünkü Osmanlı tüccarlarından gerek bilgi, gerek sermaye ve teknik yönden çok üstün olan İngiliz tüccarları, kısa zamanda İmparatorluğu talan etmeye başladılar.

Kısa zaman içinde Fransa ve diğer ülkelerle de buna benzer “ödün verme veya kendini ekonomik idama teslim etme” anlaşmaları imzalandı. **1839 Tanzimat Fermanı ile 1856 Islahat Fermanları**, 1880’lerden sonra tamamıyla sömürgeci bir yayılmacılık siyaseti izleyen Avrupa sermayesinin, Osman-

lı İmparatorluğu’na girişini hazırladı ve bu siyasete, yasal güvenceler sağladı.

Ege Bölgesi, imparatorluk sınırları içinde bakir kazanç alanları arayan Avrupalı sermaye için en verimli alanlardan biri olarak parlayacaktır. Ege demiryollarının paylaşımı, bu alan üzerindeki hak çıkarlarının en güzel örneklerinden biridir.

Osmanlı İmparatorluğu ile İngiltere ve **Fransa** arasındaki ticaretin en yoğun olduğu yöre **Ege Bölgesi** idi. Gerek dışarıya açılabilme olanaklarının diğer bölgelere göre daha fazla olması, gerekse bölgede üretilen tarımsal ürünlerinin ihraç edilebilme niteliğine sahip olması, bölgede para-meta ilişkilerinin diğer bölgelere oranla daha fazla ve çabuk gelişmesine neden olmuştur. Özellikle İzmir’in bütün ulaşım yollarının birleştiği bir yerde bulunması, şehrin bir ihracat ve ithalat merkezi olmasını sağlamıştır.

Atatürk Turgutlu istasyonunda

İngiltere'nin, İzmir ve dolayısıyla onun hinterlandı ile olan ilişkileri oldukça eskiye dayanmaktadır. Ancak sistemli ve sıkı ilişkiler, 1838 Ticaret Anlaşması'ndan sonra gelişmiş, dönemin en büyük kapitalist ülkesi İngiltere, Ege'yi ekonomik egemenliği altına almasını önemli bir gündem maddesi olarak benimsemiştir. İngiltere'nin ardından Fransız, daha sonra Belçika, Hollanda, Alman, İtalyan sermayelerinin bölgeye girmesi pek geç ve zor olmamıştır.

Ege bölgesindeki yabancı sermaye çıkar alanlarını, **Tarım, Madencilik, Sanayi, Ticaret, Ulaştırma** olarak 5 gruba ayırabiliriz. Bunlar içinde ulaştırma sektörüne hâkim olmak, tüm diğer çıkar alanlarının geleceğini belirleyen önemli bir düşünceydi. Bu bakımdan İngilizler, Almanlar ve Fransızlar Ege'de demiryolu inşa etmek ve işletme imtiyazlarını ellerinde tutmak için kendi aralarında ciddi mücadeleler yapmışlardır.

İngilizler, Osmanlı İmparatorluğu'nda demiryolu yapmak için ilk imtiyazı 1855 yılında istediler ve ertesi yıl İzmir-Aydın arasında demiryolu yapma ve bunu işletme yetkisini aldılar. Bunun ardından 1863 yılında İzmir-Kasaba Hattı işletme ayrıcalığını elde ettiler. 1856 yılında verilen ayrıcalıklarla gerçekleşen İzmir-Aydın hattı, bölgenin genellikle orta ve güney kesimlerini İzmir'e bağlıyordu. Maden kaynakları ve bazı tarımsal ürünler yönünden oldukça zengin olan kuzey kısımlarının İngiliz kontrolüne alınması için 1860'larda harekete geçilmişti. Yapılan çalışmalar sonucu İzmir-Kasaba (yani Turgutlu) demiryolu imtiyazı, **Edward Price** isimli bir İngiliz'e verildi. Price, 20 milyon frank sermayeli "İzmir-Kasaba Demiryolu Şirketi"ni kurdu. Hükümet, derhal şirketi güvence altına aldı. 15.10.1865 tarihinde İzmir-Manisa hattı işletmeye açıldı, 1856'da Kasaba'ya, 1875'te

Atatürk Merinos fabrikası ziyareti

Alaşehir'e ulaşıldı.

Bu arada bölge ile ilgilenen Fransız ve Alman şirketleriyle el altından pazar paylaşımı yapan İngiliz Sermayesi, bir dizi karmaşık şirket operasyonlarıyla İzmir-Kasaba hattı egemenliğine, Fransız ve Alman şirketlerini de kattı. Yabancı sermayeler arasındaki gizli çatışmalar ve uzlaşmalar sonucunda 1893 yılında İzmir-Kasaba hattı kontrolü, fiilen Fransızların eline geçti. Bölgeye gelen demiryolu sayesinde hızla çevre ticareti ve sanayi, yabancı devletler lehine gelişti.

İzmir-Kasaba hattının vurguladığı gerçek ibret vericidir. Bir İngiliz örgütü olarak kurulan şirket, "dünyanın iktisadi yönden paylaşılması" sürecinde milliyet değiştirmiş ancak yine de belirli amaçlar etrafında, belirli anlarda birleşebilen iki yayılmacı devlete de hizmet vermiştir. İzmir yöresinde yoğunlaşan İngiliz ve Fransız işletmelerinin sayısı ve çalışma alanları, bu olguyu açıkça gösterir.

Ticaretini ve ticaretin ulaşımını yabancılara kaptıran Osmanlı İmparatorluğu'nda temel sanayinin kurulması bu yüzden bir türlü gerçekleşmemiştir. **1913-1915 Sanayi İstatistikleri**'nde belirtildiği gibi

Osmanlı ülkesinde yüksek fırınlar ve metalürji fabrikaları bulunmamaktadır. Makine yapan sanayi kurulmamıştır. Kurulan makineler ithalat yoluyla elde edilmektedir. Bu konuda yalnızca İzmir'de beş fabrikanın buhar makinesi, içten yanmalı motorlar, un, sabun, yağ, havlu ve makarna fabrikaları tesisatı imal ettiklerini tespit edebiliyoruz. İsigonis D. İmalathanesi, Hristo Dolos Yani İşletmesi, **Rays Biraderler, Kalohretas K. ve Şürekâsı, Panki ve De Mans Şirketleri** olarak sayıma giden bu kuruluşların da daha çok montaj yaptıkları tahmin edilmektedir. Osmanlı sanayinde kullanılan makine ve tesislerin büyük çoğunluğu İngiliz yapısı iken 20. yüzyıl başlarında ülkenin bir "Everland" olma aşamasında, daha çok Alman makine ve tesislerinin ortalığı kapladığı görülecektir. İzmir sanayi, bu görünüm içinde Birinci Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı dönemlerini geçirmiştir.

Cumhuriyet'le başlayan yeni süreç

Sanayileşmeden genel olarak bir ülkenin makine ve diğer tüm üretim araçları bakımından zenginleşmesi, başka bir deyişle o ülkedeki makine ve tüm üretim araçlarının nicelik ve nitelik itibarıyla artması anlaşılmaktadır. Ancak kabul etmek gerekir ki

sanayileşme terimi, salt sanayi kavramından çok daha geniş, çok daha değişik bir anlam taşımaktadır. Sanayileşme; tüm fizik tanımlamaların dışında, her şeyden önce “kalkınma” kavramı ile özdeş kabul edilmektedir. Bu anlamda sanayileşmeyi, düşünce, araştırma, yaratma unsurlarını kapsayan bir sosyal ve kültürel oluşum olarak tanımlamak gerekir.

Sanayileşmeyi bu mantık çerçevesinde tanımladığımız zaman, İzmir’de sanayi faaliyetlerinin içeriğinin Cumhuriyet’in ilk yıllarında, tıpkı Osmanlı dönemindeki tabloya benzer bir görünüm yansıttığını kabul etmemiz gerekir. Batı ile olan ilişkiler ve sanayinin yapısını oluşturan dinamikler pek değişmemiştir. Doğaldır ki bu görünüm, ülkenin içinde bulunduğu genel koşullardan pek soyutlanmış değildir.

Bölgeden, İzmir’e gelen tarımsal ürünler, çoğu yabancıların ve Levantenlerin mülkiyetinde olan işletmelerde işleniyordu. Sanayi alanında zaten pek varlığı olmayan Rum ve Ermenilerin sahnedeki çekilişi, ticari yaşamı oldukça etkileyip bir boşluk bırakmıştı ama sanayinin, bu boşlukta etkilendiği söylenemezdi. Yunan ordusunu, 15 Mayıs 1919’da İzmir’i işgal etmek üzere Ege’ye iten İngiliz ve Fransız otoritesi, oluşan işgal, savaş ve kıyımların başlıca sorumlusu olduğu halde, esas darbeyi yiyenler Türk, Rum ve Ermeni köylü, çiftçi, esnaf ve tüccar kesim olmuştu. Oysa işgalin sorumlusu İngiliz ve Fransız devletlerinin İzmir’deki uzantıları olan yabancı ticari kuruluşlar, Yu-

nan ordusunun denize dökülmesinden sonra da çalışmalarını tıkır tıkır sürdürmüşlerdir.

1923 yılının başında, İzmir’in sanayi yapısına şöyle bir göz atalım: Tarımsal ürünlerin yabancı işletmelerde işlenip dünya güzeli incir ve üzüm ürünü, yabancı kuruluşlar tarafından ihraç edilmektedir. Dokuma dalındaki yabancı işletmeler ağırlıklı, ihracata dönük el halıcılığına iplik üretmek ve bu ipliklerin boyama, yıkama işlemlerini gerçekleştirmek üzere kurulmuştu. Yabancıların kontrolündeki ağaç ürünleri sanayinde yine ihracat mallarının ambalajlanması için gerekli kutular hazırlanıyor ve maden işletme sanayinde de ihracata dönük tarım için gerekli olan iş araçları üretiliyordu. Özetle İzmir’de, Batı sermayesi ile bütünleşmenin bir sonucu olarak “sanayileşme” terimi içine alabileceğimiz modern fabrikalar ortada yoktu ve böyle bir sürecin başlaması için devletin işareti bekleniyordu.

Yabancı malların rekabeti karşısında önemli ölçüde gerileyen geleneksel el sanatlarından varlığını koruyabilenler, söz konusu tarıma dayalı yabancı egemenliğindeki fabrikaların yanında, İzmir imalat sanayinin ikili yapısını oluşturmaktaydı.

Bu koşullar altında İzmir’de toplanan (İzmir olması ne kadar ilginç), **1923 Türkiye İktisat Kongresi**’nde dört ana grup temsil edildi. 1- Sanayi Grubu, 2- Ticaret Grubu, 3- Tarım Grubu, 4- İşçi Grubu.

Kongreye genel olarak o dönemde etkin ticaret ve tarım grubunun hâkim olduğu ve kongre kararlarını açıklayan, **Misak-ı İktisadi**’de bu grupların isteklerinin dile getirildiği görüldü. Bu kongrede alınan kararlar, aşağıdaki istekleri kapsamıştır: 1- Üreticinin korunması, 2- İhracat ticaretinin desteklenmesi, 3- Demiryollarının geliştirilmesi, 4- İşçinin korunması, 5- Milli sanayinin

kurulması.

1923-29 arası, liberal iktisat uygulamalarının manifestosu olan ve İzmir İktisat Kongresi’nin sonuç bildirgesi olan Misak-ı İktisadi Kararları, milli sanayinin kurulması için devlete büyük görevler yüküyor ve ulusal hüviyetli özel teşebbüsü özendirilmeye çalışıyordu.

Milli sanayinin kurulması için özel tedbirler alınacak, **Sanayi Teşvik Kanunu** ve **Gümrük Kanunu**’nun özel sanayinin geliştirilmesi yönünde kuvvetlendirilecek, yerli mallar, kara ve deniz ulaştırmasında ucuza taşınacak, sanayicilere devlet kredi verecek ve devlet ancak özel sektörün yapamayacağı yatırımları yapacaktı. Böylece ülke sanayinde ve İzmir özelinde, yeni bir sürecin başlatılması için devletçe beklenen işaret verilmişti.

Teşvik-i Sanayi Kanunu ve 1927 Sanayi Sayımı

Bu dönemin en önemli ekonomik kanunu, özel sanayi işletmelerine ve maden işletmelerine geniş çapta muafiyet ve imtiyaz veren **Teşvik-i Sanayi Kanunu** idi. Bu kanun 1913 yılında kabul edilmiş olan geçici kanunun genişletilmiş haliydi. 1927 yılına kadar uygulamada kalmak üzere kabul edilmişti.

15 yıllık himaye tedbirlerinin özel sanayi teşebbüslerini gürbüzleştirmesi için yeterli olacağı düşüncesi hâkimdi. Bu kanuna göre bazı “önemli” sanayi firmalarına fabrika toprağı verme, vergi muafiyetleri sağlama, taşıma indirimleri, üretim primleri, devlet kurumlarını zorunlu alıcı kılma gibi teşvik tedbirleri vardı. Bu kanunun genel amacı, sermaye birikimini arttırmak ve özel teşebbüs eliyle sanayileşmesini sağlamaktı.

Bir süre sonra Cumhuriyetin ilk

Yağ Fabrikası

yıllarında yeniden ortaya çıkan sanayileşme çabalarını gerek yönünün, gerekse durumunun tespiti amacıyla bir sayım yapılması zorunluluğu ortaya çıktı. İstatistik Umum Müdürü Belçikalı istatistikçi **Camille Jacouart** tarafından yönetilen **1927 Sanayi Sayımı**, kapsam ve yönetim itibarıyla Türkiye’de uygulanan ilk genel sanayi sayımıdır.

1927 Sanayi Sayımı sonuçlarına göre Türkiye’deki toplam 65.245 işyerinin yüzde 5,4’ü İzmir’de, yüzde 13’ü İstanbul’daydı. Bu işletmelerdeki toplam 27 bin kişinin yüzde 10,8’i İzmir’deki, yüzde 16,5’i İstanbul’daki işletmelerde çalışmaktaydı.

İzmir sanayinin Türkiye içindeki yeri, büyük ve orta işletmeler açısından da önem taşımaktaydı. 1927 Sanayi Sayımına göre İzmir’de, 3.522 işyeri vardı ve işyerlerinin büyük çoğunluğunda işçi sayısı 6’dan azdı. 20’den çok işçi çalıştıran işyerleri,

daha çok tarıma dayalı sanayi kollarındaydı. Ancak 1927’de Türkiye genelinde toplam işyerleri içinde küçük işyerlerinin payı yüzde 90 iken, aynı oran İzmir sanayinde yüzde 88 idi.

Cumhuriyetin ilk yıllarında İzmir’de, modern imalat sanayi işyerlerine ilişkin veriler, Teşvik-i Sanayi Kanunu (TSK) ile ilgili bilgilerden görülebilir. 1932’de İzmir’de TSK’dan yararlanan işletmelerden işyeri başına ortalama 30 işçi çalışıyordu. İzmir’de TSK’dan yararlanan işletmelerde, kişi başına yaratılan katma değer, cari fiyatlarla 1.205 TL idi.

İzmir’de ilk modern fabrikalar

İzmir’de gerçek sınaî karaktere sahip ilk fabrikalar, 1924-1935 yılları arasında ortaya çıkmıştır. Bunlar genellikle dokuma sektöründe yer alan Şark Sanayi (1924), İzmir

Pamuk Mensucat (1933) ve İzmir Yün Mensucat (1935) fabrikalarıdır. Yine bu dönemde un fabrikaları, orman ürünleri işleyen tesisler, küçük çapta zirai alet ve inşaat malzemeleri imalathanelerinin faaliyete geçtikleri görülmektedir. 1935-1950 dönemlerinde, altyapı tesislerinin kurulmasıyla İzmir, İstanbul’dan sonra Türkiye’nin en hızlı gelişen sınaî şehri olmaya aday gösterilmiştir. **Marshall Planı** çerçevesinde verilen kredilerden, 1954’te çıkarılan 6224 sayılı yasa ile gelen yabancı sermaye ve Dünya Bankası’nın yönlendirmesiyle kurulan **Türkiye Sınaî Kalkınma Bankası**’nın verdiği kredilerden de bu oluşumda büyük ölçüde yararlanılmıştır.

Bu devrede sırasıyla Çimento (1950), dokuma sektöründe **Taç Sanayi** (1952), **Sümerbank Basma Sanayi** (1953), boya sanayinde **DYO** (1953), **Bayraklı Boya** (1957), fabrikaları ile beton direk imal eden **Betontaş** (1955), ülkenin en büyük metalürji tesislerinde **Metaş** (1956), transformator imal eden **Etitaş** (1957) kurulmuş, bunların yanında orman ürünleri işletme, kâğıt ve matbaacılık konularında önemli gelişmeler görülmüş ve **Alaybey Tersanesi** faaliyete geçmiştir.

1960’dan sonra yabancı sermaye iştiraki, büyük yatırımlarla sürmüştür. Otomotiv sanayinde **BMC** (1964), içki sanayinde **Tuborg** ve **Ege Biracılık** (1967), **Batı Anadolu Çimento Fabrikası** (1969) tesislerinin kuruluşu gerçekleşmiştir. Böylece İzmir ve çevresinde başta pamuklu ve yünlü dokuma sanayi olmak üzere zeytinyağı, bitkisel yağlar, gıda, inşaat sanayi kollarının ağırlık kazandığı bir yaygın sanayileşme olmuştur. 1970’lere gelindiğinde metal, kimya, motor, makine, madeni eşya, taşıt, ziraat aletleri, elektrik makine ve onarım ile oto yan sanayilerinde büyük atılımlar gerçekleşmiştir.

1969-72 yılları arasında faaliyete geçen başlıca sınaî tesisler; **Viking Kâğıt Fabrikası, Aliğa Rafinerisi, Petro-Kimya tesisleri ön yatırımları**, oto yan sanayinde faaliyet gösteren **Dizel-San** ve **Om-Sa** ile **Elba** alüminyum radyatör fabrikalarıdır.

1970 ile 1990 arasında büyük bir hızlı sanayileşme yaşayan ve özellikle küçük ve orta boy sanayi işletmelerinde çevresiyle birlikte tırmanış gösteren İzmir kenti, İstanbul ve Kocaeli'nden sonra Türkiye'de sanayileşme açısından en gelişmiş 3. kent durumuna gelmiştir. 1990'da, Türkiye imalat sanayindeki 10 ve daha fazla kişi çalıştıran işletmelerin ve bunlarla çalışanların yüzde 10'u İzmir'dendir.

Bu işletmelerde yaratılan katma değer içinde İzmir'in payı, yüzde 11'dir.

İzmirli sanayicilerin örgütlenme çabaları

İzmirli sanayicilerin örgütlenerek mesleki sorunları konusunda dayanışma içine girmeleri, İkinci Dünya Savaşı sonlarında gerçekleşecektir. 1945 yılında kurulan "İzmir Sanayi Birliği" ve bu kuruluşun devamı olan 1950 yılında kurulan "Ege Bölgesi Sanayi Odası", sanayicilerin

Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren kurmak istedikleri ancak bir türlü başaramadıkları bir örgütü simgeler.

Oysa İzmirli sanayiciler, 1930'larda gayri resmi "İzmir Sanayi Birliği" isimli bir dayanışma grubu oluşturmuşlardı. İzmir Ticaret Odası bünyesinde oluşturulan bu grubun, Milli İktisat ve Tasarruf Cemiyeti'nin girişimiyle, 22 Nisan 1930'da Ankara'da toplanan "Sanayi Kongresi"ne İzmirli sanayicilerin örgütü olarak katıldığını biliyoruz. İzmir Sanayi Birliği, bir bildiri sunarak hükümetten çeşitli isteklerde bulunmuştu. 1930'larda uygulanan ekonomik politikalarla önemli bir bölümü karşılan bu istekler, o dönemdeki İzmirli sanayicinin sorunlarını yansıtmaktadır.

İzmir Sanayi Birliği'nin kongreye sunduğu "İzmir Sanayi Birliği'nin Temennileri" başlıklı bildiri de, örgütün başlıca istekleri şöyle sıralanıyordu:

- 1- Sanayide kullanılan her türlü makinenin dış alımında vergi alınmamalıdır.
- 2- Sanayicilerin pamuk, yün, palamut, meyankökü ve zeytin gibi sanayi hammaddesi olan ürünleri yıllık gereksinimleri kadar sağlamaya yeterli sermayesi yoktur. Bu neden-

le, çoğu dış ülkelerde satılan bu hammaddelere gereksinim duyulduğunda, sanayicilere ya yurtdışından alınabilmekte ya da iç piyasadan yüksek fiyatla alınabilmektedir. Bu gibi ürünlerin dışalımını sınırlandırılmamalı ve gümrük vergisinden bağışık kılınmalıdır.

3- Teşvik-i Sanayi Kanunu'ndan faydalanan işletmelerin ürünlerinden giriş vergisi alınmamalıdır.

4- Pirina yağı ve valeks (palamut özü) dışsatımından alınan yüzde 2,5'lik muamele vergisi kaldırılmalı ya da bu vergi yalnız üretim değeri üzerinden hesaplanmalıdır.

5- Helva ve lokum dışsatımını eski düzeyine ulaştırmak için, dışarı satılacak helva ve lokumda kullanılmak üzere gelen şekerden gümrük vergisi alınmamalıdır.

6- Çevirici güç kullanılan zeytinyağı, susamyağı ve sabun fabrikalarından muamele vergisi alınırken, çevirici güç kullanmayan işletmelerden bu verginin alınmaması, bu sanayi dalında ilkeliliğin sürmesine yol açmaktadır. Ayrıca, iki türlü üretim sonucunda fiyatlar arasında yüzde 6'lık bir fark doğmaktadır. İlkel işletmeler de muamele vergisi kapsamına sokulmalıdır.

7- Dışsatımı yapılan sabunculukta kullanılan zeytinyağı gibi ürünlerin hem üretimi hem de sabun yapılması durumunda ikinci bir kez muamele vergisi alınmaktadır. Bu vergi yalnızca dışsatımda alınmalıdır.

8- Kredisizlik yüzünden sanayi kuruluşları büyük sıkıntı çekmekte, kısa vadeli ve yüksek vadeli krediler, sanayicileri güç duruma sokmaktadır. Ziraat, sanayi ve maden bankaları ve öteki kurumların statülerinde gerekli değişiklikler yapılarak, sanayi kuruluşlarına ipotekli kredi vermeleri sağlanmalıdır.

9- Birinin ürettiği mal, öbürünün girdisi olan sanayicilerin çatışan çıkarları uzlaştırılmalıdır. Örneğin; halıcılar, dokumacı ve trikotajcılar gereksinim duydukları ipliklerin korunması için yabancı ipliklere ağır gümrük vergisi konulmasını

istemektedir. Bu kesimlerden birinin sorunu devlet desteğiyle giderek, çatan çıkarlar uzlaştırılmalıdır.

10- Sanayi kuruluşlarının, özellikle de pirina yağı ve palamut özü fabrikalarının hammaddesi olan piri-na ve palamudun taşınmasında, indirimli tarife uygulanmalıdır.

Sanayi Birliği'nin kuruluşu

İzmirli sanayiciler, ilk ciddi örgütlerini resmi olarak 21 Aralık 1945 tarihinde "İzmir Sanayi Birliği" ismi altında kurmuşlardır. Kurucular içinde öncü isimler şunlardır: Talat Muşkara, Bedri Akgerman, Osman Kibar, Mustafa Buldanlı.

İzmir Sanayi Birliği'nin kurucusu vasfı taşıyan ilk yönetim kurulu şöyle oluşmuştur: **Talat Muşkara** (başkan), **Mustafa Buldanlı** (başkan vekili), **Bedri Akgerman**, **Osman Kibar**, **Mücahit Büktaş**, **Mehmet Karaoğlu**, **Mustafa Teoman**, **İ. Hakkı Ulukartal**.

Sanayi Birliği'ne katılan kent sanayicileri, tüccarların oluşturdukları geleneklerine bağlı ve köklü İzmir Ticaret Odası'nın yanı başında, bu kez sanayicilerin oluşturduğu ikinci bir işadamları örgütünü, yasallaştırıp ciddi biçimde yapılanmasını sağlayıp ülke ve kent ekonomisinde söz sahibi olmasını istemişlerdir. Bir süre sonra bu görüşlerini çevre illere de yaymak düşüncesi gündeme gelecektir. Bir kısım sanayicilerin öncülüğünde, İzmir Sanayi Birliği'nin bölgenin de sanayi örgütü olması fikri ortaya atılmakta gecikmedi. Böylece 1948'de Bölge Sanayi Birliği oluşturuldu.

Bölge Sanayi Birliği'nin 1949 yılı yönetim kurulu şu isimlerden oluşmuştur: Muhittin Alam (başkan), Mücahit Büktaş, Bedri Akgerman, Osman Kibar, Mehmet Karaoğlu, Muammer İğribozlu, A. Mikalef; Birliğin genel sekreterliğini ise Necmettin Bora yürütmektedir.

İzmir Bölge Sanayi Birliği, çok geniş bir kuruluş olmasına rağmen, İzmir ve Ege Bölgesi'nde sanayi hareketlerini destekleyen ve sanayicilerin gerçek sorunlarını tespit ederek, bunların çözümünde ağırlığını koyan bir örgüt olarak derhal sivrilmıştır. Ticaret Odası'nın "Sanayi" ismini de taşımasına karşın, sanayicilerin sorunlarının çözümünde çaresiz kalışı, bu kuruluşun hızla gelişmesine yol açmıştır. Daha doğrusu Ticaret Odası, büyük faaliyetleri arasında sanayicilerin isteklerini hakkıyla çözemeyince Sanayi Birliği, oluşan boşluğu doldurmuştur.

İzmir'den başka Manisa, Balıkesir, Çanakkale, Afyon, Muğla, Denizli, Aydın ve Antalya illerindeki tüm sanayi kuruluşlarını, atölye ve fabrikalarını, atölye ve fabrikaları kendi kapsamına alan İzmir Bölge Sanayi Birliği, İzmir içinde 120 il sınırları içinde 154, bölgesinde 250'den fazla kuruluşun kontrol ve sözcülüğünü üstlendi.

Sanayi Odası sahneye çıkıyor

İzmir Bölge Sanayi Birliği, 1950 yılında 5590 sayılı Odalar Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle İzmir dışındaki bazı illerin de katkısıyla "Ege Bölgesi Sanayi Odası" unvanını alarak, çalışma, hizmet ve etkinliklerini daha kapsamlı yürütmeye başladı. Türkiye sanayileşme hareketi ile yaşıt olan Ege Bölgesi Sanayi Odası (EBSO) ülkenin en eski iki sanayi odasından biridir.

Şüphesiz ki sanayileşme yolunda olan ülkelerde, sanayicilerin kendi meslek çıkarlarını korumak için ayrı ve güçlü kuruluşlar halinde örgütlenmeleri büyük faydalar sağlamaktadır. 5590 sayılı kanunun en büyük özelliği de sanayicilerin ayrı bir örgüt içinde birleşmelerine olanak sağlamış olmasıydı. Bu kanundan önce sanayi ilerlemiş ve sanayicilerin sorunlarının çoğalmış bulunduğu İstanbul, İzmir ve Bursa gibi kentlerde

"sanayi birlikleri" kurulmuştu.

Özel sektör sanayicilerinin takriben yüzde 90'ını bünyesinde toplayan bu birlikler, kanunun yürürlüğe girmesiyle sanayi odaları haline dönüşürken, ülke sanayicileri arasında büyük bir bayram havası gözlenmişti. Sevinenlerin başında İzmir geliyordu. 5590 sayılı kanunun yürürlüğe girmesinden sonra 1951 yılı sonunda önce İzmir Sanayi Odası kuruldu. İlk başkan Osman Kibar'dı.

1 Aralık 1951 tarihinde oluşturulan ilk İzmir Sanayi Odası yönetim kurulu şu isimlerden oluşmuştur: Osman Kibar (başkan), Mücahit Büktaş (başkan vekili), Yusuf Tanık, Şevket Filibeli, Enver Selay, Alp A. Türksoy, Turan Dirik, Sadi Aral, Nuri Gelgin.

Daha sonra Ticaret Bakanlığı, merkezi İzmir olmak üzere Aydın, Balıkesir, Manisa, Muğla illerini de içine alan bir bölge odasının kurulmasını uygun görmüş, bu suretle 1954 yılı başında İzmir Sanayi Odası, Ege Bölgesi Sanayi Odası'na dönüşmüştür. Bu yeni oluşumun başkanı Osman Kibar'dır. Kibar'ın görevi, 1960 yılına kadar sürecektir. Ege Bölgesi Sanayi Odası, faaliyette bulunduğu yıllar içinde özellikle bölgedeki sanayi hareketlerinin hazırlanması, sermayenin sanayi kesimine akımının teşvik olunması, sınaî yatırıma girişecek yatırımcılara teknik yardımlarda bulunulması, kurulmuş veya kurulacak olan sanayiye çalışma imkânları sağlanması, sanayi için gerekli makine, yedek parça, hammadde ve yardımcı maddelerin temini, ürünlerin fiyat ve kalite bakımından talep edilene uygun hale getirilmesi ve sanayiye geliştirecek kanunların çıkarılması gibi alanlarda çalışmalar yapmıştır.

EBSO'nun başkanlık görevini günümüze kadar şu sanayiciler yürüttü: Osman Kibar (1951-1960), Süreyya Çolak (1960-1963), Raşit Özsaruhan (1963-1964), Yusuf Tanık (1964-

1967), Cenap Egeli (1967-1968), Şinasi Ertan (1968-1975), Yılmaz Adıgüzel (1975-1981), Ersin Faralyalı (1981-1989), Uğur Yüce (1989-1992), Murat Demirer (1992-1993), M. Selim Yaşar (1993-1995), N. Atıl Akkan (1995-1997), Kani Aydoğdu (1997-1999), N. Atıl Akkan (1999-2001), Salih Esen 2001-2005, Tamer Taşkın 2005-2009, Ender Yorgancılar (2009- Devam ediyor).

İzmir Ticaret Borsası'nın öyküsü

Osmanlı'nın son yıllarında Batı Anadolu'da özellikle ulaşım ve haberleşme alanlarında gerçekleştirilen yabancı sermaye yatırımları, İzmir'in sosyoekonomik yapısında köklü değişimlere yol açmıştı. Bu dönemde İzmir'in ticari yaşamına Türklerin de aktif bir biçimde girdiği görülse de ekonomik etkinlikler

açısından yabancıların ve azınlıkların üstünlüğü açıkça hissediliyordu. Bu durumdan pek hoşnut olmayan bir avuç Türk işadama ise uzun süren bir arayışın içine girmişti. Peş peşe yapılan görüşmeler sonunda organize bir hal alarak dönemin İzmir Valisi Nafiz Paşa'nın da içinde bulunduğu bir ticari başkaldırı niteliğine büründü. Çoğunluğu Kereste Pazarı eşrafından oluşan İzmirli tacirler, 1885 yılında başladıkları bu çalışmayı 1891 yılında noktalarak ülkenin ilk ticaret borsasını kurmanın onurunu yaşadılar.

İzmir Ticaret Sanayi Borsası adı altında oluşturulan bu kuruluş, Cumhuriyet dönemine kadar hem tarım ve sanayi ürünlerinin hem de hisse senedi, tahvil ve dövizlerin işlem gördüğü çok fonksiyonlu genel bir borsa olarak faaliyet gösterdi. Dürüstlük ve iyi ahlak gibi faziletler, İzmir Ticaret ve Sanayi Borsası'nın en temel prensiplerinden biri sayılmaktaydı. Örneğin, 1895 tarihli "İzmir Ticaret ve Sanayi Borsası Nizamname-i Dahilisi" adlı tüzükte, üyelik başvurusunda bulunanlar için "...Bunlardan gayri esbabı namus ve itibardan olanların kabul olunacağı..." hükmü yer alıyordu. Türk ticari yaşamının en önemli geleneklerinden biri olan "sözlü akitlere vefa" prensibi, yine aynı tüzüğün maddeleri arasındaydı:

"Nizamname ahkâmına, memleket asayişine ve hazine-i devlet zararına olamamak şartıyla yapılan bilcümle muamelat muteberdir. Borsa mensuplarının hile yapması, verilen sözden dönmesi, akd-i şifahiden nukul etmesi (vazgeçmesi) yasaktır. Hilafına hareket edenlere ihtar, borsaya girmekten muvakkat (geçici) men ve tart (çıkarma) cezası verilir."

İzmir Ticaret Borsası, 1919 yılındaki işgalin başlangıcına kadar I. Kordon'daki binasında hizmet gör-

dü. Bu binaya Yunanlılar tarafından el koyularak Yunan Milli Bankası haline getirilmesinden sonra Borsa, Gümrük Kapısı'ndaki karpaza fabrikasına geçici olarak yerleşti. İzmir Ticaret Borsası'nın daha sonraki mekânları ise Meyveter Sokağı'ndaki Akkaş İşhanı ve II. Meyveter Sokağı'ndaki Kancı-banoğlu İşhanı oldu. Aydınlı İzzet Bey'den sonra başkanlık koltuğuna oturan Hacı Hafız Ali Efendi, yeni bir borsa binasının gerekli olduğuna inansa da bu amacına ulaşamadı. 1926 yılında İzmir Ticaret Borsası yönetim kurulu başkanı seçilen Filibeli Ferit (Meriçten) Bey ise bugünkü borsa sarayının temellerini atan kişi oldu. İzmir'e kazandırılan bu önemli eser, 1928 yılında törenle hizmete açıldı. Bu tarihi döneme imzasını atan yönetim kurulu, şu üyelere oluşmaktaydı:

Ferit Bey, Alanyalı Halim, Aydınlı İzzet Talat, Simsarazade Fehmi Ahmet Reşat Bey, Buldanlı Kadri Bey, Cevahircizade Şükrü Bey, Çeşmeli Remzi Bey, Zaimzade Adil Bey, Dramalı Muhittin Bey, Ziya Bey (Bölge Ticaret Müdürü), Kemalettin Bey (Borsa Komiseri), İhsan Bey (Borsa Genel Sekreteri).

Yıl 2010...

Kuruluşunun üzerinden 119 yıl geçti. Derme çatma bir binada faaliyete geçen Borsa, Türk ekonomisine yön veren bir kuruluş haline geldi. Bu etkinliği gelecekte daha da arttırmayı hedefleyen İzmir Ticaret Borsası, hedef olarak seçtiği Vadeli İşlemler Borsası ile Türk ekonomisini ve finans sistemini dünya ile bütünleştirme çabasının bir ürünü olan bu proje İzmir ticari hayatına yeni bir soluk getirdi.

Gözünü 21. yüzyıla diken İzmir Ticaret Borsası, tıpkı bugün olduğu gibi yarınlarda da Türk borsacılık sisteminin gurur kaynağı olmaya devam edecek.■

KARADEVECİ TRAVEL

➤ KURUMSAL ORGANİZASYONLAR

Yurtdışı Kurumsal Geziler
Şirket İçi Toplantılar
Lansmanlar
Incentive ve Motivasyon Amaçlı Organizasyonlar

➤ LOJİSTİK HİZMETLER

Rent a Car
Filo Kiralama
VIP Araç Çözümleri
Transfer Hizmetleri

➤ SEYAHAT ORGANİZASYONLARI

Yurtdışı Geziler
Yurtiçi Geziler
Otel Rezervasyonları
Uçak Bileti Rezervasyonları
Gruplara Özel Butik Geziler
Gruplara Özel VIP Araçlar
Gemi Turları ve Mavi Yolculuk

KARADEVECİ TURİSTİK İŞLETMELER TİC.LTD.ŞTİ.

Merkez :Plevne Bulvarı No:1 Kat:4 Daire:7 Alsancak/İZMİR
Şube : İlica Mah.Şifne Cad. Sheraton Çeşme Hotel İçi/ÇEŞME
Tel : +90 232 463 19 19
Faks : +90 232 463 60 06
www.karadeveci.com.tr

0 232 463 19 19

Makineniz arızalanmadan önce sizi uyarıyor

PROF. DR. AHMET DUYAR

Türk mühendisi Prof. Dr. Ahmet Duyar'ın akademik çalışmaları önce NASA'da proje oldu daha sonra Türkiye'de teknoloji geliştiren bir firma; ARTESIS...

Makine arızalarınızı, aylar öncesinden bilmek ister misiniz?

Türk firması Artesis tarafından geliştirilen teknoloji; fan, pompa, kompresör gibi elektrik motoru kullanılan makinelerin arızalarını aylar öncesinden tespit ediyor ve kullanı-

larına yüz binlerce dolar kazandırıyor.

Artesis, dünyada olmayan bir teknolojiyi geliştirerek, General Electric, Sumitomo, Invensys gibi firmaları bayisi yapmayı başaran ve Türkiye, Amerika ve İngiltere'de ödüllere layık görülmüş bir firma. Artesis'in geliştirdiği MCM-Motor Condition Monitoring teknolojisini NASA, uzay mekiği ana motorunda da kullanılan 'model bazlı arıza analiz' sistemlerinin benzeri bir algorit-

mayı, elektrik motorlarına uyguluyor.

Sistem, saniyede 2500 defa akım ve gerilim örneği olarak elektrik motorunun kullanıldığı makineyi, yaklaşık on gün içerisinde öğreniyor. Öğrenmenin ardından, makinelerdeki mevcut ve aylar sonra ortaya çıkacak arızaları, arızanın yeri, şiddeti, ne yapılması gerektiği ve ne kadar zaman içerisinde bakım yapılması gerektiği bilgisi ile birlikte otomatik olarak üretiyor.

Son derece gelişmiş bir algoritma kullanmasına rağmen, sistemin en önemli özelliği ise bütün bu bilgileri kullanıcıya, son derece basit ve an-

lık duruşun yaratacağı ortalama maliyet dikkate alındığında, tespit edilememiş arızalar sebebi ile katlanılacak maliyet daha da net anlaşılabilir.

sis sistemleri kullanılmaktadır.

Türkiye’de, Artesis MCM sistemlerini kullananlar arasında NOVARTIS İlaç Fabrikası, Çumra Şeker Fabrikası, TÜPRAŞ, PETKİM, ERDEMİR, RENAULT, UNILEVER, UNIMAR, BOTAŞ LNG Tesisleri gibi pek çok kritik tesis mevcuttur.

Prof. Duyar, 1993 yılında Florida’da yılın bilim adamı seçildi

SADECE BİR MOTORUN DÖNMESİNİN MALİYETİ*			
(Tespit edilememiş arızalar bu maliyeti %20-25’e kadar arttırabilir)			
Motor Gücü (kW)	Günde 6 saat çalışan motor için harcanan tutar (TL/Yıl)	Günde 12 saat çalışan motor için harcanan tutar (TL/Yıl)	Günde 24 saat çalışan motor için harcanan tutar (TL/Yıl)
1 kW motor	360.00 TL/Yıl	720.00 TL/Yıl	1,440.00 TL/Yıl
10 kW motor	3,600.00 TL/Yıl	7,200.00 TL/Yıl	14,400.00 TL/Yıl
100 kW motor	36,000.00 TL/Yıl	72,000.00 TL/Yıl	144,000.00 TL/Yıl
300 kW motor	108,000.00 TL/Yıl	216,000.00 TL/Yıl	432,000.00 TL/Yıl

*Elektrik kW/H bedeli 0,18 TL alınmıştır, motor verimi dikkate alınmamıştır. Yıllık çalışma süresi 330 gün alınmıştır.

laşılır bir şekilde sunması. MCM, bu özelliği ile son derece karmaşık olan kestirimci bakımı kolaylaştırdığı için İngiltere’nin prestijli kuruluşlarından IET (Institute of Engineering and Technology) tarafından teknolojik inovasyon ödülüne layık görülmüştür.

Sistemin sağlayacağı maddi faydaları daha iyi anlayabilmek için bir elektrik motorunun harcadığı enerjinin ve plansız duruşların maliyetini iyi anlamak gerekiyor. Sanayi tesislerinde kullanılan elektriğin yaklaşık yüzde 70’i fan, pompa, kompresör gibi elektrik motorları ile sürülen ekipmanlarda harcanır. Sanayi tesislerindeki elektrik motorların sayısının fazlalığı, tesisin her yerine dağılmış olması, çoğuna erişimin zor olması ve mekanik arızaların mekanikçiler, elektriksel arızaların elektrikçiler tarafından giderilmesi zorunluluğu, çoğu zaman arıza olana kadar bu motorların, hatırlanmamasına yol açar.

Gelişen bir arızanın yaratacağı ilave enerji maliyeti, motorun harcayacağı elektrik maliyetinin yüzde 20-25 üzerine kadar çıkmasına sebep olabilir. Sadece bir motorun bir yıl dönmesi için harcanan para ve bir saat-

Çeşitli endüstrilerdeki bir saatlik duruşun maliyeti

(Tespit edilememiş arızalar bu maliyetlere defalarca katlanmak zorunda bırakılabilir)

Endüstri	Ortalama bir tesis için bir saatlik duruş maliyeti
Ağaç ürünleri	7,000.00 \$
Gıda tesisi	30,000.00 \$
Petrol ve kimya tesisi	87,000.00 \$
Metal Döküm	100,000.00 \$
Otomotiv	200,000.00 \$

MCM teknolojisini dünya devleri kullanıyor

Artesis, istenmeyen bu maliyetlere katlanmak istemeyenlere, özgün bir teknoloji sunuyor. MCM teknolojisi, aralarında nükleer santrallerin, petrol platformlarının, Amerikan ve İngiliz savaş gemilerinin de bulunduğu pek çok kritik tesiste kullanılıyor. İngiltere’de su endüstrisinde, içme suyu dağıtımını yapan 10 dağıtım şirketinden 8 tanesi, Artesis ürünlerini kullanıyor. Dünyadaki 664 petrol rafinerisinden 17 tanesinde, Arte-

Sistemin tarihçesi, Prof. Dr. Ahmet Duyar’ın Florida Atlantik Üniversitesi’nde, Makine Mühendisliği Bölüm Başkanı iken başladığı çalışmaların, NASA’nın ilgisini çekmesi ile başlıyor. NASA’da uzay mekiği ana motoru için geliştirilen ‘model bazlı arıza’ erken uyarı sistemlerinin uygulamaları daha sonra Amerikan Ordusu’na ait helikopter motorları ve ardından türbinlerde yapılıyor. Prof. Ahmet Duyar, 1993 yılında Florida Eyaleti tarafından bilime ve teknolojiye katkılarından dolayı yılın bilim adamı seçiliyor. Bu ödülün ardından Arçelik firması ile önce danışmanlık faaliyetleri ile başlayan ilişkileri, yapılan bir anlaşma ile başarılı olunduğunda firma kurmak üzere, Türkiye’de araştırma-geliştirme faaliyetlerine başlaması ile devam ediyor. Arçelik bünyesinde, her biri konularında dünyaca tanınmış uzmanlar ve yetenekli genç mühendislerden oluşan bir ekip ile MCM’yi geliştiriyorlar.

2008 yılında Endeavor Girişimcisi seçilen Prof. Dr. Ahmet Duyar, bir akademisyen olarak iş dünyasına atılmasını, elde ettiği bilgi birikimini kendi vatanında değerlendirme isteğine bağlıyor: “Üniversiteden mezun olduğum yıllarda Türkiye’de

girişimcilik; teşvik edilen, popüler ya da bilinen bir kavram değildi. ABD’de bu kavramların ne kadar önemli olduğunu gözlemledim. Bu ülkenin başarılı girişimcilere verdiği değer, beni çok etkiledi. Bir ülkenin refahı hatta bağımsızlığı, dünya pazarına sunabildiği, ihtiyaç duyulan ve yeterli kâr marjı olan ürünlere bağlıdır. Ben de bu düşüncelerle, bilgi birikimi kendi ülkemde girişime dönüştürmek istedim” diyor.

Sadece ürün değil teknolojisini de pazarlıyor

Arçelik’ten ayrılarak GOSB Tek-

nopark içerisinde faaliyetlerine devam eden Artesis, 2009 yılından itibaren yaptığı uluslararası anlaşmalar ile dünyada daha etkin ve sadece ürün satan bir firma olmak yerine, teknoloji satan bir firma olmayı hedefliyor. Bu amaçla, teknolojilerini geliştirdikleri yazılım ve mikroçipleri aracılığı ile makine ve cihaz üreticilerine de kendi lisansı ile satıyor. Brezilya’da enerji analizörleri üreticisi olan KRON firması, bunlardan bir tanesidir. Arıza erken uyarı sistemleri konusunda dünyanın tartışmasız ve açık ara pazar lideri olan General Electric, Artesis ürünlerini kendi sistemleri içinde pazarlıyor. Yine dünyanın önde gelen oto-

masyon firmalarından INVENSYS ve Japonya’nın en önemli mühendislik firmalarından SUMITOMO, Artesis ürünlerinin bayisidir. Uluslararası pazarlara güçlü partnerler ile açılan Artesis, bu pazara girebilmek için gerekli ürünlerde UL sertifikalandırması gibi pek çok standardı sağlamıştır ve önümüzdeki beş yıl içerisinde 50 milyon USD üzerinde bir firma değeri oluşturmayı hedeflemektedir.■

ve daha
binlercesi...

"Bi şeyler bakıp çıkacaktım ama..."

www **makara**® com.tr

"akıllı alışverişin yeni adresi"

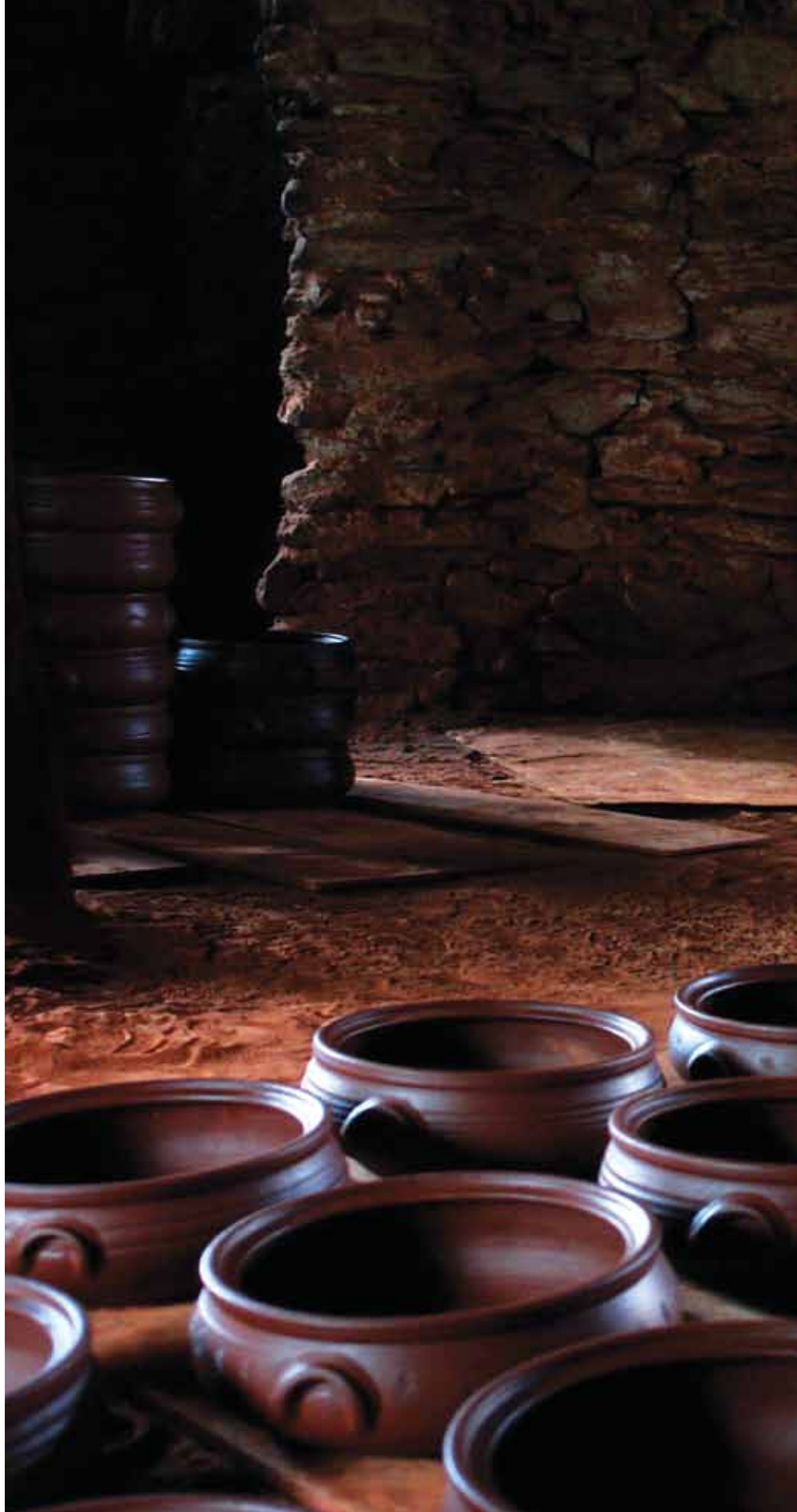

Halil Nadas
EGİAD Yönetim Kurulu Üyesi

Tanrı bir çömlek ustasıdır ve biz insanlar, onun kiliyiz. Onun tornası sürekli döner ve bizleri, istediği gibi şekillendirir. Kimimizi testi, kimimizi çömlek, kimimizi saksı, kimimizi lamba şeklinde yaratır. Bazılarımız su, bazılarımız şarap, bazılarımız süt veya bal, bazılarımızsa ışık taşırlar. Kırılırsak, O, buna aldırılmaz ve geri dönüp bize bakmadan, yeni kaplar yapmaya devam eder.”
Nikos Kazancakis

Çamura şekil verip
ona istediğin şekli
verirken aynı bir
bebeğin doğumu kadar
sancılı ve bir o kadar
da heyecanlı bir süreç
seni bekliyor olacak.

Zeki Yavuzak

Her şeyi başlatandır aslında toprak. Ve toprağın ateşle dansıyla başlar öykümüz...

Karacasu'da, 'Çamura Hayat Verenler'in öyküsüne başlamadan önce sizlere biraz Karacasu'yu, anlatmak istiyorum:

Coğrafi açıdan Karacasu, Ege Bölgemizde Aydın ilimizin bir ilçesidir. İlçe sınırları içinde Afrodiasias antik şehri bulunur. Kuzeyinde Kuyucak, kuzeybatısında Nazilli, doğusunda ve güneyinde Denizli, batısında Bozdoğan ile komşudur. Aydın il merkezine 87 km uzaklıkta olan ilçe, Nazilli'ye 44 km. uzaklıktadır. Menderes havzasının coğrafi yerleşme ve iklim yapısından farklı olarak, yayla özellikleri gösterir. Karıncalı Dağı ile Akdağ'ın uzantılarında Büyük Menderes vadisine güneydoğudan açılan Dandalaz vadisi yamaçlarında kurulmuştur. Aydın-Denizli Karayolunun tali yolu, Kuyucak ilçesinden Karacasu'ya giden karayolu, Dandalaz (Antik adı: Marsyas) çayı boyunca zeytin, narınciye ve daha sonra çam ağaçları arasında kıvrılarak ilçeye ulaşır.

Tarihin derinliklerinden gelen Karacasu

Helenistik çağda bu bölgede, Antioch kasabası vardı. Karacasu'nun eski ismi olan 'Yenişehir', bu kasabanın kalıntıları üzerinde inşa edilmiştir. Karyalıların egemenliğindeki kent, M.Ö.189'da Romalıların eline geçti. İmparatorluğun ikiye bölünmesiyle de Bizanslıların oldu. Oğuz Han'ın oğullarından Aymür'ün aşiretine bağlı Karasu Boyu, kentin bulunduğu yere gelerek yerleşti. İlk adı *Yenişehir*'di; Tanzimat'tan sonra *Karacasu* olarak değiştirildi.

II. Kılıç Arslan'ın Bizanslılara karşı kazandığı zaferden sonra Selçukluların hâkimiyetine giren bölge, Selçukluların son döneminde

Menteşe Beyliği'ne bağlandı. Daha sonraları Aydınogulları Beyliği'ne, II. Murat zamanında da 1413'de, Osmanlıların eline geçti. 1867'de Aydın'a bağlı bir kaza durumuna getirildi. 1923'te Aydın'a bağlı bir ilçe oldu.

İlçenin ünlü siması, türbesi de bulunan, Süleyman Rüşdi'dir. Geyre Beldesi, tarih olarak Karacasu'dan daha eski bir tarihe sahiptir. İlçenin Geyre Beldesinde yer alan Afrodiasias kadar meşhur, 17 yaylası vardır.

Bizi Karacasu'ya çeken toprağın rengi ve o güzel kokusu

Halkın genelde geçim kaynağı elmacılık ve zeytinciliktir. Zanaat olarak da toprak testcilik ve pıdecilik ünlüdür. Bu sebeple Karacasu'ya, 'hamura ve çamura şekil veren memleket' derler. Karacasulu pıdeciler, özellikle Ege bölgesi olmak üzere ülkenin birçok yerine dağılmıştır. Nefis pıdelerin yaratıcı ustaları olan 'Hamura Hayat Veren Karacasulular'ı, bir başka yazımıza konu edeceğimizin sözünü şimdiden vererek, yolculuğumuza başlıyoruz:

Karacasu'ya ilk kez gidiyoruz ama verimli topraklar üzerinde, önemli bir yerleşke olduğunu elbet gitmeden, biliyorduk. Afrodiasias'ı içinde barındırdığını, sadece çamura değil, hamura can veren pide ustalarını da zeytinini, incirini, narını, elmasını, dokumasını da bu kadar çok yönüyle görülesi bir yerleşke olan Karacasu'ya bizi çeken ise toprağın rengi ve o güzel kokusuydu.

Çömlekçiler; Çarşıyaka'da, Cuma ve Büyükdağı mahallelerinde bulunuyorlar. Herhangi bir yönlendirme tabelaları yoktu. Çömlekçilerin yer aldığı mahalleye geldiğimizde bizleri, çocukları ile kadımlı-erkekli toprağa ve çamura dönmüş 30 kadar atölye evden, 60 aileden oluşan toprak rengi bir dünya karşıladı. Sanki bir başka çağa ışınlanmış gibiydik.

Levent Yavuz

Heyecanla girdiğimiz çömlek atölyelerinde bizi; yüzleri, gözleri, elleri çamur içinde güzel yüzlü, içten gülüşlü insanları karşıladı. Ailede, küçük-büyük herkes, işin bir ucundan tutmuş, her şeye inat, üretmeye çalışıyorlardı. Çay, peynir, ekmek ve domatesten oluşan sofralarına, bizi de buyur ettiler. Bir yandan fotoğraf çektik, bir yandan sohbeti koyulaştırdık.

Seramikçiliğin aslında bölgenin en önemli meslekleri arasında yer aldığını ve ilçede yetişen her çocuğun; demir, çamur ve hamura yatkın olduğunu öğreniyoruz. Karacasu'da, 11. asırdan bu yana Türkler tarafından deri, demir, hamur ve çamur işlemeciliği yapılmaktadır. Bu işlerin, Karacasuluların en önemli geçim kaynakları arasında yer almasını,

Halil Nadas

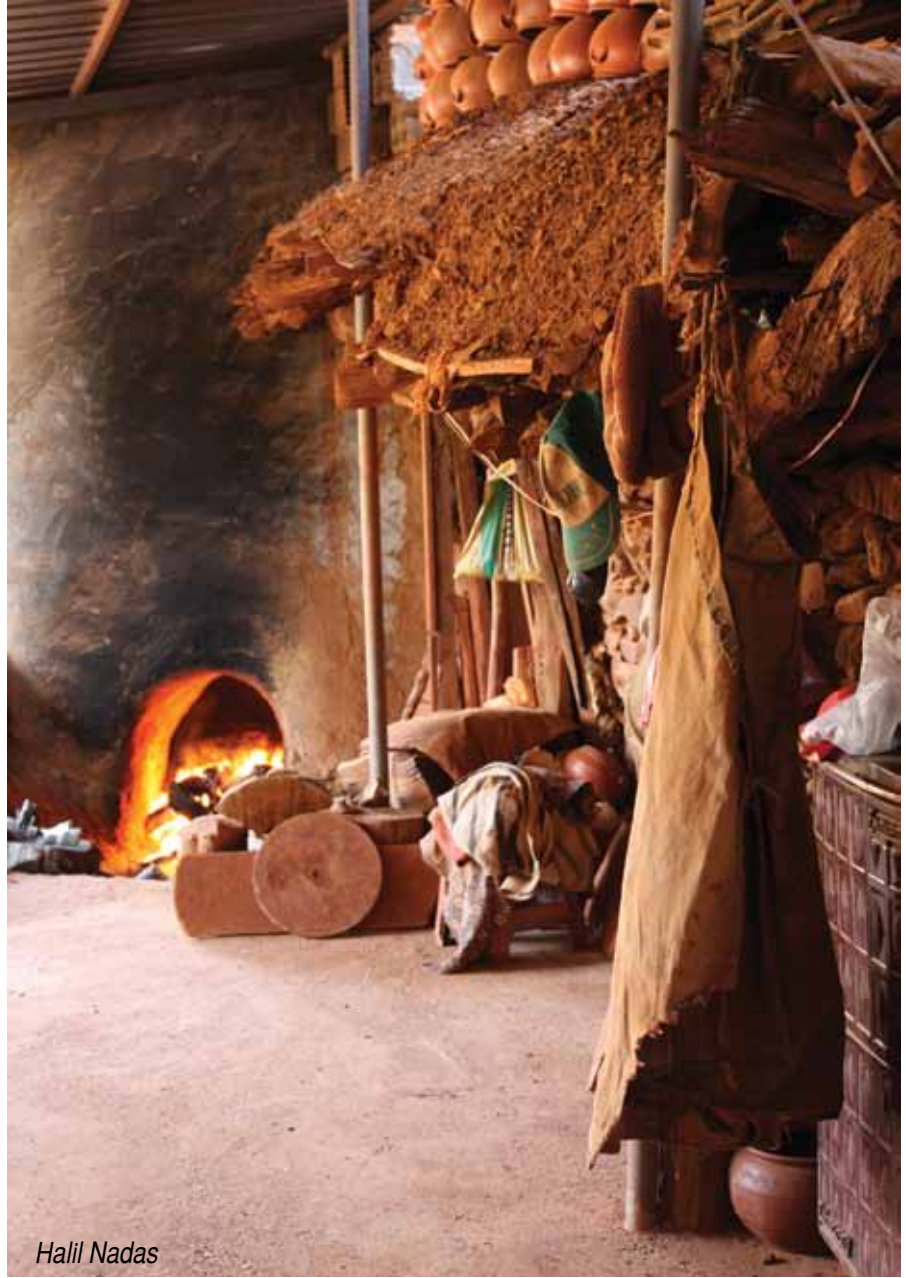
Karacasu'yu betimlerken kullanılan; “**Karacasu; derinin, demirin, çamurun ve hamurun hayat bulduğu bir ilçedir**” cümlesi teyit eder.

Gençler ekmeklerini çamurdan çıkarmaya oldukça istekli

Bugün, Karacasu'da ustalar tarafından yapılan seramik işlemlerini bilimsel anlamda gençlere öğretebilmek için üniversitelerin meslek Yüksek Okulları'nda bölümler açılıyor. İlçede yetişen her iki gençten biri, çamura hayat verip istediği şekle sokarak yaşamının bir parçası haline getirmeyi becerebiliyor. Her geçen gün doğallığa daha fazla ihtiyaç duyulan günümüzde gençler, Karacasu'nun en önemli kültürleri arasında yer alan seramik işlemlerini de büyüklerinden öğrenmekte oldukça istekli davranıyorlar. On binlerce üniversite mezunu iş ararken, çömlekçilik işini en ince ayrıntısına kadar öğrenerek, ihtiyaç halinde bir gün, 'ekmeğini çamurdan çıkarabilecek' yetkinlikleri kazanıyorlar. Turizm faaliyetlerinin arttığı yaz aylarında çömlek atölyeleri de en yoğun dönemlerini yaşamaktadır.

Karacasulu çömlek ustasını hayranlıkla izlerken öylesine dalmışım ki onun, az önce tamamladığı ve henüz kurumamış testiye kolumla çarpıp, yere düşürüverdim. Ben üzgün, mahcup durumu toparlamaya çalışırken ustanın, samimiyetle gülümseyerek; “Canın sağ olsun, yeniden yaparım” demesiyle, rahatladım. Sohbet ettiğimiz Karacasulu Ayhan usta, çömlek yapımını bize, şöyle anlatıyor:

“Karacasu'da, demir oksit nedeniyle toprağın rengi kırmızıdır. Çömlek yapımında, yöreye özgü olan bu demir oksit oranı yüksek killi toprak kullanılmaktadır. Karacasu'ya 4 km.

Halil Nadas

uzaklıktaki Yazır Köyü'nden Karacasu Belediyesinin sağlamış olduğu araçlarla ücretsiz olarak taşınan toprak, suyla karıştırılarak çamur haline getirilir. Çamurun üzerinde kalan yağlı kısım, ayrı bir yerde toplanmaktadır. Çarklarda, ustanın elinde şekil alan çömleğe, önceden hazırlanmış kulplar takılır. Çömlek, çark üzerinde şekillendirilirken, kesme işlemleri için 10-20 cm uzunlukta bir “değnek çubuk” ve yüzeyi düzeltme işlemleri için de 10x5 ebatlarında dikdörtgen şeklinde ortası delik “petros tahtası” diye adlandırılan bir alet kullanılmaktadır. Yağlı ince

çamur, hazırlanan çömleğin yüzeyinin daha pürüzsüz olması için üzerine sürülmekte ve naylonla sıkıştırılmaktadır. Tamamen kurumaması beklenen çömlek, kadın çalışanlar tarafından silinmekte ve son olarak da 700 derecedeki fırında pişirilmektedir.

Killi toprak, çeşitli aşamalardan geçiriliyor, işlenip, şekillendirilerek kullanılmak üzere çanak, çömlek, testi, sürahi, bardak, kâse, küp, saksı, gelin bardağı, vazo, şekerlik gibi günlük kullanıma yönelik ürünler yapılıyor. En çok da çömlekler ilgi görüyor. Yani senin anlayacağın, bizim işimiz; ‘Çamura Hayat Vermek-

tir'. Toprak kap kullanımı günümüzde gittikçe azalmaktadır. Sözde modernleşme, köylere kadar indi artık üretimlerimizin çoğunu, geçinebilmek için daha çok hediyelik ve dekorasyon ürünlerine yönelttik. Ancak 'Hangi tencerede pişen yemeğin lezzeti, bir toprak güveçte pişen kadar lezzetli olabilir ki?'

Oysa biz kentliler, o kadar çok zamandır unutmuşuz ki bir toprak testiden su içmeyi ve toprak güveçte pişmiş yemekleri... Bilge Önem Çakır, ne güzel demiş; **"Bizim oralarda, toprak testilere koyarlar suyu; toprak kokulu ve serin içilsin diye.**

Su, testiği terk etse de bir miktarını mutlaka hatıra bırakmıştır toprak çeperlerde. Testi de kokusunu vermiştir suya, her nefese adımı fı-sıldasın diye..."

Neyse ki gezginler olarak ara ara düştüğümüz Anadolu yollarında, şansımıza denk gelen bu güzellikler hala tadabildiğimiz için şanslıyız.

Seramik bir bebeğin doğum mucizesi gibi

Seramik sanatı hakkında daha geniş bilgi öğrenmek için yaptığımız

internet araştırmalarımızda, kimin söylediğini bulamadığımız şu betimleme dikkatimizi çekti:

"Seramik sanatı çok rahatlatıcı ancak bir o kadar da sabır gerektiren bir sanat dalı. Bu sanata elini uzattığın andan itibaren çamura, ellerinle hayat vermeye başlarsın. Eğer bu sanata baş koyduysan artık içindedir ve bir daha ondan vazgeçemezsin. Çamura şekil verip ona istediğin şekli verirken aynı bir bebeğin doğumu kadar sancılı ve bir o kadar da heyecanlı bir süreç seni bekliyor olacak. Sanki sihirli, dokunduğun zaman seni içine çeken, mucizeler getiren bir süreç... Şekillendirmek, şekillendirirken çatlamasını engellemek, uygun ısıda fırınlamak, düzgünce sırlamak ve tekrar fırınlamak... Hepsi, sana ait bir mucizeyi ortaya çıkarmak için..."

Asırlardır aynı toprak aynı yöntem

Çömlekçiliğin gelişmesinin, göçebe kavimlerin yerleşik hayata geçmesiyle olduğu ve Anadolu'daki ilk çömleklerin, M.Ö. 7000'li yıllara dayandığı biliniyor. Günümüzde, Karacasu'da olduğu gibi Anadolu Çömlekçileri de daha çok kadın çömlek emekçilerinden oluşuyor. Bugün de aynı topraklarda, aynı topraklarla, binlerce yıl önce uygulanan tekniklerle çamuru şekillendiriyor, kap-kacak yapıyor ve aynı dönemin yöntemiyle çömleklerini, odunla ısıtılan fırınlarda, açıkta pişiriyorlar. Yapılan ürünler, yine aynı yöreden elde edilen toprakla cilalanıyor. Çömlekçilikte, çarkın kullanıldığı yerlerde artık bu işi erkekler yapıyor.

Üretilen ürünler, o kadar güzel bir şekilde sıra sıra dizilmektedir ki hayranlıkla izliyorsunuz yapımını, kurutulmasını, sergilenişini... Bardakla ilgili bir de buraya ait bir söz vardır; sıra sıra duranlara; "Ne o öyle, Karacasu bardağı gibi dizilmişsiniz" denir.

Halil Nadas

Halil Nadas

Bir avuç toprağın bir avuç umuda dönüşünün hikâyesi

Gazeteci-Yazar Fehmi Çalmuk, 'Kumru Ana' yazısında bakın, ne de güzel anlatır; sevgiyle, umutla yoğrulup toprak-ateş-su-hava ile can bulan çömlek ile çömlek ustasının dünyasını:

"Kumru, her konuştuğunda sevinç, her gittiğinde hüznün çökerdi Kumru Ananın yüreğine... O da bu hasreti, çömleklerin üzerine yansıtırdı. Parmak aralarında toprakla haşır haşır-

neşir olurdu. Toprak kokardı buram buram. Hangi topraktan ne çıkar, iyi bilirdi. Toprak ustasıydı velhasıl... Bir avuç toprak, onun için bir avuç umuttu. Bir kucak toprak, onun için dağıtılacak çiçek demetiydi. 'Topraktan geldik yine toprağa gideceğiz derdi' hep... Ölümünden korkmazdı. Ölüm sorularını, 'Zaten toprağın içindeyiz' diyerek, hayat mesajlarıyla geçiştirirdi... 'Toprakla uğraşan insan, nankör olmaz; cömert olur, kalbi yufka, gözleri yaş dolu olur' sözleriyle nasihat verirdi.

Bol su dökerdi toprağa... Onu hasretle kucaklar, sarmalardı. Toprak

harman edip yoğurduğu zaman uysal bir hal alır, şekilden şekile girerdi. Elindeki rahmet ve şefkat, toprağa yansır; toprak, Kumru Ananın elinde şımarır, keyiften dört köşe olurdu...

Her çömlek yapacağında, bir insanı düşlerdi. Sarı renkli topraklar önce elenirdi. İnsanı nasıl kötü huylarından, dış etkilerden arındırıyorsa toprak ta öyle temizlenirdi. Topraktaki sert cisimler ayıklanır, havası alınırdı. İnsan ne ise bir dergâha girdiğinde eskiyi dışarıda bırakmış sayılırdı. Sonra ayaklarıyla çiğnerdi toprağı... Hesaplaşma ve yüzleşme başlardı. Açıklar ve ayıplar konuş-

Halil Nadas

Halil Nadas

Halil Nadas

Halil Nadas

tukça anlatıldıkça ortaya çıkar, insan kendi kendini ele verir, yüzü kızarırdı. Bir andan sonra ayaklarında derman kalmazdı insanın. Çamur kartopu gibi yuvarlanır, hasır gibi yere serilirdi. Artık şekillenmeye hazırdır toprak. İnsanların, gözleriyle kesişir, gözleri. Artık teslim olmuş ve itaat etmeye hazırdır. Artık elin en şefkatli yerine emanettir. Toprak, el ayasıyla topaç haline getirilir. Toprak başka hayata hazırlanmak için, feleğin çarklarına bırakacaktır kendini... Artık tablanın üstünde, çekme çarkının içindedir. Bu işin püf noktası, dönen çamur kütesinin merkez kaç kuvvetine karşı bir baskı kullanmaktır. Bütün baskı, çamurun merkezine yöneltilir; eğer bu başarılı olmazsa çamur, merkezde tutulamaz ve dönüşü düzensizleşirdi. Sıra yeryüzünde yaratana, yaratılmışlara şahadet etme zamanıydı. İşaret parmağının yanında ilahi bir gücün yardımıyla artık Adem Aleyhisselam'ın turnağını öptüğü baş parmak girerdi devreye... Yine beş kardeş efsanesi sahnededir artık. Parmaklar... Parmaklar... Narin, bir nar çiçeğini eziyor gibi, denizin dibinde geziyor gibi parmak, ok-

şamaktadır çamuru... Ha saçları sıvazlamakta ha tenine dokunmaktadır. Hamur toprağı oyulup, elle ve basit aletlerle şekiller verilmektedir. Her çömlekte, testide, vazoda Kumru Ana'dan bir işaret vardır.

Artık yeni bir hayatla baş başadır toprak. Yeni bir kimliği vardır. Seviyesi yükselmiştir. Ayak altından, sofralara yükselmiştir. Kimi gün azık olur, kimi gün damla, yudum yudum hayat verir dudaklara... Bu kadar muhasebeden yorulmuştur artık. Bir hafta ile üç hafta arasında dinlenmeye alınır. Rüzgâr okşar da toprağın yüzünü, her okşamadan çiğ çömlekler alır nasiplerini... Bunun için kendisiyle baş başa kalmalıdır toprak, dinlenmelidir. İnziya, toprağı kendisine getirecektir. Artık ateşin hararetine bırakır kendini. Üst üste dizilir, istif edilir. Fırın, ilk kısımdır; ateşlik

ve ızgara katmanı. Ateş ızgaradan geçerek, toprağı ulaşır. Ateş vurdukça toprağı, toprak daha da sağlamlaşır. Ateşin harareti yükselir, toprak da renkten renge girer. Sarı toprak, giderek ateşin rengini alır. Kırmızıdan bir gelin gibi olur. Artık gelini yine dinlemeye almak, üzerine bu kadar geçilen mertebeden sonra gerdanına 'beşi bir yerde' takmak, yani sır sürmenin vakti gelmiştir. Çiçek bahçesi gibidir, Kumru Ana'nın fırını. Renk kazanından, renk çalmaya gelmiş gibi düşünürsünüz kendinizi. Sağım mavi, solum kırmızı, önüm sarıdır"...

Çömlekçilik can suyu istiyor

Ancak ne yazık ki birçok olumsuz koşuldan dolayı çömlekçilik, zedelenmiş. Şimdilerde yurtdışından gelen ucuz, kalitesiz örneklerle ve birçok yeni alternatifte yenik düşmüş ve de sadece turistik amaçlı olarak üretimi devam etmekte. Karacusu'da olduğu gibi Avanos, Kınık, Menemen de çömlekçilik sanatında sürekli ve yoğun üretim yapan merkezlerdir.

Yüz yıllardır çamura can verenlerin, Karacasu'daki atölyelerinde; istekli, hareketli ve canlı bir şekilde sürdürdükleri bu sanat, ülkemizin maddi kültür varlıklarının korunması ve el sanatlarımızın tüm dünyaya tanıtılması açısından önemlidir. Geleneksel el sanatlarımızın en eskilerinden biri olan ve hala işlevselliğini, güncelliğini koruyan çömlekçiliğin desteklenmesi ve yaşatılması gerekiyor. Ancak yüksek maliyetler ve onca zahmete karşılık toprak ürünlerinin ucuz fiyatları, sadece geçimlerini sağlayacak miktarda gelir elde etmeleri nedenleri ile bazı çömlekçiler, çocuklarının bu mesleği sürdürmesini arzu etmiyorlar. Plastik kapların piyasaya ilk çıktığı dönemde, çömlek satışları azalmış ve normalde 30'a yakın olan çömlek atölyelerinin sayısı, 15'e kadar düşmüştür. Fakat toprak ürünlerine göre kıyaslandığında sağlıklı olan plastik kaplara olan ilgi zaman içinde azalmıştır. Bugün yine 30'a yakın çömlek atölyesi üretime devam etmektedir.

Özetlersek; Karacasu'da, Toprağa Hayat Verenler; çömlekçiliğin yüksek kazançlı bir iş olmaması dolayısıyla günümüz koşullarında, işletmelerin kapanma noktasına geldiğini ve tarihi dokuya sahip olan seramik atölyelerinin ise korunamadığını, atölyelerinin bulunduğu alanın bakımsız bir durumda olduğunu, zor koşullarda sürdürdükleri çömlekçiliğin, babadan oğula geçen bir meslek olması sebebiyle devam ettirildiğini, Karacasu toprak seramiğine sahip çıkılmasını, tarihi dokusu olan işyerlerinin korunmasını ve kendi markalarının oluşturulmasını, mesleğe tekrar canlılık kazandırılmasını aksi takdirde ellerinde can bulan toprağın yine ellerinde can vereceğini söylerlerken, akşamın hüznü de çömlek atölyelerinin üstüne çöküyordu.

Tekrar geldiğimizde, toprağa hayat verenleri yine gülümser bulmayı umut ediyoruz...■

Her şeyi
başlatandır aslında
toprak. Ve toprağın
ateşle dansıyla
başlar öykümüz...

Halil Nadas

DEGRAPE

PERDE

Dikkat!
Mekanik Perde
Almadan Önce
Degrape'ye
Uğrayın.
Farkı görün.

İLDAŞ Creative

ARTE®

CAMENGO
HOME TEXTILES

CASAMANCE
FINE FABRICS

DESIGNERS GUILD

omexco
exclusive wallcovering and fabric

ZR
ZEMER-RONDE

PERDELİK • DÖŞEMELİK • DUVAR KAĞIDI • UZAKTAN KUMANDALI MEKANİK SİSTEMLER
Degrape Astan Dekorasyon Tekstil, Mobilya, İthalat, İhracat San. ve Tic. Ltd. Şti.

Alsancak Showroom: Tel.&Faks. 0 232 464 34 79 - 80 • Nergis Showroom&Üretim: Tel. 0 232 323 37 69
Bostanlı Showroom: Tel.&Faks. 0 232 364 36 29 - 323 04 12

www.degrape.com • info@degrape.com

Tesadüf değil azmin zaferi

Bayanlar 100 mt engelli dalında '20. Avrupa Atletizm Şampiyonu' unvanını ve altın madalyayı ülkemize getiren gururumuz, milli atlet Nevin Yanıt ve antrenörü Cüneyt Yüksel ile konuştuk. Avrupa Şampiyonası tarihinde 100 metre engellide final koşan ilk Türk atlet olan 24 yaşındaki Nevin Yanıt, bu başarısıyla Avrupa Atletizm Şampiyonası'nda adını, tarihe yazdırdı. Aynı zamanda, bu yarışta kendisine altın madalya getiren 12.63 değeriyle yine kendisine ait olan 12.71'lik Türkiye rekorunu da yeniden kırmış oldu. Konuşmamızı öncelikle Sayın Cüneyt Yüksel ile yaptık, ardından Nevin Yanıt ile devam ettik.

Hedef: Dünya ve Olimpiyat şampiyonaları

Cüneyt Bey, engelli yarış koşmak için bir sporcuda olması gereken özellikler nelerdir?

Ritim duygusu, koordinasyon, kuvvet ve süratin ön planda olması gerekiyor.

100 metre engellide kazanılmış bir şampiyonluğu nasıl yorumluyorsunuz?

100 metrede süratin engellerle birlikte olduğu dünyanın en zorlu yarış alanlarından biridir. 100 mt engelli yarış şekli için bilimin ön planda olduğu alanlardan biri desek daha doğru olur. Bu yarış dalının karmaşık bir yapısı vardır. Bu yüzden de aslında Nevin'in başarısı, Türkiye'de ön plana çıktı.

Antrenör olarak önce başarı sonra ödül anlayışına nasıl yaklaşıyorsunuz?

Ülkemizde maalesef dediğiniz gibi önce başarı sonra ödül anlayışı hâkimdir fakat aslında olması gereken; ülkemizdeki belli alanlarda, yetenekli gençleri bulabilmek ve onlara imkânlar sunup çalıştırarak ardından onların başarılı olmalarını beklemeliyiz. Avrupa ve Amerika'daki düzen budur; önce yetenekli sporcular tespit edilir, onlara yatırım yapılır sonrasında doğal olarak madalya zaten gelir.

Hem yarışçısı hem de antrenörü Türk olarak önemli bir başarıya imza attınız; bunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

100 metre engellide kazanılmış bir şampiyonluk, tesadüf olamaz. Çalışmanın, azmin, odaklanmanın büyük bir güç olduğunun ispatıdır. Bir Türk insanı, bir Türk antrenörü

Cüneyt YÜKSEL

olarak bir Türk sporcusunun bu başarısını elde etmesi, beni çok mutlu etti ama öncelikle ben, kendim bu başarıyı elde edebildim diye mutluyum. Kendiniz mutlu olunca haliyle çevrenizi de mutlu etmiş oluyorsunuz. Bu mutluluk halkası ne kadar genişlese ve size olumlu olarak geri dönerse "demek ki gerçekten güzel bir şeyler yapmışız" diye gururlanıyoruz.

Nevin Yanıt, Avrupa şampiyonalarında madalya alan kaçınıc atletimiz?

Nevin Yanıt, Türkiye atletizm tarihinde, Avrupa şampiyonalarında madalya alan 5. Türk atlet oldu. Bu zamana kadar 1950'de Brüksel'de Ruhi Sarıalp 3 adım atlamada bronz, 2002'de Münih'te Süreyya Ayyhan 1500 metrede altın, 2006'da Göteborg'da Elvan Abeylegesse 5 bin metrede bronz ve Barcelona'daki bu şampiyonada 10 bin metrede yine Elvan altın madalya kazanmıştır.

Nevin Yanıt, daha öncesinde Avrupa Şampiyonası'nda yarıştı mı?

2006'da Avrupa Şampiyonasında daha önce yarıştı fakat çok gençti; 20 yaşındaydı ve aşırı heyecanlandığı için birinci engele takılıp düştü ve elendi. Sonrasında Avrupa, Dün-

ya, Olimpiyat ölçeğinde pek çok unvanlı yarışa katılıp muhtelif dereceler aldı ama ilk kez Barcelona'da, altın madalyaya hak kazandı.

Kendisini bu yarışa nasıl hazırladınız?

Aslında geçmiş yıllardan farklı bir şey yapmadık. Sene başında, hedefimizi belirledik; Avrupa şampiyonasının kendimiz ve ülkemiz için çok önemli olduğunu düşünerek hazırlandık. Nevin ile bir yıldır 100 mt engellinin tüm özelliklerini kapsayan çalışmalar yaptık. Avrupa ve Amerika'nın bu dalda nasıl hazırlanarak başarı elde edebildiğini takip ettik. Bunların içinden sporcumuza uygun olanlarını tespit ederek, azimle çalışıp başarıyı elde ettik.

Engelli atlamıyoruz, engeli geçiyoruz

Ritim ve hızın doğru denklemi için nasıl bir çalışma planladınız?

Ritim ve hızın birbirine uyum sağlaması için mesela, bir aletle iş yaptığınızı düşünün; bizdeki alet nedir? Engel. Engel ile bir bütün olmak zorundasınız. Başarıya odaklanmak için şunu düşünmek lazım; biz, en-

gelli atlamıyoruz, engeli geçiyoruz. Atlamak kavramı farklıdır; engeli atlamak dersek bu kavram, içinde zaman kaybını barındırır; geçmede ise zaman kaybı yoktur. Çalışma sistemimiz teknik konular içerdiği için genel hatlarıyla size şöyle ifade etmeye çalışayım: Her gün yaptığımız antrenmanda, bin-iki bin tane engel geçme alıştırmaları yapıyoruz. Engel geçme çalışmasının 50-60 tane farklı çalışma şekli vardır. Bu çalışma alternatiflerini, her antrenmanda uygulayarak ritim ve sürati geliştiriyoruz.

Yarıştaki başarıya İstiklal Marşı dinleyerek motive oldu

Ritim ve hız koordinasyonu için İstiklal Marşı ile çalıştığınızı duymuştuk; bu, doğru mu?

Yurtdışına çıkınca doğal olarak milli duygularınız yükseliyor yani başkalarını bilemem ama şahsen benim ve sporcumun böyle... Düşünün; 35-40 bin kişinin önünde, sporcunuz koşuyor; siz, istesenez de istemeseniz de ülkenizi düşünüyorsunuz. İstiklal Marşı ile çalışmasını istememin sebebi, sporcumun tamamen yarışa ve sonuca odaklanması içindi. Fakat Marşı kaldırıp antrenman yapmadık; ısınma esnasında MP3'ünden dinledi.

Rakiplerini tanıyor muydunuz?

Nevin, rakiplerini çok iyi tanıyordu çünkü yıllarca hep onlarla yarıştı. Rakipleri de aynı şekilde Nevin'i çok iyi biliyordu. Nevin mesela ikinci olan İrlandalı yarışçı Derval O'Rourke veya Alman yarışçı Carolin Nytra ile daha önce de defalarca yarıştı ve onlarla yarıştığı hiçbir koşuyu kaybetmedi.

Rüzgâr arkadan esmiş olsaydı skor 12.50 olabilirdi

Hava şartları, engelli koşu için daha uygun olsaydı Nevin Hanım'dan daha üst bir bitiş neticesi bekliyor muydunuz?

Rüzgâr, yarış esnasında karşıdan esiyordu böyle olunca doğal olarak hızınızı kesiyor. Atletizmde, arkadan esen rüzgâr hızı, en fazla 2 mt/sn olmak zorundadır; 2.1 olduğu zaman skorunuz, rekor sayılmaz. Rüzgâr arkadan esmiş olsa bunun insan performansına 0.17 + performans etkisi olur. Barcelona'da, hava koşulları daha uygun olsaydı Nevin, çok rahat 12.50 gibi dereceyi yapabilirdi.

Yarışın hemen öncesinde sporcunuzu nasıl motive ettiniz? Ona neler söylediniz?

Yarış öncesinde sadece sporcu ve antrenörlerinin bulunduğu özel odada görüşme imkânımız oluyor. Fazla bir şey konuşmadım; diğerlerinin değil bizim ne yapacağımız önemliydi. Durumumuzu biliyoruz, iyiyiz, başarısak önümüzdeki dönemde her şey daha iyi olacak şeklinde konuştuk ve sporcumu yarışa gönderdim çünkü o anda fazla konuşmanın bir mantığı olmadığını, iyi biliyorum.

100 mt engelli koşuda en başarılı olunacak ideal yaş nedir?

Normalde bir yarışçı 26-27 yaşında en üst performansına çıkabilir fakat dünyada 30-34 yaş örnekleri var; bunları da düşünerek 27-30 yaş arası dersek sanıyorum ideal yaşı vermiş oluruz.

Yaşyla bağlantılı olarak Nevin Hanımı, dünya ve olimpiyat yarışlarında nasıl değerlendiriyorsunuz?

Nevin ile Dünya ve Olimpiyat şampiyonalarına katılma hedefimiz var ve de madalya kazanma şansımızın olduğunu düşünüyorum.

Nevin'in yeni final hedefi 12.45 olabilir

Basına yansıyan haberlere göre Nevin Hanım, 12.63 derecesini sizin kullanmakta olduğunuz cep te-

lefonunuzun son 4 hanesiyle birlikte değerlendirmiş. Yeni hedef için de sizden yeni bir cep telefon numarası bekliyormuş. Yeni bir numara aldınız mı?

Şu an kullanmakta olduğum telefonumu yine kullanacağım ama açıkçası yeni bir hat verildi.

Peki, yeni hattınızın son 4 hanesi kaç ile bitiyor?

12.45...

Nevin Yanıt

İmkânlar verilse 12.37 neden yapılmasın ki

Nevin Hanım, Barcelona'da yarışa hazırlanırken eksikliğini hissettiğiniz bir şeyler oldu mu?

Sadece antrenmanlar esnasında yanımda masörüm yoktu ama yarışa, masör de gelmişti dolayısıyla

hiçbir şeyin eksikliğini duymasam. Her şeyimle yarışa hazırlanmıştım zaten eksiklik olsa da olmasa da neticede yarışa hazırsınız; o aşamada, eksikliklerin de artık önemi yok.

Ülkemizin bayrak simgesi ve renklerini üzerimizde taşımamız doğal

Özellikle ülkemizde milli değerlerin yıpratılmaya çalışıldığı bir dönemde kırmızı-beyazlı ojeleler, ay-yıldızlı kolye ve küpelerle yarıştınız. Türk atlet olarak yarış öncesinde sporcularla birlikte bulunduğunuz odada, o an neler hissettiniz?

Sadece yarışı düşündüm. Bu, ay yıldızlı kolye, küpe olayı da nedense bu altın madalya ile birlikte bu kadar yazılıp konuşuldu oysa benim daha önceki yarışlarımda da aynı kolye ve küpem vardı. Hatta o kolyeyi, Akdeniz Olimpiyatlarına kattığım dönemde almıştık ve o ilk olarak orada takmıştım. Sonraki yarışlarımda da meraklıları dikkatle bakarlarsa görecektir. Hiç kimseyi kimliğiyle değerlendirmiyoruz, kimseye bir garezimiz yok ama neticede biz, Türk'üz; ülkemizin bayrak simgesini üzerimizde taşımamızdan daha doğal ne olabilir ki...

Türkiye'nin kısa mesafe koşularında ilk madalyasını kazandınız. Bize, final çizgisini geçtiğiniz o an anlatabilir misiniz?

Atletizm, kolay bir dal değil; 100 mt engelli hiç değil o yüzden çok çalışıyorsunuz. O an verdiğim tüm emeklerimin karşılığını aldığımı düşündüm. Kuvvet ve teknik gerektiren bir alanda yarışıyorum; sabah-akşam yoğun antrenman yapıyorum. Özel hayat diye bir şey yok. Sizinle konuştuğumuz şu anda da stattaım; görüşmemiz bittikten sonra antren-

manıma başlayacağım. Bitiş çizgisini birincilikle geçtikten sonra hissettiğiniz öylesine güçlü bir duygu ki "her şeye değişirmiş" diyorsunuz. Güzel olan şey; emeğimin karşılığını almaktı.

12.63'ün gizemi

Bitiş derecenizin 12.63 olmasıyla ilgili basına yansıyan değerlendirmeler konusunda neler söylersiniz?

Sadece antrenörümün telefon numarası ile skor değerimin tuttuğu doğrudur. 12.63 tamamen bir tesadüf de olabilir ama biz, yıllar öncesinde Cüneyt Hoca ile çalışmaya başladığımızda bu 12.63 sanki bizim için yazılmış gibi geldi; bana bir şeyler çağırıyordu ve bu gücü hissedebiliyordum. "Ben, 12.60'ları koşacağım" diyordum. Kendime hedef olarak da 12.63'ü aldım. Tabii ki bu 12.65 veya 12.60 da olabilirdi ama neticede 12.63'ü görünce daha çok şaşırdım.

_ Bazen 'beynimizin gücü' diyoruz ya hani, kendimizi şartlıyoruz ve o kapsamda enerji ürettiğimiz için düşündüklerimiz de hayalin ötesine geçip gerçek olarak karşımıza çıkabiliyor.

Peki, antrenörünüz 12.45'li yeni bir hat almış şimdi yeni skor hedefiniz ne olacak?

Öyle bir numara geldi ama biz, henüz yeni bir hedef belirlemedik çünkü yarışlar halen devam ediyor. Önümüzdeki yarışlar bittikten sonra yeni bir hedef belirleyebileceğiz.

Türkiye rekorunu ilk kez 2007'de Valencia'da kırmışsınız. 12.37 olan olimpiyat rekorunu kırabileceğinize inanıyor ve kendinizi buna hazırlıyor musunuz?

Antrenörüm de ben de kendimize inanıyoruz ve birbirimize güven veriyoruz. Ben, 12.63'ü hiç bir yar-

dım almadan, zor koşullarda koştum. Kulübün de desteği oluyordu elbette ama yanımda sadece antrenörüm vardı. Bana da bir Amerikalıya sunulan şartlar sunulsa neden 12.37 olmasın ki... İmkânlar ve çalışmayla 12.37 yakalanamayacak çok zor bir hedef değil.

Yaşantınızla bağlantılı olarak atletizm hedefleriniz ne?

Avrupa'da kendimi kanıtladım artık dünyada bir şeyler yapmak istiyorum. Atletizmde hedefim, 2012 Olimpiyatlarında madalya alabilmek. 2012 Olimpiyatlarından 1-2 yıl sonra daha atletizme dayalı işler yapabilirim ama sonrasında kendi özel hayatımla ilgili bir şeyler yapmak istiyorum.

Spor akademisinde de okuduğunuz için soruyorum; kendinizi yarışlardan çektiğiniz dönem sonrasında atletizm alanında öğrenci yetiştirmeyi düşünüyor musunuz?

Başarılı olmuş bir sporcu olarak kendim gibi bir sporcu yetiştirmeyi isterim tabii ama antrenörüm Cüneyt beyin yaşadığı sıkıntıları gördükten sonra biliyorum ki bu iş, gerçekten çok zor. Antrenör, ne kadar iyi olursa olsun her şey sporcunun alabildiği kadardır ve bir sporcu, çok başarılı olsa da bazen bir tek hatası bütün emeği silip götürebiliyor. Hayat bu, bana ne getirir şimdiden bilemiyorum.

Çok daha küçük yaşlarda bu dalda özel eğitim, antrenman ve beslenme imkânlarınız sağlanmış olsaydı daha başarılı olma şansınız olur muydu?

Biliyorsunuz; Avrupa ve Amerika'daki çocuklar, çok küçük yaşlarda genel bir spora başlatılıyor sonrasında başarı dallarına ayrılıyorlar. Yazık ki ülkemizde atletizm kültürü yok. Spor bile neredeyse sadece futboldan ibaret. Ben de atletizmi bilmeden girdim sadece hızlı koş-

biliyordum. Küçük yaşlardayken bu alanda özel olarak eğitilseydim şu an çok daha iyi yerlerde olabilirdim. İleride kendim bir çocuk sahibi olduğumda çocuğumu çok daha iyi yönlendirebilirim diye düşünüyorum.

Şansım; antrenörümün iyi olup elimden tutması

Babanızın futbolla ilgilendiğini okumuştum. Ailenizde başka sporla ilgilenen var mı?

Babam, evet Mersin'de, zamanında iyi bir spor kulübünde, amatörce futbol oynamış. Ancak kendisini futbolda profesyonel kariyere iten, elinden tutan biri olmamış; her erkeğin ilgi duyup oynadığı kadar futbol ile ilgilenmiş.

Bu tür şeyler genelde genlerle taşınıyor. Anlaşıyor ki sizin de ileride bir çocuğunuz olduğunda belki farklı alanlara ilgisi olacaktır ama Allahın izniyle, fiziksel olarak güçlü bir çocuk olacağı ihtimali yüksek.

Tabii ki genlerle ilgili; annem ve babam desteklenseydi muhtemel ki onlar da sporun herhangi bir alanında başarılı olabilirdiler. Benim şansım; antrenörümün iyi olmasıydı, elimden tutan birinin varlığıydı.

Bu alandaki yeteneğinizi ilk olarak kim ve nasıl keşfetti?

Mersin'de, ilköğretimin 6. sınıftayken Cüneyt hoca ile birlikte bir başka öğretmen arkadaşı okulda seçmeler yapıyorlardı. O dönem, Cüneyt hocanın daha büyük sporcuları vardı. Aydın Çetin hocamız da atletizm ile ilgiliydi; altyapıya bakıyordu. Ben, ilk olarak Aydın Çetin hoca ile çalışmaya başladım. 3 yıl sonrasında Cüneyt Hoca ile devam ettim.

Son olarak okurlarımız aracılığıyla vermek istediğiniz bir mesajınız var mı?

Belirtmek isterim ki bütün sporcular, çok emekler vererek çok zor şartlar altında çalışıyorlar. Spor yapmak başlı başına bir yetenek ve sorumluluk istiyor. Şu an sorumluluğum daha da arttı. Başarılar hiçbir zaman tesadüfle olmuyor.■

www.tandt.com.tr
info@tandt.com.tr

T&T[®]
PENCERE VE KAPI SİSTEMLERİ

pvc ile aksesuarın buluşması

Kazım Karabekir Cad. No: 82 Ulucak - Kemalpaşa / İZMİR Tel: 0.232 877 09 94 (pbx) Faks: 0.232 877 09 95

Marmara Bölgesi Distribütörlerimiz:

İstanbul Avrupa Yakası Distribütörü:

PIRAMİT PVC AKSESUARLARI ÜRETİM PAZ.SAN.VE TİC.LTD.ŞTİ.
Tel: 0 212 485 75 77 - 0 212 485 93 55 Faks: 0 212 485 60 94

İstanbul Anadolu Yakası Distribütörü:

PLAST-INFO PLS.DANŞ.SAN.TİC.LTD.ŞTİ.
Tel: 0 216 517 88 38 Faks: 0 216 387 68 47

Bursa Distribütörlerimiz:

DETAY AÇILIM YAPI ELEMANLARI SAN.TİC.LTD.ŞTİ.
Tel: 0 224 441 90 55 Faks: 0 224 441 70 66

NURAKS KAPI VE PENCERE SİST.SAN.VE TİC.LTD.ŞTİ.
Tel: 0 224 368 20 00 Faks: 0 224 367 89 02

Ege Bölgesi Distribütörü:

İTERPLASTİK DOĞ.VE AKS.LTD.ŞTİ.
Tel: 0 232 462 73 81 Faks: 0 232 462 75 71

Akdeniz Bölgesi Distribütörü:

UZAKTAŞ GALVANİZ KAPLAMA PVC DESTEK SACI SANAYİ ve NAK. TİC. LTD.ŞTİ.
Tel: 0 242 221 53 70 Faks: 0 242 221 53 69

Romanya Distribütörümüz:

INTERPLAST ROM.S.R.L.
STR.GARII, FN, SPATIUL 3, ALBA IULIA
Tel & Faks: 00 40 258 / 831090

Kuzey Ege'nin İncisi Ayvalık

PROF. DR. DOĞAN YAŞAR
DEÜ, Deniz Bilimleri ve
Teknolojisi Enstitüsü

Gerek denizel ve gerekse kıyısız güzellikleri ile Ayvalık, şüphesiz Türkiye'nin en önemli ekolojisine sahip yerleri arasında yer alır. Sahip olduğu zengin ekolojisinin yanı sıra tarihi manastırları, camileri, kiliseleri de bu bölgeyi önemli bir turizm bölgesi yapmaktadır.

sına göç ettikleri düşünülmektedir. Bu nedenle deniz altında kalan bölgelerde detaylı arkeolojik çalışmalar yapılması gerekmektedir.

Türkiye'nin en büyük tabiat parkı Ayvalık'ta

Ayvalık'ın kıyılarında ve sahip olduğu irili ufaklı 32 civarında adasında bulunan doğa güzelliklerinin başında, Türkiye'nin en büyük tabiat parkı gelmektedir. Ülkemiz, 36 tane milli parkın yanı sıra 17 tane de tabiat parkına sahiptir. Tabiat parklarının en büyüğü de 17.900 hektar-

Deniz dibindeki yaşam izleri 10 bin yıl öncesine mi işaret?

Yapılan arkeolojik çalışmalar, bölgedeki yaşamın 2300 yıl öncesine dayandığını belirtmektedir. Ancak bölgede henüz detaylı arkeolojik çalışmaların gerçekleştirilmediği de açık çünkü deniz altında da yerleşim bölgelerine benzer alanlar bulunmuştur. Buradaki yaşamın çok daha eskilere dayandığı fakat 10 bin yıl kadar önce şiddetlenen küresel ısınma sonucu yükselen sular nedeni ile yaşam alanları su altında kalan insanların, Ayvalık ile Midilli ada-

lık alanı ile Ayvalık sınırları içinde yer alır. Ayvalık adaları tabiat parkında, 4 tanesi endemik olmak üzere 750 bitki türü ve 86 kuş türü bulunmaktadır. Yine bu bölge, sualtı zenginliği açısından da çok önemli; burada, dünyanın en güzel mercanları bulunur. Bölgede yeteri kadar bilimsel çalışma olmadığı için, bölgenin sahip olduğu denizel türler hakkında çok da bilgimiz yok. Ancak kuzeyinde bulunan Edremit Körfezi'nde yapılan dip balıkları çalışmalarında 41'i kemikli balık, 9'u kıkırdaklı balık, 9'u kafadanbacaklı (ahtapot, mürekkep balığı, kalamar vs.) bulunmuştur (Ünlüoğlu ve diğ.). Her türlü doğa ve tarihi güzelliklerine sahip olan bölgenin kullanımını denetim altına alabilmek için de 1976 yılında, Ayvalık çevresindeki 17.900 hektarlık alan, doğal ve tarihi sit alanı olarak kabul edilmiştir.

Ayvalık-Cunda bağlantı yolu Körfezin kirlilik etkeni

Sahip olduğu eşsiz korunaklı körfezi ile potansiyel olarak belki de Türkiye'nin en önemli deniz ve tarihi turizm bölgelerinden biri olma avantajlarına sahip olan Ayvalık, bu özelliklerini henüz tam olarak ortaya koyamadığı gibi yanlış planlamalar sonucu, var olan doğal güzelliklerini de kaybetme noktasına gelmiştir. Bunun nedeni ise bölgede, münferit birkaç çalışma dışında, henüz detaylı bilimsel çalışmaların gerçekleştirilmemiş olması. Bu konu gerçekte tüm Türkiye sahillerinin ana sorunlarının başında gelmekte ve özellikle gerekli akıntı ölçümleri başta olmak

üzere diğer oşinografik araştırmalar yapılmadan inşa edilen kıyı yapıları, uzun dönemde kıyılarımızda ciddi erozyonlara ve koylarımızda, kirlilik artışına neden olmaktadır. Detaylı bilimsel çalışmalar yapılmadan, ülkemizin kıyılarında turizm ya da

bölgesel kullanım amaçlı gerçekleştirilen her türlü insan aktivitesi, ileri ki yıllarda bir tehlike yaratma potansiyeline sahiptir. Ayvalık'ta bu konuya örnek olarak, Cunda Adasının Ayvalık'a dolgu yol ile birleştirilmesi sonucu, akıntı sisteminin sekteye

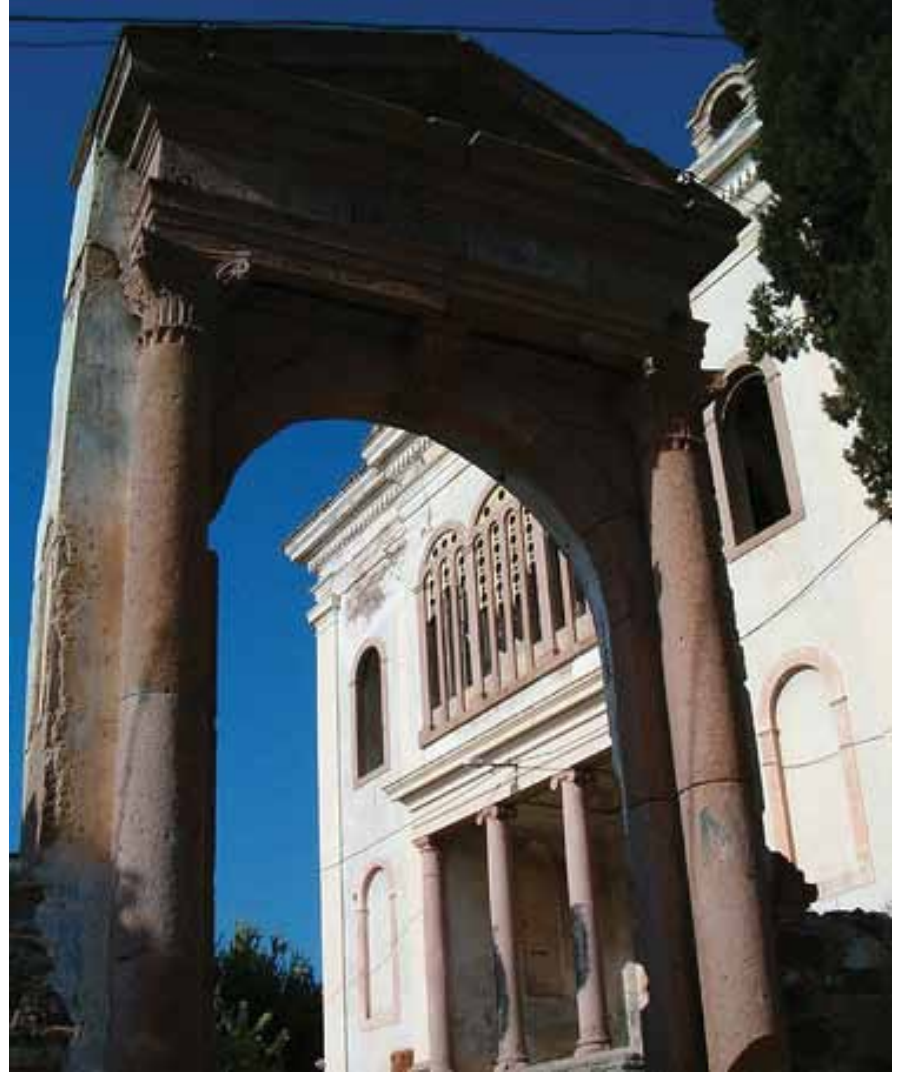
uğratılması neticesinde Körfez'de kötü kokuya yol açması gösterilebilir. Ayvalık'a girişte, yaz aylarında İzmir Körfezi'nde oluşan kokunun biraz daha hafifi ile karşılaşılır. Bu koku, gerçekte Ayvalık Körfezinde bir akıntı sorunu olduğunun habercisidir. Ayvalık bölgesinde yapılan görsel incelemelerde de akıntı sisteminin Güneyden Kuzeye doğru olduğu saptanmıştır. **Kuzey Bölgede yer alan Cunda Adası'nın Ayvalık ile birleştirilmesi için yapılan dolgu yolun, Güney'den gelen akıntıyı engelleyerek, akıntı sistemini sekteye uğrattığı görülmüştür.** Kokunun ana nedenlerinden birinin, akıntıyı engelleyen bu yapı olduğu kolaylıkla anlaşılabilir.

Ayvalık'ın kurtarılması için önlem paketi önerimiz

Türkiye'nin en büyük tabiat parkına sahip olan Ayvalık'ta; plajları, su altı güzellikleri için dalış alanları, tarihi ören yerleri başta olmak üzere kısaca doğa, deniz ve tarih turizmi ile ilgili her şey mevcuttur. Kuzey Ege'nin, 350 yat kapasitesi ile en büyük marinasına da sahip olan Ayvalık'ın, turizmini daha da geliştirebilmesi için yapılması gerekenlerin başında, tüm bölgede detaylı bilimsel çalışmaların yapılması gelmektedir. Planlamalar, ancak tüm bu çalışmalar sonucu elde edilecek verilere bağlı olarak yapılmalıdır.

Ayvalık'ta öncelikli yapılması gereken, Ayvalık ile Cunda adasını bağlayan dolgu köprüünün yerine, Edremit Körfezi ile su alışverişini hızlandıracak bir köprüünün yapılmasıdır. Aksi takdirde Ayvalık Koyundaki kirlenme, her geçen gün artarak devam edecek ve kirlilik sonucu denizel ekolojide de ciddi tahribatlara yol açacaktır.

İkincil olarak Ayvalık ve çevresindeki yerleşim arıtma tesislerinin mümkün olduğunca bitirilip, dev-

reye sokulması gerekiyor ki bu konuda, Ayvalık ve Çevre Belediyeler oldukça ilerleme kaydetmiştir. Arıtma tesislerinin bitiminden sonra Körfez'e artılmamış su verilmemeli ve Körfez'e giriş yapan dereler de sıkı kontrol altına alınmalıdır.

Başta Tabiat parkı olmak üzere, bölgenin doğa açısından özel olmasını sağlayan ekosistemin korunması ve devamlılığının sağlanabilmesi için gerekli önlemlerin alınması gerekir. Bu nedenle, koy içinde bulunan balık çiftliğinin de tabiat parkı dışına, devletçe gösterilecek bir alana taşınması gerekmektedir.

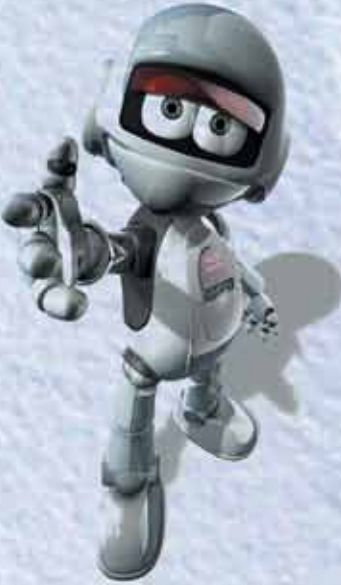
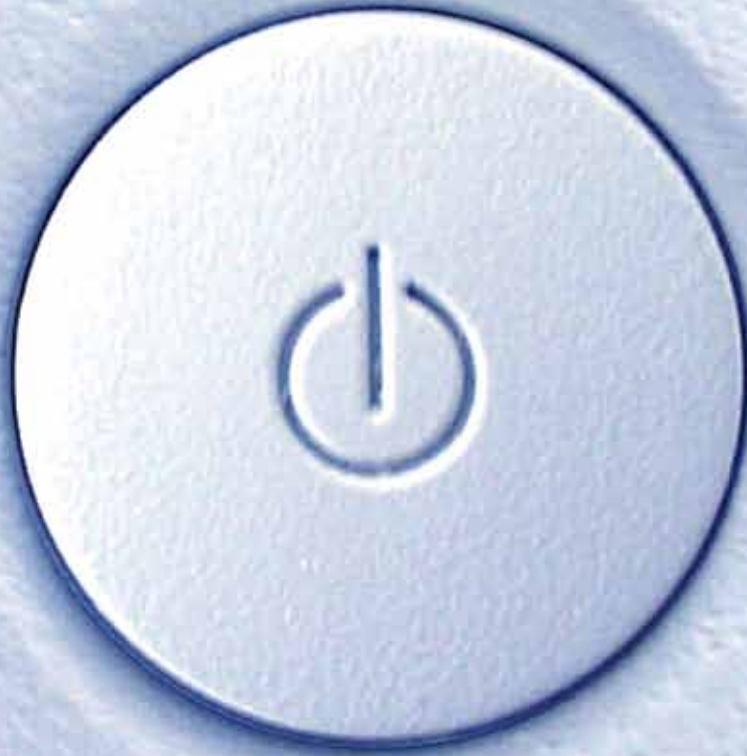
Ayvalık Körfezi'nde yapılacak olan resifler ile olta balıkçılığı turizm alanları yaratılabilir. Ayrıca Tabiat Parkı civarında da balıkçılık kontrol altına alınmalı ve aşırı avcılığa izin

verilmemelidir.

Ege Denizinden Ayvalık Körfezine, çok sığ bir kanaldan girilebiliyor. Fakat Kanalin sığlığı nedeni ile Körfeze, küçük tonajlı ticari gemiler giremiyor. Bu nedenle Ayvalık limanından yapılan ihracat, neredeyse durma noktasına gelmiştir. Dolayısıyla kanalın derinleştirilerek, en azından küçük tonajlı ticari gemilerin girebilmelerine olanak sağlanmalıdır. Bu konu ile ilgili diğer bir seçenek de güneyden açılacak bir kanal ile Ayvalık Körfezine güneyden bir giriş sağlanabilir. Bu konuda Küçükköy Belediyesi'nin de ciddi arayışları var.

Ancak belirttiğimiz tüm bu düşüncelerin hayata geçirebilme planlarının yapılabilmesi için ısrarla diyoruz ki bölgede, öncelikle detaylı oşinografik çalışmalar yapılmalıdır.■

dokunun

 arçelik

YÜCEL BAYSAL
DAYANIKLI TÜKETİM MAMÜLLERİ
SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.

Şair Eşref Bulvarı No.69/1-A Alsancak • İzmir • Tel. 0.232.465 00 35
Polat Caddesi No.74/C Yeşilyurt • İzmir • Tel. 0.232.244 55 44
Faks 244 53 91

Toplumsal bir sağlık sorunu

DOÇ. DR. BURCU ÖZBARAN

Çocuk ve gençlerdeki alkol ve madde bağımlılığı, tüm dünyada ve ne yazık ki ülkemizde de giderek belirginleşen bir toplumsal sağlık sorunudur.

Alkol, sigara ve diğer psikoaktif maddelerin kullanımı ciddi, genellikle uzun seyirli ve karmaşık psikiyatrik ve psikososyal bir süreçtir. Erişkinlerde de benzer şekilde olduğu gibi çocuk ve gençlerde de alkol ve diğer maddelerin bağımlılığı bir gün içinde ortaya çıkan bir durum ya da hastalık değildir; aksine birçok risk faktörünün varlığında, sinsi ve süregelen gidişat gösteren bir tablodur.

Bağımlılığa giden süreç

Günümüzde, tüm dünyada ve ne yazık ki ülkemizde de çocuk ve gençlerde görülen alkol ve madde kötüye kullanımı ve bağımlılığı önemli bir ruh sağlığı sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. Tüketime ve anında doyum aramaya yönelik yaşam tarzının benimsendiği, kültürel ve toplumsal değerlerin daha az önemsenir olduğu, dürtüselliğin hoş görüldüğü günümüzde; bu tutumlar, çocuk yetiştirme biçimlerine de olumsuz etkili olmakta ve diğer bazı psikiyatrik bozukluklar gibi alkol ve madde kullanımı ve bağımlılığının, yaşamın er-

ken yıllarında artış göstererek belirmesine neden olmaktadır. Çocuk ve gençlerde, erken dönemde bağımlılık görülmeden önce riskli ve kötüye kullanım aşamaları görülmektedir; bunun devamında, tedavisiz kalma durumunda bağımlılık tablosu kolayca ortaya çıkmaktadır.

Çocuk ve gençlerin yıllar içerisinde yerine getirmeleri gereken bir takım gelişimsel görevleri bulunmaktadır. Çocukluktan erişkinliğe doğru bir geçiş dönemi olan ergenlik döneminde, gencin 'bireysel kimliğini' oluşturması görevi, bunların başında gelmektedir. Bu süreci başarıyla tamamlayabilen genç, kendi oluşturduğu kimlik duygusu içinde artık genç yetişkinlik döneminin görevlerine hazır bir duruma gelmektedir. Çocuklukta geçirilen yaşantılar, örselenmeler gözden geçirilerek ergenlik döneminde bir sentez gerçekleştirilir; bu denli zorlu görevleri içeren bir dönemde alkol ve diğer maddelerin kullanımı, genç için geçici bir rahatlama sağlama, yalancı bir özerklik duygusu verme bakımından

risk taşımaktadır. **Gençler yetersizlik ve yalnızlık duygularını, kaygılarını ve çekingenliklerini alkol ve maddelerin verdiği geçici etkilerle ortadan kaldırmaya çalışmaktadır.** Bu nedenle çocukluk döneminde daha az sıklıkla karşımıza çıkan alkol ve madde denemeleri, gençlik döneminde daha fazla görülebilmektedir. **Alkol ve madde kullanmak, genç için çoğu zaman bağımsızlık ve özerkliğin simgesidir.**

Bağımlılığa yatkın risk grupları

Alkol ve maddeyle karşılaşan her birey, bağımlı olmamaktadır. Çocuk ve gençlerde alkol ve madde kullanımını sürdürme ve bağımlılık gelişimi için hem bireysel özellikler, hem de yaşanan ortam özelliklerinden kaynaklanan risk etmenleri bulunmaktadır. Dürtü kontrolünde yaşıtalarına göre daha fazla güçlük çeken, erken çocukluk döneminde belirgin davranış sorunları olan, okul başarısızlığı bulunan, tanı konamamış ya da tedavisiz kalmış davranım bozuk-

luğu, dikkat eksikliği, hiperaktivite bozukluğu, depresyon ve anksiyete bozuklukları gibi psikiyatrik hastalıkları olan çocuk ve gençler, madde kullanımına yönelme kapsamında risk altındadır. Psikoaktif maddeye verilen fizyolojik yanıtta biyolojik yatkınlık, mizaç özellikleri ve genetik yatkınlık da çocuk ve gençleri alkol ve madde kullanımına yönlendirebilecek diğer bireysel risk faktörleri arasında yer alır.

Düşük sosyoekonomik düzey, fiziksel şartların olumsuzluğu, toplumda yaygın madde kullanımının varlığı, alkol ve maddeye ulaşım kolaylığı ise çevresel risk faktörlerinden bazılarıdır.

Aile ve arkadaş grubu da bir çocuğun maddeyle tanışmasında etkili

olabilmektedir. Gencin madde kullanımının tek nedeni, arkadaşlarının da madde kullanıyor olması değildir ancak arkadaş grubunun, maddeyi onaylayıcı tutumu gencin davranışlarını belirlemede önemli bir rol oynar. Zaten arkadaş grubuna bağlılığın ve verilen önemin artmış olduğu gençlik döneminde, arkadaşları madde kullanan bir gencin psikoaktif maddelerden uzak kalması güçleşmektedir.

Aileye baktığımızda da anne babanın sigara ve alkol kullanımıyla ilgili tutum ve düşünceleri, gencin davranışlarını belirlemede oldukça etkilidir. Ailenin model olması dışında çocuklarıyla ve yetişkinliğe doğru ilerlemekte olan ergenlik dönemindeki çocuklarıyla olan ilişkisi ve iletişimi de önemlidir. Aile içindeki

nitelikli anne baba ve çocuk ilişkisi, ev içindeki tutarlı kurallar ve sınırların olması da koruyucu etkenler arasında sayılabilmektedir.

Sigara ve alkol diğer maddelere geçişi sağlar

Çocuk ve gençlerde bireysel ve toplumsal özelliklere göre bazı farklılıklar görülebilse de önce alkol (bira, şarap) ve sigara gibi yasal maddeler denenmekte, bunları daha sert dediğimiz alkol miktarı daha yüksek içkiler (rakı, viski gibi) takip etmekte ve daha ileri dönemlerde esrar ve diğer yasadışı maddelere geçiş olmaktadır. Yani sigara ve alkol diğer maddelere bir geçişi sağlamaktadır. Diğer yandan alkol ve madde bağımlılığına giden sürecin aşamaları; deneme, düzenli kullanma, günlük kullanma, kötüye kullanım ve bağımlılık şeklinde olmaktadır. Deneme sürecindeki genç, maddenin etkisiyle oluşan duygu durum değişikliğinin farkına varmakta; düzenli kullanmaya başladığı dönemde aslında bir anlamda önceden yaşadığı bu duygu durum değişikliğini aramakta; bağımlılık geliştiğinde ise madde almadığında ortaya çıkan yoksunluk belirtileriyle başa çıkabilmek ve kendini sadece 'normal' hissedebilmek için madde kullanmaktadır.

Alkol ve madde kullanımının erişkinlik hayata yansması

Çocukluk ve gençlik döneminde başlayan alkol ve madde kullanımının erişkinlik hayata yansmaları da çeşitli şekillerde olabilmektedir. Kimi çocuk ve genç, ilk denemeden sonra alkol ve maddeden uzaklaşmakta, kimisi erişkinlik hayatında da aynı doz ve düzende kullanımı sürdürmekte, kimisi de giderek kullandığı madde miktarını arttırmakta ya da başka maddelere geçmektedir.

Bağımlılığın tedavi yöntemleri

Önemli bir sağlık sorunu olan çocuk ve gençlerin, alkol ve madde bağımlılığının tedavisinde birinci basamak, bağımlılığın önlenmesidir. Önlemede de birinci yol, bu durumun önemli bir bireysel ve toplumsal sağlık sorunu olarak var olduğunu kabullenmektir. Bu ülkede yaşayan birey, hekim ve ruh sağlığı hekimi olarak konunun önemini bilmek, yok saymamak, sorunu saptayabilmek, bu sorunla başa çıkmak için atılacak birincil adımlardır.

Bağımlılığın önlenmesi ve tedavisinin başarısında bir diğer önemli nokta da alkol ve madde kullanımını için yaşlılarına göre daha fazla risk taşıyan çocuk ve gençleri belirleme ve riskli grupla çalışma yapabilmektir. Kötüye kullanım aşamasında veya öncesinde tedaviye başlayabilme; altta yatan ruhsal hastalıkları (davranım bozukluğu, kar-

şı olma-karşı gelme bozukluğu, dikkat eksikliği, hiperaktivite bozukluğu, çocukluk çağı depresyon ve anksiyete bozuklukları gibi) olan çocuk ve gençlerin bu hastalıklarının tedavisini sağlama, bağımlılık aşamasına gelmeden alkol ve madde kullanımını önlemede başarı sağlayabilmektedir. En son aşama ise bağımlılık tablosu oturmuş, alkol ve madde yoksunluk ve tolerans gelişimi belirgin olan çocuk ve gençlerin, alkol ve maddeden arındırma tedavisinin yapılması, rehabilitasyon çalışmaları ve psikiyatrik izlem ve tedavilerinin sağlanmasıdır.

İzmir, çocuk ve gençlerin alkol ve madde bağımlılığı ve kullanım sorunlarının her aşamasında tedavi yanı sıra; araştırma ve eğitim hizmeti verme tedavi olanağı sunan, kısaca 'EGEBAM' diye tanımladığımız, Ege Üniversitesi Çocuk ve Ergen Alkol, Madde Bağımlılığı Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin bulunması bakımından Türkiye'nin, şanslı şehirleri arasındadır.

Bağımlılığın sağaltımı, tüm yaşam boyu devam edecek bir süreçtir; yaşam düzeninin gözden geçirilmesi, eğitim, temelde yatan madde kullanımına geçişi kolaylaştıran psikiyatrik hastalıkların belirlenmesi ve tedavisi, bireysel ve grup içi olarak düzenlenecek rehabilitasyon programları uzun dönem tedavinin başarılı şekilde sürdürülebilmesinde etkilidir.

Sonuç olarak **çocuk ve gençlerdeki alkol ve madde bağımlılığı konusunu ele alırken bilmemiz gereken en önemli şey, bu konunun giderek belirginleşen bir toplumsal sağlık sorunu olduğudur.** Birincil amacımız, bu sorunu henüz ortaya çıkmadan önce önleme olmalıdır. Önleme çalışmalarının öncüsü de eğitimi ve toplum bilinci seviyesi yüksek, üretmekten zevk alan, hedefleri ve gelecek planları olan, ruhsal yönden sağlıklı, varsa psikiyatrik hastalıklarının sağaltımı gecikmeden yapılmış çocuk ve gençler yetiştirmeyi sağlayabilmek olmalıdır. ■

*ECO WHITE KOLEKSİYONU

İTHAL DUVAR KAĞITLARI TÜRKİYE DİSTRİBÜTÖRÜ

www.nis.com.tr / info@nis.com.tr

Tel : (+90) . 232 . 433 25 26

nis®
DUVAR KAĞIDI

CRISTIANA MASI

PARATO GROUP

eco
tapeter

grandeco
wallfashion group nv

MR PERSWALL®

B BORAS TAPETER

III. EGİAD Sektör Tanıtım ve İşbirliği Günleri

III. EGİAD Sektör Tanıtım ve İşbirliği Günleri ardından değerlendirme toplantısı EGİAD Dernek Merkezinde gerçekleştirilmiştir. 12-13 Mayıs 2010 tarihlerinde İzmir Fuar alanında gerçekleşen organizasyona katılan EGİAD üyelerine teşekkür belgesi takdim eden Yönetim Kurulu Başkanı Cemal Elmasoğlu, konuşmasında EGİAD Sektör Tanıtım ve İşbirliği Günleri'nin önemi ve üyeler arası ticarete oynadığı büyük rol üzerinde durmuştur. Değerlendirme toplantısı, katılımcılar ve Yönetim Kurulu üyelerinin katılımıyla EGİAD terasta düzenlenen kokteyl ile sona ermiştir.

31 Mayıs 2010

EGİAD'ın İESOB Ziyareti

EGİAD Başkanı Cemal Elmasoğlu ve Yönetim Kurulu üyelerinden oluşan heyet, İzmir Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği Başkanı Zekeriya Mutlu'yu makamında ziyaret etmiştir. Mayıs ayında yapılan Genel Kurul ile güven tazeleyen Sn.Mutlu'yu kutlayan EGİAD Yönetim Kurulu üyeleri, yeni dönemde de kendisine başarı dilemişlerdir.

14 Haziran 2010

THK Komutanlığı 100. yıl etkinlik komitesi üyeleri EGIAD'ın daveti üzerine yaptıkları nezaket ziyaretinde EGIAD Yarın dergisinin 26. sayısında yer alan Türk Yıldızları röportajından duydukları memnuniyeti ifade ederek Türk Hava Kuvvetleri komutanlığı'nın kuruluşunun 2011 yılında düzenlenecek olan 100. yıl etkinlikleri konusunda ön bilgi paylaşımında bulundular.

16 Haziran 2010

**THK 100. Yıl
Hazırlığında**

TOSYÖV İzmir Şubesi (Türkiye Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler, Serbest Meslek Mensupları ve Yöneticiler Vakfı) organizasyonu ile düzenlenen E-ticaret Semineri, EGIAD Dernek Merkezinde gerçekleştirilmiştir. Seminerde Eğitim Akademi eğitmenlerinden E-ticaret Danışmanı Anıl ALTAŞ tarafından Türkiye ve dünyadaki e-ticaret iş modelleri, Türkiye ve dünyadaki dijital trendler ve dönemsel fırsatlar anlatılmış; internet ve küreselleşmenin getirdikleri, ticaretin önüne 'e' gelince neler olduğu, e-ticaretle gelişen iş modelleri, e-ticarete başlamadan önce sormanız gereken sorular, Dünya'dan ve Türkiye'den gerçek başarı hikayeleri, dijital dünya trendleri ve e-ticarete yansması konuları ele alınmıştır.

30 Haziran 2010

**e-ticaret
Semineri**

EGİAD Biz Bize Yemeği

EGİAD Sosyal ve Kültürel İlişkiler Komisyonu organizasyonu ile kokteyl ve ardından yemek olmak üzere İZMİR RAIN 'de Geleneksel EGİAD Bizbize Üye Kaynaştırma Yemeği düzenlenmiştir. Üyelerimizin ve konuklarının katıldığı gecede Yönetim Kurulu Başkanı Cemal ELMASOĞLU önümüzdeki dönemde birçok aktivite düzenleneceğini belirterek, üyelerimizin destek ve katılımlarını beklediklerini ifade etmiştir. Sosyal ve Kültürel İlişkiler Komisyonu Başkanı Ömer YEŞİLYURT konuşmasında birlikte olmaktan büyük mutluluk duyduklarını, komisyonun her üyeye ulaşmaya çalıştığını vurgulayarak, bu gecede özellikle yeni üyelerimizin katılımından onur duyduklarını açıklamıştır.

6 Temmuz 2010

Yayın Kurulu Toplantısı

EGİAD Yayın Kurulu Toplantısı EGİAD Dernek Merkezinde gerçekleştirilmiştir. Toplantıda, EGİAD YARIN Dergisi yeni sayısı için içerik önerileri görüşülmüş, hazırlık çalışmaları ile ilgili görüş alışverişinde bulunulmuştur.

12 Temmuz 2010

Stres Yönetimi Eğitimi

Pozitif Yaşam Koçluk ve Gelişim Merkezi 'nden Doç. Dr. Sn.Cengiz ÜZÜN tarafından gerçekleştirilen Stres Yönetimi Eğitimi EGİAD Dernek Merkezinde üyelerimizin katılımıyla yapılmıştır.

12 Temmuz 2010

RÜZGAR SANTRALLERİ KURMAYA DEVAM EDİYORUZ...

Bilgin Enerji - Mazı III RES
Çeşme - İzmir

Zorlu Enerji - Rotor RES
Osmaniye

NAKLIYE - VİNÇ - MONTAJ

KUŞGÖZ İZMİR VİNÇ KİRALAMA
VE NAKLIYE HİZ. A.Ş.

www.izmircrane.com

**EGİAD
Ailesi Büyüyor**

Yeni Üye Kabul ve Plaket töreni EGIAD dernek merkezinde gerçekleştirilmiştir. Aramıza katılan 14 yeni üyeye üyelik plaketi sunulan toplantıda konuşan EGIAD Yönetim Kurulu Başkanı Cemal Elmasoğlu yeni üyelere hoş geldiniz diyerek "EGİAD Ailesi hızla büyüyor. Son günlerdeki yoğun katılımlar eğitilmiş, iyi donanımlı ve toplumsal sorumluluk sahibi genç iş insanlarının sivil toplum faaliyetlerine ve ülke sorunlarına çözümler bulmaya yönelik duyarlı yaklaşımlarını da göstermektedir. Birbirinden değerli bu genç insanlar bir amaç birliği içinde el elele vererek daha güzel bir İzmir, daha güzel bir Ege ve daha güzel bir Türkiye için enerjilerini, bilgi birikimlerini birleştiriyorlar. EGIAD, değerlerini koruyarak ve güçlenerek yeni hedeflere koşuyor. Bu sinerjiden çok güzel projeler çıkacağına inanıyorum" dedi. Çeşitli sektörlerde faaliyette bulunan üçüncü nesil temsilcilerinden oluşan bay ve bayan 14 yeni üye; Feyzi Kaya, Levent Akçalı, Adnan Cinstaş,

Anıl Yüksel, Selin Tapıcı, Ali Onur Yeşilyurt, Yücel Yücel, Hakan Özçelik, Aydın Buğra İltter, Sebahat Çiftçi, Mustafa Aslan, Duygu Türkay ve Burak Emert törende Yönetim Kuruluna ve üyelere tanıtılmıştır.

12 Temmuz 2010

EGİAD-ESİAD İşbirliği

İki dernek arasında işbirliğini daha da geliştirmek ve üye geçişlerini destekleyerek kolaylaştırmak amacını taşıyan EGİAD-ESİAD İşbirliği Protokolü kapsamında, ESİAD Dernek Merkezi'nde düzenlenen tören ile 8 EGİAD üyesinin ESİAD üyeliği gerçekleştirilmiştir. Düzenlenen törende iki kardeş kuruluş Ege Sanayicileri ve İşadamları Derneği (ESİAD) ve Ege Genç İşadamları Derneği'nin (EGİAD) yıllardır süregelen iyi ilişkiler ve dayanışma çabalarının kurulan işbirliği ile artarak devam edeceği vurgulanmış ve ortak olarak gerçekleştirilecek faaliyetler görüşülmüştür.

26 Temmuz 2010

Bu,
dalından
yeni kopmuş hali..

Siz,
onu bir de
evinde görün..

Adresi kolay, inciri olay..

incirevi.com

İZKA Kümelenme Projesi

İZKA tarafından düzenlenen “İşlenmiş Meyve – Sebze” ve “Endüstriyel Havalandırma, İklimlendirme Ve Soğutma Ekipmanları” sektörleri kümelenme projesi kapsamında düzenlenen bilgilendirme toplantısı EGIAD Dernek Merkezinde gerçekleştirilmiştir. Sözkonusu sektörlerde faaliyet gösteren üyelerimizin katıldığı toplantıda, sektörlerin İzmir’de sahip olduğu potansiyeli ortaya çıkarmak ve sektörün rekabetçi gücünü artırarak sağlıklı bir şekilde gelişmesini sağlamak amacıyla oluşturulacak yol haritasının hazırlık sürecine katkıda bulunmak üzere görüş alışverişinde bulunulmuştur.

27 Temmuz 2010

Fevzi Demir ile Anayasa Paketi Hakkında

Referanduma giderken Anayasa Değişikliği Paketinin Getirdikleri” konulu Konferans Yaşar Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Kamu Hukuku Bölüm Başkanı Sayın Prof.Dr.Fevzi Demir tarafından EGIAD Dernek Merkezinde gerçekleştirilmiştir. 12 Eylül tarihli Referandum öncesi Anayasada yapılması planlanan değişikliklerle ilgili bilgi veren Sn.Demir, toplantı sonunda gelen soruları yanıtlamıştır.

27 Temmuz 2010

Huzur Evi Sakinlerine İftar Yemeği

Sosyal ve Kültürel İlişkiler Komisyonu'nun her yıl Ramazan ayı içerisinde huzurevi sakinleri için düzenlediği geleneksel iftar yemeği değerli üyemiz Sayın Berna NOYANER'e ait İnciral-tı TURKUAZ Restaurant'ta gerçekleştirilmiştir. Basın Sitesi Huzurevi ve Karabağlar Kemal Tarım Huzurevi'nden yaklaşık 100 yaşlı konuğumuzla beraber yenen iftar yemeği sonrası, her yıl oldu-ğu gibi bu yıl da üyelerimizin katkılarıyla hazırlanan hediye çantalar, konuklarımıza takdim edilmiştir.

26 Ağustos 2010

Aramıza Yeni Katılan Üyelerimiz

SEBAHAT	ÇİFTÇİ	Likya Bilgi Teknolojileri Ticaret Ltd.Şti
MUSTAFA	ASLAN	As Yakıt Petrol San.Tic.Ltd.Şti /Asmira Petrol Ltd.Şti
DUYGU	TÜRKAY	Türkay Saç Kesim Konstrüksiyon Mak.San.ve Tic Ltd Şti
BURAK	EMERT	OBEM Özel Eğitim Hizmetleri Ltd.Şti.
Mustafa SERHAT	ÇAKMAK	Çakmak Şirketler Grubu Cenmak Otomotiv San.ve Tic.Ltd.Şti.
Alp Avni	YELKENBİÇER	Yelkenbiçer Petrol Ürünleri San.ve Tic.A.Ş.
CİHAT	ISICAK	Çözüm Şirketler Grubu
MAHRU	GÜREL	Sunel Tic. Türk AŞ
ONUR	YAMAN	Yaman Petrol Ltd.Şti

Burak EMERT

Kendiniz hakkında kısaca bilgi verir misiniz?

1979 doğumluyum. Lise eğitimimi Çakabey Koleji'nde, üniversite eğitimimi Kıbrıs Yakın Doğu Üniversitesi'nde tamamladım. İletişim fakültesi mezunuyum. 2005 yılında askerlik hizmetimi tamamladıktan sonra 2006 yılında OBEM EDUCATION CENTER'ı, ortağım Tulu Obüt ile kurduk. Halen aktif olarak kurumda genel müdürlük görevini yürütmekteyim. Bir senedir evliyim.

Boş vakitlerinizde neler yaparsınız? İlgi duyduğunuz hobiler nelerdir? Okuduğunuz kitap, müzik ve film CD olarak okurlarımıza ne önerirseniz? Gittiğiniz herhangi bir seyahatte o yöreye dair edindiğiniz izlenimler ile burada görülmesini tavsiye ettiğiniz yerlerden bahseder misiniz?

Yoğun iş temposu nedeniyle çok fazla boş vaktimin olmamasıyla birlikte, vakit bulabildiğim zamanlarda eşimle birlikte evde film izlemekten büyük keyif alıyoruz. Geniş bir DVD koleksiyonumuz var. Kitap okumak yerine daha çok güncel konuları in-

ternetten takip etmekten zevk alıyorum. Bunun dışında çok keyif aldığım fotoğrafçılık ve serbest dalış gibi hobilerim var. Avrupa'da bulunduğum birkaç ülkenin yanı sıra Amerika'nın neredeyse tüm eyaletlerinde bulundum. Şu ana kadar en çok zevk alarak konakladığım yer Amerika, Las Vegas oldu.

Şirketiniz ve işiniz ile ilgili kısaca bilgi verir misiniz? Faaliyet gösterdiğiniz sektörün mevcut durumu ve önümüzdeki süreçte sektörünüze dair öngörüleriniz nelerdir?

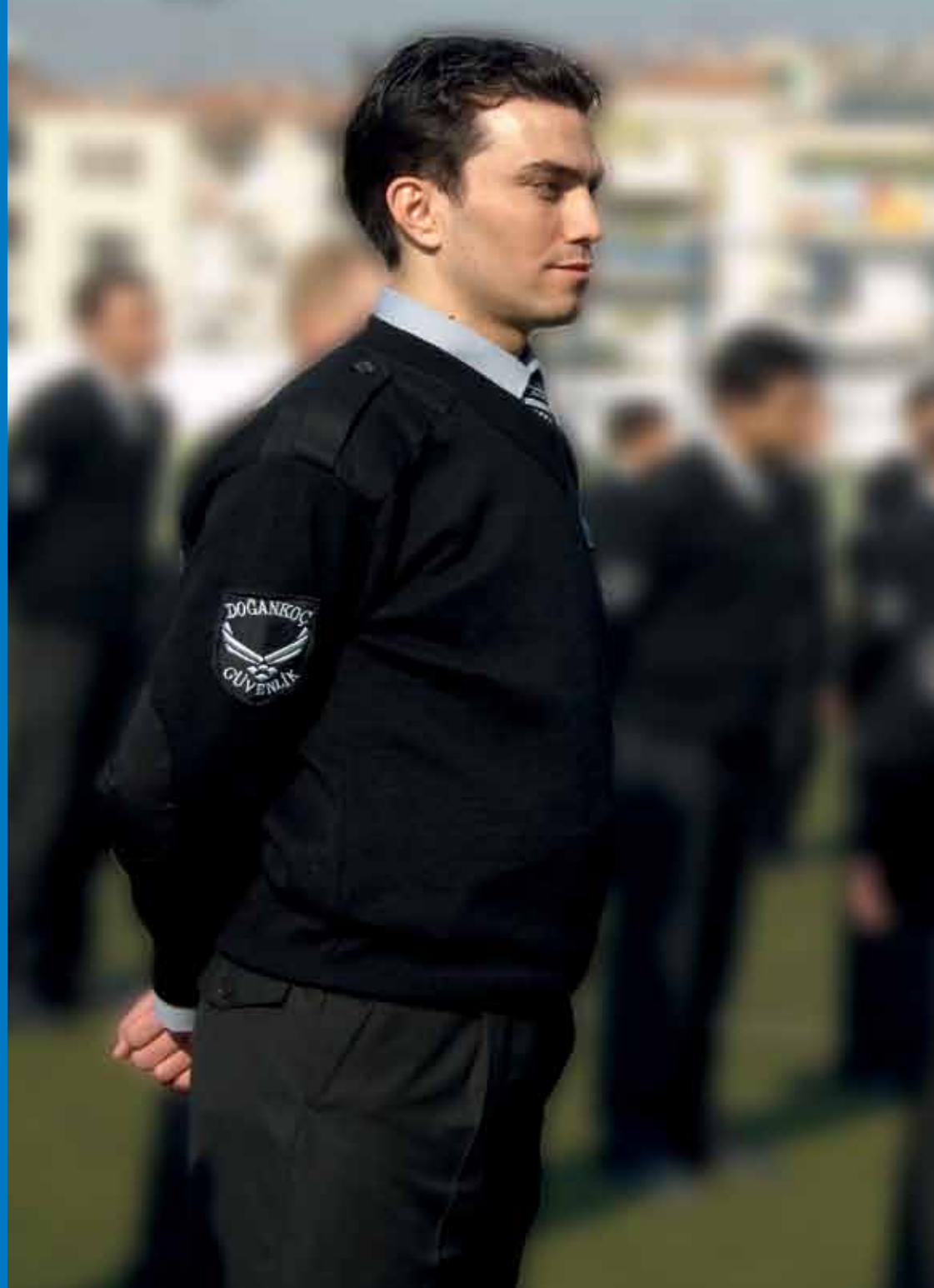
OBEM EDUCATION CENTER, Alsancak'ta 1500 metrekarelik merkez binasında faaliyet göstermekte olan bir yabancı dil eğitim merkezidir. 12 yabancı dilde aktif olarak kursiyerlerine eğitim hizmeti sunan, İzmir'deki tek kurumdur. Eğitim merkezimizde uyguladığımız genel yabancı dil programlarının yanı sıra kurumsal programlarımız birçok şirket tarafından büyük takdir toplamıştır. Çeviri ve tercümanlık hizmeti de diğer verdiğimiz hizmetler arasındadır. İngilizce, İspanyolca, Almanca, Rusça, Çince, Yunanca, Hollandaca, Japonca, Portekizce, İtalyanca, Fransızca ve yabancılara Türkçe eğitimi şeklinde tüm yabancı dil ihtiyaçlarınızı karşılamaya hazırız. Yabancı dil sektöründen öte; hizmet sektöründe yenilikçi yaklaşımlarla, standartlarınızı olabildiğince yüksek tutmanız ve hedef kitlenize kaliteyi sunmanız, başarıyı kaçınılmaz bir hale getirmektedir.

Türkiye'de gördüğünüz en önemli ekonomik ve politik sorun nedir? Sizce bu konular nasıl çözümlenir?

Bence Türkiye'deki en önemli ekonomik sorun işsizlikteki artış ve en önemli politik sorun bu artışa hükümet tarafından kalıcı çözümler getirilememesidir. İşsizlik sorunuyla ilgili işverenler olarak bizlere düşen en büyük görev, olabildiğince çok istihdam sağlamaya çalışmaktır.

Türkiye'nin ve içinde yaşadığımız kentin sorunlarının çözümüne dair sivil toplum kuruluşlarının fonksiyonu nedir? EĞİAD'ın çalışmalarını bu anlamda değerlendirir misiniz? Neden EĞİAD üyesi oldunuz?

EĞİAD üyesi olmamın en büyük nedenlerinden birisi, yaşamakta olduğumuz şehre, derneğimiz vasıtasıyla gözle görülür faydalar sağlayabilmek ve gelişimine yardımcı olmaktır. Yaşadığımız şehir ekonomik ve kültürel yönden gelişip güçlendikçe, ileride bizlere her yönden daha büyük yatırım alanları sağlayacaktır. EĞİAD'ın şu ana kadar uygulamış olduğu kentsel gelişim faaliyetlerini çok takdir eden bir birey olarak bundan sonra ben de var gücümle derneğimiz ve İzmir'imiz için çalışmak isteyenlerin başında gelmekteyim. Eğitimsel ve kültürel faaliyetlerle, kentimiz insanlarına katkılarda bulunmak, bizlerin bu yoldaki başlıca misyonlarından olmalıdır.

DOĞANKOÇ
ÖZEL GÜVENLİK HİZMETLERİ

Yaşamınıza huzur katar...

Genel Müdürlük

Kazım Dirik Mah. 187 Sk. No:27/6

Bornova - İZMİR

Tel: 0 232 343 37 14 * Faks: 0 232 343 36 92

info@dogankoc.com.tr

Aydın İter BUĞRA

1976 İstanbul doğumluyum. İzmir 60. Yıl Anadolu Lisesi'nden ve 1999 yılında Dokuz Eylül Hukuk Fakültesi'nden mezun oldum. Marmara Üniversitesi'nde Özel Hukuk ve Dokuz Eylül Üniversitesi'nde Ekonomi Hukuku yüksek lisans programlarına katıldım. Tanrıöver Avukatlık Bürosu'nun ortağı olarak avukatlık ve hukuk müşavirliği ile iştigal ediyorum. AEA International Lawyers Network, International Chamber of Commerce (ICC) Türkiye Milli Komitesi, International Bar Association, Center For International Legal Studies ve Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği üyesiyim. Ağırlıklı olarak, ulusal ve uluslararası sını ve ticaret şirketlerine hukuk müşavirliği, ticari sözleşmeler ve davalar, birleşme ve devralmalar, fikri mülkiyet hukuku, kamu ihale hukuku, borçların yeniden yapılandırılması ve devlet teşvikleri konularında çalışıyorum.

Boş vakitlerimde ağırlıklı olarak deniz ve sporla ilgilenmeye çalışıyorum. Lisanslı sporcu olarak yat/yelken yarışlarına katılıyorum. Ayrıca aday hakem olarak diğer yelken yarışlarını takip etmeye çalışıyorum ve surf yapıyorum. Şu anda, uzmanlığı

Yunan ve Balkan tarihi olan, Mark Mazower'ın yazdığı "Karanlık Kıta: Avrupa'nın Yirminci Yüzyılı" adlı bir kitap okuyorum. İlginç, tavsıye edilebilecek bir kitap. Turistik olarak bahsedecek olursak, Hırvatistan sahilleri ve Yunanistan'ın batı sahillerinde olan Korfu adası hem karadan hem denizden hoşuma giden istikametler. İş açısından düşünüldüğü takdirde, Avrupa ile olan ticari hacmimizin belli bir noktaya ulaştığını, politik ve siyasi sebeplerle, (Avrupa'nın da içinde olduğu dar boğaz düşünüldüğünde) çok fazla ilerleyemeyeceğini düşünüyorum. Bu sebeplerle, EĞİAD Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Cemal Elmasoğlu'nun da belirttiği gibi Avrupa dışındaki ülkelerin ihmal edilmemesi gerekir. Türki Cumhuriyetler, İran, Irak, Suriye gibi ihracat ve ticaret yapma potansiyelimizin olduğu ülkeler ile hacimlerin genişletilmesi için gerekli çalışmaları yapmamız gerekmektedir. Biz kendi adıma, bu ülkelere yönelecek işadamlarının ihtiyaç duyacağı hukuki hizmetler ile ilgili çözüm ortaklıkları tesis ediyoruz.

Tanrıöver Avukatlık Bürosu 1950 yılında kurulmuş bir firma, ağırlıklı olarak kurumsal ticari müşavirlik ve avukatlık hizmetleri vermekteyiz. İnşaat, otomotiv, iç ve dış ticaret, ilaç ve medikal, tarım ve gıda sektörleri üzerinde yoğunlaşmaktayız. İzmir ve İstanbul'da ofisimiz bulunmakta ve 12 kişilik bir kadro ile hizmet vermekteyiz. Danışmanlık ve hukuk sektörü, kişi başına düşen milli gelir ile doğrudan bağlantılı, kişi başına milli gelir 10.000,00 USD'in altında kaldığı sürece insanlar doğal olarak hukuka gereken önemi vermiyor ve korunması gereken hakları olamıyor. Türkiye'de hukuk ve danışmanlık sektörü bence profesyonel olarak henüz emekleme döneminde. Milli gelirin artması, ekonominin canlanması ile standartlarının yükselmesi gerekiyor. Ayrıca, yaban-

cı hukuk ve danışmanlık şirketlerinin Türkiye'ye girişleri hızlanmakta, bu durum da rekabeti artıracak ve hizmet kalitesini yükseltecektir.

Kayıt dışı ekonomi, adaletsiz gelir dağılımı, dolaylı vergilerin yüksekliği ve işsizlik konularının Türkiye'nin ekonomik sorunları olduğunu düşünüyorum. Vergi oranlarının düşürülmesi ve vergi tahsilatlarının tabana yaygınlaştırılması, vergi sisteminin tüketim yerine kazanca dayalı kurulması, göçün önlenerek sını ve ticari hayatın tüm Türkiye sathına yayılması ekonomik sorunlarımızın çözümüne katkıda bulunacaktır.

Türkiye'de halkımız apolitik durumda, politika ve siyaset katılımcı bir yapıya sahip değil maalesef. Hepimiz politikadaki kalitesizlikten bahsediyoruz fakat nedense politikadan da uzak duruyoruz. Bizlerin de şikayet etmek yerine politikada aktif rol almamız gerekmektedir.

Kentlerin ve ülkemizin sorunlarının çözümünde sivil toplum kuruluşlarının önemine inanıyorum. Devlet ve organlarının ekonomik ve demokratik anlamda tüm sorunlarla ilgilenmesi mümkün değildir ve yeterli olamamaktadır. Bu nedenle yapılacak çalışmalar ve getirilecek çözüm önerilerinde sivil siyaset ve sivil toplum gücünün kullanılması gereklidir. EĞİAD, yaptığı çalışmalar ve modeli ile tüm Türkiye'ye örnek bir yapılanmadır. Yaptığı çalışmalar ve kurumsal yapısı ile ülkemizdeki muadillerinden çok ileridedir.

Dolayısı ile ben de, hem bireysel gelişim ve ticari/mesleki ağ kurmak amacı ile hem de ülkemizin ve yöremizin sorunları ile ilgili üzerimize düşenleri yapabilmek ve ortak aklın oluşturulmasına bir nebze dahi olsa katkıda bulunabilmek adına EĞİAD'a üye oldum ve bununla gurur duyuyorum.

Duygu TÜRKAY

1985, İzmir doğumluyum. Ortaokul ve lise eğitimimi İzmir Özel Türk Koleji'nde aldım. Yeditepe Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı bölümünde bir buçuk yıl eğitim aldıktan sonra İzmir Ekonomi Üniversitesi'ne yatay geçiş yaparak Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümünden mezun oldum. Şirketlerimizden Türkay Saç Kesim ve Konstrüksiyon Makine'de çalışıyorum.

Boş vakitlerimde ailem ve arkadaşlarımla birlikte oluyorum. Hayvanları ve doğayı çok seviyorum. Beagle cinsi bir köpeğim var; onunla ilgilenip, zaman geçirmek bana mutluluk veriyor. En çok keyif aldığım şeylerden biri de bitki ve ağaç dikip, yetiştirmektir; toprakla ilgilenmenin ayrı bir huzur verdiğiğine inanıyorum. Doğa ve motor sporlarına ilgi duyuyorum. Kış aylarında mümkün olduğu kadar kayak yapmaya çalışıyorum. Yazın, deniz olan her yerde vakit geçirmek bana keyif verir fakat doğasıyla Cunda Adası'nın, bende ayrı bir yeri vardır. Kitap seçimlerimi yaparken, mesleki ve kişisel gelişim kitaplarını tercih ediyorum. Üzeyir Garih'in kitaplarının yanında en son okuduğum, Patrick Dixon'ın 'En Etkin 500 Trend'i ve izlemeyenler için Nicholas Cage ve Meg Ryan'ın City of Angels filmi öneririm. Kayak ve kış sporlarıyla ilgilenenlere de Avusturya'da, Zell am See'ye gitmelerini öneririm; uzun pistleri, doğası ve tarihi kasabasıyla keyif verici bir yerdir.

Türkay Tarım Makinaları, 1958 yılında dedem, Mehmet Türkay tarafından kurulmuştur. Firmamız, toprak hazırlamadan ekim, hasat ve toplamaya kadar 23 çeşit, farklı amaçlarda iş yapan tarım makinesinin 200'ü aşkın türünü üretmektedir. Üretimde çeşitlilik bakımından Türkiye'de, bu sektörde lider konumdayız. Tarım makinelerinde kullanılan parçaların yüzde 98'ini kendi bünyemizde imal etmekteyiz. Türkiye genelinde ve yurtdışında bayi ağları bulunan firmamız, teknik servis ve imalat kalitesi sayesinde aranan bir marka olmuştur. Şu an üretimimizin yüzde 40'ını ihraç ediyoruz. Firmamız, kuruluşundan bu yana teknolojik gelişmeleri yakından takip etmiş, müşterilerimizin ihtiyaçlarına tatminkâr bir cevap vermek ve komple bir imalat ve yan sanayi hizmeti vermek üzere kapasitesini genişletmiştir. Tarım makinelerinde kullanılan şanzıman ve güç aktarım sistemlerini üreten SGB, Zirai Şaft üreten Ege Şaft, Gediz Tarım ve tarım makineleri imalat sanayi dışında tüm imalat sanayisine hizmet edip yurtiçi ve yurtdışına mamul ve yarı mamul üreten, Şentürk Çelik Döküm, Türkay Saç Kesim ve Konstrüksiyon Mak. ve AB Makine firmalarını bünyesine katmıştır. Üçüncü nesil temsilcisi olarak şu an ben de Türkay Saç kesim ve Konstrüksiyon Makine'de, lazer kesim departmanından sorumlu olarak görev yapmaktayım.

Tarım makineleri sektörü, çiftçi-yi makine ile buluşturur; toprak işlemeyen toplamaya kadar tüm işlemler daha az sürede, daha az maliyetle, çiftçinin emeğini azaltan, ürünün verimini artıran bir sektördür. Yaşanan küresel krizin etkisiyle 2008 yılında çiftçinin borçlu olması, alım gücünün iyice daralması nedenleriyle yurtiçi ve yurtdışı taleplerde, üretim ve ihracatta tarım makineleri sektöründe düşüş yaşandı. 2009'un ikinci yarısı ve 2010'da çiftçiye sağlanan destekleme programlarıyla sektör tekrar ivme kazanmıştır. Devletimizin destekleme bütçelerini ve tarımsal eğitim çalışmalarını arttırması ve kaliteli, standartlara uygun, yerli üretim makine ve aksamalarının kullanımını özendirici çalışmalarda bulunması; ülke tarımı, sanayisi ve ekonomisi için önemli gelişmeler sağlayacaktır. Makine ihracatını arttırmak için de po-

tansiyel pazarların payının arttırılması ve yeni pazarlar için ülkemizin uluslararası pazarlarda tanıtımının yapılmasını sağlamalıyız.

Bugün Türkiye'nin en büyük sorunu işsizlik olup yansıtılan rakamların aksine halen korkutucu boyuttadır. Başta sanayi olmak üzere ticarete dahil olan bütün sektörlerde büyüme imkânları sınırlandırılmıştır. İzlenen yanlış politikalarla da sanayi ekonomisi yerine tüketim ekonomisi devreye sokulmuştur. Global krizin de etkisiyle imalat sanayisi daha yavaş büyümeye yöneldi. Oysaki sanayi üretiminin büyümesi daha çok yatırım, daha çok istihdam demektir. Ülkemizde üretime yüklenen ağır vergi yükü ve vergi oranlarının diğer ülkelere kıyasla yüksekliği de girişimcileri engellemektedir. Bu da rekabet gücünü zayıflatmakta, istihdam oranını düşürmekte aynı zamanda kayıt dışılık ve nitelikli iş gücü açığını da beraberinde getirmektedir. Doğru politikalarla birlikte özel istihdam stratejileri ülke sanayi ve ekonomimize kazanımlar sağlayabilir. Mesleki eğitim alanındaki aksaklıkların da giderilmesiyle beraber üretim kapasitesi ve verimlilik artacak, ürün ve ürün kalitesinde büyük yararlar sağlanacaktır. Türkiye'nin politik sorunları ise çok ancak en ürkütücüsü, adaletsiz bir sistemin içine iyice giriyor olmasıdır. Maalesef yargı, kanunlara göre değil yorumlayana göre şekil değiştirir hale gelmiştir. Topluma yön veren kişi ve kurumlar, topluma örnek olacak demokratik davranışlarda bulunmalıdır.

Sivil toplum kuruluşları, ülkemizin ekonomik ve sosyal politikalarının oluşturulmasında katkı sağlamak, daha iyiye gitmesi için de fikir üretip sorunlara ortak bir zeminde çözüm geliştirmek ve gerekli girişimleri birlikte yapabilmek adına önemli rol oynamaktadırlar. EĞİAD; ürettiği fikirlerle, yaptığı mesleki, sosyal ve ekonomik faaliyetlerle her zaman öncü olmuş, toplumu etkileyebilmiştir. Bölge ve ülke sorunlarımıza katkıda bulunabilmenin yanında, hem mesleki hem de bireysel alanda fayda sağlamak adına EĞİAD'a üye oldum.

Mustafa ARSLAN

Kendiniz hakkında kısaca bilgi verir misiniz?

1980, İzmir doğumluyum. 1998'de Amerikan Lisesi'nden mezun olduktan sonra DEÜ İktisadi İdari Bilimler Fakültesi'nde İktisat Lisansı ardından İzmir Ekonomi Üniversitesi'nde İşletme Yüksek Lisansı (MBA) okudum. 12 senedir ortağı bulunduğum, As-Yakıt ve As-mira firmalarında üst düzey yönetici olarak çalışıyorum.

Boş vakitlerinizde neler yaparsınız? İlgi duyduğunuz hobiler nelerdir? Okuduğunuz kitap, müzik ve film CD olarak okurlarımıza ne önerirseniz? Gittiğiniz herhangi bir seyahatte o yöreye dair edindiğiniz izlenimler ile burada görülmesini tavsiye ettiğiniz yerlerden bahseder misiniz?

15 senedir amatör olarak müzikle uğraşıyorum; bazen bireysel bazen de amatör grubumuzla müzik yapıyoruz. Efmod derneği üyesiyim; derneğimizin, Buca/Kaynaklar'da model araçlar için pisti bulunmaktadır. Ben de offroad aracımınla dernekte faaliyet gösteriyorum. Seyahat için Güney Ege sahillerini tavsiye ederim. Yatçılığın çok gelişmiş olduğu ve dünya standartlarının üye-

rinde hizmet verilen bu bölgeler, yurt dışında da çok popülerdir. Yurt dışında ise İtalya ve İsviçre'nin görülmesi gereken önemli yerler olduğunu düşünüyorum. Büyük ihtimalle çoğu kişinin gitmiş olabileceği bu yerlerde Türkiye adına çıkarılabilecek çok ders var.

Şirketiniz ve işiniz ile ilgili kısaca bilgi verir misiniz? Faaliyet gösterdiğiniz sektörün mevcut durumu ve önümüzdeki süreçte sektörünüze dair öngörüleriniz nelerdir?

Şirketlerimiz As-mira Petrol ve As-yakıt Petrol, akaryakıt sektöründe faaliyet göstermektedir.

As-mira, yurtdışı satışlar bazında, Batı Anadolu sahil şeridinde fiziksel olarak, diğer ülke limanlarında ise aracı pozisyonu ile deniz araçlarına ÖTV'siz-ÖTV'li ve transit yakıt ikmalleri yapmaktadır. Aynı zamanda, Petrol Ofisi Deniz Satışları Ege Bölgesi resmi nakliyecisidir. As-yakıt firmamız, Petrol Ofisi istasyonlu bayi olup, Ege Bölgesi'nde fiziksel olarak diğer bölgelerde ise tedarikçi vasıtası ile sınıf ve perakende satışlar gerçekleştirmektedir. Bunun yanı sıra istasyon işletmeciliği ve Petrol Ofisi Taşıt Tanıma distribütörlüğü faaliyetlerini de sürdürmektedir. As-yakıt'ın satışlarının tamamı yurtdışıdır.

Türkiye'de gördüğünüz en önemli ekonomik ve politik sorun nedir? Sizce bu konular nasıl çözümlenir?

Hızlı değişim yaşanıyor. Avrupa Birliği'ne uyum veya daha kaliteli bir devlet yönetimi adına yapılan değişimler (gerekli olabilir) çok hızlı gerçekleştirilmeye çalışılıyor. Değişimlerin, daha uzun programlarla el-

leçlenmesi gerekir. İkinci olarak genel eğitim seviyesi düşüklüğü hem iş hayatında hem de sosyal hayatta karışımıza sıkıntı olarak çıkıyor. Nüfus planlaması, eğitim sektörüne yatırım teşviki ve ekonomik sınıfı ne olursa olsun herkesin kaliteli eğitim alabilmesine yönelik çalışmalar ile eğitim seviyesi sorunu çözümlenebilir.

Türkiye'nin ve içinde yaşadığımız kent sorunlarının çözümüne dair sivil toplum kuruluşlarının fonksiyonu nedir? EĞİAD'ın çalışmalarını bu anlamda değerlendirir misiniz? Neden EĞİAD üyesi oldunuz?

Sivil toplum örgütleri, gelişmiş her ülkede bireylerle kurumlar arasındaki önemli bir iletişim aracıdır. Örgüt üyelerinin bireysel iletişim çabalarının sonuçsuz kalabileceği yerlerde örgütler, gerekli iletişimi örgüt üyelerinin ortak paydasını gözetecek gerçekleştirebilirler. 1998 yılından itibaren çeşitli derneklere üye olarak bulundum. Bazılarında yönetim kurulu üyeliği ve başkanlığı da yaptım. 2000'li yıllarla beraber resmi otoritelerin sivil toplum örgütlerine iletişim kanallarını daha fazla açtığını gözlemliyorum. Bu saptama ile beraber sivil toplum örgütlerinin, sorunların çözümünde etkili olduğunu düşünüyorum. Bireysel ve toplumsal gelişimde de sivil toplum örgütlerinin önemine inanıyorum. Yaş grubu olarak bana yakın, aynı kentte iş hayatında bulunduğumuz için daha fazla ortak paydada buluşabileceğimi düşündüğüm insanlarla iletişim içinde olmak, bu sayede kendimi geliştirmek ve donanıma ihtiyacı duyulduğu yerlerde derneğimize ve paralelinde bölgesel ve ulusal gelişime katkıda bulunabilmek adına EĞİAD üyesi oldum.

Hakan ÖZÇELİK

Kendiniz hakkında kısaca bilgi verir misiniz?

1971, Muğla doğumluyum. 1989 yılında Teknik lise motor bölümü mezuniyetim ardından 1993'te DEÜ Makine Mühendisliği bölümünden mezun oldum. Schneider Elektrik, Delphi Diesel, Bosch, Indesit Company ve TetraPak firmalarında üretim departmanlarında çalıştıktan sonra 2008 yılı itibariyle Renkler Makine ve Yedek Parça Ltd. Şirketinde genel müdür pozisyonunda çalışma hayatımı sürdürmekteyim.

Boş vakitlerinizde neler yaparsınız? İlgi duyduğunuz hobiler nelerdir? Okuduğunuz kitap, müzik ve film CD olarak okurlarımıza ne önerirseniz? Gittiğiniz herhangi bir seyahatte o yöreye dair edindiğiniz izlenimler ile burada görülmelerini tavsiye ettiğiniz yerlerden bahseder misiniz?

Genellikle boş vakitlerimde ailem ve dostlarım ile birlikte olmayı tercih ederim. Doğa yürüyüşünü, bisiklet kullanmayı, bahçe işleri ile uğraşmayı, köpeğim Kuki ile zaman geçirmeyi seviyorum. Mesleki ve kişisel gelişim konulu kitapları okurum.

Seyahat için sizlere, Köyceğiz/

Muğla ilçesini tavsiye ediyorum. Köyceğiz, konaklamalı en azından bir haftalık temiz, ucuz, sağlıklı ve eğlenceli tatil geçirmek isteyenlere, ülkemizin cennet köşelerinden biri olup yöredeki; Marmaris, Dalyan, Göcek, Fethiye, Akyaka ve Sarıgerme'nin doğası, yemekleri, insanı ve kültürü ile oldukça keyif verecektir.

Şirketiniz ve işiniz ile ilgili kısaca bilgi verir misiniz? Faaliyet gösterdiğiniz sektörün mevcut durumu ve önümüzdeki süreçte sektörünüze dair öngörüleriniz nelerdir?

Renkler Makine ve Yedek Parça Ltd Şti. 1980 yılında iki kardeş tarafından kurulmuştur. Elektromekanik, otomotiv ve beyaz eşya sektörü için tedarikçi durumunda olan firmamız, yaklaşık 250 çalışanı ile birlikte Kemalpaşa Organize Sanayi Bölgesinde hali hazırda olan ve 2010 Eylül ayı itibariyle Manisa Organize Sanayi Bölgesinde de faaliyetlerine başlayacak olan bir KOBİ türü işletmedir. Saç işleme (punch, abkant, lazer), kaynak, pres, talaşlı imalat ve montaj kabiliyetleri olan firmamız, üretiminin yüzde 40'ını ihraç etmektedir.

Türkiye'de gördüğünüz en önemli ekonomik ve politik sorun nedir? Sizce bu konular nasıl çözümlenir?

Ekonomimizin kalbi sanayimiz, sanayimizin kalbi ise özel sektör ve girişimci işadamlarımızdır. Sorunlarımız çoktur; öncelikle yetersiz sermaye birikimi, temel giderlerdeki

yüksek maliyetler, yenilik ve yeni teknoloji üretmekteki yetersizlikler vardır. Daha ayrıntılı düşünecek olursak; bürokrasinin fazlalığı, yetersiz Ar-Ge harcamaları, tasarım ve marka oluşturmadaki eksiklikler ve finansman ihtiyacı, aşmamız gereken sorunlar olarak karşımızdadır. Ayrıca yan sanayimizdeki etkin olmayan pazarlama hizmetleri, kalifiye çalışan sayısının beklenen seviyede olmaması, düşük ölçekli kapasiteler ve kalite ile çevre bilincindeki eksiklik de ivedilikle çözülmesi gereken sorunlar arasındadır. Sonuç olarak bizim gibi KOBİ'ler, sınırlı kapasiteleri ve organize olmayan yapıları nedeniyle verimlilik, kalite, pazarlama, teknik bilgi ve finansman alanlarında ciddi sıkıntılar yaşamaktadır.

Türkiye'nin ve içinde yaşadığımız kent sorunlarının çözümüne dair sivil toplum kuruluşlarının fonksiyonu nedir? EGİAD'ın çalışmalarını bu anlamda değerlendirir misiniz? Neden EGİAD üyesi oldunuz?

Bir önceki soru içinde yer alan sorunların çözümünde; etkin, hızlı ve faydalı sonuçlar çıkarmak için bireysel olmadan, aynı amaç ve hedef doğrultusunda toplu hareket edebilmek amacıyla sivil toplum kuruluşlarımızın gücüyle hareket etmemiz gerekiyor. EGİAD'ın vizyon ve misyonları, ülkemizin ve bölgemizin bahse konu sorunlarına hizmet edecek yapıdadır. Yeni üye olamama rağmen, 6 aylık aktif üyeliğim süresince izlenimim beni yanıltmamıştır. Sorunlarımız, EGİAD ve benzeri sivil toplum örgütlerimizin sayesinde çözülebilir.

Yarını bugünden yaşamaya hazır mısınız?

 elmas
group
LOGISTICS
service beyond expectation...

Genel Müdürlük 1474 Sokak No: 1 Kat: 3 Alsancak - İZMİR Tel: 0.232 421 47 03 - 421 47 04 Fax: 0.232 421 55 18

www.elmas.com.tr

tasarruf örneği!

Hızına hız katan
N e m p o r t ,
bekleme sürelerini
daha da kısaltarak
müşterilerinin
maliyetlerini
düşürüyor.
İthalatçılar,
ihracatçılar
kazanıyor;
T ü r k i y e
kazanıyor!

Teknik altyapısı ile
yükleme ve boşaltma
işlemlerine hız kazandıran
Nemport Limanı,

Çağdaş limancılık anlayışı
ile teknik ekipmanın her
türü ihtiyacı karşılayacak
şekilde planlandığı
Nemport'ta, teknolojinin
dili konuşuluyor.

3.300 m² kapalı, genel
antrepo statüsünde
90.000 m² açık depolama
alanı ile de önemli bir
alternatif...

NEMPORT

NEMPORT bir Akdeniz Kimya kuruluşudur.

Tel: 232 618 30 01 • Faks: 232 618 30 20 • www.nemport.com.tr

• 820 m. rıhtım uzunluğu • -12 ile -21 m. arası deniz derinliği • 300.000 TEU/yl kapasite • Stacker (Kalkar), Port Tractor (Terberg), Skeleton Chassis (özel dorseler), SPR'dan (Brommal) oluşan ekipman donanımı • Gümrük Rejim'ne göre geçici kabul statüsünde günlük 7.600 TEU kapasiteli 90.000 m² istif alanları • 3.300m² kapalı ambar ve 2.500m² kapalı sundurma • 7.500 m² liman içi terminal hizmetleri için ayrılmış iç dolun/boşaltım alanı • 120 adet kapasiteli Reefer Konteyner Platformu ve Stok Sahası • Toplam alan 140.000 m² • Düzenli hat operasyonu için profesyonel yönetim ve operasyon ekibi